Geceleri daireler çizerek yürürüz

DANIEL ALARCÓN

İngilizce'den Çeviren: Nuray Onoğlu

AYRINTI

DANIEL ALARCÓN

Daniel Alarcón, memleketi Lima, Peru'da yayınlanan *Etiqueta Negra* dergisinin editör yardımcısıdır. Öykü seçkisi *War by Candlelight*, 2006 PEN/Hemingway Ödülü'nün finalisti oldu. 2007'de *Granta* edebiyat dergisi tarafından En İyi Genç Amerikalı Romancı olarak nitelenirken, Bogota'nın Hay Festivali'nde En İyi Genç Latin Amerikalı Yazarlar listesine konuldu. Alarcón'un yapıtları, aralarında *New Yorker, Harper's* ve *Virginia Quarterly Review*'un da bulunduğu birçok önemli yayında yer aldı. Whiting Ödülü, Guggenheim Bursu ve Lannan Yazarlık Bursu'nun da dahil olduğu çok sayıda ödül kazandı. *Kayıp Kentin Radyosu* ondan fazla ülkede yayımlandı ve John Sargent Sr. İlk Roman Ödülü finalisti oldu.

Ayrıntı: 785
Edebiyat Dizisi: 207

Geceleri Daireler Çizerek Yürürüz
Daniel Alarcón

Kitabın Özgün Adı
At Night We Walk in Circles

İngilizce'den Çeviren
Nuray Önoğlu

Dizi Editörü ve Yayıma Hazırlayan
A. Ömer Türkeş

Son Okuma
Tayfun Koç

© 2013 by Daniel Alarcón

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir

Kapak Resmi
Lucy Rawlinson / The Bridgeman Art Library
Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, 2014*

Baskı Adedi *2000*

ISBN 978-975-539-822-8
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım Tic. San. ve Ltd. Şti.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Daniel Alarcón

Geceleri Daireler Çizerek Yürürüz

NIETZSCHE AĞLADIĞINDA/*Irvin D. Yalom* ▰ KIZILAĞAÇLAR KRALI/*Michel Tournier* ▰ AİLEDE BİR ÖLÜM/*James Agee* ▰ KUTSAL BÖLGE/*Carlos Fuentes* ▰ KALPSİZ AMANDA/*Jurek Becker* ▰ 62-MAKET SETİ/*Julio Cortázar* ▰ ÇARPIŞMA/*J.G. Ballard* ▰ ÜÇLEME-Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırılamayan/*Samuel Beckett* ▰ DUR BİR MOLA VER/*Tom Robbins* ▰ HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ/*Jean Genet* ▰ KÜÇÜK DEĞİŞİMLER/*Marge Piercy* ▰ LILA/*Robert M. Pirsig* ▰ ERGİNLİK YAŞI/*Michel Leiris* ▰ AŞKSIZ İLİŞKİLER/*Samuel Beckett* ▰ ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ/*Paul Bowles* ▰ YALANCI JAKOB/*Jurek Becker* ▰ DİVAN/*Irvin D. Yalom* ▰ PORNOGRAFİ/*Witold Gombrowicz* ▰ MERCIER İLE CAMIER/*Samuel Beckett* ▰ BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?/*Märta Tikkanen* ▰ BENDENİZ VE MARCO POLO/*Paul Griffiths* ▰ DOĞMAMIŞ KRİSTOF/*Carlos Fuentes* ▰ RÜYA SAKİNLERİ/*Iris Murdoch* ▰ HİÇ İÇİN METİNLER ve Uzun Öyküler/*Samuel Beckett* ▰ DUYGU YOLCULUĞU/*Laurence Sterne* ▰ BETTY BLUE/*Philippe Djian* ▰ AĞAÇKAKAN/*Tom Robbins* ▰ ANARŞİST/*Tristan Hawkins* ▰ BAKAKAİ/*Witold Gombrowicz* ▰ PORTNOY'UN FERYADI/*Philip Roth* ▰ $10^{1/2}$ BÖLÜMDE DÜNYA TARİHİ/*Julian Barnes* ▰ SUNİ TENEFFÜS/*Ricardo Piglia* ▰ MANŞ ÖTESİ/*Julian Barnes* ▰ ADA/*Aldous Huxley* ▰ GÜLÜN MUCİZESİ/*Jean Genet* ▰ MÖSYÖ/*Jean-Philippe Toussaint* ▰ ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI/*Jean Genet* ▰ BAŞUCU OĞLANI/*Alison Fell* ▰ YARATIK/*John Fowles* ▰ SENİ SEVMİYORUM/*Julian Barnes* ▰ ZENCİLER/*Jean Genet* ▰ TÜNEL/*Ernesto Sábato* ▰ KARA PRENS/*Iris Murdoch* ▰ KARNINDAN KONUŞANIN ÖYKÜSÜ/*Pauline Melville* ▰ TANRI'NIN AĞZINDAN EVRENİN HİKÂYESİ/*Franco Ferrucci* ▰ HAYATIN VE AŞKIN YASALARI/*Connie Palmen* ▰ KAHRAMANLAR VE MEZARLAR/*Ernesto Sabato* ▰ KAYNAK VE ÇALI/*Michel Tournier* ▰ CENNETE BİR KOŞU/*J.G. Ballard* ▰ DİŞİ ADAM/*Joanna Russ* ▰ FLAUBERT'İN PAPAĞANI/*Julian Barnes* ▰ ALDATMA/*Philip Roth* ▰ KOKAİN GECELERİ/*J.G. Ballard* ▰ ACABA NASIL?/*Samuel Beckett* ▰ MANTİSSA/*John Fowles* ▰ KOLEKSİYONCU/*John Fowles* ▰ BENJAMIN: DAR GEÇİTTEKİ AYDIN/*Jay Parini* ▰ METEORLAR/*Michel Tournier* ▰ ARKADAŞLIK/*Connie Palmen* ▰ AŞK VESAİRE/*Julian Barnes* ▰ SİRİUS'TAN GELEN KURBAĞA/*Tom Robbins* ▰ BAYAN GULLIVER CÜCELER ÜLKESİNDE/*Alison Fell* ▰ GELECEKTEN ANILAR/*William Morris* ▰ BENİMLE TANIŞMADAN ÖNCE/*Julian Barnes* ▰ İNGİLTERE İNGİLTERE'YE KARŞI/*Julian Barnes* ▰ İYİ İŞ/*David Lodge* ▰ YİTİK RUHLAR IRMAĞI/*Connie Palmen* ▰ TERAPİ/*David Lodge* ▰ ÖLÜRKEN/*Jim Crace* ▰ GÜZELLİK HIRSIZLARI/*Pascal Bruckner* ▰ SÜPER KENT/*J.G. Ballard* ▰ SISKA BACAKLAR/*Tom Robbins* ▰ BETON ADA/*J.G. Ballard* ▰ İLK AŞK, SON TÖRENLER/*Ian McEwan* ▰ GILLES İLE JEANNE/*Michel Tournier* ▰ BİR KOMÜNİSTLE EVLENDİM/*Philip Roth* ▰ KIZILDERİLİNİN ŞARKISI/*James Welc* ▰ SİNEMA MÜDAVİMİ/*Walker Percy* ▰ KARANLIKLARIN EFENDİSİ/*Ernesto Sabato* ▰ METROLAND/*Julian Barnes* ▰ BİZİ NEDEN TERK ETTİN SAYIN BAŞKAN?/*François Vigouroux* ▰ DÜŞÜNCE BALONLARI/*David Lodge* ▰ MİLENYUM İNSANLARI/*J.G. Ballard* ▰ MÜNECCİM KRALLAR/*M. Tournier* ▰ BEYAZDAKİ KARA/*Maggie Gee* ▰ KAYBOLUŞ/*G. Perec* ▰ HINÇ AYLARI/*P. Bruckner* ▰ LİMON MASASI/*J. Barnes* ▰ BÜYÜCÜ/*J. Fowles* ▰ GÜNDOĞUMUNA YOLCULUK/*J. Barnes* ▰ OKLUKİRPİ/*J. Barnes* ▰ FISKADORO/*D. Johnson* ▰ HAYALETLERİN GÖÇÜ/*P. Melville* ▰ ÖLEN HAYVAN/*P. Roth* ▰ SICAK ÜLKELERDEN DÖNEN VAHŞİ SAKATLAR/*Tom Robbins* ▰ PASTORAL AMERİKA/*P. Roth* ▰ ABANOZ KULE/*J. Fowles* ▰ ARTHUR VE GEORGE/*J. Barnes* ▰ VAHŞET SERGİSİ/*J. G. Ballard* ▰ VİLLA MEÇHUL/*Tom Robbins* ▰ ASKER GRAMAFONU NASIL TAMİR EDER?/*Sas¨a Stanis¨i´c* ▰ *FARMAKON/Dirk Wittenborn* ▰ *NE KADAR İLERİ GİDEBİLİRSİN/D. Lodge* ▰ *GERİYE UÇAN YABAN ÖRDEKLERİ/T. Robbins* ▰ *BİR SAHTEKÂR OLARAK HAYATIM/P. Carey* ▰ *İNTERNETTE BALIK AVLAMAK/Nasreen AKHTAR* ▰ *LANCELOT/Walker Percy* ▰ *ÖLÜ BİR DİLDE AŞK/Lee Siegel* ▰ *VAHŞİ İNSANLAR/Dirk Wittenborn* ▰ *GÜNEŞİ DURDURACAĞIZ/F. Bouillot* ▰ *SHYLOCK OPERASYONU/Philip Roth* ▰ *KAYBEDENLERİN BELLEĞİ/Michel Ragon* ▰ *SAVAŞ ARTIĞI/Ha Jin* ▰ *YAZAR, YAZAR/D. Lodge* ▰ *B, BİRA/Tom Robbins* ▰ *EVE YÜZMEK/Rolf Lappert* ▰ *HAFIZ DİVANI/Hafız-ı Şirazi* ▰ *KUZEYE GÖÇ MEVSİMİ/Tayeb Salih* ▰ *OEGSTGEEST'E DÖNÜŞ/Jan Wolkers* ▰ *TURİNGİN HEZEYANI/Edmunda Paz Soldán* ▰ *KOVBOY KIZLAR DA HÜZÜNLENİR/Tom Robbins* ▰ *NABIZ/Julian Barnes* ▰ *DANIEL MARTIN/John Fowles* ▰ *HARABELERDE AŞK/Walker Percy* ▰ *BAY BLANC/Roman Graf* ▰ *HAVAALANI BALIKLARI/Angelika Overath* ▰ *DAYICAN NAPOLYON/İyrec-i Pézéşkzâd* ▰ *HARMATTAN/Gavin Weston* ▰ *BİR SON DUYGUSU/Julian Barnes* ▰ *HEZEYAN/Laura Restrepo* ▰ *O ASLA GERİ GELMEYECEK/Hans Koppel* ▰ *YARASALAR/Marcel Beyer* ▰ *KAYBOLAN/Hans-Ulrich Treichel* ▰ *BİR KÜÇÜK İMPARATORLUK/Christian Kracht* ▰ *HAYAT DÜZEYLERİ/Julian Barnes* ▰ *GÖZYAŞININ KİMYASI/Peter Carey* ▰ *VÎS İLE RÂMÎN/Fahreddin Es'ad-i Gorgânî* ▰ *ANATHEM/Neal Stephenson* ▰ *BEYAZ DÜNYA/Andrew McGahan*

Daniel Alarcón

Geceleri Daireler Çizerek Yürürüz

Carolina, León ve Eliseo için

TEŞEKKÜR

Lannan Vakfı'na, Headlands Sanat Merkezi'ne ve Guggenheim Vakfı'na destekleri için teşekkür ederim. Mark Lafferty, Lila Byock, Joe Loya ve Adam Mansbach, dürüst olmak gerekirse, çözümlenmesi imkânsız görünen metnin yazımının çeşitli aşamalarında işe karışıp fikirler verdiler ve beni teşvik ettiler. Kendilerine son derece müteşekkirim.

Bu roman da neredeyse yazdığım her şey gibi arkadaşım Vinnie Wilhelm'le yaptığımız bitmek bilmez, dolambaçlı konuşmaların bir ürünü. Teşekkürler kardeşim.

Collectors uydurma bir yer fakat beni 2007 yılında, ilk kez Lima'nın hapishanelerine götüren ve her ziyaretimiz esnasında gördüklerimi anlamama yardım eden Carlos Álvarez Osorio'ya büyük şükran duyuyorum. Lurigancho ve Castro Castro hapishanelerindeki adamlar bana güvenip hikâyelerini anlattılar, bunun için onlara daima minnettar olacağım. *Harper's* yayınevindeki editörlerim Claire Gutierrez ve Chris Cox ilkin kurgu olmayan bir yazının konusu olan, sonra da bu romanın bir bölümünü oluşturan araştırmayı çok desteklediler.

T.'yi keşfetmemi sağlayan Gustavo Lora ve Collazos ailesine teşekkür ederim. Walter Ventosilla'nın *El Mandatario Idiota* adlı oyunu, başlangıçta bana ilham verdi ve kendisinin izniyle buraya uyarladım. Hem Walter hem de Gustavo, Diciembre'ye ilham veren Setiembre tiyatrosunun mensuplarıydılar ve benimle paylaştıkları hikâyeleri özgürce ödünç alıp romanda kullandım.

Temsilcim Eric Simonoff sürecin bütün aşamalarında yardımcıydı. Editörüm Megan Lynch değerli tavsiyeleri, sabrı ve cömertliğiyle katkıda bulundu ve bu kitabı sayısız bakımdan daha iyi hale getirdi. Teşekkür ederim Eric.

En çok da aileme teşekkür etmek isterim; anneme, babama, kız kardeşlerime, onların eşlerine, yeğenlerime ve özellikle de vazgeçmek istediğim zaman beni güldüren, ihtiyaç duyduğumda beni seven ve talep etmeye çekindiğim zamanlarda beni yalnız bırakan karım Carolina'ya.

Gracias, mi amor. (Teşekkürler, aşkım.)

Birinci Bölüm

Bir

Nelson'un babasının *kaygılı* yıllar dediği savaş sırasında, Konservatuvar'dan birkaç radikal, bir tiyatro kumpanyası kurmuşlar. Fransız sürrealistlerini okumuşlar ve Quechua mitlerinden uyarlanma doğaçlamalar yapmışlar, ucuz tütün içip bayağı sözleri olan protest şarkılar söylemişler. Dişlerini göstererek ve çocukları korkutarak, siyasi bir eylemmişçesine ulu orta gülmüşler. Saflarında, kabaca, birbirleriyle örtüşen şu genç çevrelerden insanlar toplanmıştı: Uzun saçlılar, işçiler, seks düşkünleri, pozcular, taşralılar, alkolikler, duygusal muhtaçlar, demagoglar, fırsatçılar, punklar, beleşçiler ve takıntılılar. Nelson, kahramanımız; o zamanlar henüz küçük bir oğlanmış: Huysuz, yüzü sivilcelerle kaplı, deli gibi kitap okuyan bir ergen olarak başkentin banliyölerinden birinde büyüyormuş. 1988'de

Amerika'ya gidecek olan ağabeyi Fransisco'ya saygı ve hayranlık duyarak yaşıyormuş ve okulundan, yalnızca birkaç kez gerçekten konuştuğu, ufak tefek, kahverengi saçlı bir kıza gizlice âşıkmış. Nelson, âşık olduğu, bu kendi halinde, son derece sıradan kızla günün birinde yapacaklarını hayal ettiği karşılıklı konuşmaları yazarmış geceleri. O sırada henüz hiç tiyatroya gitmemiş.

Adı Diciembre olan kumpanya, keskin ama toy bir oyun yazarının etrafında toplanmış; oyuncuların güvenliğini hiç de azımsanmayacak tehlikelere atmak pahasına çatışma bölgesine cesaret gerektiren yolculuklar yaparak ve sloganlarını (HALK İÇİN TİYATRO!) sonuna kadar hayata geçirerek hızla tanınmış. Bu tür fedakârlıkların halkın belli kesimlerince alkışlanmasına rağmen, pek çok kişi tarafından lanetlendiği, hatta terörizmle bir tutulduğu bir dönemmiş. 1983 yılında, Nelson henüz yalnızca altı yaşındayken, Diciembre mensupları Belén kasabasında polis tarafından taciz edilmiş, görece ufak bir olay olmasına rağmen gazetelere yansımış. Bu olay, Las Velas'ta yaşanan, yerel savunma komitesinin Küba ajanı olduklarına inanarak üç aktörü kısa bir süre için rehin aldığı, hatta biraz patakladıkları daha ciddi bir olayın peşreviymiş. Üçlü, herkesin dediğine bakılırsa, hayli inandırıcı bir şekilde, Alejo Carpentier'in bir kısa öyküsünü uyarlamış.

Şehirde de tamamen güvende değillermiş: 1986 yılının Nisan ayı başlarında, oyunun yazarı da olan Diciembre'nin başaktörü, *Ahmak Cumhurbaşkanı* adlı oyunu iki kez sahneledikten sonra, kışkırtıcılık suçlamasıyla tutuklanmış ve yılın büyük bölümünü Collectors adlı hapishanede çürümeye terk edilerek geçirmiş. Adı Henry Nuñez'miş ve özgürlüğüne kavuşması, kısa bir süre için, herkesin ilgisini çeken bir mevzu olmuş. Çoğu daha önce ne Nuñez'in adını duymuş ne de çalışmaları hakkında bilgisi olan birtakım insanlar, onun adına birtakım yabancı ülkelere mektuplar yazmışlar. Ulusal radyo istasyonlarından birinin arşivinde bir yerlerde, hapishanede

yapılmış bir söyleşinin ses kaydı vardır: Bu ciddi genç adam, *Ahmak Cumhurbaşkanı* oyununun, başrollerde mahkûmlar, hapishanede sahnelenmesini Camus ve Ionesco'dan alınma meşhur cümlelerle bolca soslayarak anlatır. "Suçlular ve kabahatliler ulusal siyasete ilişkin bir oyunu sezgileriyle kavrıyorlar," der Henry, sert ve korkusuz bir sesle. Sekizinci yaş gününe bir ay kalmış Nelson, şans eseri bu konuşmayı dinlemiş. Babası Sebastián, endişeli bakışlarla mutfak tezgâhının önünde dikilmiş, kahve pişiriyormuş.

"Babacığım," diye sormuş küçük Nelson, "oyun yazarı nedir?"

Sebastián bir an düşünmüş. Oğlunun yaşındayken kendisi de yazar olmayı istemiş. "Bir hikâye anlatıcısı canım. Oyun yazarı denilen kişi, hikâyeler uydurur."

Bu tanım çocuğun ilgisini uyandırmış ama pek tatmin etmemiş.

O akşam konuyu ağabeyi Fransisco'ya açmış ve o da Nelson'un söylediği hemen her şeye gösterdiği şekilde tepki göstermiş: Şaşırmış ve canı sıkılmış görünerek. Sanki bütün küçük kardeşler kendilerinden büyük olanların önünde yapılabilecek olağan şeyleri içgüdüsel olarak biliyorlarmış da Nelson bunları asla öğrenmemiş. Fransisco radyoyu kurcalamış. İç geçirmiş.

"Oyun yazarları karşılıklı konuşmalar yazarlar. Bunlara senaryo denir. Senin sözde sevgiline ilişkin yazdığın şu bok püsür gibi örneğin."

Fransisco on iki yaşındaymış, her şeyin affedildiği bir yaştır bu. En nihayet ABD'ye gidecekmiş; ama gitmeden uzun zaman önce, çoktan gitmiş gibi yaşamaya başlamış bile. Sanki şu ailesinin –annesinin, babasının, erkek kardeşinin– neredeyse hiç önemi yokmuş gibi. Bir konuşmayı nasıl sona erdireceğini çok iyi bilirmiş.

Ahmak Cumhurbaşkanı oyununun hapishanede sahnelendiğine ilişkin hiçbir kayıt bulunmamıştır.

Henry, aynı yılın Kasım'ında salıverildiğinde, daha zayıf ve yaşlıymış. Artık o sert sesle konuşmuyormuş; aslına bakarsa-

nız, konuştuğu pek söylenemezmiş. Hiç röportaj vermemiş. Ocak ayında, Collectors'un daha istikrarsız iki bölümü bombalanmış, yakılmış ve yerle bir edilmiş; *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nın oyuncu kadrosunu oluşturan mahkûmlar bu saldırı esnasında ölmüşler. Bazıları başlarından vurulmuş, bazılarına şarapnel isabet etmiş, bazıları da yıkılan beton duvarların altında kalıp ezilme talihsizliğine uğramıştı. Toplam olarak üç yüz kırk üç adam ölmüş, yok olmuş ve Henry orada olmamasına rağmen, onun bir yanı da o gün onlarla ölmüş. Olay uluslararası ilgi uyandırmış, Avrupa başkentlerinden birkaç protesto mektubu gelmiş ve sonra unutulmuş. Henry en yakın arkadaşı ve hücre arkadaşı Rogelio'yu, o zamanlar bu sözcüğü bırakın açıkça, içinden bile söyleyemeyecek olsa bile, âşığını yitirmiş. Yaklaşık on beş yıl boyunca bir daha sahneye çıkmamış.

Fakat bir tiyatro grubu tek bir kişilikten daha büyük bir şey olmalı. Diciembre, sokağa çıkma yasağına, bombalamalar ve yaygın korkuya; tiyatro oyunlarını temel alan bir Baküs şenlikleri programıyla karşılık vermiş; "sanattan ve gençlikten öylesine sarhoştular ki" (Henry'ye bakılırsa, bu başkalarında da yansıma bulan bir kavramdı) "başka bir evrende yaşıyor olsalar bu kadar olurdu". Silah sesleri, bile isteye, kutlama için atılan havai fişeklermiş gibi yorumlanıyor ve *joie de vivre** için bahane olarak kullanılıyor; karartmalar onları romantikleştiriyormuş. Diciembre, 1980'lerin sonlarındaki şaşaalı günlerinde, bir tiyatro grubu olmaktan ziyade bir hareket haline gelmiş: Eski Şehir'in çeperindeki yeni terk edilmiş binalarda ve ambarlarda bütün gece süren maraton gösteriler sahneliyorlarmış. Elektrik kesildiğinde (ki bu sık sık oluyormuş) araba akülerini kullanarak uyduruk ışıklandırmalar yapıyor yahut sahnenin çevresinde mumlar yakıyorlarmış; bunlar haricinde karanlıkta oynuyorlar, aktörlerin sesleri sonsuz karanlığın içinden hortlak sesleri gibi yükseliyormuş. Garcia Lorca'nın eserlerinin popüler yeniden yorumları, Brezilya pembe dizile-

* Fr. Yaşama sevinci. (ç.n.)

rinin yüksek sesle okunması, şiir düşüncesinin bizatihi kendisiyle dalga geçen şiir geceleriyle ün kazanmışlar. Karartmanın, aksi halde uzun ve yalnız geçecek saatleri boyunca izleyiciyi uyanık tutan ve güldüren her şeyi ilke olarak baş tacı etmişler. Bu gösteriler, Nelson'un kuşağından tiyatro oyuncuları tarafından efsaneleştirilmiş ve eğer biri, Eski Şehir'in yan sokaklarını dolduran eski kitap ve dergi tezgâhlarını (Nelson'un yapmış olduğu gibi) inceden inceye araştıracak olsa, Diciembre'nin programlarının teksir makinesinde çoğaltılmış, buruşmuş ve solmuş fakat tarihin (insanın bir parçası olmayı dileyeceği türden bir tarihin) o şaşmaz kokusunu taşıyan kopyalarını bulması mümkünmüş.

Nelson 1995'te Konservatuvar'a girdiğinde, savaş bitmişti ama anısı hafızalarda hâlâ tazeydi. Başkentin çoğu yeri yeniden inşa ediliyordu. Belki de başkentin, kendisinin bütün o tatsız tarihin asla vuku bulmadığı bir hali olarak *yeniden hayal edildiğini* söylemek daha doğru olacaktır. Ne ölenlerin heykelleri ne onurlarına adları verilmiş caddeler ne de tarihsel anı müzeleri vardı. Molozlar temizlendi, bulvarlar genişletildi, çatışmalar sırasında yerle bir edilen mahallelerin külleri üzerine yenileri yükseltildi. Başkentin her semti için alışveriş merkezleri planlandı ve Eski Şehir (asla kesin sınırları olmayan bir alan; fakat şehrin ihmal edilmiş ve harap merkezini anlatmak için kullanılan bir kısaltma) iyimserlikle, UNESCO listesine girmesine göz dikilerek, bina bina restore edildi. Eski Şehir daha yürünebilir olsun diye trafik yeniden düzenlendi, binaların kasvetli cepheleri renklendirildi ve burada iş gören yankesiciler birden hareketlenen polis kuvvetlerince dış mahallelerde çalışmaya yollandı. Turistler geri gelmeye başladı ve hükümet, en sonunda, mutlu oldu.

Bu esnada, Diciembre efsanesi sadece daha da ünlenmişti. Nelson'un okul arkadaşlarının çoğu, çocukluklarında bu tarihi gösterilerin birinde yahut ötekinde bulunduklarını iddia ediyorlarmış. Ebeveynlerinin kendilerini oraya götürdüklerini, sözle anlatılmayacak ahlaksızlıklara, anlatı ve isyanın kötücül

birliğine, cinsellik ve barbarlığa tanık olduklarını, üzerinden yıllar geçmiş bile olsa, bu hatıralar yüzünden huzursuz, yaralanmış ve hatta esinlenmiş olduklarını söylüyorlarmış. Hepsi yalan söylüyormuş. Aslına bakılırsa, yalancılığa çalışıyorlarmış. İnsan bugünlerde Konservatuvar'daki öğrencilerin başka şeylerden söz ettiklerini sanır. Kaygılı yıllar boyunca korkunun nasıl sıradanlaştığını hatırlayamayacak kadar genç olduklarını. Dehşet verici gazete manşetlerine cevaben tiyatronun doğaçlandığı, bir repliği ürpertici bir korkuyla söylemenin oyunculuk bile gerektirmediği zamanları hayal etmekte zorlanıyor olmaları da mümkündür. Fakat öte yandan barışın uyuşturucu etkileri öyle güçlüdür ki kimse kesinlikle geri gitmek istemez.

Savaşın sona ermesinden yaklaşık on yıl sonra, Diciembre hâlâ, arada bir, genellikle bir evde oynanan ve ancak davet edilen seyircilerin izleyebildiği gösteriler sahneleyen gevşek bir oyuncular grubu olarak çalışmaya devam ediyormuş. Paradoksal bir şekilde, şehir dışına gitmek artık görece güvenli hale gelmişken, ülkenin iç kısımlarına hemen hemen hiç gitmiyorlarmış. Bu tembellik, husumetin sona ermesine gösterilen makul bir tepki miymiş, yoksa orta yaşın, gençliğe özgü radikalizmin sivri kenarlarını köreltmesi mi? Henry Nuñez'in kendisi, kumpanyanın bir zamanlarki yıldız oyun yazarı, bu değişimi hapiste geçirdiği süreye değil, kızının doğumuna bağlıyordu. Yattığı hapishane yerle bir edildikten sonra, adeta kendisine rağmen âşık olmuş, evlenmiş ve Ana adında bir kız çocuğu olmuş. Ardından: hayat, aile yaşamı, sorumluluklar. Diciembre onu tüketmeden önce biyoloji okumuş, Cantonment'deki sözümona ilerici bir ilkokulda öğretmenlik yapmaya hak kazanmasına yeterli olmuş bu. Bu iş egosuna cazip geliyormuş –saatler boyunca aklına gelen her şey hakkında konuşabilirmiş ve öğrencilerinin gıkı çıkmazmış– onun ellerinde, biyoloji doğa biliminden ziyade beşeri bilimlerin takıntılı bir dalı haline geliyormuş. Maaş berbat olmasına rağmen, öğrencilerin kendisini dinlediği gerçeğini mucizevi buluyormuş. Öğrencileri Nuñez'in daima istediği şeymiş: seyirci.

İlave para kazanmak için, her iki hafta sonunda bir taksi sürüyor, babasından miras, iş görür eski bir Chevrolet'le şehri bir ucundan ötekine kat ediyormuş. Ön cama "İsa Sizi Seviyor" çıkartması yapıştırmış –bu muhtemel müşterileri rahatlatıyormuş– ama kendisi 1980'lerin ortasından beri kiliseye adım atmamış. Araba kullanmanın düşünmeye yer bırakmayışı, o çok iyi tanıdığı, kendisini asla şaşırtamayan, boş ve bazen hüzünlü sokaklar sağaltıcıymış. İyi günlerinde hayatını düşünmekten kaçınabiliyormuş.

Arabasının bagajında devasa pelüş bir oyuncak ayı tutar, kızını ne zaman annesinin evinden alsa birlikte oturması için onu bagajdan çıkarırmış. Kızı büyüdükçe, bana söylediğine göre, Henry'nin hırsları azalmış. Kızını suçladığı yoktu, tam tersine. Ana, diyordu, eski arkadaşlarının ulaşmak için acı çektikleri vasat hayat tarzından esirgemişti onu: Ressamlar, aktörler, fotoğrafçılar, şairler; toplu olarak sanatçı diye bilinirler, tıpkı uzay yolculuğu için eğitilen kadın ve erkeklerin *astronot* diye bilinmesi gibi, ister uzaya gitmiş olsunlar ister olmasınlar. Kendisi rolü oynamamayı tercih etmişti, öyle diyordu. Numara yapmak canına yetmişti, hapse atılmasının ve arkadaşlarının öldürülmesinin ardından vardığı bir sonuçtu bu.

Fakat 2000 yılı sonlarında Diciembre kumpanyasının kuruluşunu anmanın önemli olduğu kararına varmış. Başkentte bir dizi oyun planlanmış ve Diciembre'nin kıdemli mensuplarından Patalarga adlı biri, bir turne yapmalarını önermiş hatta. Doğal olarak, Henry'yi aramışlar, o da yeni bir aktörün gruba katılmasının sağlanması koşuluyla, turneye çıkmayı kabul etmiş. 2001 yılının Şubat'ında *Ahmak Cumhurbaşkanı* oyunuyla yapılacak turne için seçmeler yapılacağı duyurulmuş ve Konservatuvar'ı bir yıl önce bitirmiş olan Nelson, hevesle başvurmuş. O ve onun gibi yeteneklerinden ziyade hevesleriyle göze çarpan bir düzine genç oyuncu, Legon semtindeki bir okulun rutubetli spor salonunda, *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nın on yılı aşkındır kimsenin yüksek sese söylemediği repliklerini

okumaya başlamışlar. Sanki zamanda geri gitmek gibi, diye düşünmüş Henry ve öneri ilk ortaya atıldığındaki endişesi de tamı tamına bu olmuş. İç geçirmiş, belki fazla yüksek sesle, kendini yaşlı hissediyormuş. Boşandığından bu yana, on bir yaşındaki Ana'yı her iki hafta sonunda bir görüyormuş. Öğrencileri kızının yaşındaymışlar; hiçbir şeyin kesinlikle oyun olmadığı, olası sonuçların şaşırtıcı olmadığı bilimsel "deneyler" yapıyorlarmış. Son zamanlarda bu durum onda derin bir çöküntü uyandırıyormuş ve bunun nedenini bilmiyormuş. Ana, kalmak için her gelişinde, son gelişinden bu yana yaptığı resimlerin bulunduğu iple bağlı bir tomar resim getiriyor, bunları büyük törenle babasının eleştirisine sunuyormuş. Eski arkadaşlarının aksine, kendisinin aksine, kızı numara yapmıyormuş: Bir *sanatçıymış*; yalnızca çocukların olabildiği biçimde bir dürüstlükle öyleymiş ve bu durum Henry'nin göğsünü muazzam bir gururla kabartıyormuş. Kanepeye oturur, Ana'nın kuruboya, karakalem ve pastel resimlerini ayrıntılı bir şekilde tartışırlarmış. Renk, kompozisyon, hareket, tema. Henry en kibar, en şatafatlı ağzını takınır ve Ana'nın resimlerini onun anlamadığı ama çok hoş, komik ve fena halde yetişkin bulduğu sözcüklerle tanımlarmış: *postyapısalcı, tufan öncesi çağa ait, protosürrealist, nutuk tuttu*ran. E*serlerinde görülen antropomorfik gerilim tek kelimeyle şayan-ı hayret*! Çoğu kere, kızının sanatsal çalışmaları arasına saklanmış olarak, Ana'nın annesinden gelen, içerik ve ton bakımından Ana'nın kaygısız çizimlerinin tam tersi, kısa notlar bulurmuş Henry: Yapılacak işler listesi, Ana'nın okul taksitlerinin hatırlatılması, faaliyetler, randevular. Sıcaklıktan, duygudan ve bir zamanlar birlikte kurmaya kalkıştıkları hayatın her türlü izinden yoksun sözcükler. Henry bu notları okurken, oyunbazlık bir anlığına kesintiye uğrarmış.

"Ne diyor babacım?" diye sorarmış Ana.

"Annen. Beni özlediğini söylüyor."

Henry ve kızı kahkahadan kırılır, katıla katıla gülerlermiş. Ana, o yaştaki bir kız çocuğu için, boşanmayı gayet iyi anlamış.

Henry'nin en ünlü oyununun yeniden sahnelenmesi, kesintiye uğramış ilk gösterinin on beşinci ve kumpanyanın kuruluşunun yirminci yıldönümüne denk gelecek şekilde planlanmış. Bu fikri Ana'nın annesine açtığında, eski karısı onu tebrik etmiş: "Belki de yeniden hapse atılırsın" demiş. "Belki bu durum kariyerinin yeniden canlanmasını sağlar."

Benzer fikirler Henry'nin de aklından geçmiş elbette; fakat onuru kırılmış gibi yapmış.

Şimdi, seçmeler sırasında, kariyeri her zamankinden bile daha uzak görünüyormuş. Bu her ne idiyse, ister bir kusur ister takıntı isterse hastalık olsun, kesinlikle "bir kariyer" değilmiş. Yine de bu diyalog, onca yıl evvel yazdığı bu replikler, bu deneyimsiz aktörlerin dilinden dökülürken bile, Henry'nin içinde beklemedik bir duygu fırtınası koparmış: Gençlik ve umut, öfke ve doğruculuk anıları. O günlerin büyük acısı, baş döndürücülüğü; gözlerini sıkıca yummuş. Rogelio, hapishanede ona bir tuğlanın içinde bir oyuk yapmayı ve içine metal bir yayı yerleştirerek, bu tertibatı ısıtıcı olarak nasıl kullanacağını öğretmiş. Bu basit dersten önce Henry'nin yediği her şey soğukmuş. Hapishane dehşet bir yermiş, hayatı boyunca bulunduğu yerlerin en dehşet verici olanı. Orayı unutmak için bütün gücüyle çabalamış fakat eğer hâlâ tüylerini ürpertebilen bir şey varsa, o da soğukmuş: Hapishanede geçirdiği zaman, korku ve umutsuzluk; tümü birden soğuğa indirgenmiş. Soğuk yiyecekler. Soğuk eller. Soğuk çimento zeminler. Şimdi o yayların nasıl kıpkırmızı, ışıl ışıl akkor haline geldiğini, Rogelio'nun gülüşünün de öyle ışıldadığını hatırlıyor, bu görüntülerin kendisini onca duygulandırmasına şaşırıyormuş.

Oyuncular, kendi paylarına, genellikle Henry'nin sıkıntılı, huzursuz çehresini fark edemeyecek kadar gergin yahut heyecanlıymışlar; yahut fark etseler bile, bunun oyunculuklarına gösterdiği tepki olduğunu varsayıyorlarmış.

Bazılarının, belirtmek gerekir ki, onun kim olduğu hakkında hiçbir fikri yokmuş.

Fakat Nelson, Henry'yi tanıyormuş tabii ki. Henry'yi o gün, çocukken, radyoda dinlemiş ve üzerinden fazla zaman geçmeden, oyun yazarı olmaya karar vermiş. Geçen yıllar boyunca ve pek çok açıdan bu hayali devam etmiş. Henry'yle karşılaştığında ne demiştir?

Şöyle bir şey, "Bay Nuñez, sizinle tanışmaktan onur duydum".

Yahut: "Sizinle tanışma şansı bulabileceğimi asla düşünmemiştim efendim."

Sözcüklerin kendileri önemli değil, Henry'nin karanlık anılara dalmış halde oturduğu masaya yaklaşmaktaki ısrarı asıl önemli olan. Gözünüzde canlandırın: Nelson, hayranlık dolu bakışlarla uzanıp kahramanının elini sıkıyor. İki adam, bir usta ve çırağı arasında bağlantının kurulduğu an.

Konuştuğumuzda, Henry bu düşünceyi reddetti.

Israr ettim: Oyun yazarı genç adamda kendinden bir şeyler görmüş müydü? Kendi geçmişinden?

"Hayır" diye cevapladı Henry. "Eğer böyle söylememi hoş görürseniz, ben hayatım boyunca asla o kadar genç olmadım. Küçük bir oğlan çocuğuyken bile."

Ziyanı yokmuş. Mart 2001'de bir pazartesi günü, bir zamanlar babasının çalıştığı Ulusal Kütüphane'nin yakınındaki kavşaktan bir sokak ötede, Eski Şehir'deki bir tiyatroda provalara çağrılmış. Bir yıl boyunca kötü haberler aldıktan sonra – sevgiliden ayrılma, hiçbir ilginçliği olmayan bir işte uzun süre çalışma; hem özlenen hem korkulan mezuniyetin ardından gelen dönemin verdiği hayal kırıklığı– Nelson haber karşısında zevkten dört köşeymiş. Henry'nin hakkı vardı: Nelson neredeyse yirmi üç yaşında; fakat bitmemiş senaryolar ve elle yazılmış hikâyelerin olduğu defterle tıka basa dolu sırt çantası ve asi kıvırcık saçlarıyla, çok çok daha genç görünüyormuş. Belki de rolü almasının nedeni buymuş: gençliği. Cehaleti. Biçimlendirilebilirliği. Azmi. Turne bir ay içinde başlayacakmış. Sorun da işte o zaman başlamış.

İki

Olağan koşullarda, Nelson bu tür bir haberi Ixta ile paylaşırmış. Şimdi kendinden şüphe ediyormuş. Ixta önceki Temmuz'a kadar sevgilisiymiş ve yollarını pek de dostane olmayan bir şekilde, Nelson'un kışın soğuk ölü kalbi dediği bir günde ayrılmışlar. Hortlağa benzeyen bulutlar, ince, gri bir sis. Tamamen Nelson'un başının altından çıkmış ayrılma fikri; özgürlük istiyormuş, öyle demiş. Ixta, "Ben neyim, senin gardiyanın filan mı?" demiş istihzayla. Nelson'un gözleri bencil ama sahici gözyaşlarıyla dolmuş. Amerika Birleşik Devletleri'ne gidiyormuş ve geleceğinin peşine düşerken ne ona ne başka birine borçlu kalamazmış. Üç ay boyunca konuşmamışlar, bu süre zarfında Nelson sözümona cesur ve hayatını değiştirmeye

yönelik hamlesini yapmak için ne bir plan yapmış ne de bir adım atmış.

Ekim ayı başlarında, Nelson ile Ixta bir kahve içmek için buluşmuşlar, bu gergin olay her şeye rağmen, birkaç hafta sonra, ikinci bir buluşmaya yol açmış. Hayli beklenmedik bir şekilde, ikinci buluşmalarının ortasında, Nelson kendisini gülerken bulmuş. Üstelik Ixta da gülüyormuş. Çekingen, utangaç yahut nezaketen değilmiş gülüşleri. Biraz daha cüretkâr olsa, ikisini ayıran masanın üzerinden uzanır –bütün o yabancıların gözü önünde– ellerini onunkilerin üzerine öylece koyarmış Nelson. Kimse farkına varmaz yahut tuhaf bulmazmış. Görüntü karşısında gülümserlermiş belki yahut kendi kendilerine şöyle bir şey derlermiş:

Oh, ne kadar güzel, genç bir çift!

Öyle yapmamış elbette –o gün değil– ama biraz ilerleme kaydetmiş. Yavaş yavaş. Sabırla. Yiyecek toplayan bir karıncanın yahut yuva yapan bir kuşun sebatkâr çabasıyla. Ve çabası semeresini vermiş: Noel yaklaşırken yeniden sevişmeye başlamışlar. Başlangıçta neredeyse kaza eseri olmuş fakat ikincisi Nelson'un içini umutla doldurmuş. Aşağı yukarı her iki haftada bir; Ixta'nın yeni sevgilisi Mindo gece çalışıyor ise daha sık, buluşmaya başlamışlar. Bu görüşmeler, Nelson için hem mutluluk hem de eziyet kaynağıymış ama durumu daha fazla zorlayamıyor yahut zorlamak istemiyormuş. Çıplakken, birlikte yaptıkları şey ve gelecek dışında, her şeyden söz ediyorlarmış; bu yeni ilişkinin onlara öylesine yetişkince gelmesinin sebebi bir bakıma bu belirsizlikmiş. Ne Ixta, Birleşik Devletler'e gitmeye niyeti olup olmadığını sormuş bir daha Nelson'a ne de o bahsetmiş. Nelson, Ixta'ya (yakında bir gün, eminmiş bundan) onu sevdiğini, onu özlediğini, bütün olanlar için üzgün olduğunu ve sonsuza kadar değilse bile en azından şimdi birlikte olmaları gerektiğini söyleyecekmiş. Ardından, durum biraz daha netleşirmiş. Sahneyi yazmamış –artık bu tür şeyler yapmıyormuş– fakat kendisini o sahnede hayal etmiş, zihninden

bir iki konuşma provası yapmış. Anlaşıldığına göre, Ixta da bunu bekliyormuş. Nasıl karşılık vereceğini bilmiyor ama bekliyormuş. Ortadaki tek küçük sorun, Nelson'un hiçbir şey söylememiş olmasıymış.

Nelson, Mart'ta Diciembre konusunda haberi aldığında, Ixta'yla yaşadıkları her şeyi, önlerinde uzandığından emin olduğu şeyleri düşünmüş ve ilkin onu aramanın doğru olacağına karar vermiş. Ixta'nın sıralamadaki yeri geçmişlerine ve muhayyel geleceklerine bir olumlamaymış. Telefon iki kez çalmış, kısa bir merhaba demiş. Ixta bırakmış o konuşsun ve soğukça kutlamış. Nelson kulak kesilmiş: Ixta, Mindo odadayken kullandığı sesle konuşuyormuş.

Nelson ve Ixta, her ikisi de oyuncu olmalarına rağmen, bu durum konuşmalarını neredeyse hiç zorlaştırmıyormuş, aslına bakılırsa doğal davranmak her zamankinden daha önemliymiş. Sadece iki arkadaşın sohbetiymiş. Kaçamak, cazibenin bir parçası olmalı diye düşünüyor insan. Ixta kendi rolünü oynamış: Haber harikuladeymiş, öyle demiş Nelson'a. "Ne kadar zaman için gideceksin?"

Tam o anda pişmanlık duymaya başlamış. Eğer abartırsa bu Ixta'nın onu daha çok özlemesini sağlar mıymış?

"Birkaç ay, belki üç."

Sesinin tonunda belli bir sadizm varmış. "Terk edilmiş hissettim kendimi" dedi daha sonra bana Ixta, "yeniden".

Bu itirafı kendisine saklamış ve onun yerine şöyle demiş: "Her zaman seyahat etmek isterdin."

"Daha uzun da sürebilir, eğer ilgi görürsek."

"İnsan umar..."

Nelson devam etmesini beklemiş, ama Ixta susmuş. Ona bu iki kelimeyi armağan etmiş ama yorumlanmaları imkânsızmış. İnsan neyi umarmış?

Arka planda: "Kim o bebeğim?"

Nelson çekinmiş ama gerilemeyi kendine yedirememiş. Daha sonraları pervasızlık mı ettim diye düşünmüş. Fakat ger-

çekten: *Yakalansalar* ne olurmuş? Nelson bunun olmasını *istemeli* değil miymiş?

"Kutlayacak mıyız?" diye sormuş.

Nelson şimdilik yalnızca sevgili oldukları gerçeğinin Ixta için bir teselli olduğu kanısındaymış. Geleceklerine yönelik baskı yapmadığı, ilişkilerinin bu yeni haline bir ad koymayı talep etmediği için Ixta'nın müteşekkir olduğunu farz ediyormuş. Onu başka bir adamla paylaşmaya gönüllü olmasından, olgunluk göstermesinden etkilendiğini sanıyormuş. Fakat taraflı bir düşünme biçimiymiş bu. Ixta'nın Nelson'u sevdiği ve Nelson'un onun kalbini kırmış olduğu gerçeklerini hesaba katmıyormuş. Kalbinin hâlâ kırık olabileceğini yahut her seviştiklerinde biraz daha kırıldığı gerçeğini dikkate almıyormuş.

Susmuşlar; sessizlik, denizden gelen soğuk bir rüzgâr gibi uzuyormuş.

"Bilmiyorum" demiş Ixta. "Bu hafta yoğunum."

"Benim adıma mutlu olursun sanmıştım" demiş Nelson ve der demez pişman olmuş söylediklerinden. Çok ağlak ve benmerkezciymiş. Barıştıklarından bu yana sergilememeye özen gösterdiği belli özellikleri varmış ama işte ağzından kaçırmış, çırılçıplak belli etmiş. Daha iyi bir insan olmak istiyor ama bu mümkün değilse, en azından, öyle biriymiş gibi görünmek istiyormuş.

"Senin adına *mutluyum*" demiş Ixta. "Çok mutluyum."

Israr etmiş: "Seni görmek istiyorum."

Ixta iç geçirmiş: Şimdi kendi kendine, konuşmayı çabucak sonlandırmaya yönelik kısa sözcüklerle konuşuyormuş. "Tabii. Elbette. Tamam. Harika. Görüşmek üzere." Nelson, yanında uzanan adamın, Ixta'nın kahverengi saçlarından bir tutamı gelişigüzel parmağına dolamasının sesini duymuş neredeyse.

Nelson gereksizce telefonu elinde tutmaya devam etmiş, biraz daha.

İyi haberi alacak ikinci kişi, üç yıl önce dul kalmış ve sevinç duyma kapasitesi büyük ölçüde azalmış annesi, Mónica imiş. "Sevinç duyma kapasitesi" deyimi kendisine ait, bana kendisi söyledi, tıpkı insanın dört silindirli bir motorun hızını yahut bir bilgisayarın içindeki hafızayı tanımlamak için yaptığı gibi. Buna dikkatini çektiğimde güldü Mónica: "Bürokratlıkla geçen uzun yıllardan" dedi. "Nasıl bir hayatım olabilirdi, düşünsenize!"

Fakat aslında kocası ölünceye kadar hayatından gayet memnunmuş. Küçük oğluyla paylaştığı ev şimdi onlara tuhaf geliyormuş, birden boşalmış ve anılarla dolmuş; ikisi de evde mümkün olduğunca az vakit geçirmek için ellerinden geleni yapıyorlarmış. İlk yıl, sık sık, gecenin geç saatlerinde annesinin ağladığını duyarmış Nelson. Bazen Fransisco, California'dan arar ve uzun uzun telefonda konuşurlarmış. Öteki odadan gelen melankolik konuşmaları dinleyerek rehavete kapılır, uyurmuş. O günlerde çok uyurmuş. Mónica şimdi daha iyiymiş. Kocasının pijamalarını hâlâ eski yastığının altında tutuyor ve yatağın o tarafının ona ait olduğu kabulüne saygı gösteriyormuş. Kocasının yokluğunu bir yara gibi hissetmesinden doğal ne olabilirmiş.

Mónica bol bol sinemaya gidiyormuş. Genellikle Amerikan filmlerine, özellikle aksiyon ve gerilim filmlerinden hoşlanır olmuş. Ne kadar çok patlama ve özel efekt olursa, o kadar iyiymiş; eğer filmde dünya dışı varlıklar yahut denizaltılar varsa, içten içe keyiflenirmiş. Bu yeni ilgisini oğullarına açıklamaya bile kalkışmış, ayrı ayrı elbette ve farklı tepkiler almış. Tahmin edileceği üzere Nelson (onun için hikâye anlatmanın estetiği, bir zevk meselesi değil, köklü bir inançmış) pek destek çıkmamış. Fransisco, öte yandan, bu durumu komik ve bir şekilde annesinin ayrıksılığıyla uyumlu bulmuş: Mónica poşet çay ambalajlarından origami kuğular yaparmış, kuğu sürüleri evin tuhaf köşelerindeymiş: Az kullanılan bir mutfak dolabında, ince porselenlerin arkasında, yemek odasında, masanın baş-

köşesinde yahut pencere pervazlarına konmuş sokağa bakarak dururmuş. İlkin bir iki güzel resim kesmeden asla bir dergiyi atmazmış, buzdolaplarının kapısı bu resimlerin sergilendiği, Nelson ve Fransisco'nun çocukluklarında kendilerini eklektik ve olmayacak büyüklükte bir ailenin parçasıymış gibi hissetmelerine neden olan fiili bir galeri haline gelmiş. Ve Sebastián'ın ölümünden bu yana, Mónica onun eski alışkanlıklarından birini benimsemiş: Gazetelere, örneğin çukurlardan, trafik sıkışıklığından, suç artışından, yeşil alanların yetersizliğinden yakınan mektuplar yazmak. Bu mektupları Sebastián adına, onun imzasıyla, kocasının iğneleyici ve bilgece biçemine sadık kalarak yazıyormuş. Bu mektuplardan biri basıldığında, Mónica bir sızı, başarmışlık ve yalnızlığının teyit edildiğini hissediyormuş. Bu yazıları kesip bir dosyada biriktiriyor ve bazen yatmadan önce tıpkı Sebastián'ın yaşarken yaptığı gibi okuyormuş.

Mónica sinema konusunu oğullarının ikisinin de anlamadığını düşünüyormuş. Onun hoşlandığı hikâyeler değil, onlarla gelen atmosfermiş. Kendini bir sinema gişesinin önünde, etrafı ergen oğlanlar nasıl davranırsa öyle davranan, yaramazlık eden ergen çocuklarla çevrili, kuyrukta bulurmuş. Çocuklar çılgın, kötü giyimli ve gereksizce gürültücüymüşler. Nelson'un ortadan kaybolmasından sonra, bu filmlerden birine giderken kendisine eşlik ettim ve aşikâr coşkusunu ilk elden gördüm. Film ne kadar kötüyse, Mónica o kadar düşüncelerinden kurtuluyor, o kadar mutlu oluyormuş: Yeni arkadaşları perdedeki konuşmalara cevap veriyor, her patlamayı tezahüratla karşılıyor, neredeyse filmdekine denk bir kakofoni yaratıyorlarmış. Kendisi için de şaşırtıcı olmuş, bana öyle dedi, ama onlarla birlikteyken kendisini huzurlu hissediyormuş. Henüz ölmediğini, hayatta olduğunu hatırlıyormuş onlarlayken.

Nelson'un Diciembre konusundaki haberi aldığı gece, tesadüfen ana ile oğul evdeymişler ve ikisi de akşam yemeği yememişler henüz. Nelson'un niyeti haberi kayıtsızca vermek,

çabucak bir kucaklaşmadan daha fazlasını gerektirmeyecek şekilde başından savmakmış ama işler düşündüğü gibi gitmemiş.

"Seçmeleri hatırlıyor musun anne?" diye sormuş, "Geçen haftaki?" Ve cevabı beklemeden yumurtlamış: Rolü almış. Turneye çıkacakmış.

Mónica ufak tefek, gururlu bir kadınmış, ama Sebastián'ın ölümünden bu yana daha da ufalmış, daha da gururlu biri olmuş. Şimdiyse saklamaya çalışmışsa da ağlamaya başlamış Mónica.

Nelson itiraz etmiş: "Anne."

"Senin adına mutluyum" demiş annesi. "Bu harika!"

Sesi çatallaşmış. Ayrıntıları anlatmasını istemiş ama onları dinleyebilmek için oturması gerekmiş. Dizlerinin bağı çözülmüş. Nelson annesine bildiklerini anlatmış. Başkentten Nisan'da ayrılacaklar, dağlara doğru yola koyulacaklarmış. Mümkün olduğu kadar çok sayıda gösteri yapacaklarmış, haftada altı, belki yedi kez. Hemen her şehirde, yer ve zaman için pazarlık yaparak işe başlayacaklarmış. Bağlantıları varmış ve Diciembre, onca yıl geçmesine rağmen, şimdi bile saygı duyulan ve hayli iyi tanınan bir kumpanyaymış. Eğer şehir yeterince büyükse, orada kalacaklar ve herkes oyunu görene kadar oynamaya devam edeceklermiş. Güzergâhın planı çıkarılmış ama doğaçlamalara da yer varmış.

"Elbette" demiş Mónica.

Açıklamaya devam etmiş. Kabaca: San Luís (kumpanya üyelerinden birinin kuzeni burada yaşıyormuş), bir buçuk hafta Corongo civarı ve yukarısındaki dağlarda (aynı adamın doğduğu yermiş burası ve annesi hâlâ orada yaşıyormuş), Canteras (Henry Nuñez'in kendisi, dokuz yaşından itibaren orada yaşamış, on dördündeyken başkente kaçmıştı), Conceptión, ardından dorukları geçip Belén'e ve aşağısındaki vadilere. Posadas, El Arroyo, Surco Chico, yukarıya Sen Germán'a ve sonra kıyıya. Arada bir düzine daha küçük köye. Tartışmasız şekilde iddialı

bir güzergâh. Ülkenin göbeğinin göbeği. Bu, Diciembre'nin on beş yıl önce, Henry'nin tutuklanması bu planları bozuncaya kadar yapmaya niyetlendiği turneymiş.

Bu noktada Mónica hıçkırıyormuş.

"Ne güzel bir yolculuk" demiş. "Çok güzel." Bu sözleri içtenlikle söylemiş olsa da oğlunun sıraladığı bu şehirleri daha önce hiç duymamış olduğunu ve bu isimlere ilişkin gözünde pek bir şey canlandıramadığını not etmeye değer. Bunu bana itiraf etti: Onun zihninde buralar belli yerler değildi, o yerlere ilişkin düşüncelerdi. Kavramlar. Yankılar. İnsanın ülkenin iç kesimlerine gidebileceği gerçeği bile, Mónica'yı hâlâ şaşırtıyordu: Savaş sırasında ülkenin çoğu yeri yasak bölge, dışarıdan gelenler için çok tehlikeli yerlerdi; oysa şimdi oğlu bir gece otobüsüne binip oraya gidiyor ve üzerinde bile düşünmüyordu. Şaşılacak şeydi bu. 1967'de, balayları sırasında, Sebastián'la ikisi Mónica'nın babasının arabasına atlayıp şehrin dışına, cengele doğru meyilli verimli vadilere, nehir kıyısında adlarını unuttuğu güzel kasabalara gitmişlerdi. Çetrefilli, söylemesi zor bu isimler, on yıl sonra, savaş sırasında korkuyla eşanlamlı hale gelmişti. Ama o zamanlar öyle değildi. İsimleri unutmuş olsa bile, diğer her şeyi çok canlı biçimde hatırlıyordu: Berrak, temiz su; yoğun, nemli hava; hafifliğin fevkaladeliği ve o adam (kocası); bütünüyle Mónica'nın. Bu hatıralar karşısında gövdesi ağrıyordu.

"Sorun nedir?" diye sormuş annesinin yanına oturarak, o ağlarken. "Hepi topu birkaç ay."

Mónica açıklayamıyor yahut açıklamamayı tercih ediyormuş. Nereden başlamalıymış?

"Yemek yemedim, birazcık sersemlik var üstümde" demiş ve son kez ne zaman bu şekilde ağladığını hatırlamaya çalışmış? Haftalar, hayır, aylar olmuş! Daha sonra bana, "Korkmuştum. Yalnız kalacaktım, tamamen yalnız. Onu kaybedeceğimden emindim. Nasıl olacağını bilmiyordum ama yine de biliyordum" diyecekti.

Nelson'un iyi haberi paylaşmadığı tek kişi ağabeyi Fransisco olmuş. O günlerde pek konuşmuyorlarmış. Fransisco'nun ara sıra yazdığı epostalar cevapsız kalıyormuş (Nelson bu tür iletişimi ciddiye almıyor ve bir tür moda olarak görüyormuş) ve ne zaman ABD'den telefon etse, erkek kardeşinin evden az önce çıktığı anlaşılıyormuş. Toplasanız, yılda belki üç kere konuşuyorlarmış ve konuşma asla on dakikadan fazla sürmüyormuş. Bu denli uzak olmanın ezici fakat tamamen akla yakın sonucu şu olmuş: Daha az konuştukça, üzerinde konuşacakları şeyler azalmış.

Nelson'un çocukluğu kabaca iki kısma ayrılabilir: Fransisco'nun ABD'ye gitmesinden öncesi ve sonrası. Nelson on üç yaşına kadar Fransisco ile birlikte yaşamış; aynı odayı, her türlü sırrını ve belli bir entrikacı gerilimi paylaşmış. Elbette bir hiyerarşi de varmış: Fransisco, Nelson'a zorbalık ettiğinde, Nelson ağabeyinin gücüne hayranlık duyarmış; Fransisco onunla alay ettiğinde, Nelson ağabeyinin zekâsının kıvraklığına şaşarmış; Fransisco onu oyuna getirdiğinde, Nelson ağabeyinin zekâsını takdir edermiş. Geçinemediklerini söylemek haksızlık olurmuş, gerçi epey tartışırlarmış ve bir keresinde dövüşmüşler bile, ama bu hikâyenin yalnızca bir parçasıymış. Nelson'un ağabeyine hominidlerin aile kurmaya başladığı çağlardan beri, bütün dünyadaki küçük erkek kardeşlerin olduğu gibi, tereddütsüz hayran olduğunu ve bir kültün içine doğduğunu söylemek daha doğru olurmuş. Öyle ki Fransisco ABD'ye gidinceye kadar ve sonrasında da uzun bir süre Nelson'un olmak istediği her şey için bir rol modeli olmuş.

Mónica ile Sebastián 1972'de Baltimore'a taşınmışlar, okumak için. Sonra evlenmişler ve ABD'ye varınca, bir aile kurmanın zamanı geldi diye düşünmüşler. Sebastián, bu kararı şöyle açıklıyormuş: Amerikan yurttaşı bir bebeği olmak, bankaya para yatırmak gibiymiş. Fransisco 1974'de doğmuş. Mónica, Johns Hopkins'te halk sağlığı ihtisası, Sebastián kütüphanecilik konusunda yüksek lisans yapıyormuş ve anne ba-

bası eğitimlerini sürdürürken, Fransisco da konuşkan Amerikalı bir dadı eşliğinde küçük dairelerinin içini gözlemliyormuş. Kadın öyle konuşkanmış ki işe alma görüşme sırasında Mónica ve Sebastián zar zor iki laf edebilmişler. Bu kadının bu İngilizcesinin birazının olsun oğullarının beyninde kayda geçeceğini ve sonra işe yarayacağını umuyorlarmış.

Ancak Fransisco'nun dil eğitimi, ikinci yaş gününden üç ay önce, memlekette hükümetin devrilmesi üzerine kesilmiş. Haberler bölük pörçükmüş fakat Sebastián ile Mónica çok geçmeden öne çıkan bazı gerçekleri öğrenmişler. En önemlisi: Yeni iktidar sahipleri Nixon yönetimi ile dostane ilişkiler içinde değilmişler. Çok geçmeden Amerika karşılık vermiş: Ailenin vizesi yenilenmeyecekmiş. İtirazlar, söylendiğine göre, yalnızca kendi ülkelerinden yapılabilecekmiş. Üniversite hastanesi Mónica için bir mektup yazmış fakat bu iyi niyetli belge Virginia banliyölerindeki kim bilir hangi bürokratın dosya dolabında kaybolmuş ve çok geçmeden yapılacak bir şey olmadığı anlaşılmış. Sınır dışı edilmek gibi onur kırıcı bir olasılığı (yahut daha da akıl kârı olmayan bir yolu seçerek, yasadışı bir şekilde kalmayı ve meşruiyetin gölgesinde yaşamayı) göze almak yerine, Sebastián ve Mónica eşyalarını toplayıp gitmişler; Amerika maceraları da böylece zamanından önce sona ermiş. Yine de kazara orada doğmuş olması, Fransisco'ya önemli pratik ve psikolojik yararlar sağlamış; ileriki yıllarda kişiliğini biçimlendirecek olan bir durummuş bu: Bir ABD pasaportu ve temsil ettiği her şey.

Nelson 1978'de, Fransisco dört yaşındayken doğmuş. Silahlı çatışma iki yıl sonra, başkentin güneyindeki uzak bir bölgede başlamış; öylesine uzakmış ki çatışma bölgesi, durumun ciddiye alınması üç yılı bulmuş. Çoğu insanın durumdan korkacak kadar haberdar olması ise beş yılı. 1986 yılında artık, her şey yeterince belliymiş, Sebastián ve Mónica'nın iki oğlu için bile. Çocukken, savaş şehri pençesine aldıkça ve ekonomi yalpaladıkça, Fransisco Amerikan pasaportunu Nelson'a eziyet

etmek için kullanmış. Pasaport uçan halının eşdeğeriymiş, kaçma olasılığı barındırıyor ve öyle ya da böyle, kardeşler arasındaki konuşmalarda varlığı hep hissediliyormuş. Fransisco'nun ilk uygun zamanda ABD'ye göç etmesi ve ilk fırsatta küçük kardeşini yanına aldırması bekleniyormuş. O da okulu bitirmiş, TOEFL sınavı için hazırlanmış ve gidiş tarihi yaklaştıkça, gittikçe korkuya kapılan kardeşine kötü muamele etmek için kullanmış şansını. Nelson, Fransisco'nun çamaşırlarını yıkıyor, yatağını yapıyor, dükkândan istediklerini alıyormuş; sayısız ufak tefek angarya, hepsi de vizeyi esirgemek tehdidiyle. "Ne kadar yazık" diyormuş örneğin Fransisco, kötü katlanmış dağınık bir giysi yığınına bakarak. "Seni burada bırakıp gitmeyi hiç istemezdim."

(Dikkate değer olan, Ocak 2002'de Fransisco'nun utanç içinde bana anlattığı bu sahne, Nelson'un günlüklerinde de görülüyor. Oradaki anlatıma göre, Fransisco'nun sözleri hafif ama önemli ölçüde değişik, fazladan iki sözcük eklenmiş: "Seni ölesin diye burada bırakıp gitmeyi hiç istemezdim.")

Söylenen sözler ne olursa olsun, böylesine üzücü olaylar Nelson'un bilincine sonsuza kadar nakşedilmiş; geride bırakılmak tehdidi öylesine sık ve öylesine asap bozucu imalarla tekrarlanmış ki Nelson'un kulağına kurban rolünde daima kendisinin bulunduğu bir hortlak hikâyesi yahut korku filmi gibi gelmeye başlamış. O zamanlar Fransisco kardeşini nelere maruz bıraktığının farkında değilmiş. Nelson'u seviyormuş elbette ve o yıllar boyunca yaptığı bütün acımasız şeyler, sabırsızlığının ve toyluğunun ürünüymüş. Cehaletinin. Kendi hayatının başlamasını hevesle bekliyormuş; yaşadığı o parçalanan, şiddet dolu kentten uzakta. Bunu ne kendisine ne kardeşine itiraf etmiş ama Fransisco korkuyormuş: Hepsinin bir hayal olduğundan, kendisinin de kalmakla lanetlendiğinden; Miami, New York yahut Los Angeles havaalanında birinin, bir ona bir pasaportuna bakıp güleceğinden. "Bunu nereden buldun?" diyeceklerinden, cık cık ederek ve cevap veremeyecek

kadar şaşıracağından. Ne de olsa Amerikalı olmak nedir bildiği yokmuş. Yalnızca ailesinden ve onların beklentilerinden uzakta yaşayabileceği deneyimlere açmış. Özgür insanlar ülkesi falan. Bu açıdan, Fransisco sıradan hırsları olan, sıradan bir çocukmuş.

Her şeye rağmen iki kardeş 1992 yılı Ocak'ına, Fransisco'nun on sekiz yaşındayken uçağa atlayıp ailenin dostlarıyla yaşamak üzere ABD'nin güney eyaletlerinin yabanıllığında kaybolmasına kadar yakınmışlar. İzleyen aylar ve yıllar boyunca, Fransisco mektuplar yazmış ve zaman zaman telefon etmiş ama her şeye rağmen, Nelson'un hafızasından ve bilincinden uzaklaşmaya başlamış. Nelson bir tür bekleme haline girmiş: Eninde sonunda bir gün onun Amerika vizesi de gelecek ve söylendiğine göre, onu kapıp yeni bir başlangıca götürecekmiş hızla. Ergenliğinin başlangıcı savaşın iç karartıcı yıllarına, hayatın şiddetin pençesine düştüğü, ailelerin gündelik işlerini yaparken sürekli olarak korku içinde olduğu yıllara denk gelmiş. Fransisco'nun gittiği yıl durum tam bir felaketmiş ve Nelson yeniyetmeliğini, travmaya uğramış kuşağından pek çok kişinin yaptığı gibi, ev içlerinde kapalı geçirmiş (Ben de öyle yaptım, örneğin). Güvenliksiz sokaklarda dolaşmak yerine, Nelson çokça okuyor ve annesinin endişe verici bulduğu bir gayretle televizyon seyrediyormuş; ara sıra üstsüz dans eden bir kadının şöyle bir belirmesi yahut okulda anlatmaya değer bir fıkra duymak yahut yeni ve olağan koşullarda sakin bir muhabirin dehşet verici bir açıklamanın ağırlığıyla kıvranan görüntüsüyle ödüllendirilen bir cefaymış bu.

Haberler, 1980'li yılların sonunda ve 1990'lı yılların başında, sıradan ailelerin yaşadığı hayal edilmesi imkânsız trajedilerle dolup taşıyormuş. Kadınlar ve erkekler kayboluyor, polislere ateş ediliyor, devlet aygıtı sendeliyormuş. Bu son deyim erişkinlerin konuşmalarında ve radyoda öyle sık işitiliyormuş ki bunu sözcük anlamıyla almaya başlamış. Nelson zarif ama tehlikeli biçimde inşa edilmiş, rüzgârın şiddetlenmesiyle

salınan bir kule hayal ediyormuş. Devrilecek miymiş? Elbette devrilecekmiş. Ciddi insanların sorduğu yegâne soru, devrildiğinde altında kimlerin ezileceğiymiş. Nelson için, ailesi için, şehrin tetikteki sakinlerinin çoğu için hesap oldukça basitmiş: Gidebilenler, gidecekmiş. Nelson, küçükken gerçeklerden kaçmaya meylettiyse, dönemin olağan bir sonucuymuş bu durum; eğitim geleneksel ve dar tanımlanmış olduğundan ödevlerini yapmakta pek az yarar görüyormuş, mantıken bir yararı olmayacağı sonucuna vardığındanmış bu, nasılsa çok geçmeden her şeye yeniden başlayacakmış; ABD'deki hayatına ilişkin hayaller kurduysa, bunu tuhaf bir cehaletle yapmış; hayalindeki ABD'nin manevi olarak rahatlatıcı olabilmek için ayrıntılara, inceliklere gereksinimi yokmuş. Orası muğlak, adı konulmamış güvenlik ve olasılıklarla dolu bir yermiş. Mevcut gerçekliğine gelince, Nelson burada geçici olarak bulunduğunu düşünmeyi seçmiş, bu da ona çok şeye dayanma gücü vermiş çünkü bütün bu dertler geçiciymiş. Bir süre için katlanması zor bir hayat değilmiş bu.

Şimdi artık çok değiştiğini, tamamen bambaşka bir hale geldiğini herkesin bildiği, bu dönemi yaşayan bizlerin bile nasıl olduğunu yahut nasıl değiştiğini hatırlayamadığı bir ülke hakkında yazdığımı herkes biliyor; ama devam edeceğim. Memlekette durum ne kadar kötüleşirse, Nelson en nihayet göçüp gideceği düşüncesinde o denli teselli buluyormuş; her Mayıs'ta doğum gününü ABD'de ağabeyiyle kutlamayı hayal ediyor fakat maalesef, gidişi her yıl erteleniyormuş. Fransisco gerekli evrakları tamamlamıyormuş. Mülakat için başvuru yapmıyormuş. Bu sorumluluğu ve hakkı bulunmasına rağmen, küçük kardeşinin yanına gelmesi için başvurmuyormuş; oysa 1994'e kadar bu hakkı varmış. Bu ihmali için gençliğini suçluyor ama düşüncesizliğinden biraz utanacak kadar kendisinin farkında. Onu savunmak adına: Yeni ülkesini keşfediyor, mavi pasaportunun olduğunu söylediği kişi olmaya çalışıyordu: bir Amerikalı. Kaçamak tutumunun Nelson için ne anlama

gelebileceğini, onun hayatını ve dünyaya bakışını nasıl etkileyeceğini düşünmeye ne vakti ne de niyeti varmış. İnsan düşününce, aslında gayet basit: Fransisco kardeşinden sorumlu olmak istemiyormuş. Yirmili yaşlarının başlarındaymış, gelgeç işlerde çalışıp oradan oraya giderek keyfine bakıyormuş. Bu sorumluluğu istemiyormuş. Sebastián ve Mónica büyük oğullarının başının etini yiyip sürekli taciz etmiş, hatta onu ayıplamak zorunda kalmışlar fakat en nihayet Nelson'un evrakları hazırlanana kadar yıllar geçmişti.

Bu süre zarfında, Nelson'un Amerika takıntısı ergenlik yıllarına canlılık katmış. Babasının kütüphanesine erişme imkânının yardımıyla, idare edecek kadar İngilizce (gerçi konuştuğum bir öğretmeni aksanını "tek kelimeyle korkunç" diye nitelendirdi) ve hatta Amerikan tarihini bile ana hatlarıyla öğrenmiş. Coğrafya çalışmış ve ağabeyinin ülke boyunca gezdiği güzergâhı, artık birer efsaneye dönüşmüş bu kentlerin her birinde, tek tek kendisini Fransisco'nun yanı başına koyarak takip etmiş: Birmingham, Alabama; St. Louis, Missouri; Denton, Texas; Carson City, Nevada gibi alelade yerler. Ağabeyinin mektuplarını okur, acayip düşüncelere dalarmış:

İlk başlarda, umut dolu, şöyle düşünüyormuş: "O ben olabilirdim."

Giderek, biraz içerleyerek: "O ben olmalıydım."

Bazen, uyumadan hemen önce: "O *benim*."

Söyleşilerde ilginç bir portre ortaya çıkıyor: Arkadaşlarına ikamet belgelerinin yakında geleceğini, çok geçmeden gideceğini söyleyen, hatta bununla biraz böbürlenen ve eli kulağında gidişini bir gurur vesilesi haline getiren Nelson. Bunların ne kadarına gerçekten inanıyordu, ne kadarını oynuyordu merak ediyor insan.

"Dürüst olmak gerekirse, biraz kendini beğenmiş olabilirdi" dedi, 1993'ten 1995'e kadar Nelson'un en yakın arkadaşı

olduğunu iddia eden Juan Carlos adlı genç. "Her okul yılının sonunda vedalaşır, bir dahaki dönem muhtemelen geri gelmeyeceğini ağzından kaçırırdı. Sanki bu konuda elinden bir şey gelmezmiş gibi umursamaz pozları takınır, omuz silkerdi. New York'ta tiyatro okuyacakmış, hep bunu söylerdi fakat ertesi yıl yine geri gelirdi ve olur da bu konuyu kendisine soracak olursanız, sorunuzu duymazdan gelirdi. Bu yeteneği vardı. Konuyu değiştirmekte pek mahirdi. Bu becerisine hepimiz hayrandık."

Onca vaat edilmiş, ama hep gecikmiş seyahat belgeleri, nihayet, Ocak 1998'de ABD büyükelçiliğine gelmiş; üç, hatta dört yıl gecikmeyle. Savaş sona ermiş ve ülke çöküntüden çıkmaya başlamış. Nelson derhal harekete geçmiş. O sırada Konservatuvar'da üçüncü yılına başlıyormuş ve ebeveynlerinin etkileyici bulduğu bir ciddiyetle seçeneklerini araştırmaya koyulmuş: Bir oyun yazarı ve oyuncu olarak, New York doğal olarak tercih edilecek yermiş fakat aynı zamanda Los Angeles, Chicago ve San Fransisco'yu da değerlendirecekmiş. Ağabeyi Körfez bölgesinde, Oakland adlı bir şehirde yaşıyor, barmenlik yapıyor ve bir giysi dükkânı olan Hassan adlı yaşlı bir beyefendiyle birlikte çalışıyormuş (Bütün bunlar Mónica ve Sebastián için büyük bir hayal kırıklığıymış, daha çok da oğlunun bambaşka bir kariyer yapmasını isteyen Sebastián için). O aylar boyunca iki kardeş sık sık ve coşkuyla Nelson'un planları hakkında konuşmuşlar, Nelson'un daha sonra naif bulacağı bir heyecan ve iyimserlikle geleceği tartışmışlar. Fransisco da Nelson'a uymuş, hatta Körfez Bölgesi'ndeki birkaç tiyatro okuluna giderek Nelson'un daktiloda yazıp postayla kendisine yolladığı belli soruları sormuş ve okul harçlarının miktarını öğrenmek için görevlilerle konuşmuş: Öğrencilerinizin yüzde kaçı okul bittikten sonra eğitimini daha ileri seviyede sürdürdü? En başarılı mezununuz kimdir? Birinci sınıftakilerin yüzde kaçı Eugene O'Neill'i okumuştur? Beckett'i okuyanların oranı nedir?

Sebastián 1998 Eylül'ünde aniden ölünce, bu planlar, konuşmalar ve yakınlık sona ermiş.

Artık gitmesinin mümkün olmadığını kimsenin Nelson'a söylemesi gerekmemiş. Bu asla tartışılmamış. Sebastián felç geçirdikten hemen sonra, hastanede annesini ilk gördüğü anda, bunu açıkça anlamış. Annesini yüzü koridorun sonundaki pencereye dönük bulmuş, arkasında ışık varmış ama siluet halindeyken bile, Nelson annesinin perperişan olduğunu görebiliyormuş. Kliniğin koridorları formaldehit kokuyor, Nelson yürürken ayaklarının zemine yapıştığını hissediyormuş. Mónica'nın boynu yenilgiyle eğilmiş, omuzları çökmüş. Nelson ona dokunmak için uzandığında, irkilmiş.

"Benim" demiş, varlığının onu bir şekilde sakinleştirmesini bekleyerek yahut yalnızca umarak belki. Mónica oğlunun göğsüne yığılmış.

Nelson düşünmüş: O artık benim, ondan ben sorumluyum.

Ve haklıymış.

Fransisco cenazeye yetişmiş, annesini öylesine kırık dökük, kardeşini öylesine uzak bulunca yeise kapılmış. Kendini müthiş suçlu hissediyormuş (bunu bana anlatırken bile darmadağın oldu) ve Nelson, Nelson olduğundan, işleri kolaylaştırmamayı seçmiş. Belki böyle söylemek acımasızlık, belki de pişman ağabeyi için işleri kolaylaştırmak Nelson'un *elinden gelmiyordu*. Belki bunu nasıl yapacağını bilmiyordu. Birbirlerini beş yılı aşkındır görmemişler ve artık aynı odada nasıl var olacaklarını bile bilemez bir halleri varmış. Nelson ağabeyinin yanında ağlamamış, Fransisco bunu kaygı verici bulmuş çünkü eve geldiği ilk günlerde kendisi sürekli ağlama eğilimindeymiş. Geriye asla bu şekilde gelmeyi istememiş, şimdi evini ziyaret etmeyi bunca geciktirdiği için kendisinden nefret ediyormuş.

Mónica'nın iki oğlu, zamanlarının çoğunu annelerinin iki yanına oturup misafir kabul ederek geçirmişler. Taziyeler tam bir işkenceymiş. Hem Fransisco hem de Nelson bu geleneğe

lanet okumuşlar. Yalnız kaldıklarında, fısıltıyla anneleri hakkındaki endişelerini paylaşmış ama kendi duygularından söz etmemişler ("Uyuşmuş" dedi Fransisco bana. "İşte öyle hissediyordum. Uyuşmuş"). Halledilmesi gereken ölüm sonrası bazı nahoş ayrıntılar varmış, birlikte yerine getirdikleri ve sessizlik içinde yapmayı yeğledikleri görevler: Bazı hesapların kapatılması, babalarının Ulusal Kütüphane'deki masasının elden geçirilmesi vs.

Fransisco'nun uzun ısrarları sonunda, iki kardeş nihayet bir gece dışarı çıkmışlar, sadece ikisi. Mónica'nın kız kardeşi Astrid, annelerine eşlik etmeyi önermiş. Fransisco babalarının eski arabasını sürüyor, araba hâlâ Sebastián kokuyormuş, bu gerçek Nelson için son derece açıkmış ama babalarının nasıl koktuğu gibi önemli bir şeyi hatırlayamayacak kadar uzun süre uzakta kalan Fransisco için o pek öyle değilmiş. Akşam soğuk ve nemliymiş fakat Fransisco evde olduğu hafta boyunca annesinin yanını ender olarak terk etmiş; dolayısıyla, sırf şehrin sokaklarında olmak düşüncesi bile içini merakla dolduruyormuş. Arabayı yavaş sürüyor, her şeyi görmek istiyormuş. Gideli sadece altı yıl bile olmamış ama hiçbir şey hatırladığı gibi değilmiş, sanki ilk kez gördüğü bir yerdeymiş. Marina Bulvarı'nın iki yanına sıralı, ışıl ışıl aydınlatılmış kumarhanelere, yabancı lunaparkların yıkıntılarından yağmalanıp inşa edilmişe benzeyen neon kalelere merakla bakıyormuş. Çapkınca gülümseyen, güneş gözlüğü takmış, orijinalinden daha dolgunca minyatür bir Özgürlük Anıtı varmış, Eiffel Kulesi'nin metal sarmalının projektörlerin aydınlığında ışıldayan bir replikası varmış. Birkaç sokak aşağıda, Donkişot adlı bir bingo salonuna hâkim, yarı çalışır durumda bir yel değirmeni varmış ve rüzgârlı günlerde, diye açıklamış Nelson, yavaş yavaş bile olsa döndüğü oluyormuş bu turistik yapının kanatlarının. Genç çiftlerin, kanatları çevirip gülüşerek yel değirmenlerinin yanında fotoğraf çektirdikleri sıkça görülürmüş. Bazen üzerlerinde gelinlik ve damatlık olurmuş. Buranın nasıl ve ne zaman

kentin simgelerinden biri haline geldiğini söylemek imkânsızmış; ama olmuş.

Geçerlerken, Fransisco her birine dikkat ediyormuş. "Şu ne zamandan beridir orada?" diye soruyor, Nelson omuz silkiyormuş; çünkü cevapları bilmiyor ve pek ilgi duymuyormuş. Ağabeyinin merakını yakışıksız buluyormuş. Kendisi uzun zaman önce dikkat etmemeye karar vermiş çünkü takip etmek zaten imkânsızmış. Şehrin haritaları, daha baskıdan çıkar çıkmaz eskiyormuş. Üzerinde yol aldıkları bulvar, örneğin: Ticari bölgesinde seksenli yılların sonunda bir bomba koca bir çukur açmış, hem Nelson hem Fransisco olayı gayet iyi hatırlıyorlarmış, ödü kopan sakinler daha güvenli yahut güvenli görünen semtlere taşınmak için ellerinden geleni yapmışlar. Kaldırımları işportacılarla tıklım tıklımken, doksanlı yılların başlarında polis hepsini kovalamış ve Üniversite Bulvarı'nın terk edilmiş bir köşesinde işportacılar için özel olarak inşa edilmiş bir çarşıda bir araya toplamış. Bölge yeniden hayat belirtileri gösteriyormuş. Yakınlarda bir alışveriş merkezi açılmış ve harcayacak parası olan müşterilerle dolup taşmıştı ve bu gelişme herkesi şaşırtmış, müşterilerin kendilerini bile.

Bu onarılmış, şatafatlı mağaza cepheleri silsilesi içinde, yemek yiyecek bir yer bulmuşlar; gürültülü, iyi ışıklandırılmış, garsonların masalar arasında dönem giysileriyle, ama geçmişi hatırlatmaktan ziyade bir amatör tiyatro oyununun gayet modern havasını çağrıştırarak dolaştığı bir Kreol restoranı. Herkes rol yapıyor, diye düşünmüş Nelson, abim ve ben dahil; bu düşünceyle kederlenmiş. İki kardeş bira ısmarlamışlar ve Fransisco hayatları boyunca daha önce birlikte hiç bira içmemiş olduklarını fark etmiş. Şişelerin tokuşturmuşlar, zoraki gülümsemişler ama kutlayacak bir şey yokmuş.

Fransisco, Nelson'un planlarının değiştiğini biliyormuş ama yine de tartışmaya değeceğini düşünmüş. O eski iyimserliği bir nebze olsun geri getirmeyi çok istiyormuş, Nelson'la paylaştıkları üzerinden henüz bir ay geçmiş olan o yakınlığı.

Bütün bunların böylesine hızla ve bütünüyle ortadan kaybolabileceğine inanmakta zorlanıyormuş.

Nelson konuşmak istememiş. Fransisco sorduğunda Nelson somurtarak kaşlarını çatmış. "Artık plan yapmıyorum."

"Plan yapmıyor musun? Hayır, herhalde demek istiyorsun ki..."

"Onu gördün. Nasıl olduğunu gördün. Şimdi gitmem olacak şey mi?"

"Hemen şimdi demiyorum. Öyle acil planlar değil dediğim."

Nelson, sanki dikkati dağılmış gibi, bir şişe kapağını parmaklarının arasında yuvarlamış. Ama dağılmamış dikkati. "Sence annemizi terk etmem ne zaman uygun olur?"

Fransisco arkasına yaslanmış.

"Demek istediğim, hadi kestirmeye çalışalım" demiş Nelson. "Üç ay? Altı ay? Bir yıl?"

Artık bakışları acımasızca ağabeyine dikiliymiş.

"Bu adil değil" diye karşı çıkmış Fransisco.

"Değil mi?"

"Babam isterdi ki sen..."

Nelson'un gözlerindeki çeliksi ve soğuk ifade Fransisco'yu cümlesini bitirmekten alıkoymuş. Belki de hiç başlamamalıymış, doğrusu buymuş ama belki de hasar çoktan oluşmuştu. Belki de o hasarı daha önce, bin dokuz yüz doksan ikide, ülkesini ve kardeşini ardında bırakıp giderken vermişti. Belki onarmanın hiçbir yolu yokmuş artık. İki kardeş bir süre susmuşlar, Nelson bu durumdan hiç rahatsız olmuş gibi görünmüyormuş. Aslına bakılırsa, eğlenir gibi bir hali varmış. Eğlenen bir umursamazlıkla, konuşması için ağabeyine meydan okurcasına, hiç acele etmeden içmiş birasını.

Birkaç gün sonra Fransisco, California'ya giden bir uçaktaymış. Ne genel olarak geleceğe ne de özel olarak Nelson'un planlarına bir daha değinilmiş.

Üç

Tiyatro Eski Şehrin kıyısında, eski evler, dar sokaklar ve paslanmakta olan kilitlerle kapalı tutulan metal kapıların bulunduğu zorlu, hukukun hiçe sayıldığı bir mahalledeydi. Bir zamanlar Olimpik adıyla biliniyordu, yıllarca şehrin en gözde sahnesi olmuştu ama şaşaalı günleri geride kalmıştı. Nelson'un anne babası, flört ederlerken, orada bir oyun izlemişlerdi bir kere; unutulmaz bir akşamdı çünkü Sebastián ilk kez parmaklarını gelecekteki karısının bacakları arasında gezdirmişti. O gece, neredeyse kıpırdamadan, yalnızca bacaklarını onayladığını belli edecek kadar aralayarak oturmuş Mónica, oyun süresince. 1965: Tiyatro altın çağındaymış; Sebastián ve Mónica da öyle. Sahnede bir komedi varmış fakat Nelson'un babası oyun-

culara dikkat bile etmiyor, yalnızca Mónica'nın muhteşem bacaklarının tenini hayal ediyor ve sırf etrafındakiler güldüğü zaman hatırlayıp gülüyormuş.

Olympic'in ışıl ışıl aydınlatılmış girişi bir zamanlar bir anlam taşıyormuş; Diciembre üyelerinden biri, Henry'nin tutuklanmasından iki yıl önce, 1984'te kumpanya olarak orada ilk kez sahneye çıkmaktan duydukları gururu anlatırken dediği gibi: "Bir hayaller sarayı." Fakat Nelson ve onun kuşağından oyuncular için, yalnızca seks filmleri gösteren, yaşlı adamların, hüzünlü sarhoşların ve fahişelerin gittiği ikinci sınıf bir sinemaymış. Çeşitli kabilelerin bu yorgun mensupları, sarı perdeye yansıyan netliği bozuk, karlı filmdeki oral seks, mastürbasyon ve akrobatik üçlü sevişmeleri seyretmek üzere toplanırmış, kimi zaman ses bile olmazmış. Nelson anne babasının hikâyesini bilmiyordu ama onun da kendi hikâyesi vardı. Provadan önce tamı tamına iki kere Olympic'te bulunmuştu: İlkinde, on üç yaşındayken, birkaç arkadaşıyla gittiğinde; dehşete kapılmış, ilgilenmediği numarası yapmış Nelson. Birkaç ay sonra tek başına yeniden gitmiş. O gün, bir zamanlar babasının yaptığı gibi, oturmuş ve bedensel arzularını düşünmüş. Babasının aksine, Nelson hırs ve şiddetle, kendinden geçerek dense yeridir, otuzbir çekmiş (İnsan babasının da aynı şeyi yaptığını tahmin edebiliyor ancak daha *sonra*, gizlice). Nelson, takdire şayan bir şekilde, okul formasının pantolonunu lekelememek basiretini göstermiş ve bu durumu, 2 Eylül 1991 tarihli günlük kaydında belirtmiş. Karanlık sinemadan bir şeyleri başardığı duygusuyla çıkmış.

Bir bakıma Olympic, Nelson için de bir hayaller sarayı olmuş.

Derken, 1993 yılında, seks filmi oynatılmasına son vermeye yetecek kadar hasara sebep olan küçük çaplı bir yangın çıkmış. Olympic terk edilmiş. Beş yıl sonra, Patalarga, dericilikten kazandığı parayla, şehir yönetiminden üç otuz paraya satın almış Olympic'i. Karısı bu alışverişe karşı çıkmış ama o ısrarlıymış. Pa-

talarga onunla ne yapacağına karar vermeye çalışırken, Olympic, üç yıl boyunca, çoğu zaman kullanılmadan öylece durmuş.

Şimdi Nelson ilk prova için geldiğinde, Olympic'in kapılarını açan, işte o adam, tiyatronun sahibi, olmuş. Kısa boylu, koyu tenli, ne şişman ne zayıf ama sağlam yapılı, tombul yanaklı ve kocaman, yeşil gözlü biriymiş. Kara saçları kısa kesilmiş ve öne doğru taralıymış; bir kadın cüzdanı boyutlarındaki cep telefonu kemerine takılıymış.

Tokalaşıp kendilerini tanıtmışlar.

"Patalarga değil mi?" diye sormuş Nelson, sırf doğru işittiğinden emin olmak için.

Bu adamın bir başka adı daha varmış elbette; uzun, çok heceli, yalnızca bir avuç yakın arkadaşının bildiği ve yaşlı annesi dışında hiç kimsenin düzenli olarak kullanmadığı bir ad. Patalarga çocukken annesi, ruh haline yahut hava durumuna bağlı olarak ismini farklı niyetler, tonlamalar ve ağırlıklarla kullanırmış. Çekip gitmiş kocasına lanet okumak için veya Patalarga'ya miras aldıklarını hatırlatmak için yahut yılların geçişini hatırlatmak için. Doğduğu şehirde yahut ondan geriye her ne kalmışsa orada, bu ismin hâlâ bir yankısı varmış ve yalnızca bu sesten onun geçmişini okuyabilecek ve geleceğini öngörecek kişiler varmış. Patalarga orayı işte tam bu yüzden terk etmiş ve aynı sebepten uzak durmuştu. Daha ileri yaşlarda, şehirde, tıpkı bir yılanın kabuğundan sıyrılması gibi isminden kurtulmuş ve tek hissettiği ferahlama olmuş.

"Evet, doğru" demiş. "Sadece Patalarga."

İki erkek bir an, söylenmemiş bir şey aralarında asılı, dikilmişler. Ahşap zemin tozlu ve çatlakmış, tiyatronun bir zamanlar Nelson ve babası için pek çok olasılığı temsil eden bilet gişesi, bir kontrplakla kapatılmış. Nelson başını kaldırıp harap lobinin tavanına bakmış: Avizelerin bile her an düşecek gibi bir halleri varmış.

"Daha önce hiç karşılaştık mı?" diye sormuş Patalarga.

"Seçmelerde."

"Onun yanı sıra."

"Hayır."

Patalarga yaklaşmış. Genç adamın şüphelerini hissedebiliyormuş. Nelson yarım baş daha uzunmuş, Patalarga buna rağmen kolunu aktörün omzuna dolamayı başarmış ve sesini kısıp mırıltıyla konuşmaya başlamış: "Buraya daha önce gelmiş miydin?"

"Hayır" diye yalan söylemiş Nelson.

"Diciembre'yi biliyor musun? Ne yaptığımızı biliyor musun?"

Nelson bildiğini söylemiş.

Patalarga başını iki yana sallamış: "Bildiğini sanıyorsun."

"Buranın *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nı oynadığınız yer olduğunu biliyorum. Bay Nuñez'in eserlerini okudum."

Patalarga gülümsemiş. "Güzel. Eserlerinden ne kadar çok hoşlandığını söylemeyi ihmal etme. Bugünlerde peki iyi değil."

Ardından Nelson'a yol göstermiş, fuayeden (güçlü çamaşır suyu kokusu, havı dökülüp pırıl pırıl olmuş halı) ve kapılardan geçirip orkestra kısmına götürmüş. Pirinç koltuk numaralarının çoğu çalınmış, yerinden sökülüp başkentin çeperindeki ikinci el pazarlarında hurda niyetine satılmış. Bazı sıraların koltukları da gitmiş, görüntü Nelson'a gururlu, dişsiz bir çocuğun gülümsemesini çağrıştırmış. Elinde olmadan, o ikinci defasında oturduğu koltuğu aramış gözleri –"utanç karşısındaki zaferim" diye yazmış günlüğüne– sanki insan böyle şeyleri hatırlayabilirmiş gibi. Halı bazı yerlerde kıvrılmış, altındaki beton zemin, dikkatsizce kalkışılmış ve öylece yarım bırakılmış bazı onarım çabalarının kanıtı, birbirlerinin üzerine aşan yağ lekeleriyle bezeliymiş.

Oyun yazarı sahnenin ucuna oturmuş, dizinde bir senaryo, bacaklarını kenardan aşağı sallandırmış. Ufak tefek, hatta çocuksu görünüyor, tiyatronun yüksek kubbe tavanı üzerinde yükseliyormuş. Nelson göründüğünde başını kaldırmamış, aksine kendi kendine, duyulmaz bir sesle senaryoyu okumayı

sürdürmüş. Kendi senaryosuymuş, doğal olarak ve onu okurken, niteliği değil; (doğrusunu söylemek gerekirse bu konuda şüpheleri varmış) ama varlığını sürdürüyor olması karşısında hayrete düşüyormuş. Kendi oyununun.

Patalarga haklıymış, Henry iyi değilmiş. Oyun yazarı bu durumu bana şöyle açıkladı: O hafta ve eski senaryosunu okuyalı beri geçen haftalar boyunca, kızının resimleri bile onu kapıldığı melankoliden kurtaramamıştı. Hapishanede geçirdiği dönemi çok derinden ve belli bir berraklıkla düşünmeye başlamıştı. Önceden kimdi, sonra kim olmuştu ve bu iki adam, eğer aralarında bir ilişki varsa elbet, birbirleriyle nasıl ilişkiliydi? Unuttuğu pek çok şey vardı, bazılarını ise unutmaya çalışmıştı fakat Henry'nin bana söylediğine göre Collectors'a gönderildiği gün hayatının en yalnız günüymüş. En karanlığı. Daha önce öğrendiği hiçbir şeyin artık hiçbir geçerliliğinin olmadığını ve kapıdan yeni yuvasına doğru attığı her adımın ışıktan uzaklaşarak bir tünelde yürümeye benzediğini anlamış. O günlerde cehennemin bir tezahürü olan hapishane binalarının içinden geçirilmiş, her yer soğuğa aldırmadan yaralı bağırlarını dünyaya açmış yarı ölü adamlarla doluymuş. Hayatı boyunca hiç o kadar korkmamış. Adamın biri ilk fırsatta onu öldüreceğine ant içmiş, belki hemen o akşam; eğer ayarlanabilirse. Bir diğeri onu sikmeye. Bir üçüncüsü kurtarılmayı uman kayıp bir ruhun hüzünlü gözleriyle bakmış ona. Kendisiyle bütün o anarşi arasında, daha önce işkencecileri olduklarını düşündüğü ama şimdi koruyucusuymuşlar gibi gelen iki gardiyan varmış yalnızca ve Henry'yi bina içinde yönlendirmişler. Binanın yarısını kat etmişken, onların da kendisi kadar gergin olduklarını, tıpkı kendisi gibi etraflarındaki mahkûmlarla göz teması kurmamak için ellerinden geleni yaptıklarını fark etmiş. Koğuşun kapısında, gardiyanlar Henry'nin kelepçelerini çıkarmış ve gitmek üzere dönmüşler.

Oyun yazarı çaresizce onlara bakmış. "Kalmayacak mısınız?" diye sormuş nazikçe, sanki onları bir içki içmeye davet ediyormuşçasına.

İki gardiyanın yüzlerinde bir şaşkınlık ifadesi belirmiş. Ardından, merhamet.

"Kalamayız" demiş biri alçak sesle. Utanmış bir hali varmış.

O zaman Henry kapıdan girdiklerinden beri üniformalı olarak yalnızca o iki gardiyanı gördüğünün farkına varmış. Gardiyanlar dönmüş ve aceleyle kapının ardındaki güvenli bölgeye doğru yürümüşler.

Mahkûmun biri Henry'yi adamların her türlü düzen ve disiplinden yoksun, başıboş dolaştıkları bölüme götürmüş. *Burada öleceğim,* diye düşündüğünü hatırlıyordu; hapishaneye ilk girdiklerinde bütün mahkûmlar böyle düşünürmüş. Bazıları elbette ki haklı çıkmışlar. Henry hücresine götürülmüş ve günlerce oradan çıkmamış.

Hapishane yerle bir edildiğinde yas tutmuş elbette, hatta Adalet Bakanlığı önünde yapılan birkaç protestoya katılacak kadar canlanmış (ancak konuşsun diye biri hoparlörü kendisine uzattığında konuşmayı reddetmişti); işin gerçeği bu trajedi onu dağıtmış ama aynı zamanda hapisliği hakkında yeniden düşünme ihtiyacı duymaktan da esirgemiş. Olanları birlikte yaşadığı insanların hiç biri hayatta kalmamış. Ne ziyaret edilecek ne eski günleri yâd edecek ne de tahliye günü karşılanıp iyimserlik numarası yapılarak arabayla evine bırakılacak kimse kalmış. O zamandan bu yana geçen onca yıl boyunca, hapishaneyi tamamen unutmayı başardığı zamanlar olmuş. Henry suçlu hissettiğinde (ki her şey dikkate alındığında pek seyrek olmuyormuş bu) unutmakta bir yanlışlık olmadığını söylüyormuş kendisine; ne de olsa o daha en başından oraya ait değilmiş.

Ana'nın annesi, artık eski karısı, hikâyeleri (bir kısmını) dinlemiş ama bu yıllar önceymiş, kendisine ihanet etmiş adama karşı sempati ve dayanışma arzusu duyamıyormuş artık. Patalarga'nın yanı sıra pek az kişi ona karşı sempati duyuyor, dayanışma arzusu gösteriyordu, en azından ben işe karıştığım sırada. Henry'nin ders verdiği okuldaki çalışma arkadaşları, müdür turne için ona izin verdi diye kıskançlığa kapılmışlar.

Eğer tartışmalı geçmişini bilselermiş, muhtemelen bunu Henry'den sonsuza kadar kurtulmak için bahane olarak kullanırlarmış. Diciembre'deki eski arkadaşları daha farklı değilmiş, Henry'den sürekli olarak uzak durmalarının nedeni, onun Collectors hakkında bir oyun –devrimci, durumu ifşa eden ve ölenlere bir saygı duruşu anlamına gelen bir oyun– yazdığı halde, bu projeyi hayata geçirecek cesaretten yoksun olması, nereden ve nasıl başlayacağını bir türlü bilememesiymiş.

"Sağaltıcı olacak" derlermiş bu arkadaşlar ve Henry sadece "Kim için?" diye cevap verebilirmiş.

Şimdi bütün bunları yeniden hatırlarken gidebileceği kimsesi yokmuş. Tersine çevirmeyi başaramadığı bir gidişat sonucu, yıllardır endişe verici bir hızla akrabalarını ve arkadaşlarını kaybediyormuş. Partilerde saldırgan sözler ediyor, arkadaşlarının karılarına asılıyor, telefon edenleri geri aramayı unutuyormuş. Bir zamanların ünlü oyun yazarının hoşnutsuzluğunu huysuzca ifade ettiğini herkes görsün diye sandalyesini beton zeminde sertçe sürüyerek, hiddetle çıkıp gidiyormuş kötü oyunlardan (Sonra kendisini suçlu hissediyormuş: "Sanki ben kendim hiç kötü oyun yazmamışım gibi!" dedi anlatırken). Önceki yıl, bir ara, sevgili kız kardeşi Marta'yı bile incitmiş ve şimdi konuşmuyorlarmış. En kötüsü de artık ne yaptığını bile hatırlamıyor olmasıymış.

Patalarga daldığı hayallerden uyandırmış onu: "Henry" demiş, "Bu Nelson."

Oyun yazarı eski, kusurlu senaryosunu bir yana koymuş, başını kaldırmış ve gözlerini kısarak oyuncuya bakmış: Genç adamın yüzüne, budala gülüşüne, dağınık saçlarına, paçaları bastırılmaya muhtaç pantolonuna. Henry seçmelerden pek az şey hatırlıyormuş. El sıkışmışlardı, evet. Ve bu oğlan Alejo rolünü, ahmak cumhurbaşkanının ahmak oğlunu olağanüstü bir rahatlıkla okumuş.

"Mükemmelsin" demiş Henry. "Kaç yaşındasın? On sekiz, on dokuz?"

"Yirmi üç" demiş Nelson.

Henry başıyla onaylamış. "Pekâlâ, cumhurbaşkanı benim."

"Evet efendim, sizsiniz."

Ahmak cumhurbaşkanı diye eklemiş Patalarga.

"Sizli bizli konuşma, bana kendimi yaşlı hissettiriyorsun" demiş Henry.

El sıkışmışlar.

Nelson inanılmaz ağır sırt çantasını indirmiş, sol ayağının dış tarafıyla itip kendinden uzaklaştırmış. "Dört gözle bekliyorum oyunu" demiş. Başka ne desin bilemiyormuş.

Uzun bir sessizlikten sonra, Patalarga araya girmiş: "Bir kahve içsek iyi olur diye düşündüm. Konuşuruz. Üçümüz."

Tiyatro çok sessizmiş. Henry gözünü çoktan oğlu diye düşünmeye başladığı Nelson'a dikmiş iyiden. "Kahve, tabii. Çok iyi olur."

Kutlamak için kahve yerine bira içmişler. Onları alkole yönlendiren Patalarga olmuş ve ikindi vakti içki içmek iyi gelmiş. Arkalarda, pencerelerden uzakta, neredeyse karanlık olan kısımda bir masaya oturmuşlar. İlk bardaktan sonra Şubat sıcağı hafiflemiş. Biri bir şarkı söylemiş; bir çift kavga etmiş ama ne önemi varmış ki? "Yakında gideceğiz, dağlara!" diye açıklamış Henry kadehini kaldırarak, çakırkeyif, ruh hali değişmiş. Haftalardır olmadığı kadar iyi hissediyormuş kendini. İyimsermiş. Patalarga benzer heyecanla desteklemiş bu fikri ve iki eski dost, Nelson'a eskileri anlatmaya başlamışlar yüksek sesle: Seyirciyi kendilerine hayran bıraktıkları, kadınlarıyla flört ettikleri küçük And kasabalarına yaptıkları turneleri, oynadıkları oyunları. Hafta boyu süren destansı sarhoşlukları. Polisle kavgalarını, dağ yollarından güvenliğe doğru kaçışlarını. Dört bin metre yüksekliğin üzerine çıktınız mı bir, her şey garipleşir, o doğaüstü eşiği geçtiğinizde hayatın tamamı tiyatroya dönüşür ve bütün tiyatro Beckettvari bir hal alırmış. İnce hava katmanı büyülüymüş. Yaptığınız her şey bir bilmeceye dönüşürmüş.

"Kıyıdan öteye hiç gitmedim daha" diye itiraf etmiş Nelson.

"Hiç mi?" diye bastırmışlar.

"Hiç" diye yinelemiş Nelson, yüzü kızararak. Düşününce, daha önce bundan utanç duyma fırsatı çıkmamış olmasını utanç verici bulmuş. Ailesinin şehrin dışına yaptığı az sayıdaki yolculuğun hedefi hep aynı talihsiz yer olurmuş: Sebastián'ın kıyıdaki kasabası, başkentin güneyinde, anayol üzerinde bulunan kasvetli bir durak. Bunu düşününce öfkeye benzer bir şey hissetmiş: Dünyayı görmemiş daha! Kendi sefil ülkesini bile!

Henry, "Ah, dağlardaki hayat! Patalarga bu konuda sana çok şeyler anlatabilir" demiş.

"Oksijen tüpünü hazırla" diye uyarmış Patalarga. "Birkaç hafta içinde oralara gideceğiz."

Henry ıslık çalmış. "Deniz seviyesinden dört bin metre yukarısı! Travmayı hayal edebiliyor musun?" diye sormuş Henry. "Patalarga'nın beyni asla tam olarak iyileşmedi."

"Nasıldı?"

Patalarga omuz silkmiş. "Soğuk" demiş. "Ama çok güzel."

Bardaklarını yeniden doldurmuş ve bir tane daha istemişler. Nelson oyun hakkında bilgi edinmek istiyormuş. Senaryonun tamamını hâlâ görmemiş; babasının Ulusal Kütüphane'den bulup çıkardığı en bilinmeyenler dahil, bütün antolojileri kontrol ettiği halde, hiçbirinde bulamamış. Tartışmaları elbette hatırlıyormuş, öyle demiş, herkes hatırlıyormuş (müthiş bir abartma) ve Nelson onlara Henry'yle hapishanede yapılan söyleşiyi radyoda nasıl dinlediğinin şaşılası hikâyesini bile anlatmış. "Çok güçlü geliyordu sesin" demiş Nelson.

Henry kaşlarını çatmış. "Rol yapmış olmalıyım" demiş. Söyleşiyi hatırlamıyormuş. "Aslında, gerçeği bilmek istersen, oyunu yazdığımı bile hatırlamıyorum."

Nelson, inanmamış ona.

Oyunun yazarı olduğunun yegâne somut kanıtının, bu yüzden hapse atılması olduğunu söylemiş Henry. "Devlet, elbette

savaş süresince hiç hata yapmadı, bunu okulda muhakkak okumuşsundur."

Patalarga gülmüş.

"Okulda başarılı değildim" diye mırıldanmış Nelson ve başı düşmüş. Sandığından fazla içmiş. Birden başı dönmeye başlamış.

Patalarga'nın bir an caka satacağı gelmiş: "Ben yardımcı yönetmendim" demiş ama kime dediği belli değilmiş.

Henry'nin gözleri ışıl ışıl ve ateşliymiş şimdi ama Nelson ardında büyük bir yorgunluk, bir uzaklık görebiliyormuş. Gülümsediğinde ağzının çevresinde derin kırışıklıklar beliriyormuş. Bir saat önce Olympic'de karşılaştıklarında, ağlamak üzereymiş gibi bir hali varmış. Henry devam etmiş: "Patalarga da tutuklanmış olmayı isterdi. Benim şöhretimi daima kıskanmıştır biraz. Belki şu sürahidekini bitirse, söylediğim her şeyin doğru olduğunu kabul edecek kadar sarhoş olur."

Patalarga dik dik Henry'ye bakmış, sonra sürahide ne kalmışsa kadehine boşaltmış. Oburca içtikten sonra ağzını gömleğinin koluna silmiş. "Henry hapisten çıktıktan sonra bir daha asla eskisi gibi olmadı. Hâlâ benim dostum. Yardım etmeye, onu oradan çıkarmaya çalıştık."

"Yardım *ettiler*" demiş Henry, sakince. "Beni *kurtardılar*. Buradayım, öyle değil mi?"

Sözlerinin altını çizmek istercesine kendisini çimdiklemiş.

Nelson'un iyi tanıdığı bir yeri, The Wembley adlı barı seçmişler. En azından haftada bir gün, okuldan sonra, babasının çalıştığı Ulusal Kütüphane'de onunla buluşur ve birlikte bu bara gelirlermiş. Bar hiç değişmemiş. O zaman da şimdi de arkalarında bir zamanlar şehrin sınırı olan çorak tepelerin göründüğü süslenmiş yarış atlarını, kabarık elbiseler giymiş şemsiyeli kadınları ve koyu renk takım elbiseler içindeki gülümsemeyen adamları gösteren siyah beyaz fotoğraflar varmış. Fotoğraflardaki caddeler zar zor tanınabiliyormuş fakat dikkatli bakarsanız şehrin yayıldığı sınırları şöyle böyle çıkara-

bilirmişsiniz. Fotoğraflardaki insanlar, soyları neredeyse tükenmiş sözde aristokratlar artık ender olarak görülüyormuş ama arada bir, sanki bir at yarışından henüz çıkmışlar, buharlı bir gemiden yeni inmişler yahut köşedeki katedralde bir vaftiz törenine katılmışlar gibi The Wembley'e girerlermiş. Sebastián, kütüphanecilik biliminin yanı sıra daha kazançlı bir iş yapmayı seçseymiş, bu adamlardan biri olabilirmiş; fakat öyle bile olsa, gücünü ve önemini kaybetmeye başladığı bir sırada katılırmış sınıfa. En zenginleri savaş sırasında güvenlik gerekçeleriyle gitmiş, en gözü pek düşünürler koruyucu bir görünmezliğe bürünmüş ve bir zamanların büyük orta sınıfı artık yoksul düşmüş: Bir zamanlar şehre ve ülkenin kendisine sahipken, büyük zenginliklerinden geriye ender ziyaret edilen taşra müzelerinin küf kokulu havasıyla dolu The Wembley gibi barlar kalmış yalnızca. Eski günlerde bir centilmenin nakit bitecek olsa, ceketini yahut paltosunu bırakabilir ve kumaşın kalitesine, diken terzinin ustalığına göre kendisine kredi açılırmış. Takım elbise giyen bir adamın harcayacak parası olduğu varsayılırmış. O günler çoktan geçmişte kalmış; ama Nelson'un babası yine de severmiş burayı. Katı pişmiş bir yumurta yer, büyük bir bardak bira içer ve oğlunu o gün okulda öğrendikleri konusunda sınava çekermiş. Bitirdiğinde, birlikte otobüse atlayıp eve giderlermiş.

O yüzden, Henry birasının yanına katı pişmiş bir yumurta söyleyince, Nelson şaşırmış, içi sızlamış. Henry'nin ağzını şapırdatarak, canlı gözlerle yiyişini seyretmiş Nelson ve bu yeni yüzü çocukluğundan hatırladığı yüzle kıyaslamış. Savaş yıllarını, sansür kurulunca ortadan kaldırılmadan önce, tehlikeli kitapları gizlice kütüphaneden çıkararak gözden geçiren babası Sebastián'ın yüzüyle. Burada, tam bu barda, Nelson'un babası gizli hazinelerini ortaya çıkarırmış: Troçki'nin silahlı ayaklanma teorilerini anlatan yahut ölümünden sonra Patrice Lumumba için yazılıp elde basılmış kitapçıkları ya da Gramsci'nin sıra dışı şiirlerini içeren bir cep kitabı. Ve yıllar

yaşlandırmış onu: Kır saçları hızla seyrelmiş, alnının ortasında bir tutamdan ibaret kalmış, yüzünü ince kırışıklıklardan bir ağ örtmüş. Nelson onu son kez hastanede gördüğünde, Nelson'un onu hatırladığı gibi değil, kendisinin zarif bir karakalem resmi gibi görünüyormuş. Nelson, yaşlandığında, kendisinin de böyle görünüp görünmeyeceğini merak etmiş.

"Ne?" demiş Henry, çünkü oyuncu oğlan gözünü dikmiş ona bakıyormuş. "Sana da bir yumurta söyleyeyim mi?"

Öğleden sonranın geri kalanını ve akşamın erken saatlerini oyunu tartışarak geçirmişler: Temposunu, anlamını, kelime oyunlarını. Henry ve Patalarga konuşurlarken, Nelson oyundaki dönüm noktalarını, kesilmeleri ve metinde derinden akan hastalığı, Henry'nin "tarif edilemez" diye tarif ettiği kasveti düşünerek hızla notlar almış.

Tarif edilemez, yazmış Nelson.

"Bunu neden yazıyorsun?" diye sormuş Patalarga o zaman. Düşmanca bir soru değilmiş, sadece merak etmiş.

Nelson omuz silkmiş. "Bir sorun mu var?"

"Biz hiçbir zaman yazmazdık da."

"Öyle mi yapardık?" diye sormuş Henry, çünkü işin aslını hatırlamıyormuş.

Ahmak Cumhurbaşkanı oyununun olay örgüsü küstah, kibirli, bencil bir devlet başkanı ve onun hizmetindekiler etrafında dönüyordu. Başkanın hizmetkârları, sonunda bütün yurttaşların liderin ihtiyaçlarına hizmet etme onuruna kavuşacağı düşüncesiyle, her gün değiştiriliyordu. Bu hizmetler arasında giyinmesine yardım etmek, saçını taramak, mektuplarını okumak vs. vardı. Cumhurbaşkanı zor beğeniyor ve her şeyin kendisine özgü bir düzen içinde yapılmasını istiyordu, bu yüzden günün büyük kısmı yeni hizmetkâra neyin nasıl yapılması gerektiğini öğretmekle geçiyordu. Ardından şamata başlıyordu. Cumhurbaşkanının övüngen öküzün biri ve aşağılık bir hırsız olan oğlu Alejo, apaçık yetersizliklerine rağmen babası için büyük gurur kaynağı olmaya devam ediyordu.

Oyunun can alıcı sahnesi, Patalarga'nın oynadığı hizmetkâr ve Nelson'un karakteri arasında, cumhurbaşkanı uyuduktan sonra geçen içten bir konuşmadır; konuşma esnasında Alejo savunma duvarlarını indirir ve sık sık babasını öldürmeyi düşündüğünü ama korkusundan gerçekleştiremediğini kabul eder. Hizmetkârın merakı uyanmıştır, ne de olsa harabeye çevrilmiş ülkede, cumhurbaşkanının felaket getiren heveslerine maruz kalarak hayatını sürdürmektedir, üstelik koca günü onun tarafından aşağılanarak geçirmiştir. Uzaktan gücü sınırsız görünen cumhurbaşkanının, oyunun adının ima ettiği üzere, gerçekte nasıl biri olduğu hizmetkâr tarafından anlaşılmıştır. Hizmetçi, Alejo'nun tereddütlerinin üstüne gider ve o da açılarak özgürlük, yasaların hâkimiyeti, insanların çektiği acılar konusundaki kaygılarını dile getirir, ta ki hizmetkâr evet diyene, böyle bir şeyin yapılabileceğini kabul edene dek. Cüretkârca olmasına rağmen, belki de bu öyle kötü bir fikir değildir. Ülkenin iyiliği için, anlarsınız ya. Alejo konuyu enine boyuna düşünüyormuş numarası yapar ve sonunda hıyanetinin cezası olarak hizmetkârın kendisini öldürür. Adamın cüzdanını, saatini, yüzüklerini cebine indirerek cesedi soyar ve Alejo'nun cumhurbaşkanının uyumakta olduğu odaya doğru bağırmasıyla son bulur oyun:

"Biri daha, baba! Yarın yeni birine daha ihtiyacımız olacak!"

Kişi o zamanları hatırlıyorsa, *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nın neden o denli tartışmaya konu olduğu kolayca anlaşılır. Oyun genç, karizmatik, mizah duygusundan yoksun ve son derece güvenilmez bir adam olan yeni devlet başkanının resmen göreve başlamasından birkaç ay sonra ilk kez oynanmış. Sorgulamalar sırasında Henry oyunu aklında belli bir cumhurbaşkanı olmadan yazdığında ısrar etmişse de bu politikacı, o olasılığı kabul edemeyecek kadar benmerkezciymiş. Sanki yeryüzünde cumhurbaşkanı diye bir kendisi varmış. Henry'nin itirazları hiçbir işe yaramamış: Hapse yollanmış, sekiz ay sonra salıverilmesi de başlangıçtaki tutukluluk kararı kadar keyfi olmuş.

Bu sırada ülke uçurumun kıyısındaymış. Çok geçmeden ciddi şekilde başlamış düşüş.

The Wembley'deki o ilk akşam başka konular da konuşulmuş: Henry'nin kızı ve sanatsal yetenekleri, Patalarga'nın oyun ilk oynandığında Alejo'yu oynayan ama yıldönümü turuna katılmayı reddeden inatçı ve yetenekli karısı Diana (öyle tanıştık, demişti Patalarga gözlerinde sıcak bir bakışla), Patalarga'nın turne sırasında tanışacakları ve tahta masalara çakısıyla şiirler kazıyarak The Wembley'de pek çok gece geçirmiş kuzeni Cayetano ve son olarak aslında oyun yazarı olan bir adamın ilkokulda fen bilgisi dersi vermek için kendi egosuyla yaptığı hassas pazarlıklar.

Bu son konuda, Nelson'un söyleyecek birkaç sözü varmış. Nelson'a bakılırsa, bir ilkokulda ders vermemeliymiş Henry. Yahut hoşuna gittiğini iddia etse bile taksi şoförlüğü yapmamalıymış. Eğer Henry ille de ders verecekse, Kontervatuar'da vermeliymiş. Fakat eğer dünya adil bir yer olsaymış, eserlerinin takdir göreceği Paris'te yahut New York'ta olurmuş. Oyunlarının çevirilerini denetliyor, ödüller kazanıyor, festivallere katılıyor, dersler veriyor vs. olurmuş.

Koca ülkede, Henry'nin eserlerine Nelson kadar hayranlık duyan biri daha yokmuş muhtemelen. Daha da devam edebilirmiş fakat yeni arkadaşlarının kederle başlarını salladıklarını fark etmiş. Nelson durmuş ve onların kendisini izlemelerini izlemiş.

"Ah, aptal, sömürgeleşmiş kafa" demiş Henry.

"Senin farklı olduğunu düşünmüştük" demiş Patalarga.

"Daha aydınlanmış."

"Çok acınası."

Nelson, Henry ve Patalarga'nın sık sık bu şekilde birbirlerinin düşüncelerini tamamlayarak konuştuklarını keşfedecekmiş çok geçmeden. Onların bu eğilimini itici bulan tek kişi Nelson değilmiş. Patalarga yeni ve son (yahut öyle olduğunu iddia ettiği) bir sürahi daha içki söylerken, Henry itirazlarını açıklamış. Onların zamanında bir hastalık varmış, "Sen böyle

adlandırır mıydın sevgili yardımcı yönetmenim?" ve Patalarga asık suratla başını sallamış; evet, onların kuşağına özgü o yörede rastlanan bir hastalıkmış. Gençler, başarının dış ülkelerden onay görmek biçiminde geleceğine inanmaya yöneltilmişler. Kültürel sömürgecilik, eskiden öyle derlermiş buna.

"Bundan" diye açıklamış Patalarga, "kendimizi kurtardığımızı sanıyordum."

Epeyce, belki de gereğinden fazla ya da belki yalnızca Nelson için gereğinden fazla içmişler. Ne diyeceğini bilemiyormuş. Açıklamaya başlamış. Henry'nin eserlerinin daha yaygın bir şekilde tanınmayı hak ettiklerini söylemek istemiş yalnızca; ne kafası sömürgeleşmiş ne de aptalmış, öyle demiş Nelson. Aslına bakılırsa, iş ABD'ye gelince, kendi kuşağının çoğunluğundan daha kuşkucuymuş. Neden daha ünlü olmasınmış Henry? Ağabeyi her şeye sahip olduğu halde, Amerika'da kendisine bir hayat kurmak için ailesini terk etmişti.

Fransisco bu görüşe katılmazdı elbette; fakat gelin şimdilik kendimizi Nelson'la sınırlayalım: Yıllardan beridir hayatında ihtiyaç duyduğu her türlü anlatı için ağabeyini korkuluk gibi kullanıyormuş. Bir kahraman, bir can simidi, bir düşman yahut bir hain. Kötü adama ihtiyaç duyduğu şu anda Fransisco yeniden göreve koşulmuş.

"Gerçekten mi?" diye sormuş Henry.

"Bir zamanlar idolümdü. Gitmek için her şeyi vermeye hazır olduğum zamanlarda. Fakat sonra... Bilmiyorum ne oldu."

"Geçti mi?" demiş Patalarga.

"Büyüdün, aştın" demiş Henry sesinde bir gurur tınısıyla.

Nelson başını sallamış. İtiraflarına bir son verdiğinin işaretiymişçesine bira bardağını dudaklarına götürmüş. Böylece hikâyesini yeni dinleyicileri için, gerçeğe daha yakın olarak, yeniden yazmış. Konservatuvar'daki arkadaşları görse şaşırırlarmış.

Kalktıklarında erkenmiş, dokuz civarıymış fakat onlara sanki ezelden beri içiyorlarmış gibi gelmiş. Uzun yaz günü ge-

ceye dönmüş, gökyüzü pembe, kızıl ve altın tonlarına bürünmüş; ısmarlama bir günbatımı, ufka çarpıp ışık saçmış. Patalarga bir taksi çevirmiş ve üçü birlikte Eski Şehir'den güneye doğru yola koyulmuşlar. Henry şoförün yanına oturmuş, bir defalığına da olsa yolcu koltuğunda oturmanın keyfinden dem vurmuş. Onlarla ilgilenmeyen şoföre manzaralı bir yoldan gitmesini önermiş. "Daha pahalıya gelir" demiş şoför.

"Paranın ne önemi var? O manzarayı görmemiz gerek" diye cevaplamış Henry. "Yakında burada ayrılıyoruz ve sürgüne gidiyoruz!"

Son sözcüğü bağırarak, sanki bir kavram değil de varış yeriymiş gibi söylemiş.

Ulusal Kütüphane'nin yanından geçip şehir merkezinin köhne çeperini, kasvetli ve iç kapayıcı endüstriyel düzlükleri, bulvarın mıcır kaplı kıyısında yorgun argın yürüyen işçilerin artlarında bıraktıkları izlere bakarak ilerlemişler; sonra Regent Park'ın mallarını, eski dergi ve kitapları toplayan, taze çiçeklerden kalanları süpüren ve muz yapraklarını çöpe atan, paslı kamyonetlerin römorklarına çalınmış elektronik eşya dolu kutular yükleyen satıcıların bulunduğu doğu sınırı boyunca ilerlemişler. Nelson pencere kenarında oturmuş ve veda edercesine şehrini izlemiş. Tatsız bir yolculuk değilmiş: Bu hızda, bu yollar boyunca, bu yıkık anıtların yanından geçerken, en cazip yüzünü sunuyormuş başkent: Bir anlık zevk için her şeyden vazgeçme arzularını zar zor gemleyerek her günü ağır çalışma karşılığında kurtaran toplumdan dışlanmışların ve fırsatçıların mesken tuttuğu, çalışkan ve ağırbaşlı bir metropol.

"Çok güzel değil mi?" diye sormuş ön koltuktan Henry.

Patalarga uyumuş, Nelson düşüncelere dalmış. Şehir *hakikaten* güzelmiş. Yeryüzünde böylesine eksiksizce ait olduğu başka bir yer yokmuş.

Daima gitmeyi kurmasının ve gitmekten hep bunca korkmasının nedeni elbette buymuş.

Dört

Mónica 1998 yılı başında şehirde bir halk sağlığı tiyatro kumpanyası kurmak için gerekli kaynakları bulmayı başarmış. Amacı, bir grup aktör ve aktrisin mahallelerdeki ilkokulları ziyaret ederek; istenmeyen gebelikler, ergen depresyonu, cinsel sağlık vb. konularda farkındalık yaratan oyunlar oynamalarıymış. O sırada Nelson üçüncü sınıfı bitirmiş ve kısa bir süre bu uzun erimli (ve dolayısıyla talihsiz) hükümet programında işe girebileceğini kurmuş; fakat Mónica bunu aklından bile geçirmezmiş: "Akraba kayırmacılığı en aşağılık ve hayal gücünden en yoksun yolsuzluk biçimidir" demiş küçük oğluna, sanki itirazı sırf estetik sebeplerden kaynaklanıyormuş gibi. Nelson ona tuhaf tuhaf bakmış olmalı ki, yarım ağızla da olsa, "İşe uygun olmadığından değil elbette" diye eklemiş.

Nelson meselenin peşini bırakmış ama birkaç hafta sonra, annesi ondan seçmelere nezaret etmek için kendisine yardım etmesini istemiş, ücret ödenmeyecek bir danışman olarak. Nelson, Ixta'yla bu sayede tanışmış.

Kumpanya, Brezilya'daki benzer bir program örnek alınarak biçimlendirilecekmiş. Brezilyalılar her hafta Mónica'ya öneriler, planlama evrakları ve Rio de Janeiro'nın sonsuz gecekondularındaki yükselip alçalan ergen intiharlarını gösteren renkli grafiklerle dolu bir paket gönderiyorlarmış. İngilizce yazılmış Avrupalı ve Amerikalı bağışçılara yönelik raporlar dışındaki bütün malzeme, senaryolar dahil, Portekizceymiş ve bu durumun hayli güçlük yaratacağı anlaşılacakmış. Mónica'nın denetmeni (eğer doğuştan bürokrat diye bir şey varsa, adam o kişiymiş) bu girişime karşı toptan ikircikliymiş ve haftalar boyunca tereddütte kalarak çeviri masraflarını zamanında onaylamayı ihmal etmiş ve seçmelere yetişmemiş çeviri. Bunun bir hata olduğunu öne sürmüş, karşılıklı hakaretler edilmiş fakat sonunda Mónica'nın mevcut koşullarda elinden geleni yapmaktan başka seçeneği kalmamış.

Seçme günü gelip çatmış, hava boğucu ve sıcakmış, Sağlık Bakanlığı'nın üçüncü katındaki bir konferans salonunda toplanmışlar. Mimari bir kusur yüzünden pencereler açılmıyormuş ve salonun sıcaklığı yavaş yavaş fakat amansızca artmış, öğlen olduğunda, ana oğul şakır şakır terliyorlarmış. Birbiri ardından oyuncular içeri giriyor, bir onlara bir senaryoya bakıyor ve sonra kafalarını kaşıyorlarmış. Başlangıçta her şey çok komikmiş: Mónica özür diliyor, oyuncular özür diliyormuş. Oyuncular gözlerini kısıp sayfalara bakarak Portekizce'yi yazıldığı gibi okuyorlar ve herkes gülüyormuş. Bazı oyuncular metni ellerinden geldiğince çeviriyor; Portekizce tereddütle, zorlama ve ruhsuz bir İspanyolca'ya çevrilirken, biraz da eğlenerek, dinliyorlarmış Mónica ve Nelson. Oyunculuk varsa bile görmesi kolay değilmiş.

Nelson notlar alıyormuş, karşılıklı konuşmalar giderek artan bir şekilde tahmin edilebilir ve duygusal hale gelmiş; fakat

sıcaklık arttıkça, kaçınılmaz olarak dikkati dağılmış. Uyku getiren sıcak, kırık dökük Portekizce'nin kulak tırmalayan sesi ve bütün o hayal kırıklığı yaratan oyuncular (çoğu arkadaşıymış) hepsi birden çok fazla gelmiş. Gelen oyuncuların bir kısmı çıkıp gitmiş. Sıcağı suçlamışlar, senaryoyu suçlamışlar, Sağlık Bakanlığı'nı ve lanet olası hükümetin topunu suçlamışlar.

Ixta farklıymış. İçeriye girdiğinde Nelson ve Mónica dört buçuk saatten beri oradaymışlar. Güzel değilmiş, "kişilikli" denebilirmiş: Çenesinin biçimi belki ya da solgun, pudralı cildi yahut gözlerinin önüne dökülen ve ne düşündüğünü, nereye baktığını kestirmeyi güçleştiren kâkülleri belki de. Üzerinde bir öğrenci üniforması varmış, beyaz diz altı çoraplarına ve biçimsiz gri eteğine kadar oynayacağı role uygun giyinmiş. Birkaç hızlı adımla, uzamda kendine ait bir alan yaratmış, halıyı bir sahneye dönüştürmüş. Kendisine verilen pasajları almış ve başını sallayarak hızla göz gezdirmiş. Kâğıtları Mónica'ya geri vermiş ve yere yığılı vermiş. Her şey çok hızlı olmuş.

Mónica şaşırdığını, hatta endişelendiğini hatırlıyor.

"Her şey yolunda mı?" diye sormuş.

Ixta bir an yukarı bakarak başını sallamış. Tipi kaymış, acınası bir yüzmüş; hırpalanmış, genç ve gözyaşlarıyla ıslanmış.

"Her şey nasıl yolunda olabilir?" diye mırıldanmış. "Nasıl olabilir?"

Mónica, Nelson'a dönmüş. Durduk yere ağlayabilmek oyunculuk mesleğinden olmayanlara daima büyüleyici gelir fakat bu özel durumda, sanıyorum, Mónica'nın tepkisi haksız değilmiş.

"Ne oldu?" diye sormuş Nelson oyuna katılarak, Ixta'ya.

"Okuldaki kızlar. Hani şu dedikoducular. Konuşup duruyorlar."

Ixta oturmuş, başını geriye atarak saçlarını arkaya atmış ve Nelson, bir an için Ixta'nın kırmızı, şişmiş gözlerini görmüş. Derken, her bir eklemini birer birer hareket ettirerek, yavaşça doğrulmuş Ixta. Ayaklarının üzerine kalktığında, yüzünü kaşı-

yarak okula hükmeden gruplar ve hoşlandığı oğlanla ilgili ne Mónica ne de Nelson'un anlayabildiği birkaç söz geveleyerek, bacaklarını çaprazlayıp gevşekçe durmuş.

"Beni öpmek istediğini söylemişti" diye fısıldamış Ixta, "ama sonra öpmedi."

Mónica seçmeleri çok iyi hatırlıyordu. "Kız öyle bir kırılganlık yayıyordu ki seyretmesi bile yakışıksızdı adeta." Bir süre sonra, Ixta'dan durmasını istemiş. Dediğine göre, hâlâ bekleyen altı yedi oyuncu varmış, Ixta anlamış gibi başını sallamış ve sonra adeta koşarak odadan hole fırlamış. Onlara iletişim bilgilerini bile bırakmamış.

Mónica bütün her şeyi şaşırtıcı bulmuş. "Koş" demiş oğluna. "Arkasından yetiş."

Nelson, Ixta'yı asansörlerin yanında bağdaş kurmuş, başı göğsüne düşmüş, sırtı duvara dayalı oturur bulmuş. Öteki oyuncular merak ve korkuyla karışık ona bakıyorlarmış.

Nelson yanına diz çökmüş. "İyi misin?"

Ixta başını sallamış. "Çok sıcaktı içerisi."

"Çok iyiydin."

Ixta dudağını ısırmış, sanki kapının ötesini, asansör boşluğunu ve daha da öteleri görüyormuşçasına dosdoğru asansör kapısına, eski Bakanlık binasında gözden ırak gümbürdeyen metal kafese bakmış. "Sanırım bana çıkma teklif edeceksin."

"Doğrusunu söylemek gerekirse, iletişim bilgilerini isteyecektim" demiş Nelson. "Oyun için. Olur da aramamız gerekirse diye."

"Elbette" demiş Ixta. "Oyun için."

Nelson ona bir parça kâğıt vermiş, Ixta adını soyadını ve telefon numarasını yazmış. Harfleri yuvarlak ve balonsuymuş. Ergen bir kızın el yazısıymış. Hâlâ karakteri oynamaya devam ediyormuş.

"Gece saat ondan sonra arama. Babam hoşlanmıyor."

Böylece, Nelson onu hemen ertesi akşam, tam saat dokuz buçukta aramış.

İlk günleri, bütün anlatımlara göre, rüya gibiymiş. Bu basit açıklayıcı cümleyi bile bir kıskançlık sızısı duymadan yazmakta zorlanıyorum. Arkadaşları Nelson'u sevdalanmış, Ixta'yı ayağı yerde kesilmiş diye tarif ediyorlardı. O yaz ve sonbahar ne Ixta ne de Nelson hiçbir yere vaktinde gidememişler; ne işe ne derse ne provaya. Eski Şehir'deki ev partilerinde deliler gibi dans ederken yahut civardaki tiyatrolarda, hoşnutsuzluklarını birinci perdede gürültüyle salonu terk etmek suretiyle gösterirken görülmüşler (Henry Nuñez'in ruhuna uygun hırçın bir jest). Nelson'un odasında, kapı kapalı, konuşarak, gülüşerek, sevişerek ve sonra biraz daha konuşarak; ruhça, zihince ve bedence mükemmel bir uyum içinde geceler geçirmişler; öyle ki Sebastián ve Mónica genç çifti rahatsız etmekten korkarak kendi evlerinde parmak uçlarına basarak yürümeye başlamışlar.

Nelson bir gece, Ixta'nın kendisine çözmek zorunda olduğu bir bilmece gibi geldiğini söylemiş babasına.

Sebastián başını sallamış. Benzetme Nelson'un babasını endişelendirmişse de çekincelerini kendisine saklamış. O gece yatakta Mónica'ya, birbirini bulmuş iki genç insandan daha çok saygıyı hak eden bir şey olmadığını söylemiş.

Nelson sakar olduğu kadar de cazibeliymiş ve Ixta onun bu halini seviyormuş. Bazen oyunlarını okurmuş Ixta'ya Nelson, başka hiç kimseyle paylaşmadığı metinleri. Ixta'nın söylediğine göre çok iyiymişler; deneysel, tuhaf. Bir oyunu, Henry Nuñez'in eserlerinden etkilendiği açıkça belli bir siyasi parodi, bir solucanın midesinde geçiyormuş: Yönetilmesi imkânsız bir ulusun kabinesi ülkenin geleceğini tartışmak üzere toplanıyormuş fakat konuşmaları belli aralıklarla ev sahiplerinin sindirim sisteminden geçen devasa pislik ve bok dalgalarıyla kesiliyormuş. İlkin bürokratların profesyonelliği başarısızlığa uğratıyormuş onları, ardından cesaretlerini kaybediyorlarmış. Sahne bokla doluyor ve oyun boyunca kabine giderek umudunu kaybediyormuş. Böyle bir şeyin tam olarak nasıl sahneleneceği belli değilmiş; Ixta bu konuyu sorduğunda, aslına bakılırsa Nelson'un da işin bu kısmına fazla kafa yormadığı belli olmuş.

"Bu yapımcıların, yönetmenlerin ve sahne amirlerinin dert etmesi gereken bir şey değil mi?" diye sormuş.

Ixta oyun yazmak yerine animasyonlar yapmasını önerdiğini hatırlıyordu. Bunu hatırlayınca güldü çünkü Nelson şaka ettiğini anlamamış. Şaşkın şaşkın bakakalmış. "Kendisiyle alay mı ediyorum diye sordu" dedi bana. "Çöp adamdan fazlasını çizemezdi."

Nelson'un muhtemelen sahnelenmesi daha mümkün başka oyunları da varmış: Örneğin, Sancho Panza'nın doğumunun hikâyesini sahneye uyarlayan bir komedi. Yahut robot-insan karışımı erkeklerin, gittikçe az bulunur hale gelen bir türle; saf insan kadınlarla, yatmak için fazladan para ödedikleri, gelecekteki bir genelevde işlenen bir cinayeti konu alan bir oyun. Nelson bunun teknoloji konusunda irdeleyen ama aynı zamanda erotik bir oyun olmasını amaçlamış.

Nelson haftada iki sabah Eski Şehir'deki bir fotokopicide çalışıyor, öğleden sonralarını Konservatuvar'da geçiriyormuş. Ixta üç yaş büyükmüş, o yıl mezun olacakmış ve Nelson'un gençliğini hafife almak için her fırsatı kullanıyormuş. Onu taciz ediyormuş gibi yapmaktan hoşlanıyormuş. Nelson eğlenceliymiş. Monument Mahallesi'ndeki saatlik kiralanan o pejmürde otellere gidiyor, her ikisinin hayran olduğu oyunlardan aldıkları özenle hazırlanmış senaryoları canlandırıyorlarmış. Ixta, Stella oluyormuş; Nelson, Stanley. Ixta, Desdemona; Nelson, Othello. Bu oyunları aşklarının gerektirdiği biçimlere sokuyorlarmış kahkahalarla. Daha önce yollarının hiç kesişmemiş olmasını ikisi de şaşırtıcı buluyor, bu durumu birbirlerine âşık olmanın kaderlerinde olduğuna yoruyorlarmış.

Başlangıçta Ixta ve ben konuştuğumuzda, ağzını sıkı tutuyor, Nelson'la bu ilk günlerini hatırlamaktan nefret ediyordu. Anlayabiliyordum elbette.

"Ne yararı var?" diyordu. "Hiç kolay değil, biliyor musun?"

O sırada Nelson gideli aylar olmuştu ve ona baktığınızda gerçeği söylediğini anlayabilirdiniz: Kolay değildi. Ama ısrar

ettim ve bir kez ısınınca, hikâyeler kendiliğinden aktı. Bana bütün bunları ve daha fazlasını anlattı ve birkaç kez öyle çok güldü ki kaydı durdurmamı istedi. Durdurmadım tabii, sadece durdurmuş gibi yaptım. "Çok tatlıydı" diyordu Ixta. "Ve ilk zamanlar bana hayrandı. Bunu uydurmuyorum, durmadan söylerdi bunu. Ona abayı yakmıştım, fena halde."

"Gitmesi olasılığını tartışmış mıydınız?" diye sordum.

"Biraz ama sadece çok çok muğlak bir şekilde. Vize meselesini biliyordum elbette. Fransisko'yu. Başkalarına yakında gideceğini söyleyerek böbürleniyordu ama ben bunu asla ciddiye almadım. Evrakları geldiğinde biz görüşmeye başlayalı çok olmamıştı, kendimi tehdit edilmiş hissetmedim. Çok heyecanlandı, ben de öyleydim. Birlikte gitmeyi bile konuştuk, New York yahut Los Angeles'a ya da başka bir yere. Bütün bu zaman zarfında annesiyle çalışıyordum, biliyorsunuz ve o da destekliyordu. Her şey Sebastián öldükten sonra değişti."

"O zaman mı ayrıldınız?"

"Hayır" dedi Ixta. "Sekiz ay kadar önce karşılaşmıştık. Ve ondan sonra iki yıl daha birlikte olduk, aşağı yukarı. Fakat evet, o zaman bir şeyler değişti. Babasının ölümü balayımızın sonu oldu. Babasını çok severdi. Ben de severdim. Sebastián harika biriydi. Nelson artık gitmekten söz etmez oldu. Ben de söz etmedim."

Ayrılmaları konusunda fazla konuşmak istemedi, bunun üzerine ben de Diciembre'yi sordum. Ixta kıkırdadı. "Nelson Diciembre'yi takıntı haline getirmişti. Onları ve tarihlerini seviyordu ve Henry Nuñez'e olan hayranlığı hakikaten acayipti. Dünyaca tanınmış bir oyun yazarı filan değil söz konusu olan, bunu anlamalısın. Diciembre'nin Konservatuvar'da bir saygınlığı var, ama gerçekten, Nelson'unki özel bir saplantıydı. Eski oyunların bir kısmını okudum hani. Nelson fotokopilerini verdi bana. Fikrimi öğrenmeye nasıl hevesliydi, sanırsınız kendisi yazmış."

"Ve?" dedim.

Ixta nazikçe gülümsedi. "Kabul etmem gerekir ki o kadar abartılacak nesi vardı asla anlamadım."

Henry, perşembe günkü provaya kızının resimlerinden bir tomarla gelmiş ve hiçbir açıklama yapmaksızın tomarı Nelson'un kucağına bırakmıştı. Nelson yönetmeninin duruşundaki evecenliğin farkına varmaksızın öylesine sayfaları çevirerek resimlere bakarken, Henry elleri belinde dikiliyormuş. Bunlar tekne, gökkuşağı ve at resimleriymiş.

"Teşekkür ederim" demiş Nelson. "Çok güzeller." Ancak ondan sonra Henry'nin yüzündeki ifadenin farkına varmış. Tiyatronun zeminindeki eğim yüzünden, Henry göz hizasından fazla yukarda değilmiş ve arkasındaki sahne sonsuz gibi görünüyormuş. Eski tiyatroda, benzersiz haraplığını alışılmış hatta rahatlatıcı buldukları, sadece birkaç hafta içinde yuva gibi görmeye başladıkları eski Olympic'teymişler. Her pazartesi ve çarşamba gecesi, perşembe öğleden sonraları ve cumartesi gün boyu prova yapıyorlarmış. Turne başladığında kiliselerde, garajlarda, meydanlarda, fuar alanlarında ve atölyelerde oynayacaklarmış. Bir oyun belediyenin buz gibi konferans salonunda, yanıp sönen floresan lambalarının altında; bir diğeri bir mezbahanın kesim yapılan hortumla yıkanmış zemininde oynanacakmış; fakat hiçbiri böyle gerçek bir tiyatroda oynanmayacakmış, elbette yangın görmüş Olympic'e hâlâ tiyatro denebilirse. Henry ve Patalarga bunun farkındaymış. Hiçbiri Nelson'a söylemeyi düşünmemiş bile, her ikisi de zaten bildiğini varsayıyormuş.

Şimdi, oyun yazarının aklında bir şey olduğu anlaşılıyormuş:

"Benden" demiş Henry (höykürmüş, Patalarga'ya bakılırsa), "bir ay boyunca bu hassas, bu yetişmekte olan sanatçıdan, taptığım kızımdan, bu dünyada sevdiğim tek kişiden uzak kalmamı istiyorsun ki sen oyunumun içine sıçarken ben de sana eşlik edeyim öyle mi? Dediğin bu mu?"

Nelson, bildiği kadarıyla, böyle bir şey demiyormuş. O işlerin yolunda gittiğini sanıyormuş. Kendini savunmak için kekeleyerek bir şeyler söylemeye kalkışmış ama Henry sesini yükseltip onu engellemiş.

Salonun öte yanından Patalarga seyrediyormuş. Böyle bir sahnenin birkaç gün önce yaşanmış olmasını bekliyormuş. Nelson, Patalarga'nın sözleriyle, "Ahmakların dünyasına tümüyle boyun eğmiyor" imiş. Henry'yi tatmin etmenin tek bir yolu varmış ve o da tamamen kendini vermekmiş. Patalarga 1980'li yılların başından deneysel bir oyunu hatırlıyordu, bir yerli mezarlığının üzerine inşa edilmiş hayali bir gecekondu mahallesi hakkında bir oyun. Hayaletlerle dolu, karanlık, yakıcı bir üç perdelik bir oyunmuş ve açılış gecesi yaklaşırken, Henry oyuncuları için bir düzine oyuncak bebek boyutunda tabut yaptırmış. Rollerini iyi oynayabilmeleri için gereken duyguyu daha iyi anlayabilsinler diye oyuncuların her birinden bu minik tabutları yatakta yanlarına koyarak uyumalarını istemiş.

Bu yüzden, Henry'nin Nelson'un üzerine bu şekilde gittiğini gören Patalarga, uzak durmaya karar vermiş; "Sanatsal sürece duyduğum saygı yüzünden" diyordu.

Nelson başlangıçta bir an karşı çıktıktan sonra sesini kesmiş ve gözünü dikip kendisini hırpalayan adama bakmış şaşkın şaşkın. Bu tür muameleye hiç alışkın değilmiş. Derken, yavaş yavaş kendine gelmiş: Yüzü düz, ifadesiz, sakin bir hal almış. Bu çocukluğundan beri bildiği, ağabeyiyle giriştiği ve kazanamayacağını bildiği çatışmalardan kalma bir numaraymış. Bu metanet ya da itaat yahut kayıtsızlık değilmiş, hepsinin toplamıymış.

Nelson, Henry'nin iğneleyici sözlerini geçmişinden birkaç cümleyle savuşturmuş. Sözler şaşırtıcı bir kolaylıkla gelmiş: "Böyle hissettiğin için üzgünüm." "Daha iyi hissetmeni sağlamak için ne yapabilirim?" "Yaptığım bir şey yüzünden mi böyle hissediyorsun?" "Bu konuşmaya bir son vermek için ne istersin?"

Nelson gayet soğukkanlıymış ve Henry'nin enerjisinin tükenmesi fazla sürmemiş. Pes etmiş ve tükenmiş bir halde Nelson'un birkaç sıra arkasındaki bir koltuğa atmış kendini. Birkaç uzun sessiz dakika geçmiş, tiyatroda çıt çıkmıyormuş, yalnızca mahallenin, dışarıdan gelen sesleri duyuluyormuş: Hızlanan bir motor, uzaktan bir korna, bir sokak satıcısından gelen bir müzik sesi.

"Bana eski karımı hatırlatıyorsun" demiş Henry en sonunda. "Şimdi bir içkiye ihtiyacım var."

"Üzgünüm, fakat..."

"Tamam. Bağırmamam gerekirdi. Gel buraya."

Nelson kalkmış ve birkaç sıra arkaya yürümüş. Oyun konusunda neyi yapmamış? Neyi yapmayı istememiş?

"Bana neler oluyor bilmiyorum" demiş Henry. Bu öfke ve doğruculuk nöbetlerini, kendisini gafil avlayan bu patlama anlarını gittikçe daha sık yaşadığını açıklamış.

"Bu da sürecin bir parçası" demiş Nelson, bilmeden Patalarga'nın yorumunu yansılayarak.

Henry kabul etmemiş. "Bunu on yıldan fazladır yapmadım. Süreçle ilgisi yok."

Nelson omuz silkmiş ve Ana'nın resimlerini uzatmış. En üstte: Bir çayırı yahut şehirdeki bir parkı resmeden parmakla boyanarak yapılmış bir kır sahnesi varmış, başparmak izlerinden aile, gözler ve geniş gülümsemeler için noktalarla bezenmiş. Yorumlamak zormuş. Gökyüzü, sayfanın üst kısmına geleneksel mavi renkte sıvanmış; burada, yılın on ayını kalın, koyu gri bulutların altında geçiren bir şehirde. Neden buralı çocuklar gökyüzünü bu renge boyamakta ısrar ederler? Yalın diye mi? Yoksa öyle olmasını dilediklerinden mi? Nelson, Ana'nın yaşındayken aynı şeyi yaptığından eminmiş. Mavi gök bir hayal gücü eksikliğini mi yansıtıyormuş acaba, yoksa aşırı bir hayal gücünü mü?

Henry yorum yapmadan resimleri almış ve eğilip omuz çantasına koymuş. "Otur" demiş Nelson'a, yanındaki koltuğu

göstererek. Sesi sakinmiş artık. "Şu sahneye bak. Bu tiyatronun insanlarla dolu olduğunu düşün. Ne seni ne beni tanırlar ne de oyun hakkında bir şey bilirler. Belki de daha önce hiç tiyatroya gitmemişlerdir. Arkadaşın değildirler. Buraya eğlendirilmek için gelirler. Teselli edilmek için. Kafaları dağılsın diye. Görüyor musun?"

"Evet."

"Işıklar kısılmıştır. Perde açılır. İlkin kim gelir?"

"Patalarga" demiş Nelson.

"Hizmetkâr."

"Doğru."

"Peki, ne der?"

"Der ki 'Vakit geldi, tıpkı onlara dediğim gibi.'"

"Kendini nasıl hissetmektedir?"

"Tedirgin. Biraz korkmuş. Öfkeli. Tuhaf bir şekilde azıcık gururlu."

"Güzel" demiş Henry. "Peki, sen neredesin?"

"Sahne arkasında."

Henry kederle başını sallamış. "Sahne gerisi diye bir şey yoktur. Oyun başlar ve yalnızca hikâyesini anlattığın dünya vardır. Şimdi, sen neredesin?"

"Babamla birlikteyim, cumhurbaşkanıyla. Onun yatak odasında."

"Güzel. Benimle. Babanla. Peki (bu önemli) beni seviyor musun?"

Nelson bunu düşünmüş; daha doğrusu, kendisini Alejo'nun yerine koyarak bunu düşünmüş.

"Evet" demiş bir süre sonra. "Seviyorum."

"Güzel. Bunu hatırla" demiş Henry başıyla onaylayarak. "Her sahnede, benden nefret ettiğin zaman bile, aynı zamanda beni seviyorsun. Acı verici olması bu yüzden. Anladın mı?"

Nelson anladığını söylemiş.

"Emin misin?"

"Evet."

"Güzel. Çünkü acı *verir*" demiş Henry. Dosdoğru bakmış. "Bunu unutma. Acı vermesi gerek. Daima."

İzleyen günlerde, Henry her zamanki replikleri biraz daha acıtıcı, paylanan Alejo biraz daha coşkulu söylemiş. Kişisel almamak zormuş ve provalar sona erdikten sonra bile, bu kötü hissiyat devam ediyormuş. Cumhurbaşkanı ve Alejo karmaşık, gerilimli bir tarihi olan, sorunlu bir ailenin iki üyesi; Nelson ve Henry ise birbirini pek tanımayan iki aktörmüş. Patalarga işleri kolaylaştırmaya çalışmış ama bu zormuş. Bir akşam provadan sonra birlikte içki içmeyi önermiş fakat Nelson özür dileyip reddetmiş. Ertesi gün öğlen yemeği yemeyi önermiş fakat Henry geç kalmış. Eski Diciembre kıdemlileri için bir akşam yemeği vermiş ama iki aktör bütün akşamı odanın iki ucunda, birbirlerine değip dolaşmadan geçirmişler. Ama her şeye rağmen ilerliyorlarmış, sahne sahne, oyunun karanlık gerçeğini kavrayarak. *Ahmak Cumhurbaşkanı* iktidar, düzenbazlık ve şiddet hakkında yakıcı komiklikte bir güldürü olabilirmiş, öyle dedi Patalarga bana. Bu kadarını herkes biliyormuş. Aynı zamanda aile hakkında, karanlık ve acı verici bir oyun olduğunu ise şimdiye kadar anlayamamış.

Oyunun sonuna doğru, Henry'nin botlarını hizmetkâra bağlattığı bir sahne vardır. Patalarga, cumhurbaşkanının önünde diz çökmüş vaziyettedir. Tuhaf bir şekilde mahrem bir andır. "Baldırlarımı ov" der Henry'nin oynadığı karakter, sonra itiraf eder. "Oğlumu tekmelemekten ağrıdılar."

Şaşıran hizmetkâr bir şey demez, cumhurbaşkanı gaddarlığıyla nam salmıştır ve hizmetkâr söylediğinin doğru olduğunu düşünür. Gözleri aşağıda, cumhurbaşkanının baldırlarına masaj yapar. Henry bu doğaçlama masajın tadını çıkararak nefesini boşaltır. "Gerçekte, bunu yalnızca hayal ediyorum," der ve sonra ayağını geri çekerek hizmetkârın göğsüne bir tekme indirir. "Ama ah, nasıl bir hayal etmek!"

Başlangıçtaki provalarda (ve 1986'daki ilk oyunlarda) bu sahne Alejo kulisteyken oynanırmış, daha sonraki oyunlarda ise Henry, Nelson'un karakterinin sahnede, olay yerinden birkaç adım geride saklanmış, babasının onu tekmeleme hayallerini gizlice dinleyerek kalmasını istemiş. Bu küçük değişiklik, kısmen, onları bekleyen turnenin gerçeklerine uymak içinmiş: Büyük bir ihtimalle, yola çıktıklarında gidecekleri kırsal bölgelerde kulis diye bir şey olmayacakmış (gerçek yahut metaforik). Yine de bu değişiklik bir şeyleri farklılaştırmış, oyunun kimyasını değiştirmiş. Bir öğleden sonra sahneyi tekrar tekrar oynamışlar ve hatta Henry, Nelson'un tepkisini daha iyi görebilsin diye aynalar bile koymuşlar. Bakışları Nelson'unkilere kilitli; üç, dört, beş kez tekmelemiş zavallı Patalarga'yı.

"Unutma, onu tekmelemiyorum, seni tekmeliyorum!" diye bağırıyormuş Henry.

Henry, altıncı prova esnasında, Patalarga'nın ellerini kaçırmış ve başını tekmelemesine ramak kalmış. Neyse ki Patalarga vaktinde kendini yana atıp tehlikeyi savuşturmuş. Herkes durmuş. Tiyatro sessizliğe gömülmüş. Patalarga derin derin soluyarak sahneye serilip kalmış.

"Tamam" demiş. "Bu kadarı yeter."

Henry'nin benzi solmuş. Özür dilemiş ve Patalarga'nın kalkmasına yardım etmiş; ama bunu yaparken az kalsın kendi yere düşüyormuş. "Öyle olsun istemedim, ben..."

"Tamam, sorun yok" demiş Patalarga.

Fakat Nelson şöyle düşünmekten kendisini alamıyormuş: Eğer bütün bu zaman zarfında Alejo'yu tekmeliyorsa, neden benden özür dilemiyor?

Bir an üçü birlikte, neler olduğunu tam anlayamadan aynadaki yansılarına bakarak dikilmişler. Henry kusmak üzere biri, Patalarga henüz göğsüne beş kere tekme yemiş biri, Nelson ise kalbi kırılmış bir çocuk gibi görünüyormuş.

"Sen iyi misin?" demiş Henry aynaya doğru.

Kime sorduğu belli değilmiş.

Beş

Şehirden ayrılmalarından önceki birkaç hafta boyunca Henry bazı fikirler karalamaya başlamış. Notlar. Görüşler. Bilgiler. On beş yıl önce Collectors'tan beklenmedik biçimde salıverilmesinden bu yana yazmayı tamamen bırakmış bir adamın karaladığı sayfalar dolusu yazı. Daha sonra konuştuğumuzda, bu sayfaları benimle paylaştı; özür diler gibi, hatta utanmış bir tavırla, sanki bu sayfalar talihsiz turneye yahut turne öncesi günlerdeki kendi ruh haline ilişkin bir şeyi kanıtlarmış gibi. İkna olmamıştım ama yine de bir anlam çıkarmaya çalışarak sayfaları elden geçirdim.

Bir örnek:

Otobüs bugün on dört dakika geç kaldı, yazıyordu 16 Mart 2001 tarihinde çiziktirilmiş bir satırda. *Bilinmeyen ve bilinme-*

si mümkün olmayan sebeplerle. Gizem. Arabayla gelmem gerekirdi.

İki gün sonra: İşe yarar *bir ereksiyonla saat 07:00'de uyandım. Yatakta oturdum, gözlemlemek için ışığı yaktım. Hızlı çekim fotoğraflardaki gibi pörsümesini izledim. Bana özel doğa belgeseli. Televizyona* çıkmalıydım*; gençken, çirkinleşmeden önce. Biraz daha uyudum. Kahvaltı için üç yumurta. Kahvesiz. Pantolon bacaklarımı sıkıyor. Bugün kadının biri taksiye bindi, siyah saçlıydı, bana acaba birlikte…*

Ertesi hafta: *Yedi ay boyunca dışarıdaki hayat hakkında pek konuşmadım. Rogelio'yla konuştum ama. Çünkü sordu.*

27 Mart*: Rogelio için bir oyun. En nihayet. Bir aşk hikâyesi. Kiralanmış bir hapishane hücresinde okumayı öğrenen bir adam. Kendisine okuma öğretenle yatıyor karşılık olarak. Tamamen kapitalist bir alışveriş ama* âşık*mış gibi yapıyorlar. Belki de öyleler. Tuhaf anlar. Kayganlaştırıcı olarak tereyağı, kantinden çalınmış ve avuçlarda ısıtılmış. Başparmağınızla iki parmağınız arasında. Böylesine basit bir hareketin bu kadar tahrik edici olması garip. Bugün taksime bir kadın bindi, siyah saçlı, koyu kırmızı dudaklıydı. Arka koltuğa geçip onunla sevişmek ister miyim diye sordu…*

Sonra sayfalar dolusu listeler: *Gördüğüm ölü şeyler: Telefonlar, ampuller, sokak köşeleri, gece kulüpleri. Ayrıca: domuzlar, ressamlar, yolcular, oyunlar, cumhurbaşkanları, mahkûmlar…*

Böylece devam edip gidiyordu.

Henry keçileri kaçırıyor muydu?

Öyle olduğunu sanmıyordum.

Yahut belki de öyleydi.

Çok daha kötüleri şiir diye basılmış ve ödüller kazanmıştı; günlüklerini geri vermeye çalışırken, bir sürü sözcükle Henry'ye söylediğim buydu. Bende kalmalarını istedi. Düzelteyim: Bende kalmaları için ısrar etti –sanki o sayfalar umutsuzca kurtulmak istediği zehirli bir şey içeriyordu– ve ben de kabul etmek zorunda kaldım. Anlamamız gereken önemli şey

şu: Henry keçileri kaçırmaya başladığını düşünüyordu ve bu onu kaygılandırıyordu. Rüyalarında her gece hapse giriyor, hapishanenin karanlık koridorlarında yürüyor pis kokulu havasını soluyordu. İçerde geçirdiği döneme ilişkin öyle çok ayrıntıyı unutmuştu ki dehşete düşüyordu: Rogelio'nun gözlerinin rengini örneğin. Yedinci Blok'ta paylaştıkları hücrenin numarasını. Salıverilmesinden önce, son gece paylaştıkları akşam yemeğini.

Fakat her öğleden sonra, her prova esnasında, bir şey onu çarpıyor, geçmişin bazı parçaları şaşırtıcı bir berraklıkla yüzeye çıkıyormuş. Henry hatırlamaya, parçaları birleştirmeye başlamış. Yazdığı bir düzine kadar oyun arasında, bu oyununun özel nitelikleri varmış: Bitirdiği sonuncu oyunmuş, kariyerini (iyi kötü kariyerdi işte) vaktinden önce sonlandıran da bu oyun olmuş. Son olarak, oyunu oynadıktan yalnızca birkaç ay sonra ölen adamlar tarafından sahnede oynanmış, bu ölüler şimdi rüyalarında hayaletler halinde ortaya çıkıyorlarmış. Belki de oyunun kendisi lanetlidir diye düşünüyormuş. Bu adamlar, bu hayaletler, her prova esnasında her bir repliği eleştirmek için sahnede dolaşıp duruyor, Olympic'in kırık dökük koltuklarında oturuyorlarmış. İyi prova edilmemiş her sahneyi yuhalıyor, şüphelerini Henry'nin kulağına fısıldıyorlarmış. Bu metinle karşı karşıya kalınca dengeli hissetmesine olanak yokmuş. Ne de olsa o oyunu yazan adam başka bir hayat yaşamış ve o hayat şimdi geride kalmış. Henry işte bunlarla boğuşuyormuş. Nelson, maalesef, kendisinin hiçbir hatası olmaksızın bütün bunları izlemek zorunda kalmış. Hiç güzel değilmiş.

Patalarga'nın son derece canlı bir biçimde hatırladığı tekmeleme olayını Henry de hatırlıyordu, bütün sorularını nazikçe ve tereddütsüz yanıtladı. Henry'nin deneyimi şöyleydi: Bir oynatma ânı, anlık bir çözülme. Öfke. Acizlik. Ardından bir görüntü: Ağustos 1986'da bir adamın, 12. Blok'un kapısında bir anda ortaya çıkan bir güruh tarafından tekmelenerek öldürülmesini yahut öldürülmesine ramak kalmasını seyret-

miş. O ve Rogelio kenarda durup bunun olmasını izlemişler, ilkin dehşete düşerek, sonra sadece korkarak. Derken neredeyse o anda, saldırının mantığını kabul etmişler: Bütün kurbanlar bir şeyin suçlusuymuş. Konuşmalar: Ne yapmış? Kimi küstürmüş? Bu yargıya vardıktan sonra, seyreden adamlar kendilerini daha güvende hissetmişler. Daha az çaresiz. Kurbanın çevresinde bir kalabalık toplanmış ama kimse hareket etmemiş. Henry, Rogelio'nun elini tutmuş. Sıkmış.

"Ne demek istediğimi anlıyor musun?" diye sordu Henry.

Anladığımı söyledim fakat bana inanmadığını görebiliyordum.

Bütün anılar böyle acı verici değilmiş. Örneğin: Bir gün Henry cesaretini toplamış ve 7. Blok'ta *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nı oynama konusunu konuşmak üzere Espejo'yu, patronu, görmeye gitmiş; şüphesiz en güzel anılarından biri buydu. Espejo ufak tefek, sırım gibi, uzun şiddet geçmişiyle çelişen tembel bir gülümsemesi olan, sokaklardan çıkıp rahatlayacak kadar yükselmiş ve şimdi sırf namının gücüyle bloğu kontrol eden bir adammış. Rahat ve halinden memnunmuş, arada bir mahkûmlardan biri patronun kim olduğunu sorgulayacak olursa, etkili ve son derece ikna edici dozlarda hiddet gösteriyormuş. Fakat çoğu zaman onları koruyormuş; bulundukları blokta iki yüzden az adam varmış ve karanlık çöktükten sonra, daima hapishanedeki daha kalabalık ve daha gaddar adamlarla dolu bloklardan birinin saldırısına uğrama tehlikesiyle karşı karşıyaymışlar. Espejo bu olası istilacıları uzak tutmayı sağlayan küçük bir savaşçı ordusunu komuta ediyormuş.

Henry bu adamdan korkuyormuş, kendisine şunu hatırlatması gerekmiş: *Ben ve Espejo, ikimiz de Yedinci Blok'tanız, biz aynı taraftayız.*

Espejo'nun hücresi Henry'ye küçük ama konforlu bir öğrenci evini anımsatmış: küçük bir buzdolabı, siyah beyaz bir televizyon ve çıplak bir kablonun ucundaki prize takılı bir kahve makinesi. Espejo yatağının başına daha genç olduğu günlere ait

çerçeveli bir resmini asmış; bu, Henry'yi o zaman da hayrete düşürmüş ve aradan geçen yıllar boyunca zihninden atamadığı bir görüntüymüş. "Bu tür şeyleri asla unutmuyorsunuz" dedi ve tarif etti: Resimde Espejo'nun üzerinde gömlek yokmuş, beyaz bir atın sırtında, muhteşem hayvanı bir yüzme havuzunun merdivenlerinden fotoğraf makinesine doğru sürüyormuş. Espejo yakışıklı ve güçlüymüş. Arkasında uzun bacaklı, bronzlaşmış ve parlak güneşte ışıldayan neşeli birkaç kadın varmış. Her şey renkli ve tropikal ışıkla doygunmuş. Bir çocuk (Espejo'nun oğlu olduğu geliyormuş akla) atlama tahtasının kıyısında oturmuş, atın sudan çıkarkenki hareketlerini izliyormuş. Çocuğun yüzünde bir hayranlık ve hayret ifadesi, hatta bundan da fazlası varmış: Odaklanmış; olanları ve babasını izliyor ve öğrenmeye çalışıyormuş.

Henry bir süre fotoğrafla yalnız bırakılsa keşke diye düşünmüş; fotoğrafı incelemeyi, ne zaman ve nasıl çekildiğini, arka plandaki insanların her birine neler olduğunu sorabilmeyi istemiş. En çok da çocuğa. Ülkeden kaçmış yahut ölmüş ya da şehrin hapishanelerinin bir başkasında, buna benzeyen bir hücrede olabilirmiş. Açıkça sormadan bilmenin bir yolu yokmuş ve elbette ki bu söz konusu bile olamazmış. Fotoğraf da tıpkı şimdi Henry'nin birlikte yaşadığı adamlar gibi hem gerçekmiş hem de şaşırtıcı ölçüde gerçekdışı, sanki Espejo'nun rüyalarından çerçevelenmiş bir an gibiymiş; bir hapishane hücresindeki bir yatağın başında asılı olduğu düşünülünce şenlikli fotoğraf birden ilham verici ve bir anda melankolik bir hava kazanmış. Espejo'nun ona bakarken neler düşündüğünü merak etmiş. Daha iyi zamanlarını hatırlamak onu mutlu mu ediyormuş yoksa geçmişin hatıraları sadece acı mı veriyormuş?

Rogelio gözünü dikip bakmaması için onu ikaz etmiş, bu yüzden uzun uzun bakmamış, sadece güvende olduğunu düşündüğü anlarda hırsızlama bakışlar atmış fotoğrafa.

"Oyun mu?" demiş Espejo, Henry düşüncesini ona açıkladıktan sonra.

Henry başıyla onaylamış.

Espejo yatağına sırtüstü uzanarak ayakkabısız ayaklarını oyun yazarına doğru uzatmış. Başı ve ayakları uyum içinde soldan sağa sallanıyormuş. "Teröristleri almamızın bedeli bu" demiş Espejo gülerek. "Biz burada tiyatro yapmayız."

"Ben terörist değilim" demiş Henry.

Bu açıklamayı uzun bir sessizlik izlemiş, Espejo'nun kahkahalarının yerini öylesine ciddi ve kızgın bakışlar almış ki Henry kendisinden şüpheye düşmüş; olanlara bakılırsa, belki de teröristmiş. Belki de baştan beri öyleymiş. Yetkililer onu öyle olmakla itham ediyorlarmış ve dışarıda, gerçek dünyada, her iki taraftan insanlar tam da bu soruyu tartışıyorlarmış. Özgürlüğü bu denge arasında asılıymış. Geleceği. Henry bakışlarını kaçırmak zorunda kalmış, hücrenin Espejo tarafından tuttuğu futbol takımı Alianza şerefine mavi beyaz kareli muşambayla kaplanmış zeminine dikmiş gözlerini. Espejo'nun yardımcılarından, sert, geniş göğüslü zalim biri olan Aimar yumruğunun içine öksürmüş ve ancak o zaman gerilim biraz kırılır gibi olmuş.

"Oyunu sen mi yazdın?"

Henry başıyla onaylamış.

"Karakterlerden birine benim adımı ver" demiş Espejo.

Henry karşı çıkmaya kalkışmış.

Espejo kaşlarını çatmış. "Benim kültürsüz olduğumu mu sanıyorsun? Sence bir tek kitap bile okumamış mıyımdır?"

"Hayır, ben..." demiş Henry ve susmuş. Devam etmek yararsızmış. Kendine yeterince zarar vermişmiş zaten.

Bir süre susmuşlar.

"Devam et. Eğer bu vahşileri ikna edebilirsen" demiş Espejo en nihayet, eliyle lakaytça avluyu göstererek, "benim bir itirazım yok".

Henry, Espejo'ya teşekkür edip çıkmış; çabuk demiş kendi kendine, patron fikrini değiştirmeden çıkmalı.

"Rogelio'ya haberi verdim ve bunu kutladık" dedi Henry bana.

"Nasıl?" diye sordum.

Henry kızardı. "Seviştik."

"İlk kez miydi?"

"Evet." Sesi çok yumuşaktı.

Sonra: "Hatırlamıyorum."

Ardından: "Hayır."

Henry'ye isterse biraz ara verebileceğimizi söyledim ama başını iki yana salladı. Başı bir yana eğik, gözleri odanın bir köşesine dönük oturdu. Birden güldü. "Bunun sebebi birlikte hapiste oluşumuz değildi, biliyor musun? Olanların kulağa çok klişe gelmesine neden oluyorsun."

"Ben ağzımı bile açmadım. Herhangi bir anlama gelmesine çalıştığım yok. Seni yargılamıyorum."

"Öyle düşünüyordun."

"Hayır."

Kaşlarını çattı. "Sen polis filan mısın? Mesele bu mu?"

Onu kaybettiğimi düşündüm. Başımı iki yana salladım. "Ben polis değilim" dedim, yavaş ve çok sakin bir sesle. O zamanlar ne tam olarak ne de yaptığımdan emindim.

"Nelson ve ben, biz bir bakıma akraba sayılırız" dedim.

Henry'nin alnı kırıştı. "Senden hiç bahsetmedi."

"Senden de hiç bahsetmedi."

Sessizlik.

"Oyun" dedim biraz sonra. "Mahkûmları oyunda rol almak için gönüllü olmaya ikna etmek kolay oldu mu?"

Henry içini çekti. İşin bu yanı, anlaşılan kolay olmuştu ve Henry'nin neden öyle olduğuna dair bir teorisi vardı:

Herkes cumhurbaşkanını oynamak istiyordu çünkü cumhurbaşkanı patrondu.

Herkes hizmetkâr olmak istiyordu çünkü hizmetkâr da onlar gibi patronu öldürmeyi kuruyordu.

Herkes oğul olmak istiyordu çünkü öldürme işini yapacak olan oğuldu. Ve bu karakterin, Alejo'nun adı değiştirilmişti. Espejo olmuştu.

Ve proje gerçekten de kendi kendisini satmıştı. Bir hafta boyunca diğerleriyle konuşmuş ve sıra hassas seçme sürecine gelmiş. Henry oyuncu olmaya özenenlerin bazılarını hayal kırıklığına uğratmaktan kaçınmak için yeni roller yazmak zorunda kalmış. Kendi güvenliği için, bu adamların bazıları reddedilmeyi pek hazmedemiyormuş. Bu yüzden, olanlar hakkında yorumlar yapan bir yurttaşlar korosu eklemiş. Hizmetkâr hortlakları, eski yatak çarşaflarından yapılma kostümler giymiş, öfke içinde sahneden geçip duruyorlarmış. Hatta cumhurbaşkanının karısı, bloğun en revaçta travestisi Carmen tarafından hevesle oynanan Nora için bile birkaç replik yazmış. İşler yolunda gidiyormuş. Diciembre'den biri basına haber vermiş (bu nasıl olmuştu? Ne Henry ne de Patalarga hatırlıyordu) ve bir iki söyleşi verdikten sonra artık geri dönüş ihtimali kalmamış. Espejo bile heyecanla katılmış. Bunun imajları içi iyi olduğunu söylediği duyulmuş.

Rogelio da seçmelere katılmış ama bir sorun varmış.

"Okuma yazma bilmiyorum" diye itiraf etmiş Henry'ye. Utanıyormuş. "Oyunu nasıl ezberleyebilirim?"

Söyleşinin bu noktasında, Henry bir kez daha suskunlaştı. Sağ elini yüzünü saklayacak şekilde uzatıp boynunun sol tarafını kaşıdı. Çok bilerek ve sakınmak için yapılmış bir hareketti. Bana kimse kendilerini görmesin istediklerinde gözlerini kapayan çocukları anımsattı. Henry'nin dairesinde oturuyorduk, dört yıl önce Ana'nın annesinden ayrıldığından beri burada yaşıyordu. Bir kanepe, içeride abes görünen iki plastik bahçe sandalyesi ve basit bir tahta masa vardı. İnsan yeni taşındığını düşünebilirdi.

"Rogelio benim en yakın arkadaşımdı, anlıyor musun?"

"Biliyorum" dedim.

"Bir arkadaşa daha önce hiç ihtiyacım olmadığı kadar ihtiyaç duyduğum bir zamanda. Onu seviyordum."

"Biliyorum."

"Ve öyle olmasına rağmen, yeniden turneye çıkmamızdan öncesine kadar, o zamana kadar, yıllarca onu düşünmemiştim. Bunu biraz utanç verici buluyorum, biliyor musun? Bunun ne kadar berbat bir şey olduğunu anlıyor musun?"

Devam etsin diye başımla onayladım ama etmedi. "Senin hatan değil" dedim. "Hapishaneyi sen tahrip etmedin. Askerleri içeriye sen yollamadın."

"Haklısın" dedi Henry.

"Ona okuma yazma öğrettin."

"Oma onu kurtarmadım."

"Yapamazdın."

"Kesinlikle."

Ara vermeye karar verdik. Zamanıydı. Ben izin istedim ve koridorun sonundaki tuvalete gittim, yüzüme soğuk su çarptım. Döndüğümde, Henry dairesinin dar balkonunda dikiliyordu, yüzünde aynı yorgun, aynı kaygılı ifade vardı. Oturduğu binanın önündeki minik bir parkta, yolun kenarına oturmuş birkaç çocuk resim yapıyordu.

"Kızım çok daha iyi resim yapıyor" dedi Henry.

Yeniden içeriye girdik. Ona turneden ne beklediğini sordum, umutlarının neler olduğunu. Konuşmaya başladı, sonra düşünmek için durdu. "Eğer bir oyunun metni, bir dünya yaratıyorsa" dedi nihayet, "o zaman bir turne de o dünyaya bir yolculuktur. Biz de işte buna hazırlanıyorduk. İstediğim buydu. Oyunun dünyasına girmek ve kendi hayatımdan kaçmak. Şehirden ayrılmak ve hepimizin bir başkası olduğu bir evrene girmek istiyordum." İç geçirdi. "Nelson'un eve telefon etmesini yasaklamıştım."

"Neden?"

"Bu yanılsamayı yaratmama yardım etsin istiyordum. O yardıma ihtiyacım vardı. Bu abartılı ve dramatik geliyor kulağa, biliyorum fakat..."

Kulağa nasıl geldiği konusunda endişelenmemesini söyledim. "Bu konuda kuruntuların var mıydı?"

Cümlem kötü kurulmuştu. Bana söylemeye çalıştığı şuydu: O günlerdeki kuruntuları kapsayıcı, genelleştirilmiş ve derinmiş. Bazen bir saatliğine endişelerinden kurtulduğu oluyormuş; ama ancak büyük bir çaba sarf ederek. Sonra geri geliyorlarmış. Daima.

"Dürüst olmam gerekirse, korktuğum turne değildi" dedi Henry. "Her şeyden korkuyordum."

Benim talebim üzerine, Ana'nın annesi Henry'nin notlarını aldı, gözü belli bir cümleye yahut gözleme iliştikçe arada bir gülümseyerek sayfaları birkaç dakika gözden geçirdi. Birkaç satırı, arada bir kısa ve acı kahkahalar atarak, yüksek sesle okudu. Bitirdiğinde başını salladı

"Bunları sana kendisi mi verdi?" diye sordu Henry'nin eski karısı, gözleri büyümüş.

Öyle olduğunu söyledim.

"Henry bunalımlı biridir" dedi. "Yeni bir şey değil. Sanatçı işte. Daima öyleydi. Tam tarif ettiğin türden hoşnutsuzluk döngülerine girebilir. Sadece eskiden yazmazdı bunları, böyle yazmazdı. Sekiz yıl boyunca (o kadar uzun muydu?), aman Tanrım, sekiz yıl boyunca o zaman ders verdiği okulla ilgili olmayan herhangi bir şey yazarken hiç görmedim onu. Hâlâ da orada ders verir. Her neyse. Ama bazen böyle konuşurdu, durmadan, bilinç akışı halinde. Çoğunlukla geceleri. Bununla yaşadığını hayal et!"

İki elini havaya açtı ve defter yere düştü.

"Bunu sana söylediğime inanamıyorum" dedi, "ama dinle. Sonlara doğru eve uğradığı yoktu, Tanrı'ya şükür. Okula gider, sonra saat ona kadar taksicilik yapardı. Eve gelir, yatağa çıkar ve şöyle derdi: Bebeğim, bugün bir müşteriyi siktim, havaalanı yolunda. Harika, derdim ben de yarı uyur, ama yine de beni de sikmen gerek. Ben senin karınım. Bu bir oyundu, anlıyor musun? Ve başlangıçta yapardı, haftada dört kere. Sonra üç. Sonra

iki. Sonra bir. Sonra bıraktı, benimle sevişmeyi demek istiyorum. Hiç sevişmedi artık. *Yanımda* yatardı, ben uyanık beklerdim. Horlardı ve ben onu öldürmek isterdim. Elimi kamışına koyardım. Hiçbir şey olmazdı. Bir cesede dokunmak gibiydi. Uykusunda konuşurdu, bunlar gibi saçma sapan şeyler söylerdi." Defteri kaldırıp sayfalarını bana doğru salladı. "Derken bir gün dediklerinin hikâyeden olmadığını, gerçek olduğunu idrak ettim: Gerçekten de müşterilerini *sikiyordu*. Henry, ben gidiyorum dedim. Ne cevap verdi biliyor musun? Sana bunu söyledi mi?"

Başımı salladım.

"Dedi ki 'Ah, hayır, kaplumbağa kaçıyor! Acele et!' Sarhoş olduğunu sandım. Uyuşturucu kullandığını. Onu tokatladım. Benden nefret mi ediyorsun, diye sordum ona. İncinmiştim, anlıyorsun ya. Kızgındım. Benden nefret mi ediyorsun, dedim. Mesele bu mu? Hayatımızdan nefret mi ediyorsun? Kalbimi kırmaya mı çalışıyorsun?"

"Ne cevap verdi?"

"Yığılıp kaldı, hıçkırıklara boğuldu ve öyle olmadığını söyledi. Kendinden nefret ettiğini, bunun yıllardır böyle olduğunu söyledi." Soğukça güldü. "Mutsuzluğunun bir anıt olduğunu söyledi. Eski Şehir'deki bir heykel gibi. Kuş bokuyla kaplanmış şu isimsiz kahramanlar gibi. Ona şairliğini konuşturmasının sırası olmadığını söyledim. Çok geçti artık. Kalmam için bana yalvardı."

"Ama siz kalmadınız?"

"Elbette ki hayır. Onu terk ettim, mantıklı ve kendine saygısı olan her kadının yapacağı gibi. Şehrin yarısıyla yattı; ama depresyonda, bu yüzden suçlu sayılmaz mı diyecektim? Eğer bir dakika bile daha kalacak olsam, et bıçağını boynuna saplardım. Ya da kendi boynuma. Bu yüzden Ana'yı aldım ve annemin evine gittim."

"Nelson'la hiç karşılaştınız mı?"

Anlaşılan karşılaşmıştı, şehirden ayrılmadan önce, provaların son haftasında. Bir öğleden sonra kızlarını Olympic'e baba-

sına bırakmaya gitmiş (Ne mezbelelikti o öyle, hele tiyatro binasını o halde görmek! Olanlardan sonra Patalarga'nın orası için kuruş harcaması ne akla hizmet anlamadım ya"). Oyunun birazını izleme olanağı bulmuş. Provaların son haftasında.

Ne düşünmüştü peki?

"Oyun hakkında mı, yoksa Nelson hakkında mı?"

"Her ikisi hakkında da" dedim.

Kaşlarını çattı. Nelson, Henry'ye hayranmış şüphesiz, bu kadarını açıkça görmüş. Provanın yarısını izlemiş, aralarındaki ilişkinin dinamiklerini anlamasına yetmiş bu: Henry, Nelson'a sert davranıyormuş. Onun sözünü kesiyor, ağır şekilde azarlıyor, bir sahneyi, bir duraklama anını tekrar tekrar açıklıyormuş ve Nelson bütün bu süre zarfında hissettiği muhakkak hayal kırıklığını bastırarak, söylenen her şeyi dikkatle dinliyormuş. Ve iyiymiş. Etkileyiciymiş. Çok profesyonelmiş. Gören, buz gibi And köylerine değil de Avrupa'nın büyük tiyatro salonlarına turne yapmaya hazırlanıyorlar sanırmış.

"Ya oyun?"

Ana'nın annesi bir soruyla cevap verdi: Çok tiyatroya gider miydim? Elimden geldiğince gittiğimi söyledim. İç geçirdi.

"Sana bir şey diyeyim mi? Komik diye hatırlardım. On beş yıl önce, Henry'nin mizah duygusu vardı. Böylesine karanlık lanet bir oyun hatırlamıyordum. Sanıyorum hep oradaydı, metne içkindi ama şimdi karanlık yönünü vurguluyordu Henry. Ne diyebilirim? Hayat bir adama bunu yapar. Patalarga elinden geleni yapıyordu. Oyuna biraz komiklik ekliyordu ama işte yeterli... Demek istediğim, öyle anlar vardı. Sana şu kadarını söyleyeyim ki Henry'nin bile bildiğinden emin değilim. Kızım, Ana, uyuyakaldı. Tiyatro eleştirmeni değil elbet ama durum bu. Uyudu. Derin derin."

Söyleşimiz sona erdiğinde, Henry'nin eski karısı bu kadar çekincesiz konuştuğu için kendini mazur gösterme ihtiyacı duydu. "Ondan nefret etmiyorum, sadece Henry'nin en iyi taraflarımı ortaya çıkardığını söyleyemem, onu diyorum. Ayrıy-

ken daha iyiyiz." Sustu. "Yahut en azından ben daha iyiyim ki önemli olan da bu. Benim açımdan demek istiyorum."

Dürüstlüğünü takdir ettiğimi söyledim.

Adının yazılmamasını istemişti. Aradan yıllar geçti ama bu talebine saygı gösteriyorum.

Henry, Patalarga ve Nelson 12 Nisan 2001 tarihinde bir gece otobüsüyle iç kesimlere doğru yola çıkmışlar. O akşam, otogarın bekleme salonunda, televizyonda And halk şarkıları söyleyen ünlü şarkıcının menajeri tarafından öldürüldüğü haberi verilmiş. Genç delikanlılar gruplar halinde cinayetin arkasındakilere ilişkin heyecan verici teorilerini paylaşıyor, kim kiminle yatıyormuş, katil kıskançlığın korkunç mantığına nasıl yenik düşmüş, bunları konuşuyorlardı. Aileler hep birlikte kasvetle oturmuş, dehşet içinde televizyona bakıyorlardı, sanki bir yakınlarını kaybetmişler gibi, aslında öyle diye düşünmüş Nelson.

Otobüs bir saat içinde kalkacakmış. Bir soda içmiş, sade kraker yemiş. Azla yetinmeye mecbur kalacakları zamanlar, yollarda olmanın getireceği güçlükler, soğuk ve yağmur için alıştırma yapıyormuş. Patalarga ve Henry son günlerin çoğunu kendilerini bekleyen sefaleti canlı bir şekilde resmetmekle geçirmişler, dehşet verici her tarif onları neşeyle dolduruyor gibiymiş. "Şehir çocuğu" demişler Nelson'a, "taşrada hayatta kalabilecek misin bakalım?"

Şimdi otogarda, televizyon en son haberleri veriyormuş, teyit edilmiş ve edilmemiş olanları: Katil zanlısı intihar etmesin diye gözetim altında tutuluyormuş. Bir işbirlikçi aranıyormuş. Gözyaşları içindeki hayranları merhumenin evinin önüne çiçekler bırakıyor, ellerinde mumlar, birbirlerini teselli ediyorlarmış. Şarkıcı öleli üç saat olmuş.

"Nerede yaşıyor, nasıl biliyorlar?" diye sormuş Henry. "Kim söylemiş onlara?"

"*Yaşıyordu*" demiş Patalarga.

Henry kaşlarını çatmış. "Evet yaşıyordu, iyi ama nasıl olup da oraya bu kadar çabuk gitmişler?"

Nelson ölen şarkıcının kim olduğunu doğru düzgün bilmiyormuş. Bu otogarda, bu akşam, bütün bu yolcuların arasında bunu kabul etmek ülkenin yabancısı olduğunu itiraf etmek anlamına gelecekmiş. Her zaman iki ayrı ülke olduğu öğretilmiş ona: Başkent ve geri kalanı. Bu katı ayrımı kimileri lanetliyor, kimileri yüceltiyormuş ama sorgulayan yokmuş. Bu gece, otobüsleri şehirden çıkacak ve uyandıklarında taşrada olacaklarmış. Doğrusu burada, otogardayken, zaten orada gibiymişler.

"Herkesle vedalaştın mı?" diye sormuş Henry, Nelson'u daldığı hayallerden uyandırarak.

"Ettim."

Henry son derece ciddi, kaşlarını çatmış. "Çünkü artık oyunun dünyasına giriyoruz Alejo, onun kurmaca evrenine. Ona teslim ol."

"Oluyorum."

"Gider gitmez, bunların hiçbiri var olmayacak artık."

Nelson kalabalık ve harap otogara bakmış. Birkaç metre ötelerinde, bir çocuk üst üste atılmış gibi duran bir bavul yığınının üzerinde uyuyormuş.

"Vedalaşmak çok zor."

Henry kolunu şefkatle Nelson'a dolamış. "Öyle olduğunu biliyorum Alejo. Biliyorum."

Gece yarısından hemen önce otobüse binmeleri istenmiş. Otogarın bekleme salonu hareketlenmiş, herkes mahmurluktan kurtulup dışarıya, ılık geceye çıkmış. Otobüs rölantide çalışıyormuş gürültüyle, yolcular tıka basa dolu valizlerini bagaja tıkıştırmak için kuyruğa girmişler. Çoğunun gülümsediği dikkatini çekmiş Nelson'un, kimse yolculuğun cazibesine karşı bağışık değilmiş. Gece otobüsünün bile büyüsü varmış, yeter ki kendinize görme izni verin.

Hareket etmeden hemen önce, beysbol şapkası giymiş zayıf

bir çocuk binmiş otobüse. Ses çıkarmadan çiklet çiğniyormuş ve sağ elinde küçük bir video kamera varmış. Nelson dışında kimse olan bitenin farkında değil gibiymiş. Oğlan kamerasını sağa sola çevirerek koridorda yavaşça ilerliyor, her yolcu için bir iki saniye duraklıyormuş. Bazıları gülümsemiş, bazıları el sallamış, bazıları öpücük yollamış. Henry heyecanla iki başparmağını kaldırarak gülümsemiş. Kamera Nelson'a geldiğinde, aptal gibi, neler olduğunu pek anlayamadan merceğe bakmış.

Henry kulağına eğilip, "Gülümse" demiş. "Annen için. Olur da bir uçurumdan yuvarlanıp ölürsek."

Nelson kendini zorlayıp gülümsemiş.

Otobüs şirketine gidip bu videoyu istediğimde, kahkahalarla güldüler. "Sen ciddi misin?" dedi konuştuğum adam.

Öyle olduğumu söyledim.

Başını salladı. "Eğer ölen olmazsa, üstüne kayıt yaparız."

Şehirden çıkış yavaş olmuş fakat bir saat sonra başkentin doğu sınırına ulaşmışlar. Nelson uyumuyor, bir şeyler görmek umuduyla pencereden bakıyormuş. Sadece karanlık varmış. Otobüsün televizyonunda bir film başlamış (annesinin seveceği türden bir film) ama o filme kulağını tıkayıp zihninden *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nı yeniden oynamaya başlamış: Oyunun temposuna, atmosferine ve aksi söylenmesine rağmen tarifi esasında gayet mümkün ünlü karanlığına dönmüş.

Henry otogardayken ne kadar haklı olduğunun, Nelson'un vedalaşmalarının ne kadar zor geçtiğinin ayırdında değilmiş. Ixta ile o öğleden sonra La Julieta'da bir parkta buluşmuş Nelson. Özel bir şeyden söz etmeksizin konuşarak dolaşırlarken, Nelson kalbi gümbür gümbür çarparak, içinden eşzamanlı bir konuşma sürdürüyormuş: Söylemeli mi yoksa söylememeli miymiş? Şimdi ona söylemenin sırası mıymış? Harekete geçmenin? Deniz kıyısında ılık bir günmüş ve okyanusun enginliği ona daima olağanüstü gelirmiş. Tahta kaldırım koşucular ve kaykaycılarla doluymuş, güneş ışıkları ufuk çizgisine yakın yaz

bulutlarının ince tülünden süzülerek geliyormuş. Yürüdükçe daha da sessizleşmişler, ta ki Nelson huzursuzluğunu daha fazla gizleyemez hale gelene dek. Deniz kıyısındaki başka bir parka varmışlar, içinde üzerinden atlayabileceğiniz kadar alçak ahşap bir çitle çevrili, kullanılmayan bir deniz feneri olan parka. Pek çok kişi atlamış çiti, deniz fenerinin beyaz tuğladan kavisli alt kısmına adlarını yazmışlar; genellikle çiftler halinde.

"Eğer feneri gerçekten korumak isteselerdi" demiş Ixta, "çiti daha yüksek yaparlardı".

Nelson sanki büyük bir gizi açığa vurabilirmiş gibi, dikkatle bakmış çite.

"Seni seviyorum" demiş.

Öylece oluvermiş. Bunu çite, deniz fenerine, rüzgâra söylemiş. Bir başka deyişle her şeyi mahvetmiş. Özür dilemiş ama ne için özür dilediği de belli değilmiş.

Ixta cevap vermemiş. Daha sonra bana söylediğine göre ne şaşırmış ne de aşırı duygusallığa kapılmış, daha başka daha basit bir duyguymuş kapıldığı: Ferahlama. Haftalar, sonra aylar geçmiş ve Ixta her şeyi kendi kafasından mı uyduruyor diye endişelenmeye başlamış. O bir macera yaşadığını düşünmüyormuş fakat şüphesiz dışarıdan öyle görünüyor olmalıymış. Bunu tam olarak yalnızca birkaç gün önce anlamış. Metropole'nin yan sokaklarındaki ucuz bir otelin aynalı lobisine girmişler ve gözü Nelson'la kol kola girmiş kendi görüntüsüne ilişmiş bir an. Ixta aralarındaki yaş farkını pek önemsemezmiş fakat birden, o anda, fark edilir hale gelmiş, kendi yaşı değil, daha ziyade Nelson'un gençliği. Nelson'da istediğini almak üzere olan bir oğlan çocuğunun açgözlü, acemi havası varmış.

Neden ona istediğini vereyim, diye düşünmüş o sırada.

Sonra da: Ben de onun bana vermek istemeyeceği şeyleri istemiyor muyum?

Kendisini eşi olmayan biriyle yatan bir kadın gibi hissetmiş. Yaşadıkları bir maceraymış ve belki de hepsi buymuş. Nelson onu sevdiğini iddia etse bile, durumu değiştirir miymiş bu?

"Ee?" diye sormuş Nelson, hâlâ Ixta'ya bakacak cesareti toplayamamış.

Ixta daha sonra şöyle anlattı bana: "Sırf aklındakileri söyleyebildi diye, ödüllendirilmesi gerektiğini düşünür gibi bir hali vardı. Mesele kendisiyle ilgiliydi, benle değil. Ona artık kendisine güvenmediğimi söyledim. Her şeyin gereğinden fazla uzadığını. Üzgün olduğumu."

"Hepsi bu mu?"

"Güvenli bir yolculuk geçirmesini diledim."

Ixta burada sustu, yukarı baktı ve dudağını ısırdı. Belki de araya girmemi bekledi ama girmedim. Devam etti:

"Doğrusu ne biliyor musunuz? Kendimi neredeyse kötü hissettim. Pişmanlık duydum, sadece bir anlığına. İçimin bir yanıyla, adımı seslenmesini bekledim ama yapmadı. Öylece bıraktı gideyim. Onu deniz fenerinin orada bıraktım ve hatırlıyorum, belki de adlarımızı tuğlaların üzerine yazar yahut benzeri çaresizce bir şey yapar diye düşündüm. Bu tür şeylere düşkündü. Yararsız şeylere."

Aniden durdu, gözlerini kapattı.

Patalarga da Henry de yola çıktıkları akşam Nelson'un "kendisi gibi" görünmediğini belirtiyorlar. Henry'nin kullandığı sözcük "dalgın" idi; Patalarga biraz daha ileriye gitti, Nelson'un "suratsız" olduğunu söyledi. Onlar merakla şarkıcı ve katilini tartışırken, Nelson hiç fikir belirtmemiş. Otobüse bindikten sonra, söylediklerine göre, defterini çıkarıp yazmaya koyulmuş.

Nelson, şüphesiz, öğleden sonra olanları yahut Ixta ile yaptıkları konuşmanın içeriğini onlarla paylaşmayı seçebilirmiş ama yapmamış. Aslına bakılırsa turnenin ilk haftaları boyunca arkadaşlarına Ixta'dan sadece birkaç kez, adını asla anmadan söz etmiş; onu ve kendisiyle ilgili pek çok şeyi kendine saklamış. Onlara Sebastián'ın ölümünden söz etmemiş örneğin yahut o ilk öğleden sonra paylaştığı abartılı yorumlar dışında Fransisco hakkında pek konuşmamış. Biraz

sorgulanınca yazdığını kabul etmesine karşın, oyunlarını onlara asla göstermemiş.

Diciembre'nin kıdemlilerinin ikisinin de Nelson'a neden üzgün olduğunu sormamaları, bana göre empati yoksunluğundan ziyade, bu üç erkeğin turnenin başlangıcında nasıl bir ilişki içinde olduklarının bir göstergesi olarak yorumlanmalı. Patalarga ve Henry eski dosttular ama aynı zamanda, çok önemli bazı bakımlardan birbirlerine yabancıydılar, onca yıldan sonra iki orta yaşlı adam birbirlerini yeniden tanıyorlardı. Henry'nin hapsedilmesinden bu yana, ilk kez birlikte çalışıyorlardı. Nelson'a gelince, ondan hoşlanmaları ve Alejo rolü için seçmelere katılan düzinelerce oyuncu arasından onu seçmiş oldukları gerçeği, ille de aralarında bir yakınlık olduğunu göstermez.

İşte turnenin başlangıcında, Diciembre'den bir enstantane: Dertli Nelson, başkentten üç saat uzaklaşmışken en nihayet uyuyakalana dek, günlüğünün sayfalarını Ixta ve kalbinin kırıklığına ilişkin sözcüklerle dolduruyor. Henry, onun yanında, pek az konuşma girişiminde bulunuyor, oyun aksesuarlarından saten bir göz maskesi takıyor gözlerine; derhal hapishane ve Rogelio hakkında bir rüyaya dalıyor. Beş ya da altı yıldır sinemaya gitmemiş Patalarga, koridorun öbür ucunda, minik televizyonda titreşen Hollywood aksiyon filmini izliyor dikkatle.

Altı

Ixta o öğleden sonra biraz şaşkın, deniz fenerinin yanında Nelson'la yaptıkları son konuşmanın ayrıntılarını, ilişkilerinin tarihi içinde bir yere oturtmaya çalışarak eve gitmiş yürüyerek. Bir zamanlar hayat, istedikleri her şeyi onlara verir gibiymiş fakat son sekiz ay bütün bu iyimserliğin yavaş yavaş yitirildiği bir dönem olmuş, bir ayrılık ve yas dönemi, kaybettiklerini yeniden ele geçirmek için başarısız bir girişim. Kaçınılmaz son. Yeniden başlamak. Şimdi de bu, her ne ise artık.

Mindo evde değilmiş ve Ixta buna sevinmiş: Bir sigara (artık hemen hemen hiç sigara içmiyormuş) ve birkaç saat televizyonla kutladığı küçük bir ihsan. Yastıklara can yeleğiymişler gibi sımsıkı yapışarak kanepeye gömülmüş. Çekili perdelerin öte ya-

nında, gün alacakaranlığa dönmüş. Otogardaki Nelson gibi Ixta da ölü şarkıcıyla ilgili haberi almış ve basının yaratmaya kararlı göründüğü skandal karşısında hayrete kapılmış. Nelson'un aksine o, şarkıcının kim olduğunu biliyormuş. Haber spikerleri eski görüntüler, şarkıcının ilk başladığı zamanlara, şehrin kıyısındaki tozlu alanlarda şarkı söylediği günlere ait flu fotoğraflar gösteriyorlarmış. Gece olmuş ve hayranları öldürülen şarkıcının evinin önünde toplanmış; ellerinde mumlar, gözleri kanlı, gerçekçiliğin sınırlarını zorlayarak üzüntülerini göstermişler. Ixta kendi kendine böyle düşünmüş ve sonra aymış: Söylediği, tam Nelson'un söyleyeceği türden bir cümleymiş. Televizyonun sesini susturmuş ve doğru olduğunu teyit etmek için bir dakika kadar, sessizce seyretmiş. Öyleymiş. Evet, Nelson'un sesini duyabiliyormuş. Hâlâ oradaymış, ironik, alaycı, meraklı. Ixta televizyonu kapatmış ve odanın uğultusunu dinleyerek çok sessiz oturup Nelson'un sesinin bilincinden silinmesini beklemiş.

Bir gün, daha yeni çıkmaya başladıkları sırada temsil teorisi dersini asıp Merkez Pazaryeri'ne bir şeyler yemeye gitmişler. Bu Ixta'nın fikriymiş ve Nelson da karşı çıkmamış. Onlar pazaryerine yaklaştıkça kalabalık yoğunlaşmış ve âşıklar gelişigüzel el ele tutuşup gelen geçenlerin itiş kakışına bırakmışlar kendilerini. Alışveriş yapanlar, yankesiciler, sokak köpekleri, hizmetçiler, işadamları ve yalnız kalpler. Elindeki üzerinde çizgi film pinyataları dizilmiş süpürge sopasını başının üzerinde tutan ergen bir çocuk kalabalığı yararak geçmiş. Ixta ve Nelson kalabalığın içinde onu takip etmişler, sebze ve onlarca çeşit patates satan tezgâhları, buz kasalarının etrafına toplanmış balıkçıları, şehrin çocuklarını eğlendirmek için camekânların gerisinde ölmeye yazgılı altın gözlü mucizevi, huzursuz yeşil derili kertenkelelere bakan çocukları geçmişler. Yaşlı bir adam haşlanıp derisi soyulmuş kurbağa, su ve yumurta sarısını çırpıcıda karıştırarak yaptığı içecekler satıyormuş. Vahşi, minik yaratıklar akıbetlerinden habersiz, mutlu bir şekilde akvaryumlarında kulaç atıyorlarmış. "Cinsel güç için! Aşk için!" diye bağırmış

adam Ixta ve Nelson geçerken. Bir inançlı şifacının ciddi sesiyle konuşuyormuş: gören asıl tasasının ticaret değil, ikisinin birlikteliği, mutluluğu sanırmış.

Eski çelik kirişlere, yüksek pencerelerden sızan güneş ışığına bakarak kâğıt bir kâsede sunulan limonla terbiye edilmiş balık ve karışık sebze yemişler. Buranın güzel bir yanı varmış ama tam olarak ne olduğuna karar verememişler. Yemeklerini yedikten sonra, yol daha uzun olmasına rağmen pazaryerinin doğusuna yönelmiş, Eski Şehir'in kıyısındaki uyuşuk, dökük mahallelere yürümüşler, ta ki pazarın dağdağasından uzak, neredeyse taşra duygusu yaratan dar bir yan sokağa çıkana dek. Dirseklerini korkuluklara yaslamış, bornozla balkonunda oturan bir kadın geçişlerini izlemiş.

Ixta'nın gözü Nelson'daymış. Bütün gün belli belirsiz bir beklenti duygusu içindeymiş, sadece neyi beklediğinden emin değilmiş. Ixta yavaşlamış, sonra durmuş. Nelson'u da durdurmuş.

"İyi misin?" diye sormuş Nelson.

Nelson dudağını ısırmış ve farkında olmaksızın Ixta da öyle yapmış, böylece bir an, birbirlerinin aynadaki yansısı gibi durmuşlar kaldırımda.

Daha sonra olanları, Ixta'nın bana açıklarken gösterdiği özenle, dikkatle açıklamak isterim: Nelson sağ eliyle şakağını kaşımış ve o anda Ixta da şakağında ani bir kaşıntı hissetmiş. Yüzünü kapatmış ve ellerinin tersiyle gözlerini ovuşturmuş ve o anda Ixta da gözlerine masaj yapmayı istemiş. Nelson dudaklarını ıslatmış ve Ixta dudaklarının kuruduğunu hissetmiş. Nelson her hareketiyle, Ixta'nın bedenin farkına varmakta yavaş kaldığı bir ihtiyacının adını koyuyormuş. Nelson defalarca gözlerini kırpıştırmış ve Ixta'nın gözleri de kendi iradeleriyle açılıp kapanmış. Sorduğu, "İyi misin?" sorusu aralarında asılı duruyormuş ama artık yanıtlanmasına gerek yokmuş.

Âşık oluyorum, diye düşünmüş Ixta. Olanların anlamı bu olsa gerek.

Yıllar sonra, Nelson ve Diciembre'nin şehri terk ettikleri akşam Ixta, Nelson'un sesini zihninden atmaya çabalıyormuş. Ama başaramamış. O gece, ertesi gece ve ardından bir hafta daha Ixta herkesin bildiği Ixta olmaktan çıkmış. Yahut kendi bildiği, olmak istediği kişi olmaktan. Konuştuğumuzda, bunun tuhaf olduğunu söyledi. Bir savrulma hissi. Sükûnete bir düşkünlük. Şehir yabancı geliyormuş ve kendisinin de bir yolculuğa çıktığına dair hayaller kurarken yakalıyormuş kendisini. Son birkaç aydır yeni bir iş arıyormuş ama bu arayışı bir an için bir kenara bırakmış. Bunu kabul etmek hiç hoşuna gitmese de Nelson'un yokluğu onu etkilemiş, en azından başlangıçta.

Nelson'a bir mektup yazmayı bile düşünmüş, bana öyle dedi, ancak gönderebileceği hiçbir yer yokmuş.

Yedi

Otobüs San Luís'e şafak vakti varmış ve Patalarga'nın kuzeni Cayetano'nun onları beklediği kasabanın ana meydanında durmuş. Hava gevezelik edilemeyecek kadar soğukmuş ve valizlerinin otobüsün altındaki bagajdan çıkarılmasını beklerlerken, sessizce etrafını incelemiş Nelson. Işık gri ve zayıfmış, sis bayırlardaymış hâlâ ve yamaçlarda noktalar halinde küçük evlerle yılan gibi kıvrılarak onları birbirine bağlayan patikalar görülüyormuş. Bunlar kenar mahalleler olmalı diye düşünmüş Nelson. Vadinin batı yakasındaki teraslanmış tepeler, toprak yeni sürüldüğünden koyu renkliymiş, yarı aydınlıkta hareket eden birkaç insanı (çiftçileri) ayırt edebiliyormuş. Gece boyunca yağmur yağdığından caddeler su altındaymış. Meyda-

nın öte ucunda, geleneksel giysiler içindeki bir kadın, boyu kendinden büyük görünen bir saplı süpürgeyle evinin önünü süpürüyormuş. Uzaktan süpürgenin mi çok büyük, kadının mı çok ufak tefek olduğunu söylemek imkânsızmış.

Cayetano onları ilkin pazaryerine götüreceğini söylemiş. Bir şeyler yemeleri gerekirmiş, yoksa yükseklik canlarına okurmuş. Herkes kabul etmiş. Kuzeni gibi Cayetano da kısa boylu, tıknaz biriymiş. Kalın, uzun, kahverengi bir palto giyiyormuş ve Nelson'a bir satranç taşını anımsatıyormuş. Kaleyi belki.

Bir moto-taksi beklemeyi düşünmüşler ama vazgeçmişler: Soğukta ayakta dikilmek pek iyi bir fikir değilmiş. "Ayrıca fazla uzak değil zaten" demiş Cayetano, "sadece öyleymiş gibi görünüyor"

Üç aktör ev sahiplerinin ardından şehrin genellikle boş sokaklarında sallana sallana yürümeye başlamışlar, Nelson ve Patalarga birer kulpundan tutmuş, bir tabut yahut ufak bir kano uzunluğundaki bir çantayı taşıyorlarmış. Yürürlerken çanta aralarında sallanıyormuş. İçinde malzemeleri, kostümleri, cumhurbaşkanının uzun çizmeleri, beyaz eldivenleri ve Patalarga'nın izleyen iki ay boyunca her akşam (ve pek çok gündüz) giyeceği cübbe bulunuyormuş. Bir dizi çadır direği ve açıldığında hafif yağışlardan koruyacak bir saçak işlevi görecek mavi bir branda bile varmış. Söylemeye gerek bile yok, çanta çok ağırmış. Otobüse bindiği andan itibaren cumhurbaşkanı rolüne bürünmüş olan Henry yalnızca içinde birkaç kitap ve kalemin bulunduğu sırt çantasını taşıyor ve ötekilerin birkaç adım ilerisinden, krallığının beklenmedik mucizelerinin tadını çıkaran bir kral havasıyla, binalara bakarak aylakça yürüyormuş. Beyaz göz maskesini saç çizgisine doğru, bir saç bandı gibi itmiş. Arada bir gördükleri hakkında, "Ne büyük pencereler!" yahut "Şu ahşap kapıdaki zanaatkârlığa bakın!" türünden, kimsenin cevap verme ihtiyacı duymadığı yorumlar yapıyormuş.

San Luís'te her şey ıslakmış, mıcır döşeli caddeler, evlerin duvarları, tepeler, hatta arkaları sıra gelmeyi seçen birkaç so-

kak köpeği bile. Bu gölgeli, boş sokaklardaki su birikintileri dipsiz görünüyormuş.

"Ne zamandır her gece yağıyor" diye açıklamış Cayetano. Yağmur mevsimi o yıl geç gelmiş fakat şimdi büyük bir şiddetle bastırmış.

"Ah, yağmur!" demiş Henry.

Nelson'a sonsuz gibi gelen bir süre yürümüşler, artık pazarın gerçekten var olup olmadığından şüphe etmeye, bu şüpheyi iliklerinde duymaya başlamış. Fakat gerçekten varmış, şehrin kıyısında: Oluklu saç çatılı, mavi boyalı, alçak, betonarme bir binaymış. Pazar bir açıklıktan ibaretmiş ve daha ufakmış fakat yine de şehirdeki, Ixta'nın âşık olduğunu anladığı, pazaryerinin daha küçük, canlı bir kopyasıymış: Satıcılar kutuları açıyor, et dilimliyor, ahşap kasalardan sebze boşaltıyorlarmış; Cayetano ziyaretçilerini kalabalık koridorlardan geçirip temiz, beyaz fayansla döşenmiş, üzerinde özenle hazırlanmış meyve piramitlerinin bulunduğu bir tezgâha götürmüş. Tezgâhta çalışan kadın Patalarga'ya seslenerek selamlamış ve doğru düzgün hoş geldin demek için tezgâhın arkasından çıkmış. Saçı uzun bir örgüyle toplanmış ve boynunda parlak, gümüş bir kolye varmış. Cayetano'nun karısı Melissa'ymış bu kadın. Patalarga'ya sarılmış, Henry'yi benzer bir coşkuyla selamlamış ve Nelson'la biraz resmi bir şekilde el sıkışmış. Beşikte bir bebek, Yadira adında küçük bir kız varmış, bölmenin bir köşesinde uyuyormuş. Cayetano'nun diğer iki çocuğu evdeymiş söylediğine göre, evi onların gelişine hazırlıyorlarmış.

Melissa meyve suyu sıkarken, onlar da planlarını tartışmışlar. Henry oyunu duyuran hiç poster görmediğine dikkat çekmiş. Ne yürürken ne de pazarda poster görmüş ve buna şaşırmış. Turneye başlamak için yaptıkları otobüs yolculuğu Henry'nin bir cumhurbaşkanından beklenecek küstahlığı kazanmasına yetmiş de artmış bile. Nelson hayran kalmış.

Cayetano hafifçe gülümsemiş. İç geçirerek kalın, kahverengi paltosunun fermuarını açmış. "Belediye başkanı, biliyorsu-

nuz işte... Oyunu planlamaya başlamadan, ilkin sizinle konuşmak istedi. Sırf uygun olduğundan emin olmak için."

Henry kaşlarını çatmış.

"Nasıl uygun?" demiş Patalarga sesini yükselterek. "Dans eden kızlar ve kan olmadığından mı emin olacak?"

"Demek henüz planlamadınız?" demiş Henry.

Cayetano başını sallamış. "Henüz değil. Tam olarak değil. Ama başkanla konuşuruz. Konuşmaya can atıyor. Konuşmaya bayılır. Bu öğleden sonra. Her şey yoluna girecek."

Melissa onlara yeniden kahvaltı kokteyli ikram etmiş. Henry ve Patalarga aralarında mırıldanarak konuşmuşlar.

Henry, "Onunla şimdi konuşacağız" demiş. "Başkanı, nerede buluruz onu?"

Cayetano saatine bakmış. "Ama saat daha yedi."

"Halk çalışmaya erkenden başlıyor."

"Neden önce biraz dinlenmiyorsunuz? Şu çocuğun haline bakın" diyerek Nelson'u göstermiş Cayetano.

"Ben iyiyim" demiş Nelson.

"Eve götürelim onu."

"İyiyim" diye ısrar etmiş Nelson.

Patalarga gönülsüzce başıyla onaylamış. Ancak Henry başını iki yana sallamış. Anladığını göstermek ister gibi Nelson'un omzuna pat pat vurmuş ve oturmakta olduğu taburenin üzerine çıkmış. Kimsenin onu durduracak fırsatı olmamış.

"Aman Tanrım!" demiş Melissa.

Henry bağırarak herkesin dinlemesini istemiş. Ellerini kenetlemiş ve bir dakikalarını rica etmiş. Pazar çalışanları ve az sayıdaki alışveriş yapan insan yavaşlamış ve başlarını kaldırmışlar.

"Sevgili San Luís sakinleri! İki arkadaşım ve ben; ayağa kalk Nelson! Ayağa kalk Patalarga!"

Devam etmeden önce, onların da taburelerinin üzerine çıkmalarını beklemiş.

"Bizler," diye açıklamış Henry, "Diciembre'yiz. Bizleri duymuş olabilirsiniz, bir tiyatro kumpanyasıyız! Başkentten! Hava

durumu izin verirse, bu akşam saat altıda, meydanda sizler için oyunumuzu oynamaktan onur duyacağız. Lütfen buyurun ve ailelerinizi de getirin! Teşekkürler."

Sonra oturmuş.

Nelson bir an daha taburenin üzerinde kalıp etrafa bakmış. Bulunduğu yükseklikten Henry'nin duyurusuna gösterilen sessiz tepkiyi görebiliyormuş. Diciembre adının çağrıştırdığı, yarattığı bir romantizm yokmuş; başka yerlerde, dağlık bölgelerdeki kasabalarda olabilirmiş belki ama burada değil. Aksine bir duraksama, hep birlikte bir baş kaşıma ve ardından hızla pazarın olağan temposuna dönüş olmuş. Satıcılar çeşitli işlerine dönmüşler, erkenden gelen bir avuç insan alışverişine devam etmiş. Nelson hızla görünmez olmuş. O taburenin üzerinde bir saat daha oturabilirmiş ve kimse farkına bile varmazmış, bundan eminmiş.

Sonunda Patalarga, Nelson'a inmesi için yardım etmiş. Henry ilgisizce bakınırken o ve Cayetano genç aktörü kollarına almışlar.

Melissa, Nelson'a çay vermiş.

"Neden kimse bana inanmıyor?" demiş Nelson, artık durumdan rahatsız. "İyiyim ben!"

"Güzel" demiş Henry gülümsemeden. "Akşama gösterimiz var."

Güzergâhlarını belirlerken, Henry ve Patalarga, San Luís'i üç sebepten seçmişler. Öncelikle nostalji yüzünden: Diciembre, on dokuz yıl evvel, iç bölgelere yaptıkları ilk turne esnasında orada bir oyun sergilemiş. Oraya, uysal akan nehrine, şehir merkezinde kalmış az sayıdaki arnavutkaldırımlı caddelerine ve çatısı damlayan eski güzel kilisesine dair hoş anıları varmış. Daha sonra gidecekleri kasvetli madenci kamplarına kıyasla, San Luís kesinlikle güzelmiş ve bu nedenle başlamak için iyi bir yermiş. İkinci olarak: Konumu iyiymiş, yakınlarda yeniden

asfaltlanmış ana otobana yakın, başkentten sekiz saatlik rahat bir yolculukla ulaşılacak mesafedeymiş. Üçüncü olarak: İlk zamanlar Diciembre ile uzaktan ilişkili olan –gerçi aktörden ziyade içki arkadaşı olarak– Cayetano oradaymış. Sadece Patalarga'nın kuzeni değilmiş, eski bir dost, Diciembre'yi ve tarihini iyi kavramış biriymiş. Yıllar ona iyi davranmış: Şimdi bir ailesi varmış, babasından arazi ve toplumun önde gelen bir üyesi olmasına yetecek bir para miras kalmış. Savaş sona ermiş ve şimdi yeni otoban ürünlerini şehre bir gecede ulaştırmasına olanak veriyormuş. Cayetano, San Luís'in belediye başkan yardımcılığına yükselmiş ki bu durum, onu 1980'li yılların başlarında, şafaktan önce başkent sokaklarında sürten sakallı, kötü giyimli, genç bir şair olarak hatırlayanlar için inanılmazmış.

"Hoş, o zamanlar kimse benim fen bilgisi öğretmeni olacağımı da düşünmezdi" dedi Henry, söyleşimiz sırasında arkadaşının geçirdiği dönüşümü anlatırken. "Gerçi hiç kimse senin de..." Kaşlarını çattı, sert bakışlarla süzdü beni. "Eh, daha bir şey olmuş değilsin."

Ses etmedim.

Her ne olursa olsun, işlerin rast gitmesi için Cayetano'ya güvenmişler. İşlerin rast gitmesi önemliymiş. Ne de olsa altı hafta yahut daha fazla yollarda olmayı bekliyorlarmış ve iyi bir başlangıç yapmak önemliymiş. Diciembre'nin yaşlıları Nelson'u dinlenmesi için eve bırakmış ve Cayetano'nun hamisi ve patronu belediye başkanını görmeye gitmişler.

Belediye başkanı konuşmasına "haddizatında sanata esasen düşman olmadığını" söyleyerek başlamış, oradan itibaren işler daha da sarpa sarmış. Sık sık gülümsemiş ama asla sıcak değilmiş gülümsemeleri, konuşurken ince parmaklarıyla masasına vuruyormuş. İlk olayın diğerleriyle bir şekilde ilgisi olduğunu ima eden bir tonla, Diciembre'nin 1982'deki son ziyaretinden bu yana bölgede gerçekleşen bir dizi öldürme olayını anlatmış.

Patalarga konuşma süresince aklının başka yerlerde olduğunu, kendisini pencereden dışarıya, akan çatılı kiliseye ve

üzerindeki yeni açılmaya başlayan gökyüzüne bakarken bulduğunu itiraf etti daha sonra. Kuşluk vaktiymiş. Karısı Diana uyanmıştır muhakkak ama belki de hâlâ yataktadır, evin sessizliğinin tadını çıkarıyordur, diye düşünmüş. Günün her dakikası para harcamasına neden olan Olympic'in kilitli ve boş olduğunu. Durduk yere dağlarda geçen çocukluğunu hatırlamış, çoğunlukla mutlu anılarını ve okula ilk başladığı yıllarda maruz kaldığı bundan farklı olmayan uzun nutukları. Bir öğretmeninin komünist olduğunu. Bir başkasının gerici. Her ikisi de şimdi yurtdışında, Avrupa'daymış. Bir hafta içinde annesini görecekmiş ve bu düşünce, her zaman olduğu gibi, içini çelişkili duygularla doldurmuş. Bu turneyi yapması için Henry'ye baskı yaptığını, eski dostuna bunu kendisi için, sanatı için yapması gereken bir şey gibi sunduğunu hatırlamış; fakat şimdi belediye başkanı gevezeliğe devam ederken, Patalarga aslında bu turneyi isteyenin kendisi olduğunu fark etmiş. Şiddetle arzu edenin kendisi olduğunu. Yeniden genç olmanın yahut öyleymiş gibi yapmanın, şehirden bir süreliğine kurtulmanın ve bütün zorluklarına rağmen, başkaca olaysız geçen hayatının asıl tecrübelerini yaşadığı zamanlarını yeniden yaşamanın bir yoluymuş bu.

"Savaş yılları" dedi konuştuğumuzda, "onları özlediğimi söylemiyorum, kesinlikle özlemiyorum. Ama *hatırlıyorum*. En ince ayrıntılarına değin. Beni kaygılandırıyor bu fakat bazen geri kalan her şey silikleşiyor gibi hissediyorum. Anlayabiliyor musun?"

Başımı iki yana salladım. Hakikaten anlamamıştım.

Patalarga, sanki onu itmişim gibi gerildi. "Savaş sırasında sen neredeydin?"

"Çocuktum daha."

Bir süre sustuk.

San Luís'te, Belediye Başkanı'nın Tasası oyunun adıymış.

"Ahmak" demiş belediye başkanı, kendinden hoşnut. "Eğer okulda oğlum bir başka çocuğa ahmak diyecek olsa, öğretmen

eve bir mektup yollar ve çocuğum cezalandırılırdı. Öyle değil mi?"

Cayetano kaşlarını çatmış. "Oğlun yirmi iki yaşında."

Başkan kızmış. "Her zaman olduğu gibi, saygıdeğer dostum Cayetano, asıl meseleyi gözden kaçırıyorsun." Henry'ye dönmüş. "Çocuğunuz var mı Bay Nuñez?"

"Evet."

"Eğer oğlunuz öyle yapmış olsa cezalandırmaz..."

"Kızım."

Belediye başkanı bu bilgiyi değerlendirmek için durmuş, sanki kız çocuğu sahibi olunabileceği hiç aklına gelmemiş gibi.

"Eğer *kızınız* sınıf arkadaşına öyle bir şey deseydi?"

Henry etrafındakilere patavatsızca hakaretler etmeyecek kadar zeki olan Ana'yı düşünmüş. Kızı birine ahmak diyecek olursa, muhtemelen öyle *olduğu* için söylermiş bunu.

Fakat böyle söylememeyi tercih etmiş. "Fakat Sayın Başkan" demiş Henry, "bir tiyatro oyunu çocuk davranışlarıyla aynı kurallara tabi olabilir mi?"

Belediye Başkanı kaşlarını çatmış, uzun parmaklarını su dolu bir bardağın çevresine dolamış. "Bunun cevabını bilmiyorum" diye itiraf etmiş. Geri zekâlı olabilirmiş ama en azından dürüstmüş. Bir yudum su içmiş.

Henry üstünlüğü ele geçirdiğini hissetmiş ve daha da ileri gitmeye karar vermiş, ne de olsa cumhurbaşkanı olan oymuş ve oyununu, arkadaşlarına ve sanat yapma tarzlarını savunmak ona düşermiş. Saygılı olmak, küçük bir kasabanın belediye başkanı ile Diciembre gibi bir kolektif tiyatronun ihtiyaçları arasındaki ince dengeyi gözetmek niyetindeymiş. Bir oyun, demiş Henry, seyircisi olmadan nedir ki? Bir oyun metni, daha büyük bir şeye dönüştüğü o büyülü âna değin sadece potansiyel enerji değil miymiş? Böyle bir simya ancak aktörler perdenin (yahut brandanın, kendi durumlarında) ardından çıkıp *oynayamaya* başlamaları ve sözcüklerin hayata geçirilmesiyle mümkün olmaz mıymış? Henry konuştukça hız kazandığını

hissetmiş. Her izleyici farklıymış ve her biri asla görmezden gelinemeyecek yahut çantada keklik sayılamayacak birer armağanmış; Diciembre'ye gelince, işte buradaymışlar –"İşte buradayız!" demiş Henry, belki biraz da yüksek bir sesle– ve San Luís'e izleyiciler için gelmişler. *Sanal* olanı *gerçeğe* dönüştürmek için. Yakın geçmişte tadil edilen okul konferans salonunu kullanmayı umuyorlarmış fakat bu oyunu öyle ya da böyle oynayacaklarmış; meydanda, pazarda yahut yağmur altında sokakta. Eğer mecbur kalırlarsa, Cayetano'nun evinde bile oynarlarmış.

Başkan gülümsemiş.

"Mükemmel, o zaman Cayetano'nun evinde oynayın." Ayağa kalkmış. "Beyler, iyi günler. Size başarılar dilerim" demiş.

Oyuna hazırlanmak için Patalarga, Cayetano ve Nelson öğleden sonranın bir kısmını mobilyaları dışarı çıkarmak ve yağmur ihtimaline karşı Diciembre'nin brandasıyla örtmekle geçirmişler. Evin içinde, oyunu yere oturarak izleyecek seyirci için mümkün olduğu kadar geniş yer açmışlar. Çalışırlarken, Cayetano olanlar yüzünden özür dilemiş. Oyunlarının, son yıllarda kendisi ve belediye başkanı arasında baş gösteren rekabete kurban gittiğini söylemiş. Arazi konusunda bir ihtilafmış. Küçük kasabalarda böyle şeyler olurmuş. Ayrıntılara girmeye başlıyormuş ki kendine engel olmuş.

"Biliyor musunuz? İlginç bir yanı yok" demiş Cayetano. "Benim için bile."

Bu sırada Henry, cumhurbaşkanlığı binici pantolonunu, uzun deri çizmeleri, beyaz eldivenleri giymiş, saten atkıyı takmış ve bir kez daha pazaryerine gitmiş.

"Sokaklarda herkes bana baktı" diye bildirmiş döndüğünde. "Beni durdurdular ve nereden geldiğimi sordular. Harikaydı."

Bu kez etrafta daha çok insan varmış, pazar daha gürültülü ve canlıymış. Melissa başka bir satıcıdan bir megafon ödünç almış ve Henry'yi kalabalığa takdim etmiş:

"Bayanlar ve baylar: Cumhurbaşkanı!" demiş.

İnsanların dikkati üzerinde, Henry bir kez daha bir taburenin üstüne tırmanmış ve Diciembre'yi, oyunu, sürpriz yer değişikliğini anlatmış. Bu kez bir uğultu varmış, bu tuhaf giysili adam da kimmiş ve tam olarak neden söz ediyormuş? Sözünü bitirdiğinde, dengesini yitirmemeye dikkat ederek eğilip kalabalığı selamlamış Henry ve turnenin ilk alkışını almış.

Patalarga'ya bakılırsa, Nelson hem gergin hem de öyle görünmemeye kararlıymış. Tam bir acemi değilmiş, ne de olsa başkentin daha önemli tiyatrolarının birkaçında oynamış. Fakat bu şüphesiz farklıymış, öyle dedi Patalarga. "Yakınlık, yabancıların öyle burnunuzun dibinde olması, size bakışları. Onun için kolay olmamıştır."

Nelson ilk repliklerinde pot kırmış mıydı?

Kırmıştı.

Bazı sahnelerde sırasını kaçırmış mıydı?

Kaçırmıştı.

Seyircilerin yüzünü görmüş, onları dibinde hissetmiş, odadaki kokularını almış ve başkentteki tiyatroların alışık olduğu debdebesini özlemiş miydi?

Evet, öyle olmuş.

Fakat bütün bunları ardında bırakmış ve ilk perdenin ortalarında, belediye başkanı geldiğinde, Nelson rolüne büyük ölçüde hakimmiş. Mırıltılar varmış. Başkan küstah ve gücenik, etkilenmemiş görünüyormuş. Kapının karşısındaki köşeye gitmiş, kaşları çatık, kollarını kavuşturup duvara dayanmış.

Nelson adamın kim olduğu hakkında hiçbir fikri olmadığını ve "Fakat baba, dikkatli olmalısın! Kötülük her yerde pusuda!" repliğini gözlerini bu gecikmiş seyircininkilere dikerek söylemesinin sadece rastlantı olduğunu söylemiş.

Herkes fark etmiş durumu, Cayetano gergince gülmüş, çok geçmeden odadaki herkes onunla birlikte gülüyormuş. Başkan dışında herkes.

"Nelson'un öğrenmesi gereken buydu" dedi Patalarga bana.

"Oyunun her defasında farklı olduğunu. Çuvallasan bile önemli olmadığını. Hata diye bir şey olmadığını."

Belediye başkanı oyunun zirvesi olan cinayet sahnesi oynanmadan önce, bir hışım çıkıp gitmiş.

İyi de olmuş. Gittikten sonra daha çok şaka konusu olmuş. Çok geçmeden, tam Patalarga'nın oynadığı karakter bıçaklanırken, hafif bir yağmur başlamış. Hoş bir tıpırtı duyulmuş çatıdan. Oyun bittiğinde alkış sesleri ve yağmurun tıpırtısı birbirine karışmış, sanki birbirinin sesini yükseltmiş. İnsanlar bildi bileli kasabada hiç tiyatro olmamış. Nelson konuşmalara dalmış, sıcaklığı duymuş. Sonra bir şişe çıkmış ortaya, müziğin sesi açılmış ve ardından dans başlamış. Nelson utangaç, duvara dayanıp durmuş ama Patalarga ve Cayetano odanın öte yanından Melissa'yı yollamışlar onu çekip dansa katsın diye. Ritme uyup birkaç hareket yapmış ve Henry, "Hey, şehir çocuğu!" diye bağırmış sesi müziği ve yağmuru her nasılsa bastırarak.

Herkes tezahürat yapmış ve işte o zaman turne Nelson'un gözünde gerçeklik kazanmış.

Sekiz

İzleyen haftalar boyunca, Diciembre bölgede iniş yokuş yol alarak ve Nelson'un daha önce hiç görmediği hava şartlarına maruz kalarak, küçük kasabalarda ve köylerde oyunlar oynamış. Bazı sabahlar güneş hiç doğmuyor gibiymiş, gökyüzü öğleden sonra geç saatlere kadar hızla hareket eden mavi ve mor bulutlarla kaplı kalıyor, ardından nihayet bir sağanak indiriyormuş. Kimi günlerse yağmurla değil rüzgârla başa çıkmak gerekiyormuş: Rüzgâr, amansızca esiyormuş vadilerde Nelson'un yanaklarını kızartıp bedenini ürperterek. Derken hiç beklenmedik bir şekilde bulut örtüsü kayboluyor ve güneş beliriyormuş gökyüzünde. Her şey ışıldıyormuş, dağlar bile ve Nelson kendi kendine düşünüyormuş: Bu hayatım boyunca

gördüğüm en güzel manzara. Asla çok uzun sürmüyormuş, bir saat sonra bulutlar geri geliyormuş. Nelson o günlerde zayıflamış, çoğu sabahı berbat bir baş ağrısıyla uyanıyormuş. Kahvaltıda koka çayı içiyor, soğuk ekmek ve peynir yiyormuş. Öğlen yemeği: Kızarmış alabalık, bazen art arda sekiz gün. On gün. On dört gün. Arada bir, hoş bir değişiklik olarak, Gine domuzu; fakat bu da bir kafes dolusu tüylü hayvan arasından öğlen yemeğinizi seçmek gibi tatsız bir tören gerektiriyormuş ("Tavlı olan" diyormuş Henry her defasında, başını hayvanlara doğru çevirmek lütfunda bile bulunmadan. "En tavlısı hangisiyse. Ben cumhurbaşkanıyım"). Eğer varsa, bir kasabadan diğerine otobüsle gidiyorlarmış; otobüs yoksa ve yağmur yağmıyorsa, bir kamyon kasası da yeterliymiş. Patates çuvalları arasına uzanıp vadileri, tarlaları, seyrek görülen yalnız evleri ve ayrım yapmaksızın hepsinin üzerine üzerine basan bulanık gökyüzünü seyrediyorlarmış. Yukarılara tırmandıkça, yollar daha da tehlikeli bir hal almış, bazen bir at arabasının zar zor geçeceği genişlikteymiş ve Nelson sık sık ölüm dışında bir şey düşünmeye çalışarak dağın ufalanan kıyısından öteye bakarmış. Aklına başkentteki hayatı gelir fakat Henry'nin talimatları (tamamen oyunun dünyasına teslim ol ve kalan her şeyi unut), özellikle Ixta ile yaptığı son umut kırıcı konuşmanın üstüne, özellikle uygun görünürmüş. Onu aklından çıkarmak için kendini zorluyormuş.

Fiziksel ve psikolojik güçlüklerine rağmen turnenin kendine özgü hoşlukları da varmış: Bütün kasabalarda, Nelson'un büyüleyici bulduğu özel bir tören ve özenle, sıcak bir şekilde karşılanıyorlar; hemen her akşam bütün emeklerine değdiğini gösteren bir coşkuyla ayakta alkışlanıyorlarmış. Seyirciler Diciembre'nin adını daha önce hiç duymamış bile olsalar, genellikle ziyaretlerinden ziyadesiyle memnun kalıyorlarmış. Köyün önde geleni yahut kasabanın belediye başkanı onları evinde misafir etmek için ısrar ediyormuş ve bu mütevazı evlere davet edilmeyi Nelson büyük bir ayrıcalık olarak kabul ediyormuş.

Sırf onların da aynı şeyi hissettiğinden emin olmak için, Henry yahut Patalarga'yla göz göze gelmeye çalışırmış: Bu insanların beklenmedik, hak edilmemiş güveni. Oyundan sonra kendiliğinden bir parti havası doğar yahut çabucak organize edilirmiş. Köyler, sonsuz sarı yeşil tarlaların içinde bir avuç evden ibaret olabilirmiş fakat çoğu zaman en iyi seyirciler oralardan çıkarmış: Hep birlikte sayıları bir düzineyi aşmayan, eğitimleri ve tiyatro tecrübeleri az, kırmızı yanaklı birkaç çiftçi, çileli karıları ve kötü beslenmiş çocukları oyundan sonra Henry'ye yaklaşır, asla doğrudan gözünün içine bakmaksızın, "Teşekkürler Sayın Cumhurbaşkanı" derlermiş.

Hele yaşlı amca, dayı, hala ve teyzelerinin, oyun başlamadan bir saat önce ortalarında Patalarga'nın gururla ışıldayan yaşlı annesinin, en ön sıraya dizildikleri oyun, görülmeye değermiş. Sessizce. Hiç kıpırdamadan: Bakışları bir fotoğraf için poz verircesine yukarıya dönük oturmuşlar. Oyun başladığında dikkatle gözlerini kısmış ve bittiğinde Diciembre'yi ayakta alkışlamışlar. Daha sonra hep birlikte Patalarga'nın çocukluğunun geçtiği evin yemek odasında, kim dirseğini dayarsa o yandan gıcırdayan dar ve uzun ahşap masaya sığışıp soğan çorbası ve patates yemişler. Oda karanlık ve köhneymiş; havalansın diye açık bırakılan kapı ve pencerelerden içeriye dolan soğuk gece havası, Nelson'dan başka kimseyi rahatsız etmiyor gibi görünüyormuş. Herkes mutlu ve gururluymuş ama memnuniyet sır gibi saklanması gereken bir duyguymuşçasına ketum ve ihtiyatlıymış hepsi. Ailenin geri kalanının tersine, Patalarga'nın annesi endişeliymiş: "Bir sorum var" demiş oğluna yemek sona ererken. "Şey, lütfen yanlış anlamayın... Ama madem parası olan sensin, neden senin hizmetkârı oynaman gerekiyor?"

Soruyu Henry yanıtlamış: "Onun bu role doğal bir yeteneği var. Böyle bir yeteneği başka bir biçimde kullanmak cinayet olurdu."

Deniz seviyesinden üç bin iki yüz metre yukarıda, yol kıyısında bulunan Sihuaz'da geçirdikleri gece unutulmazmış; El

Astral adlı barın bir köşesi oyun için onlara verilmiş, uzun süre izleyicinin gelmesini beklemişler, kim olursa olsun fark etmezmiş ama hiç kimse gelmemiş. Gece saat onu geçiyormuş ve bıyıklı barmenle konukevindeki yönetici dışında hiçbir canlı yokmuş etrafta. Henry ve Patalarga kaygısızca yahut öyleymiş gibi görünerek sessizce birer bira içmişler fakat Nelson sabırsızmış. "Gelmiyorlar" demiş, sadece dinlenmeyi dileyerek, "kimsenin geldiği yok!" ama barmen onları temin etmiş. Bıyıklarının uçlarını çekiştirerek, "Güven bana genç adam, sadece bekle. Oyununuzu oynayacaksınız!" demiş.

Bir süre sonra, saatine bakmış. "Çıkın. Dışarı çıkıp bakın, göreceksiniz."

Karanlık çökmüş, gökyüzü karanlıkmış. Sihuaz vadinin dar bir şeridine kuruluymuş ve Nelson, kasabanın boş sokaklarına bakınca hiçbir şey görememiş ama köşeye varıp yukarıya bakınca görmüş, oradalarmış: Minik, aşağı yukarı hareket eden lamba dizileri, yüzlercesi, aceleyle patikalardan aşağı iniyormuş. Sel gibi dağlardan inen altın madencileriymiş bunlar. Yarım saat sonra, bağırış çağrış bir yaygarayla gelmişler. El Astral bir anda tıklım tıklım dolmuş. Ufak tefek, sırım gibi, rüzgâr yanığı kırmızı yanaklı, mürekkep siyahı gözlü ve hararetle içmeyi arzulayan adamlarmış. Bazılarının yara izleri varmış, bazılarının parmakları dinamit kazaları yüzünden eksikmiş ama bunu umursuyor gibi bir halleri yokmuş. Metal kokuyorlar ve içkilerinin parasını, barın neon lambaları altında ışıldayan minik altın parçacıklarıyla ödüyorlarmış. Şarkılar söylüyorlarmış ve barı öyle tıkış tıkış doldurmuşlar ki Nelson, Patalarga ve Henry'yi birbirlerine iyice sokulmak zorunda bırakmışlar. Sahneleri adamların ayakları altında gözden yitmiş. Yarım saat sonra, nasıl ve nereden çıktığı anlaşılmaz, fahişelerle dolu bir otobüs belirmiş ve El Astral bir anda seks yahut seks ihtimali kokmuş, yoğun bir boyalı kadın bulutu güçlü ve korkutucu bir rüzgâr tarafından sürüklenir gibi bara dolmuş.

Oyunu orada oynama şansı kalmamış artık.

"Konukevi müdürünün hepimize tek bir oda vermek istemesine şaşmamalı" demiş Nelson; kadınları ve önlerinde cereyan eden müstehcen, mahrem sahneleri işaret ederek. Hakkında bir oyun yazmasına yetecek kadar hayal etmiş etmesine ama o zamana kadar hiç geneleve gitmemiş ve şimdi hayli beklenmedik bir şekilde, ayağına gelmiş genelev. Etkileyici bir görüntüymüş. Bir saat içinde banyolarda, Diciembre'nin eğreti sahnesinden kalanların arkasında ve kadınları buraya getiren otobüsün merdivenlerinde cinsel ilişkide bulunan çiftler belirmiş. Henry birden utanmış, altınla ödeyemediği için özür dileyerek hesabı ödemiş ama barmen gayet anlayışlıymış.

"Bir dahaki sefere" demiş.

Pansiyona kadar olan kısa mesafeyi birlikte yürümüşler, Sihuaz'ın ışıksız sokakları homurtular, inlemeler ve kadın kahkahalarıyla capcanlıymış.

Belén'de, kasabanın yaşlı polis şefiyle karşılaşmışlar, adam birkaç kadeh içtikten sonra yaklaşık yirmi yıl önce Diciembre'nin bazı üyelerini nasıl tutukladığını anlatmış. İhtiyarın yüzü ablak, cildi lekeliymiş fakat gözleri hatırladıklarıyla ışıldıyormuş: Gören bir filmin bir sahnesini izliyor da kendisinin genç ve yakışıklı bir aktör tarafından oynanan haline hayran kalıyor sanırmış. Başkentte gazetelere bile çıkmış ki bu ilk ve son olmuş. "Buna ne dersiniz?" demiş polis şefi. Hikâyesini hiç çekinip utanmadan, Nelson'a doğrudan hitap ederek anlatıyormuş, belki de hatalı bir şekilde Henry ve Patalarga'nın tutuklanan grup içinde olduklarını düşündüğünden. Şimdi gülebilirlermiş elbette, öyle demiş, ama o zamanlar işler başkaymış. "Teröristleri duyardık ama nerede aramamız gerektiği hakkında hiçbir fikrimiz yoktu. Şehirden korkunç raporlar geliyordu, hiç somut bilgi yoktu. Belki bana inanmazsınız ama korkuyorduk."

Henry ve Patalarga her kasabada birilerini tanıyorlarmış: Eskiden tiyatroya katkısı olmuş insanları yahut Diciembre'nin ilk günlerinden muhalifleri; gençliklerini birlikte geçirdikleri

kadın ve erkekleri. Bu tanıdıklar hayatlarının çoğunu taşrada, başka bir tempoyla geçirmişler. Komik hikâyeleri trajedi, üzücü hikâyeleri gülünçmüş gibi anlatıyor, iyi içiyor ve Nelson'u en çok endişelendiren şeylerin farkında bile değil gibi görünüyorlarmış: Örneğin çevrelerindeki müthiş yoksulluğun, yolların berbat durumunun yahut aman vermeden yağan yağmurların ve acı soğuğun. Buna hayranlık duyuyormuş: Her ne pahasına olursa olsun mutlu olma becerilerini korumalarına; tıpkı tarih öncesi insanların hayatı koruduğu gibi. Nelson koka yaprağı çiğnemeyi öğrenmiş, yüzünde başlayıp boynuna, göğsüne yayılan uyuşmadan zevk almaya başlamış; yağmur mevsiminin sertliğini unutturan, yüksekliğin verdiği rahatsızlıkları hafifleten küçük bir lütuf. Artık farklı bir bölgenin sınırındaymışlar: Alçak vadilerin, ormanların başladığı yerlerin. Eğer daha ileri giderlerse; bir, iki yahut üç gün daha, soğuk tamamen geçecek ve cengelin sınırına varacaklar, yeniden normal şekilde yahut neredeyse normal şekilde soluyabileceklermiş. Nelson, Henry ve Patalarga küçük bir restoranın dikdörtgen ahşap masasında oturmuş, eski polis şefinin oyuncuları tutuklamakla ilgili küçük, komik savaş yılları hikâyesini dinliyorlarmış. Bir floresan lamba vızıldıyormuş, televizyon açıkmış ama kimse izlemiyormuş. Arkalarında ikinci bir hat oluşturan adamlar, hevesle dinliyorlarmış, tabiri caizse, masa sahneymiş ve onlar da balkondan izliyorlarmış gibi. Kaba ellerini ceplerine iyice sokmuş işçilermiş hepsi de gülmek zamanı gülen, sessiz durmak zamanı sessiz kalan adamlarmış. Polis şefinin verdiği işaretleri dikkatle takip eden koroymuş onlar. Bir bardak bira ikram edilirse kabul ederlermiş, edilmezse şikâyet etmezlermiş. Soğuk umurlarında değilmiş, ayakta durmaktan yakınmıyor ve bardaki konuşmayı da oyunu izlerken gösterecekleri bir ilgiyle izliyorlarmış.

Yaşlı adam devam etmiş: "Derken bu gençler, bu hödükler, başlarında bandanalar, kötü kokulu bir kamyonetin kasasında çıkıp geldiler. İzin bile almadan meydanda çadırı kurdular. Teypten gümbür gümbür bir rock müziği çaldılar. Biz buralıla-

rın ilkel olduğumuzu düşünüyor olmalısın ama işte böyle oldu. Yardımcım (Tanrı korusun onu, şimdi yurtdışında) bana dedi ki, '*Bunlar onlar*!' Kimler? diye sordum. '*Teröristler*' dedi. İyi de nereden anladın dedim ama bu herif durmadan gazete okurdu. Her şeye bir cevabı vardı. '*Baksana ne kadar kirliler*!' Ne biliyorduk ki? Bir tane bile terörist görmemiştik. Hanımlar, onlar sigara içiyorlardı, kotları yamalıydı. Oğlanlar marazlı görünüyorlardı, saçları tiftik tiftikti, ince bıyıkları vardı. Şunlara bir bak: Kaygılanmakta haksız mıymışım? Söylesene evlat, haksız mıymışım?"

Yaşlı adam bütün vücuduyla gülmüş, ardında koro da. Henry ve Patalarga gülmemişler ama bu durum kimsenin dikkatini çekmemiş gibiymiş.

"Ben olsam şimdi de tutuklardım onları!" diye bağırmış Nelson.

"İyi ama neyle suçlayacağım?" demiş polis şefi abartılı bir fısıltıyla, "Şimdi tutuklayacak olsam?"

"Eminim bir şeyler bulurdun" demiş Patalarga.

"Herhangi bir şey olur" diye eklemiş Henry. "Mahkemeler pek müşkülpesent değil, biliyorsun."

Buna karşılık kimsenin diyecek bir lafı yokmuş. Polis şefi kibarca gülmüş ve koro bir an nefesini tutmuş ve bu ufacık memnuniyetsizlik işaretinin geçmesini beklemiş. Nelson da hissetmiş rahatsızlığı ve gereksizce uzadığını fark ettiği anda, sırf konuyu değiştirmek için, yağmurlardan söz açmış; polis şefi hürmetle emekçilerin, toprağı sürenlerin korosuna gülümsemiş; oyunu izlemek için kasabaya gelmişler fakat asıl bildikleri toprakmış.

"Oralarda vaziyet nasıl?" diye sormuş yaşlı polis şefi. "Taşrada neler oluyor?"

Taşra, Nelson'un anlamaya başladığı bir başka şeymiş bu. Nereye giderseniz gidin, taşrada ne kadar yol alırsanız alın, taşra daha ötelerde olmaya devam ediyormuş. Oraya varmak imkânsızmış. Ulaşılamaz, mümkünsüzce yalıtılmış bir yermiş.

Burası değilmiş (*asla burası değil*), daima hemen yolun aşağısında bir yermiş.

Adamlardan biri yağmur suyunun tarlalarını alıp götüreceğinden endişelendiğini söylemiş. Mevsimin böyle geç bir zamanında iki hafta aralıksız yağmur, bu normal değilmiş. Nehirler taştı demiş bir başkası, köprüler yıkılabilir. Derken bir üçüncüsü, geniş, naif yüzlü ve siyah saçları gevşekçe gözlerinin hemen üzerine düşen bir adam, "Kuzenim ovalarda durumunun çok kötü olduğunu, uçakların bile kalkamadığını söylüyor" demiş.

Bu noktada herkes susmuş.

"Uçaklar mı?" diye sormuş Nelson.

Uçaklardan söz edildiğini hiç duymamış. Onları görmediği gibi hayal de etmemiş. Hiç uçağa binmemiş olsa da hava yolculuğu ona, başka bir dünyaya, ardında bıraktığı dünyaya aitmiş.

Eski polis şefinin yüzü asılmış. Bir an öfkeyle, sırayla konuşma kuralını bozan ve aşağı vadilerin en önemli ve en hızlı büyüyen endüstrisinden, uyuşturucu ticaretinden söz ederek can sıkan koro üyesine bakmış.

"Belki de onu *bu* yüzden tutuklayabilirsin" demiş Henry; ama birden kasvetli bir hal alan havayı yumuşatmamış bu yorumu.

O geceden ve Henry gerekli açıklamayı yaptıktan sonra, yolculuk yaparlarken göklere bakmaya başlamış Nelson. Bunu günlüğüne de yazmış, dikkatini yolların tehlikesinden ve sert rüzgârlardan uzaklaştıran bu yeni vakit geçirme yolunu hoşnutlukla karşılamış. Hiç uçak görmemiş. Henry dağlık bölgelere geri dönmeleri gerektiğine karar vermeden önce, o yörede, aşağıya, sıcağa doğru inerek dört gün geçirmişler.

"Oksijen azken kendimi daha rahat hissediyorum" demiş. "Oyun o zaman daha anlamlı hale geliyor. Sizce de öyle değil mi?"

Ve o cumhurbaşkanı olduğu için, Diciembre dağlara geri dönmüş.

Derken San Felipe'deki, özellikle enerjik bir performanstan sonra, Nelson'un bayılmasına ramak kalan gece gelmiş. Patalarga'nın öldürülmesi o gece çok güç harcatmış ona ve nefes nefese bir sandalyeye çöküp kalmış. Solurken sanki keskin bıçaklar yutuyormuş, başı boynundan kopup göklere yükselecek gibiymiş. En sonunda kendine gelmiş, hep birlikte kasabanın eteklerindeki tek odalı kerpiç bir evdeki partiye davet edilmişler. Hemen içeri almışlar Nelson'u, nazik yabancılar onu beslemek ve sarhoş etmek için özel ihtimam gösteriyormuş. Şaşırtıcı bir şekilde içki iyi gelmiş ve üzerine titrenmesi hoşuna gitmiş. Nelson morarmaya başlayınca, evin kır saçlı sahibi Aparicio bir ceket daha ister mi diye sormuş. Nelson heyecanla başını sallamış ve ev sahibi kalkıp buzdolabına yürümüş, atıştırmalık bir şeyler mi alsa diye düşünür gibi kapısı açık buzdolabının karşısında durmuş. Nelson kendi kendine *benimle alay ediyor* diye düşünmüş. Nelson, Aparicio'nun sebze çekmecesini açışını ve içinden bir çift yün çorap çıkarışını izlemiş. Çorapları Nelson'a fırlatmış ve kapı biraz daha açılınca, Nelson buzdolabının aslında gardırop niyetine kullanıldığını anlamış. Alt raflar duruyormuş ama bütün diğerleri kaldırılmış. Tereyağı gözünde eldivenler varmış, iç duvarlara çivilenmiş ahşap bir çubuğa kazak ve ceketler asılıymış. Ancak o zaman tezgâhın üzerinde duran bozulabilir malzemeleri görmüş. Bu soğukta, elbette ki, öyle bir tehlike yokmuş.

Toplanan adamlar ve kadınlar savaşa ilişkin üzücü hikâyeler anlatıyor ve Nelson'un anlaşılmaz bulduğu bir şekilde çektikleri çilelere gülüyorlarmış. Bazen Quechua dilinde konuşuyorlar ve o zaman kahkahalar daha yoğun ve daha da kederli bir hal alıyor yahut en azından Nelson'a öyle geliyormuş. Derken Tania adlı bir kadın gelmiş ve herkes ayaklanmış. Tek bir örgü yaptığı uzun siyah saçı varmış, omuzlarına turunculu sarılı bir şal sarılıymış. Güzel ve ufacıkmış, buna rağmen müthiş gücü olduğu izlenimi yaratıyormuş. Henry hariç herkesin elini sıka-

rak odayı dolaşmış, ona sağ kulağının yanından havaya bir öpücük kondurmakla yetinmiş.

"Hâlâ rol mü yapıyorsun" diye sormuş Tania, Nelson'un yanına varınca, "yoksa gerçekten o kadar kötü müsün?"

Nasıl cevap vereceğini bilememiş, sonra biri bağırmış: "Sarhoş o!" Nelson rahatlamış. Oda kahkahalarla çınlamış ve sonra herkes oturmuş.

Hakikaten içilmeye başlanmış artık ve çok geçmeden odanın gizli bir köşesinden bir gitar çıkmış. Elden ele geçerek odanın içinde birkaç tur atmış ta ki nihayet Tania alıkoyuncaya kadar. Herkes tezahürata başlamış. Birkaç akort tıngırdatmış, sonra boğazını temizlemiş, herkese hoş geldiniz demiş ve dinledikleri için teşekkür etmiş. Çevik parmakları soğuğa aldırmadan karmaşık bir melodi çalıyor, Quechua dilinde söylüyormuş. Nelson, Henry'ye dönmüş ve alçak bir sesle şarkının ne hakkında olduğunu sormuş.

"Aşk hakkında" diye fısıldamış Henry, gözlerini Tania'dan ayırmaksızın. Anlaşılan yirmi yıl önce kısaca bir ilişkileri olmuş. Onu görmek, daha sonra bana söylediğine göre, kafasını karıştırmış, bir anda pişmanlık ve iyimserlikle doldurmuş içini. Hayatının gri bir dönemine girdiğini, artık bir çıkış yolu olmadığını düşünüyormuş. İnsan bir oyunun dünyasına giremezmiş. Kendi hayatından kaçamazmış. Kötü seçimleriniz üzerinize yapışır kalırmış. Böyle bir şey mümkün olsa bile, onda olmayan bir irade gücü yahut onun hak etmediği iyi bir talih gerektirirmiş.

Nelson'a gelince, gece ilerledikçe Tania'nın güzelliğini gittikçe daha büyük bir açıklıkla takdir etmeye başlamış. Saatler geçmiş ve tam o en sonunda soğuğa ve içkiye yenik düşmek üzereyken, Tania onu kaldıkları pansiyona geri götürmeyi önermiş. Bu durum partidekilerde sahte bir telaşa neden olmuşsa da Tania görmezden gelmiş. Dışarının dondurucu soğuğunda gözleri siyah yıldızlar gibi ışıldıyormuş. Kasaba küçükmüş ve kaybolma ihtimali yokmuş. Kasabanın sokakla-

rında, birlikte Aparicio'nun battaniyesine sarılmış bir halde, ikisi de sarhoş, sendeleyerek yürümüşler.

"Çok güzel şarkı söylüyorsun" demiş Nelson, "Ne hakkındalar?"

"Eski şarkılar işte."

"Henry aşk şarkıları olduklarını söyledi."

Çok güzel gülüyormuş: Berrak ve yapmacıksız, ayışığı gibi. "O Quechua bilmez ki" demiş Tania, kendini topladığında. "Şanslı bir tahmin olmalı."

Pansiyonun kapısına geldiklerinde, Tania mutlu olup olmadığını sormuş Nelson'a. Merak ediyormuş, öyle demiş, çünkü Nelson'un yüzünü okumak çok zormuş.

"Okumak çok zor, bu bir iltifat mı?" diye sormuş Nelson.

"Eğer istersen."

"Oyunu gördün mü?"

Tania başıyla onaylamış.

"Peki, hoşuna gitti mi?"

"Evet" demiş Tania, "Çok."

"O zaman mutluyum" demiş Nelson. Onu öpmek için davranmış ama Tania şaşılası bir tetiktelikle savuşturmuş onu, gören öpme girişimlerini savuşturma için özel olarak eğitilmiş bir sporcu sanırmış. Nelson'un kafasına hafifçe vurmuş ve bir an ne yapacaklarını bilemez halde karşılıklı durmuşlar, ta ki Tania gülümseyene dek.

"Sorun değil" demiş Tania. "Çok tatlısın. Bana oğlumu hatırlatıyorsun. Şimdi, bol bol su iç ve elinden geldiğince dinlen."

Sonra partiye geri dönmüş. Nelson onun gidişini izlemiş; evinden yüzlerce kilometre uzakta, La Julieta'nın ahşap kaldırımından başka bir gezegende olabilecek kadar farklı bir yerde, aşkına inanmayı aylar önce bırakan ve onu terk eden Ixta'yı hatırlamış. Deniz fenerinin yanında yaptıkları konuşmayı unutmak için, her gün, yenenin de yenilenin de kendisi olduğu bir meydan savaşı veriyormuş. Mutlak bir odaklanmayla bir kaşığı bükmeye çalışan bir sihirbaz gibi, zihninde bu anının

sonucunu değiştirmeye çalışıyor ama ne kadar uğraşırsa uğraşsın, asla işe yaramıyormuş. Şimdi sessiz kaldığını, Ixta'nın gitmesine engel olmadığını hatırlıyor ve utanıyormuş.

"Tania!" diye bağırmış.

Tania dönmüş ama bir şey dememiş. Bekliyormuş.

"Seni seviyorum!"

Kahkahalarla gülmüş Tania, sanki duyduğu dünyanın en güzel şakasıymış gibi.

"Yakışıklı bir çocuktu" dedi Tania bana daha sonra. "Yaşı biraz daha büyük olsaydı, alır eve götürürdüm."

O sırada turne başlayalı bir buçuk aydan fazla olmuş, altı haftadır hayatından, arkadaşlarından ve hayallerinden uzakmış. Nelson, Mayıs'ın ilk haftasında, bu bilgiyi kimseyle paylaşmadan, yirmi üçüne girmiş. Bir başınaymış. Henry hepsinden evlerine telefon etmemelerini, mektup yazmamalarını ve kendilerini içinde bulundukları âna bırakmalarını istemiş. Şimdi şu soruyu sormanın yeriymiş: Bu öğütün ne yararı varmış? Kapkaranlık bir gecede, soğuk bir dağ başında geçmesi dışında, hep aynı travmalar yaşanıp duruyorsa, eğer şimdiki zamanın hiçbir yeniliği ve farkı yoksa ve temelde her şey aynı kalıyorsa neye yararmış? Pansiyona girince, pansiyon sahibi Nelson'a kaynar su dolu büyük bir sıcak su torbası vermiş ve şimdi yalnız başına yatmaya hazırlanırken, sıcak su torbasını elinde tutuyormuş. Elinde bir insan kalbi tutmak gibiymiş, belki de kendi kalbini. Hoşnutluğundan geri kalanın da buharlaşıp gittiğini hissetmiş. Gününü gözden geçirmeye çalışmış: Neler oldu ve neler olmadı diye, hayal kırıklığına uğramış. Soğuk, tutarlı düşünmeyi neredeyse imkânsız hale getiriyormuş, o yüzden Nelson sıcak su torbasını karnına bastırıp bir salyangoz gibi torbanın etrafına kıvrılarak yatmış. Gözleri kapanmaya başlamış. Bunlara değer mi diye düşünmüş: Bu yolculuğa, soğuğa ve bazen Henry'nin ilk gün takside haykırdığı o sürgüne benzeyen uzaklığa? Ixta'nın gitmesine izin vermekle hayatını çoktan mahvettiyse, bütün bunların ne anlamı varmış? Şimdi bile hayatını mahvetmeye devam mı ediyormuş?

Kendisini kalkmaya zorlamış, bir kez daha aşağı inmiş ve özür dileyerek pansiyon sahibini uyandırmış. Bir telefon görüşmesi yapmak mümkün olabilir mi acaba diye sormuş kadına, başkente?

Kadın geceliğiyle dikilmiş, genç aktörü çekik, yarı kapalı gözleriyle izliyormuş. "Telefon yok" demiş birden sinirlenerek. "Siz ve arkadaşlarınız durmadan telefon soruyorsunuz ve ben de durmadan aynı şeyi söylüyorum!"

Bir öğleden sonra, Henry tutuklanmasını gündeme getirmiş. Görünüşte Nelson'a anlatıyormuş ama elbette ki aynı zamanda kendisine anlatıyormuş. 1986 yılıymış, Henry 31 yaşındaymış ve tutuklandığı gece ilk olarak oyun için endişelenmiş. Önemli olan tek şey işiymiş. Oyundan sonra etrafta dolanan koyu renk takım elbiseli iki adamı fark etmemiş. Birbirlerinden ayrı, kimseyle konuşmadan, o sırada uzun düşüşünün yeni ve son evresine girmiş ve Diciembre gibi deneysel bir topluluğa kapılarını açmış Olympic'in küflenmiş duvarlarına yaslanmış, duruyorlarmış ("Porno göstermeye başlamalarından hemen önce biz oynadık orada" demişti Patalarga bana). Tiyatro boşalmış, seyirciler dağılmış ve aktörler yalnız kalmışlar. Koyu takımlı adamlardan biri yaklaşmış. "Sen Henry Nuñez'sin" demiş biri, Henry sahne gerisinden çıkınca. Soru sormuyormuş. Henry'nin omzunda, içinde kokmuş giysiler ve üzerine notlar düşülmüş birkaç oyun metni dışında bir şey bulunmayan bir çanta varmış. Yüzüne biraz su çarpmış ve o sırada henüz flört bile etmeyen diğer iki oyuncuyla, Patalarga ve Diana ile tartışmış ("Şunu anlaman lazım, sevgili Alejitocuğum, o zamanlar Patalarga daha bakirdi. Gülme, daha yalnızca yirmi beş yaşındaydı"). Performans moral bozucuymuş ve Henry bunu sövgülerle süslenmiş öfkeli bir tiratla söylemiş Patalarga ve Diana'ya. Diana da çıkıp gitmeden önce ona sövüp saymış, "duyarsız ve baskıcı" olduğunu söylemiş. Tiyatro boşalmış artık, o anda sahne arkasında olan Patalarga ve Henry dışında kimsecikler yokmuş.

"Hatırlıyor musun?" demiş Henry eski dostuna ve Patalarga başıyla onaylamış.

Henry'nin hoşnutsuzluğu, başkentteki bütün tiyatro evreni onun *Henry Nuñez olduğunu bilirken* budalaca sorular soran bu iki yabancının varlığıyla kızgınlığa dönüşmüş. Başka kim olabilirmiş ki?

Henry'nin cevap vermeyeceği belli olunca, iki adamdan biri, "Bizimle gelmen gerek" demiş. Gayet resmi, söylediklerini kast ederek konuşuyormuş; Henry kaşlarını çatmış ve diğer adam duygusuz talimatı, bu kez "gerek" sözcüğünün üzerine basa basa, düz bir sesle tekrarlamış.

Patalarga o sırada sahne arkasından çıkmış, kendi dediğine bakılırsa, çabucak durumu kavramış ve araya girmeye çalışmış fakat o sırada Olympic'in gölgelerinden üç başka adam çıkıvermiş; sert, gülmeyen, tartışmaları bitirmeyi seven türden adamlar. Kocaman elleriyle Henry'yi tutmuşlar. Birkaç söz daha, kimileri yüksek sesle söylenmiş fakat ne de olsa bir pazarlık yapılmıyormuş. Oyun yazarını alacaklarmış, o kadar. Patalarga sesini kesmeyince vurup yere devirmiş ve ertesi gün kapıcı tarafından bulunacağı bilet gişesine kilitlemişler.

Henry insaflı bir şekilde temiz ama buna rağmen nahoş bir hücrede, kimseyle temas kurmasına izin verilmeksizin tutulmuş. Durumun vahametini anlaması birkaç gün sürmüş. Tanıdığı insanlar, yazdığı oyunlar, ülkede yaptığı yolculuklar ve gerekçeleri hakkında sorgulanmış; fakat polis sorgusu, Henry'nin kaderine karar veremeyecek kadar sıkılmış gibi uyuşukça ve etkisizce ilerliyormuş. Henry ne dövülmüş ne işkence görmüş; böyle bir muamelenin tehdidi bile her türlü itirafta bulunmasına yetermiş. Üçüncü gün, hâlâ bir oyun yazarı gibi düşünür, solur ve yaşarken, bu sıkıcı mahpusluğa ilişkin bazı notlar, olur da deneyimleri hakkında yazması gerekirse, hatırlanması gerekecek şeyleri karalamak için bir kalem ve bir miktar kâğıt istemiş. Bu isteği reddedilmiş ama o zaman bile, bütün naifliğiyle, hâlâ kaygılanmamış. Gerçekten endişelen-

memiş. Morali bozukmuş, evet, huzursuzmuş fakat eğer sorulacak olsa, Henry her gün, her an salıverilmeyi umduğunu söylermiş. Tutsaklığı onun açısından öylesine saçmaymış ki akıl erdirmekte zorlanıyormuş. Neden bu kadar rahatsız olduklarını hiçbir şekilde anlayamıyormuş; acaba *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nı görmüşler mi? İyi bile değilmiş!

Tam umutsuzluğa kapılmaya başladığı sırada, bir ziyaretçiyle görüşmesine izin vermişler. Beşinci ya da altıncı gün olsa gerekmiş. O zamana kadar bir tezgâh kurulmuş: Yetkililer, Patalarga'nın anlattığı biçimiyle tutuklamayı kesin olarak reddetmiş, Henry'yi saatler sonra, sarhoş bir şekilde Eski Şehir'de dolaşırken bulduklarını söylemişler. Henry'yi kendi güvenliği için alıkoyduklarını iddia etmişler.

Henry'nin gözaltında olduğunu beş gün boyunca neden mi inkâr etmişler?

Bürokratik bir karışıklık. Bir kayıt hatası.

Onu hâlâ neden mi tutuyorlarmış?

Bir soruşturma sürüyormuş. Henry, Patalarga'nın dövülmesi ve gişeye kapatılmasının baş şüphelisiymiş. "Büyük ihtimalle âşıklar arasında bir kavga" demiş polis sözcüsü sinsice kaşını kaldırarak, "ama spekülasyon yapmamayı yeğlerim".

Uysal basın ise, her şeye rağmen, spekülasyon yapmış.

Henry'nin ablası Marta, o beşinci yahut altıncı gün öğleden sonra, Henry'yi tutsak eden küçük hücrenin dışındaki dünyanın tümünü temsil ederek belirmiş: ailesini, arkadaşlarını, Diciembre'yi ve destekçilerini. Herkesi. Marta'nın yüzünde yansıyan bir yükmüş bu. Gözleri mavimsi koyu halkalarla çevreli, benzi solukmuş. Yemek yiyemediğini söylemiş, aslına bakılırsa aileden hiç kimse son beş gündür ne yemek ne dinlenmek için durmuş, onu oradan çıkarabilmek için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlarmış. Hepsini hayalinde canlandırmış; kocaman, didişken geniş ailesini; bir görevi başarmak üzere bir araya gelmişler: Vardiyalı çalıştırıp hapishanenin altına bir tünel kazmalarını sağlamak daha kolay olabilirmiş. Bu

hayal Henry'yi gülümsetmiş. Marta, Henry'nin kötü muameleye uğramadığını görmekten mutlu olmuş ve bir saatlik sürenin çoğunu salıverilmesinden sonra yapacakları hakkında konuşarak geçirmişler. Marta'nın iki çocuğu varmış, bir kız ve bir oğlan, altı ve dört yaşlarında, her ikisi de geçmiş olsun kartları çizip yollamışlar çünkü dayılarının hastanede olduğu söylenmiş çocuklara. Henry bunu eğlenceli bulmuş; kartlara hapishane kapısında el konulduğu gerçeğini ise delirtici. Herkes aileye endişelenmemelerini, gelecekte bu olayı hatırlayıp güleceklerini söylüyormuş.

"Neden beklemeli?" demiş Henry.

"Saçmalama" diye cevaplamış ablası, sırıtmasını bastırmaya çalışarak.

Çocukken uydurdukları bir oyundan bahsediyormuş: Zorlama, hazırlıksız ve anlamsız gülme. Bu numarayı angarya işleri yapmaktan kurtulmak ve kendilerini kiliseden attırmak için kullanırlarmış. Çok çalışarak ve gayret göstererek bu beceriyi geliştirip mükemmelleştirmişler: Yerlerde yuvarlanarak, kıkır kıkır gülerek, çılgınlar gibi karınlarını tutarak doktor randevularından önce, ailecek çıktıkları yolculuklarda yahut okulda hazırlanmadıkları bir sınavın olduğu günlerde. Oyunun nasıl başladığını ikisi de hatırlamıyormuş fakat bu yüzden birlikte defalarca cezalandırılmışlar ve ısrarla masum numarası yapmışlar. Elimizde değil, derlermiş ikisi bir ağızdan, hâlâ gözlerinden yaşlar gelerek gülmeye devam ederken, ta ki birlikte haftada bir, bir çocuk psikoloğuna gitmek zorunda kalana dek. Bunca yıl sonra bile, birbirlerine ihanet etmedikleri için gurur duyarlarmış. En iyi zamanlarında, iki insanın olabileceği kadar yakın oldukları yıllarda (Henry on yaşındayken ve Marta ondan birkaç yaş büyükken), ikisi birlikte anında gülmeye başlayabilir, çeyrek saat yahut daha uzun süren histerik gülme krizlerine tutulabilirlermiş. Henry bunu, başardığı ilk dramatik eser olarak değerlendirirmiş.

Israr etmiş. "Neden olmasın?"

O zamana kadar fısıldayarak konuşuyorlarmış ama o anda dalmaya hazırlanan birer dalgıç gibi derin birer nefes almışlar. Anlaşılan, hücrenin iyi bir akustiği varmış. Gülüşme belli belirsiz başlamış, giderek büyümüş ve çok geçmeden hapishane kahkahalarla çınlamaya başlamış. Durdurulamaz, neşeli, katartik. Bloğun öte ucundan kahkahaları duyan gardiyanların yorumu hayli farklı olmuş: Onlara göre şeytani, hatta korkutucuymuş. Bu hapishanede hiç kimse, asla bu şekilde gülmemiş. Paniğe kapılmışlar. Bir tanesi neler oluyor diye bakmaya koşmuş ve iki kardeşi el ele tutuşmuş, yanakları ışıl ışıl, içtenlikle güler bulunca şaşırmış.

Bir saat bitmiş.

O öğleden sonra, Marta hapishaneden ayrılırken basına kısa bir açıklama yapmış ve açıklaması o akşamki televizyon haberlerinde yer almış. Kardeşi tamamen masummuş, öyle demiş; Henry bir sanatçıymış, kendi kuşağının en iyi oyun yazarıymış ve yetkililer onunla oyuncularının meşru sanatsal uğraşılarını kesintiye uğratmışlar. Bundan sorumlu olanların yaptıklarından utanmaları gerekirmiş.

Ertesi gün saldırı ve haksız hapsetme suçlamaları düşürülmüş ve yerine daha ciddi suçlamalarda bulunulmuş. Henry şimdi terörizmi teşvik etmek ve mazur göstermekle suçlanıyormuş. Yeni bir soruşturma başlatılmış. Haberi o sabah, Marta'yla onu gülerken gören aynı gardiyan vermiş ve neyse ki merhametli davranıp şimdi kim gülüyor bakalım demekten sakınmış; bu küçük lütfu, her şeye rağmen, şükranla karşılamış Henry.

Hapishaneden askeri bir kamyonetin penceresiz kasasında, karşısında bir askerin gülmeyen suratından başka bakacak bir şey olmadan götürülmüş, kırk yaşlarında sert biri olan asker hiç konuşmamış. Henry gözlerini kapatmış ve on dört yaşından beri evim dediği şehirde, kamyonetin izlediği dolambaçlı yolu izlemeye çalışmış. "Collectors'a gidiyoruz değil mi?" diye sormuş askere ve asker başıyla onaylayarak cevap vermiş.

Henry, 8 Nisan 1986 sabahı, ülkenin en meşhur hapishanesine girmiş. Kasım ortasına kadar oradan çıkamayacakmış.

Dokuz

Nelson bu hikâyeleri işitmekten hoşlanıyormuş, sanki bilgilerindeki eksik olduğunu bilmediği boşluklar bu hikâyeler tarafından dolduruluyor gibiymiş. Tekrar tekrar soruyormuş: Neden bu konuda bir şey yazmadın? Ama Henry'nin asla gerçekten ikna edici bir cevap vermediği bir soruymuş bu. Collectors'da her akşam, arkadaşlar çiftler halinde hapishane bahçesinde çemberler çizerek yürüyor, acılarını paylaşıyor, itiraflarda bulunuyor, başka bir yerde olduklarını hayal edebilmek için ellerinden geleni yapıyorlarmış. Karakterlerini her türlü araçtan yoksun bırakan bir dünyada bir oyunu nasıl kurarsın? Nereden başlarsın? "Oradan başla!" diye yanıt verirmiş Nelson. "Yahut şuradan! Ya da oradan!" ("Genç yazarlar her şeyin bir

başlangıç oluşturduğuna inanıyorlar" dedi bana daha sonra Henry, sert bir öğretmen sesiyle.) Yılmayan Nelson yardım etmeyi bile önermiş: Sahneleri o yazabilirmiş yahut birlikte konuşarak çözümleyebilirlermiş. Her ânın taslak çerçevesini çizebilir, karakterlerin tretmanlarını yazabilirmiş; *işbirliği* yapabilirlermiş ("Bu sözcükten asla hoşlanmadım, doğrusunu söylemem gerekirse" dedi Henry bana, işbirliği sözcüğünün talihsiz siyasi çağrışımlarına dikkat çekerek). Her şeye rağmen, bu fikir ilgisini çekmiş gibi yapmış, üzerinde düşünmeye değer bir fikirmiş gibi, oysa böyle bir şeye kalkışmayı asla düşünmemiş. Belki, demiş hevesli genç oyuncuya, belki geriye döndüklerinde.

Turnenin o günlerini en iyi anımsayan kişi olan Patalarga, Nelson'un Henry'ye duyduğu hayranlığın farklılaştığını söylüyor: Artık genç bir sanatçının kör saygısı yahut şöhret peşinde bir çırağın hayranlığı gibi değilmiş; daha ziyade, ima ettiği bütün karmaşayla, babasını bir erkek olarak anlamayı başarmış bir oğulun takdirine benziyormuş.

Başka bir deyişle: Arkadaş olmaya başlamışlar.

Bu sırada yağmur mevsimi de sona eriyormuş. O zamana kadar yollarda sekiz hafta geçirmişler, uzaktan kaleydoskopik bir yoğunlukla birbirine karışıyor gibi görünen bir dizi köyü geçerek kıyıdan dağlara, oradan alçak vadilere ve sonra geriye dağlara çıkmışlar. Nelson için öteden beri gizem olan taşra, artık gerçeklik kazanmış, bir dizi yalın tablo canlanmış: Sihuas'daki alçak vadilerden geçen tembel nehrin kıyılarındaki kasabalara ve mütevazı besici aileleri barındıran yüksek platolara saçılmış minik ev kümelerine kadar. Nelson'u en çok etkileyen bu alan olmuş; sakatat ve çürük kokan, süfli ve karanlık ama buna rağmen bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel hayatının merkezi, kısacık büyülü bir akşam boyunca tiyatro sahnesi bile olan devasa bir mezbahanın çevresinde, gittikçe genişleyen iç içe halkalar halinde yerleşmiş insanlar.

O zamana kadar doğanın haşin güzelliğine alışmışlar, öyle olağan ve çarpıcı bir şekilde önlerinde uzanıyormuş ki artık

göremiyorlarmış. Nelson'un günlüklerindeki dağlık bölge betimlemelerine, sinir bozucu cehaleti köstek olmuş; baktığı şey hakkında hiçbir fikri olmayan, hayatı şehirde geçmiş birinin betimlemeleriydi bunlar: Dağlar, sanki bir fastfoodda içecek sipariş ediyormuş gibi, "büyük", "orta büyüklükte" yahut "küçük" diye tarif edilmiş. Ağaçlar, bitkiler ve kuşlar, hatta gökyüzünün rengi bile aşağı yukarı benzer muamele görmüş. İnsanlara daha çok dikkat edilmiş: Cayetano, Tania ve başkalarına adanmış sayfalar dolusu yazı var (bu metni hazırlamak için yararlandığım betimlemeler bunlar), yanı sıra yol boyunca rastladıkları son derece çeşitli madenciler, işçiler, çiftçiler, simsarlar ve kamyon şoförlerini anlatmış. Bu insanlar günlüklerde benzersiz ve canlı bir şekilde, çoğu kez isimsiz olarak ortaya çıkıyor ve sonra kayboluyorlar.

Diciembre, 11 Haziran 2001 sabahı küçük San Jacinto şehrine varmış, daha önce durdukları bütün yerlerle kıyaslandığında, burası Paris, New York yahut Londra gibi görünüyormuş göze. Güzergâhları üzerindeki en büyük şehirmiş ve Franklin D. Roosevelt'in adını taşıyan, yerel bir İngilizce dil okulunda birkaç akşam gösteri yapacaklarmış. Patalarga'nın burada yapılacak gösterileri nasıl ayarladığını bilen yokmuş fakat San Jacinto'ya varınca, Henry ve Nelson ona teşekkür etmişler. Şehrin zevkli kargaşasının içine birden düşünce, sekiz uzun hafta boyunca maruz kaldıkları uyaran yoksunluğunun farkına varmışlar. Şehirde, şükran duydukları bir panik ve şaşkınlık karışımıyla her anın tadını çıkararak, gelişigüzel yürümüşler. San Jacinto'nun altmış bin civarındaki sakini, kurak ve düz bir arazide yaşıyor, yalnızca kendilerinin anladığı kurallara göre akla gelebilecek her şeyin ticaretini yapıyorlarmış. Gürültülü bir cadde, tutulmak için bekleyen müzisyen kaynıyormuş. "Bütün hit parçalar!" diye bağırıyormuş saçında cart kırmızı meç olan bir satıcı kadın. "On bir saatliğine tutun, on ikinci saat bedava!" Bir başka caddede bir taşımacılık firmasının sarhoş çalışanları kavşağın göbeğinde her yönden gelen trafiği

tıkamış, altı yeni aracı vaftiz ediyorlarmış. Kamyonlar parafinle ışıl ışıl, güneşte gülümsüyor gibiymiş ve şoför mahallinin tepesine süs niyetine flamalar takılmış. Adamlar havaya konfetiler atarak, arabaların şasesine şampanyalar püskürterek koşuşturuyorlarmış. Düğüne benziyormuş, belli olmayan tek şey bu pırıl pırıl makinelerin biriyle mi, yoksa birbirleriyle mi evlendiğiymiş. Henry, Patalarga ve Nelson şaşırtıcı töreni izlemek için durmuşlar ve sonra patırtı tahammül edilmesi güç hale gelince, biraz sükûnet bulmayı umarak merkezden uzaklaşan demiryolu hattını takip etmişler. Sokaklar boyu ilerlerken korna seslerini artık biraz daha uzaktan, ama hâlâ çılgınca ve bayram havasında, duymaya devam etmişler.

Bir ucundan öbürüne, aralarında onlarca insanın durduğu zikzak yapacak şekilde yerleştirilmiş büyük kara tahtalar bulunan küçük bir meydana gelmişler. Adamların neyin peşinde olduğu pek açık değilmiş. Tıknaz bir kadın, kara tahta dizilerinin bir ucunda, dizinde bir bloknot, elinde bir kalemle oturuyormuş; arada bir yeniyetme bir kıza bir parça kâğıt veriyor, kız küçük bir merdivene çıkıp sözcükleri renkli tebeşirle tahtaya yazıyormuş. Adamlar toplanıyor, rüzgâr yanığı yüzlerinde ciddi ifadelerle kızın yaptığı işi dikkatle inceliyorlarmış. Bu defa olsun, Henry her şeyi biliyormuş gibi yapmamış; onlar gibi merakla olanları izlemeye koyulmuş. En sonunda Nelson'u durumu anlaması için göndermiş.

"Oyuncusun sen" demiş, "aralarına karış".

Nelson dakikalar sonra dönmüş. Onlara karışmak bir yana, bir sürü güvensiz bakışla karşılaşmış.

Yazılanların iş ilanı olduğunu söylemiş. Canlı yayınlanan seri ilanlar.

Henry sevinçle, sanki bu baştan beri onun fikriymiş gibi, "Halk için tiyatro!" demiş.

O akşam, masaları kalın plastikle örtülü, şehir merkezine yakın bir tavuk restoranında yemek yemişler. Önceki akşam gayet başarılı olmuşlar ve seyirci, bir restoranda oturup güzel

bir akşam yemeği yemelerine yetecek kadar bağışta bulunmuş. Öğlen yemeği saati onlar farkına bile varmadan geçip gitmiş: San Jacinto'nun görüntü ve sesleriyle karşı karşıya kalınca, yemek yemeyi bile unutmuşlar. Şimdi ortalarında litrelik bir meşrubat şişesi duruyor ama kimse içmiyormuş.

Nelson'un aklında bir şey varmış; San Felipe'deki geceden beri aklından çıkmıyormuş. Şimdi bunu Henry'ye sormuş. Bir açıklama talep etmeye hakkı olduğunu düşünüyormuş. "Sen evine telefon mu ediyordun?"

Oyun yazarı gülümsemiş, ilkin bir şey dememiş ama sonunda başıyla onaylamış.

"Bunu yapmadığımızı sanıyordum" demiş Nelson.

Patalarga gülmüş.

Yemekler gelmiş.

Anlaşılmış ki "oyunun kurgusal evreni"nin bütünlüğüne, bir tek Nelson sadık kalmış. Bunu öğrenince iştahı kaçmış. Henry ve Patalarga bu durumu çok komik bulmuşlar, Nelson'un iyice keyfi kaçmış. İkisi şakacı bir tavırla takılmış, tamamen mantıksız buldukları o kötü ruh halinden çıkarmaya çalışmışlar Nelson'u. Üstelik belki de haklılarmış. Nasıl olup da her söyleneni kelimesi kelimesine ciddiye aldığını sormuşlar ama Nelson'un verecek cevabı yokmuş. Projeye duyduğu bağlılık, daha bir an önce gurur vesilesi olan tutumu, şimdi avanaklığının göstergesi haline gelmiş.

Patalarga, Nelson'un şikâyetlerini giderecek açıklamalar yapmaya çalışmış: Henry yalan söylemiş, evet, en dar anlamıyla alındığında öyleymiş durum; ama büyük yönetmenler böyle yaparmış. Oyuncularına meydan okur, onları kışkırtır, kendi iradeleri hilafına rahatsız olacakları konumlara iter ve böylece oyun için fazladan bir doz büyü elde ederlermiş. Soyutlanmış, mahzun, sıla özlemi içinde, işte bu oyuncu Nelson'muş, en başarılı haliyle.

"Mutlu, dengeli bir Alejo hayal et" demiş Patalarga. "Bu asla işe yaramazdı. Bir gün senin rolünü oynadığı sırada, karıma nasıl davrandığını anlatmam gerek sana."

Henry onaylamış. "Diana hâlâ benimle konuşmaz."

"İstediğin bu muydu?" diye sormuş Nelson. "Beni mutsuz etmek mi?"

"Elbette öyleydi. Senin mutsuz olmana ihtiyacımız vardı. Oyun için" deyip ağzına bir parça tavuk atmış.

"Ama..."

Henry'nin yüzü yağla kaplıymış ve uzun, keyifli bir dakika boyunca lokmasını çiğnemiş. Bu anları, Nelson'un hayal kırıklığına uğramasını seviyormuş aslına bakılırsa. Hocalık, onun anladığı biçimiyle, esasen bu tür didaktik uygulamaları, hüsran ve hayal kırıklığını, bilginin yapı taşlarına dönüştürmeyi içeriyormuş.

"Lütfen sevgili Alejito: Sen benim kızımı gerçekten aramayacağımı mı düşündün?" demiş en sonunda Henry. "Ya da hizmetkârın karısını aramayacağını?"

"Sanırım."

"Sen kimi aramak istedin?" diye sormuş Patalarga.

Nelson gözlerini devirmiş. "Şimdi mi bilmek istiyorsun?"

"Evet, istiyoruz" demiş Henry, yumuşayarak. "Gerçekten istiyoruz."

Henry daha sonra: "Nelson'u severdim. Elbette ki bilmek istiyordum" dedi bana ve biraz sustuktan sonra, "Olanlar yüzünden çok üzgünüm" diye ekledi.

Nelson onlara ne demişti?

Somut olarak: Ixta'yı anlatmıştı. Kendisini nasıl bırakıp geldiğini, buna nasıl izin verdiğini. Dünyasının onsuz nasıl yoksullaştığını. Boşaldığını. Wembley'deki o gece onlara söylediklerinin doğru olmadığını: Her zaman gitmek istemişti ve ağabeyinden, onu burada tuttuğu için, nefret ediyordu. Şimdi bile gitmek ve Ixta'yı da yanında götürmek istiyordu. Yeniden başlamak. Denemek. Turne sırasında anladığı bu olmuştu. Öğrendiği. Onlara çok daha fazlasını anlatmıştı. Patalarga bana daha sonra öyle söyledi, kocaman kozmik bir şikâyet halinde birleşen pek çok şey: Ixta'yı belki de sonsuza

kadar kaybetmesiyle başlayan ama çok daha ötelere giden bir keder taşıyormuş Nelson'dan. İstemediği bir hayata mahkûm ediliyormuş. Bu durum onu korkutuyormuş.

"Doğal olarak" dedi Henry bana, "bu benim tecrübeyle bildiğim bir duyguydu".

"Turneyi kısa kesmeyi önerdiniz mi?" diye sordum.

Oyun yazarı başını iki yana salladı. "Bu hiçbir şeyi çözmezdi."

"Peki, ne yaptınız?"

"Ixta'yı aramasını söyledik, başka ne diyebilirdik? Onu seviyordu ve bir hata yaptığını biliyordu. Konuyu bizimle konuşmasının bir yararı olmazdı. Restorandan çıktık ve telefon edebileceği bir yer aradık. Bir parkın karşısında bir tane bulduk, bir banka oturup onu bekleyeceğimizi söyledik. Nelson binadan çıkarken sersemlemiş görünüyordu."

Bunu daha sonra Ixta'ya anlattım: Bu betimlemeyi duymak isteyebileceğini, konuşmalarının Nelson üzerinde yaptığı etkiyi daha iyi anlamasını sağlayabileceğini düşündüm. Bu, turnenin başlangıcında Ixta'nın hissettiklerini tamamlıyordu. O gece telefonda Nelson'un Ixta'ya söylediği her şey doğruydu: Ixta'yı gerçekten müthiş özlüyordu. Düşünmeye zamanı olmuştu. Muğlak da olsa, artık bir planı vardı ve ikisini birlikte kapsayan bir plandı bu. Bir gelecek vardı ve ikisinin geleceği olması mümkündü. Onu seviyordu.

Ben konuşurken, ilkin pek merak göstermeden, başını sallayarak dinledi Ixta; ama bir an geldi ki gözlerinin dolmaya başladığını düşündüm. Uzun sürmedi. Gayet sakindi ve bir an sonra, gözyaşlarını elinin tersiyle siliverdi. Boğazını temizledi ve sözümü kesti.

"Bunları bana söylemene gerek yok. Zaten biliyorum."

Nelson'un telefonunu gayet iyi hatırlıyordu doğrusu: San Jacinto ile olan bağlantı parazit yüzünden bir hışırtılıymış ama Nelson'un sesini yeterince net duyabilmiş. Bir telefon dükkânından arıyormuş, öyle demiş ve şehir akşam için yeni

canlanıyormuş. Saat dokuz civarıymış ve caddeler insan kaynıyormuş. Âşıklar. Hırsızlar. Triportörler pır pır ederek geçiyor, kümeler halindeki küçük oğlan çocukları gecenin soğuğunda tutkal kokluyorlarmış.

"Şahaneymiş" demiş Ixta. "Bana San Jacinto'yu anlatmak için mi aradın?"

Bir an sessizlik olmuş, "Hayır" demiş Nelson.

"Onu susturmalıydım" dedi Ixta bana. "İstediğini söylemesine izin vermemeliydim. Bunun bir önemi olmadığını zaten biliyordum."

Ama elinde değilmiş, bırakmış konuşsun. Ixta kabul ediyordu, onu dinlemek acı vericiymiş ve etkilenmiyor değilmiş.

Nelson sözlerini bitirince, Ixta kendi haberlerini vermiş.

"Bunun daha sonra olanlarla bir ilgisi olduğunu düşünüyor musun?" diye sordum.

Boş boş baktı bana. Sözcüklerini seçerken son derece dikkatliydi: "Sanıyorum Bay Nuñez ve yardımcısıdır bu soruyu cevaplaması gerekenler. Ben orada değildim."

Notlarıma bakıyormuş gibi yaparak başımı önüme eğdim fakat bütün bu süre zarfında Ixta'nın bana baktığını hissedebiliyordum.

"Biliyor musun" diye ekledi, "Bütün bunların artık ne önemi olduğunu anlayamıyorum".

"Benim için hâlâ önemli" dedim, oysa nedenini soracak olsa, nasıl cevap verirdim emin değilim.

Tam o sırada öbür odadan bebeğinin sesi geldi. Ixta izin isteyip çocuğuna bakmaya gitti ve ben de acaba öteberimi toplayıp gitsem daha mı iyi olur diye düşünerek oturma odasında oturdum. Ama gitmedim. Birkaç dakika sonra, soluk sarı bir battaniyeye sardığı küçük kızla geri geldi.

"Adı ne?"

"Nadia" dedi Ixta ve annesinin sesini duyunca, bebeğin yuvarlak yeşil gözleri kocaman açıldı. "Buradayım bebeğim" diye mırıldandı Ixta ve Nadia, uykulu, yeniden soluk aldı. Sanki

dünyayı yutmaya çalışıyormuşçasına, ağzını kocaman ayırarak esnedi ve sonra yeniden gözlerini kapattı, suratı yeniden ufaldı ve sakinleşti.

"Çok güzel" dedim.

Ixta başıyla onayladı. "Sen de görüyorsun" dedi, "ona hiç benzemiyor"

On

Nelson o akşam annesini de aramış fakat Ixta ile konuştuktan önce mi, yoksa sonra mı aradığı bilinmiyor. Mónica sesinde elem ve kalp kırıklığı hissettiğini hatırlamıyor fakat yine de küçük oğlunun bir oyuncu olduğunu ve yıllar boyunca üstüne düşenden daha çok sır sakladığını hatırlattı bana. Bir başka olasılık daha var: Nelson'un aramasına o kadar şaşırmış ve sevinmiştir ki, duygusal durumunu ele verecek ipuçlarını görmemiştir bile. Öyle ya da böyle, Mónica, Nelson'un Ixta'dan söz etmediğinden emin; aslına bakılırsa, Ixta'nın adını aylardır anmamış. Sanki kız hayatından silinip gitmiş. Mónica, Ixta'dan yeterince hoşlanırmış ve hatta dolaylı olarak, birlikteliklerinden sorumlu hissedermiş kendisini fakat Nelson gençmiş ve böyle şeyler olurmuş. Kalp kendini

onarırmış. Hayat devam edermiş. Mónica'ya ikisinin neredeyse Nelson'un gittiği güne kadar hâlâ görüşmeye devam ettiklerini söylediğimde, şaşırdı.

"Aman Tanrım!" dedi, "Gerçekten mi?"

O gece Nelson ve annesi çok genel olarak turne ve Nelson'un oyuncu arkadaşlarıyla anlaşıp anlaşamadığı hakkında konuşmuşlar. Nelson mesleğiyle ilgili çok şey öğrendiği ve uzakta olmanın hoşuna gittiği konusunda annesini temin etmiş (Belki de *ilkin* annesini aramıştı). Annesine geleceğini düşündüğünü söylemiş.

"Neler düşündün peki?" diye sormuş Mónica, oğluna.

İç geçirmiş Nelson. "Artık gitmem gerektiğini."

Nelson'un annesinin bunun açıklanmasına ihtiyacı yokmuş. "Gitmek" ne anlama geliyor ve ima edilen varış noktası neresidir, biliyormuş. Buna karşı da değilmiş, hakikaten. "Turne ona bir bakış açısı kazandırıyordu" dedi bana "ve bu iyi bir şeydi. Sebastián ve ben onu gitmesi için yıllarca zorladık ama kocam öldükten sonra, her şey askıya alındı. Acaba bu benim hatam mı diye merak ederdim ama Nelson asla bir şey demedi. Onu zorlamaya devam etmem gerekirdi ama işin doğrusu, bunu yapamayacak kadar yorgundum. Bencilceydi ama ona ihtiyacım vardı."

"O gece ona ne dediniz?" diye sordum.

"Onu desteklediğimi, her ne yapmak isterse istesin. Biliyorsunuz, başlangıçtaki plan New York yahut California'ya gitmesiydi ama San Jacinto bile bir adımdı. Yıllar boyunca şehirden hiç ayrılmadı. Sebastián'ın vefatından sonra, yanımda kaldı hep. Arkadaşları tatillere giderdi, arabalara doluşur kıyı boyunca kamp kurmak için yolculuklara çıkarlardı. Onlarla neredeyse hiç gitmemiştir. Evet, elbette bunun için bana kızmış da olabilir. O yüzden, gitmek istediğini söylediğini duymaktan mutlu olmuştum, bir bakıma. Bunu bekliyordum."

Turne konusunda, Nelson annesine oyunun "bir hit" olduğunu söylemiş; fakat kırsal bölgelerde bu sözcüğün başka bir

anlama geldiğini söyleyerek bir açıklamada da bulunmuş. Sonra gülmüş, Mónica oğlunun gülüşünün kulağına nasıl güzel geldiğini hatırlıyor. Nelson on beş - yirmi seyirci önünde oynanan gösterilerin başarılı sayılması gerektiğini, "kapalı gişe" oynama kavramının onların sahne aldığı geçici mekânlara uygulanamayacağını açıklamış. Örneğin bir kasabanın kıyısındaki rüzgâra açık bir tarlada "bütün biletleri satmak" nasıl mümkün olabilirmiş? Kasabanın bilinen bütün sakinleri, geniş alanda ısınmak için birbirine sokularak oyunu izlemeye gelmişse mi? Eğer biletler bedavaysa, bunun bir önemi olabilir miymiş? Eğer oyunun ortasında, seyircilerden birkaçı soru sormak için ellerini kaldırıyorsa, bu iyi bir şey miymiş? Ve eğer siz bir sahnenin ortasında bu sorulara yanıt vermek için duruyorsanız (Henry'nin bir gece yaptığı gibi, "Cumhurbaşkanlığı basın toplantısı" diyormuş buna), bu tiyatronun galibiyeti sayılır mıymış?

"Evet" dediğini hatırlıyordu Mónica. Heyecanlıymış: "Sayılır tabii!"

Mónica yaşlı bir kadın değilmiş fakat son iki ay kolay geçmemiş. Her gün saatler boyu "ortalığı toplamış", kendi kullandığı sözlerdi bunlar, oysa benim kulağıma daha ziyade bir tür arkeoloji yahut bu disiplinin son derece kişisel bir alt dalı gibi geliyordu: Kişinin, sanki karanlık bir mağaraymışçasına kendi yalnızlığını keşfetmesi. Mónica oturup Sebastián'ın kendisine verdiği, sayfalardaki boşluklara el yazısıyla tuttuğu notlar artık silikleşmiş ve okunaksız hale gelmiş ama buna rağmen özel olmaya devam eden bir kitabı okuyabilirmiş. Kitabı nasıl ve neden vermiş ona? Ne demeye çalışıyormuş? Yirmi yıl sonra yazdıklarını okuyacağını hayal etmiş mi, kendisi ölmüşken ve Mónica yalnızken? Bir hafta sonu öğleden sonrayı, Fransisco'nun sebepsiz yere evde tutmaya devam ettiği eski giysileriyle dolu bir çekmeceyi boşaltıp yeniden katlayarak, sonra da büyük oğlunun gerçekten de onları giydiğinden emin olmak için eski fotoğraf albümlerine bakarak geçirebilirmiş. Sanki hayatını doğrulama-

ya çalışır gibiymiş. Koca bir gün böyle geçebilirmiş. Nelson'un odasına girmiyormuş, henüz girmiyormuş; fakat her gece, o uyuduktan sonra, Nelson'un eşyalarının kendiliklerinden yeni ve beklenmedik gizli yerlere dağıldıklarından eminmiş. Kanepe yastıklarının arkasından oyun metinlerinin sayfaları çıkıyor, kilerdeki pirinç torbasının arkasında bir çift bağsız spor ayakkabı peydahlanıyormuş. Biri, bundan emindi, aile fotoğraflarının yerini değiştiriyormuş.

Şimdi mutfakta, ahizeyi iki eliyle kavramış, dikiliyormuş.

"Doğum günün nasıldı?" diye sormuş.

"Harika" demiş Nelson.

"Ne zaman döneceksin?"

Nelson, gelecek haftalar boyunca Jacinto'dan sonra gitmeyi planladıkları birkaç kasabanın adını sıralamış art arda. Anlaşılan Diciembre ve turnesi ağızdan ağıza yayılıyormuş ve pek çok belediye onları konuk etmeyi istiyormuş. Yağmurlar sona eriyormuş, festival mevsimi çok geçmeden başlarmış; Henry, Diciembre'nin bu kalabalık olması muhtemel şamatacı seyirci topluluğundan yararlanması gerektiğine karar vermiş. Neden yapmasınlarmış ki? Eve dönmesinin bir acelesi var mıymış?

"Elbette yok" demiş Mónica . "Senin mutlu olman önemli, sen mutlu olduğun sürece, yok."

"Sen iyi misin Anne?"

İyi olduğunu söylemiş.

Bana, "Onsuz hayatın nasıl olacağını hayal etmeye başlamak için iki ayım olmuştu zaten" diye itiraf etti.

Henry ile Patalarga aynı fikirdeler: Nelson telefon dükkânından çıktığında sarsılmış görünüyormuş. Bankın üzerinde ona yer açmışlar fakat Nelson ellerini ceplerine iyice sokmuş, çenesi göğsünde, karşılarında öylece dikilmeyi yeğlemiş.

"Ne oldu?" demiş Henry, ama Nelson yanıtlamamış, onlar da ayaklarına bakarak sağa sola sallanan Nelson'u izlemişler. Bir dakika kadar böyle geçmiş.

"Bir şey söyleyecek misin?" diye sormuş Henry.

"Üşüyor musun?" diye sormuş Patalarga. "Otele gidelim mi?"

"Ixta hamileymiş" demiş Nelson, hâlâ yere bakarak. Sesi yumuşakmış, oturdukları parkın uğultusundan neredeyse duyulamıyormuş. Başını kaldırmış ve o zaman gözlerindeki çaresizliği, gözaltlarındaki torbaları görmüşler. Dudaklarını büzmüş: Yüzünde pek de iyi anlayamadığı bir problemi çözmeye çalışan bir öğrencinin ifadesi varmış.

"Bebek benim değil. Bana dediği bu. Nasıl bilebildiğini sordum, biliyorum işte dedi. Test yaptırdı mı diye sordum ve bunun beni ilgilendirmediğini söyledi."

"Kadınlar böyle şeyleri bilir" demiş Henry.

"Üzgünüm" diye devam etmiş Patalarga.

"Öteki herifle evlenecekmiş."

(Ixta kesinlikle öyle söylemediğinde ısrarlı: "Nelson uydurmuş onu. Eminim öyle yapacağıma inanıyordu fakat Mindo ve benim evlenmek gibi bir planımız asla olmadı." Bu düşünceyi gülünç buluyordu.)

Henry ayağa kalkmış ve çırağını kucaklamış.

"Ağladı mı?" diye sordum.

Henry sorum karşısında, birden utanmama yol açan bir şekilde, kaşlarını çattı. "Hayır, sanmıyorum, gerçi bunun ne önemi olduğunu da anlamış değilim."

Yani Nelson ağlamış ya da ağlamamış. İzleyen birkaç saati San Jacinto sokaklarında, nereye gittiklerini pek bilmeden, Nelson'un moralini düzeltmeye çalışarak dolaşmışlar. Kolay değilmiş. Henry, ertesi günkü oyunu iptal etmeyi önerdiğini söylüyor ama Nelson bahsini bile açtırtmamış. Gösteri devam etmeliymiş falan filan. Patalarga içip sarhoş olmayı önermiş, kolay bir seçenekmiş, üstelik yükseklik düşünüldüğünde ucuzmuş da fakat Nelson bu fikre de omuz silkmiş. "Keyifsizdi"

dedi Patalarga bana. "Önerdiğimiz her şeyi geri çevirdi. Sanıyorum sadece yanında olmamızı istiyordu."

"Konuştu mu peki?"

"Bizim başımıza böyle bir şey gelip gelmediğini sordu."

Cevaben, Henry kalp kırıklığının bir bardağın kırılmasına benzediğini, kırılan parçalardan herhangi ikisinin biçiminin aynı olmasının imkânsız olduğunu ama neticede bunun bir önemi olmadığını çünkü etkinin aynı olduğunu söylemiş.

"Sanırım öyle" demiş Nelson.

Söylediğini kanıtlamak için, Henry hiç ama hiç zevk almadığı kendi sadakatsizliklerini ve ardından gelen boşanmasını anlatmış. Rogelio'dan söz etmemiş, onu daha sonra anlatacakmış; ancak eski sevgilisi o gece dolaylı olarak arzı endam edecekmiş. Buna ister serendiplik, rastlantı yahut şans deyin (ki genellikle birbiriyle ilişkili çiftler halinde gelir) ya da sadece *hayat*.

Patalarga, Henry'nin yaklaşımını destekleyerek devam etmiş, on yedi yaşındayken dağlardaki memleketinden ayrılıp şehre gidişini ve arkasında bıraktığı sevgilisini anlatmış.

"Adı neydi?" diye sormuş Nelson.

Aslına bakarsanız aynı soruyu ben de sordum.

Adı Mercedes'miş (Mechis) ve birbirlerine delice âşıkmışlar. Kız, Patalarga'nın onu almak için geri geleceğine inanmak istiyormuş ve Patalarga da kızın başka türlü düşünmesine izin vermekten korkuyormuş. Böylece, her ikisi de ötekinin kurduklarına inanarak, bundan asla söz etmemek üzere anlaşmışlar. Şehre geldikten sonra Patalarga adını ve hayatını değiştirmiş. Bir süre mektuplaşmışlar ama bu da sönümlenmiş. Patalarga kıza yeni arkadaşlarından bahsetmeye utanıyormuş. Mechis'i asla unutmamış ama bir şey değişmiş: Bir gün otobüsle üniversiteye gidiyormuş ve birdenbire onu aylardır düşünmemiş olduğunun ayırdına varmış. Bu durum devam ettikçe, utancı çoğalmış. Üç yıl memleketine gitmemiş ve sonunda artık tamamen başka biri haline gelmiş. Birbirlerini

ilk gördüklerinde, Mechis'in kendisine bağırmasını, küçük, sıkılı yumruklarıyla ona vurmasını ve neden diye sormasını beklemiş. Buna hazırlıklıymış fakat olanlar çok daha kötüymüş.

"Ne oldu?" diye sormuş Nelson.

Hiçbir şey. Mechis başka biriyle evlenmiş. Bir çocuğu varmış, on sekiz aylık filan olmalıymış, sendeleyerek kendi iki ayağının üzerinde duran ve sımsıkıca babasının paçasına yapışan küçük bir oğlan. Mechis'in kocası dostça davranmış ve Patalarga'nın elini şaşırtıcı bir şekilde hiç kıskançlık göstermeden sıkmış. Ya Mechis? Patalarga'ya karşı tamamen kayıtsızmış, sanki onu tanımamış gibi.

"O gece çocuk gibi zırıl zırıl ağladım."

"Bu çok fena."

"Biliyor musun, sebebi belki de yükseklikti" demiş Henry, Nelson'u ancak hafifçe gülümsetmeyi başaran bir yorum yaparak.

En nihayet, San Jacinto'nun güzel denebilecek tek yeri olan ana meydanında bulmuşlar kendilerini. Işıldaklarla dramatik bir şekilde aydınlatılmış, bir hayalet gibi ışıldayan, devasa bir taş katedral varmış; öbür uçta yeni inşa edilmiş, ön yüzü yeşilimsi aynalı camla kaplı bir otel varmış, çirkin ama aynı zamanda şaşırtıcıymış, sanki başka bir gezegenden gelmiş bir uzay gemisi şehrin merkezine inmiş gibi. Bir şekilde bir zıtlık can sıkıcı olmaktan ziyade ilgi çekiciymiş. Bir gezgin müzisyen yabancı ve yaşlılardan oluşan kıt seyircisine şarkı söylüyormuş, arkasında sömürge döneminden kalma fıskiye. Ortalıkta triportör yokmuş ve bu da şehrin kalan kısmından sürgün edilmiş bir ağırbaşlılık veriyormuş meydanı çevreleyen birkaç sokağa. Henry, Patalarga ve Nelson kaldırımlarda turlamışlar ve kepenkleri kapalı bir turizm bürosuna denk gelmişler. Geniş vitrininde bölgedeki turistik yerleri gösteren birkaç poster varmış, vitrinin önünde durmuşlar, dikkatlerini çeken posterler değil, kocaman ve ayrıntılı bölge haritasıymış. Köy ve kasa-

balar siyah noktalarla, aralarındaki yollar kırmızı çizgilerle işaretliymiş. Sanki anlaşmış gibi, üç aktör haritada kendilerini bulmak merakıyla durmuş; dağlarda, ovalarda ve geriye izledikleri dolambaçlı yolu takip etmişler. Parmaklarını cama koymuş, şu ya da bu köyün adının anımsattığı tuhaf anılara gülmüşler. Burada zımbaladık! Burada bomba gibiydik! Burada doğaya galip geldik! Henry daha sonra bana Nelson'un da onlarla gülmesinin kendisini nasıl mutlu ettiğini anlatacaktı. Birlikte çok badirelerden geçmişler: Sekiz hafta birkaç gündür hareket halindelermiş ve değişmeyen tek şey her akşam oyunu oynamaları olmuş. Farklı kasabalarda kendilerine özgü tarihleri ve karakterleri olan, oyunu ve bizzat aktörleri, kendilerine özgü, benzersiz bir şekilde yorumlayan farklı seyirciler. Köyün birinde, oyunun bitiminde köyün yaşlısı seyircinin karşısına çıkmış ve büyük törenle her birine uzun, lastiksi birer şerit vermiş armağan olarak. Deriye benziyormuş ama değişikmiş. Çiğnemek için mi? Sigara gibi içmek için? Anlaşılmış ki bir boğanın kurutulmuş diliymiş. Kimse ne işe yarar bilmiyormuş. Henry ihtiyara teşekkür etmiş, adamın kırışıklarla dolu yüzü hoşnut bir gülümsemeyle buruşmuş, derken bir oğlan çocuğu kalkıp şeritleri Diciembre aktörlerinin her birinin bileğine bağlamış. Sıkıca.

Herkes alkışlamış.

Harita hepsini içeriyor gibiymiş. Onlar için özel olarak yapılmışçasına.

"Rogelio'nun köyünün adını ilk kez orada mı gördünüz?" diye sordum Henry'ye, aylar sonra, ilk söyleşimiz esnasında.

Usulca başını salladı. "Öyle."

"Peki, tepkiniz nasıl oldu?"

"Bütün o şeylerden biriydi yalnızca." Durdu, derin bir nefes aldı. "Unuttuğum pek çok ayrıntıdan biri. Rogelio bana nereli olduğunu söylemişti (bana her şeyi söylemişti) ama bir an önce bana o köyün adını sormuş olsaydınız asla anımsayamazdım."

"Ama görünce..."

"Derhal tanıdım."

"Nelson ve Patalarga'ya hemen söylediniz mi?"

Henry bundan fazlasını yapmıştı: İşaretparmağını Rogelio'nun köyünün adının yanındaki noktanın üzerine koymuş ve uzak olmadığını, San Jacinto'dan en fazla birkaç saat mesafede olduğunu idrak edince, ürpermişti. Sessizleşmişti. Belli belirsiz, o kasabanın temsil ettiği olasılığı anlamaya başlamıştı. Geçmişle hesabını kapatmanın, geçmişle barışmanın bir yolu.

Nelson'un kalp kırıklığını unutmuş muydu? Bir kez daha alışılmış bencilliğine mi boyun eğiyordu.

"Hayır" dedi Henry bana. "Hepimizin bundan yarar göreceğini düşündüm."

Kasabanın adını söylemiş içinden ve gücünü hissetmiş, işaretparmağını cama, haritanın üzerinde yüzen noktanın üzerine iyice bastırmış. Bana şöyle dedi: O nokta bir fener ya da bir yıldız da olabilir pekâlâ.

"Baylar, planlarımızda değişikli oldu" demiş Henry. "Bir sonraki durağımız *burası*."

İkinci Bölüm

On Bir

Mónica'yla yaptığım ikinci söyleşinin üçüncü saati sıralarında, ailenin fotoğraf albümlerinden biri dizlerimde açıkken yaşadığım bir an vardı. Sanıyorum bu beklenmedik değildi, sözlerim ve tavırlarımla tam da bu türden bir şeye erişmeyi umut ettiğimi açıkça belli etmiştim ama buna rağmen nedense beklenmedikti. Nelson hakkında, sevgili arkadaşlarım ve hatta aile fertlerim dahil, birlikte büyüdüğüm insanların pek çoğu hakkında bildiklerimden daha fazlasını öğrenmiştim bile. Kısa süren yegâne karşılaşmamızı sarmalayan gizemi çözmeye yaklaşıyordum fakat başka bir şey daha vardı. Mesele ne öğrendiğimden ziyade nasıl öğrendiğimdi: Nelson'un sırları bana sırdaşları, sevgilileri, sınıf arkadaşları,

beni güvenilir bulan insanlar tarafından anlatılmıştı; hatırladıklarını benimle paylaşmaları sayesinde hep birlikte onuna adına bir şey başarabilirmişiz gibi. Onu yeniden yaratacakmışız gibi. Yeniden canlandıracakmışız. Onu dünyaya geri getirecekmişiz gibi. Parça parça onun iç dünyasının, hayal gücünün zenginliğini kavramaya başlıyordum. Kısmen de olsa, Diciembre'nin altı ay önce izlediği yolu izliyordum. Aynı yerlere gitmiş, onların gördüğü manzaraların bazılarını görmüş, konuştukları insanların çoğuyla konuşmuştum. Elverdiğinde günlüklerini rehber gibi kullanarak, her şeye Nelson'un gözleriyle bakmayı denedim. İyi günlerimde, başardığım duygusuna kapıldım.

Şimdi 2002 yılının Ocak ayıydı. Nelson'un büyüdüğü evde, annesiyle oturmuş, büyütüp yetişkin bir erkek olmasını sağladığı o utangaç ve duyarlı oğlan çocuğuna ilişkin hikâyelerini dinliyordum. Mónica biraz ağladı, özür diledi, sonra biraz daha ağladı.

Mónica'nın dikkatli gözetimi altında fotoğraf albümünün sayfalarını çevirirken Nelson ve Fransisco'nun 1983 civarında, hayvanat bahçesindeki maymun kafesinin önünde çekilmiş bir fotoğrafına rastladım. Ne Mónica ne de Sebastián vardı çerçevede, iki kardeş, ön planda yalnız duruyorlardı. Fransisco sıkılmış, sabırsızlanmış görünüyordu fakat Nelson gördüklerine kesinlikle hayran kalmış, riyasız, beş yaşında bir oğlandı. Ağzı bir karış açık gülüyor, kahverengi gözleri kocaman. Bir kolunu ağabeyinin beline dolamış ve ötekiyle omzunun üzerinden hayvanları işaret ediyor.

"Şuna bir bak" dedi Mónica ve gözlerini kısıp fotoğrafa, Nelson'un gülümseyen yüzüne baktı. Bu fotoğrafı gördüğüm diğerleriyle, önceki yılın Temmuz'undaki tek karşılaşmamızdan bölük pörçük hatırladıklarımla kıyasladım ve birden, son derece tuhaf bir duyguya kapıldım, sanki çift görüyordum. Sadece bir an için kendimi Fransisco ve Nelson'un yanında bir aileyle (kendiminkiyle) ve başka kardeşlerle (iki kız kardeşim-

le) dikilirken gördüm. Pek muhtemel olmasa da imkânsız olmayan bir tesadüf. Fotoğrafa bakakaldım.

Ben de bu şehirde büyümüştüm.

Ben de bir zamanlar çırpı bacaklı, tahta göğüslü, kahverengi saçlı bir oğlan çocuğuydum.

Ben de hayvanat bahçesine gitmiştim. Hepimiz gitmiştik.

Bu eski fotoğrafın geri planında dolaşan ben değildim ama rahatlıkla olabilirdim, zaten mesele de bu.

Çok çeşitli sebeplerden bu kasabanın adını vermemeye karar verdim. Oraya T. diyeceğim. Ne de olsa orada doğmuştum ve sadece üç yaşındayken oradan ayrılmış olsam bile, bu durum orayı canım nasıl isterse öyle adlandırma hakkı verir bana. Annem ve babam, ben daha çok küçükken kız kardeşlerimle beni şehre getirmişler ve öyle yaptıkları için minnettarım. Taşınmadan önceki hayatımıza ilişkin hiç anım yok, oysa babamızın kasabaya ve töresine ilişkin monologlarına düzenli olarak maruz kalırdık biz çocuklar, dolayısıyla rüya gibi bir dağ manzarası olarak hayatımızda daima vardı ve mükemmelliği uzaktan bizi huzursuz ederdi. Babamız sadece orayla bağımız olsun isterdi, şimdi yaşım büyüdükçe anladığım ve takdir ettiğim bir düşünce bu; ama o zamanlar, o düşüncelerin bize bir devlet dini gibi dayatıldığını duyumsardık. Hafızamda, bu konuşmalar daima bir araba alarmı yahut elektrik kesintisi yahut komşunun televizyonunun aşırı yüksek sesiyle kesilir. Çok seyrek olarak biz üç çocuk bir otobüse tıkıştırılıp kasabayı ziyarete götürülürdük. Ailemize nispet olsun diye bu yolculuklardan nefret ederdik yahut nefret ediyormuşuz gibi yapardık. Gözlerimizi kitaplarımıza diker, manzaranın zevkine varmayı reddederdik. Savaş kırsal bölgelere seyahat olanağını ortadan kaldırdığında, bir yanım rahata ermişti. Silahlar sustuğunda, annemle babamın tanıdığı ve sevdiği herkes tıpkı bizim gibi kasabayı terk edip yeniden başlamak için şehre gelmiş olduğundan, gitmemiz için sebep kalmamıştı artık.

Fakat benim anılarımdaki yahut annemle babamı anılarındaki T. Diciembre'nin gittiği zaman karşılaştığı yerle aynı değil. Bu metni hazırlamak için Patalarga ve Henry'yle başkentte söyleşiler yaptım, zaman içinde ileri geri gidip gelen, metin içinde zaten alıntıladığım uzun sohbetler. T. kasabasının da orada çok kısa bir süre bulunmalarına karşın, bu sohbetlerde adı geçti: Gölgede, dağların akut sürrealist durumuna sıkı sıkıya bağlı şekilde açınan bir olaylar dizisinin arka planı olarak (yüksekliği deniz seviyesinden sadece iki bin dokuz yüz metre, olur da merak edersiniz). Hem Henry hem de Patalarga bir seyahat programına tabi olmamaktan, gençken yaptıkları destansı Diciembre turnesinde olduğu gibi doğaçlama ilerlemekten mutlu olduklarını belirtiyorlar. Ama her ikisinin de dediğine göre, aralarından en heyecanlı, yeniden yola çıkmaya en can atan kişi Nelson'muş. Nelson'un kalp kırıklığından, Ixta'nın hamileliğinden yahut sonuç olarak Nelson'un ne tür planları olduğundan daha fazla söz eden olmadı. Henry'nin haritadaki noktayı işaret ettiği andan itibaren, Nelson gitmeye hazırmış. Kaçmak, kendisini onca sarsan haberle arasına mesafe koymak istiyormuş.

"Evet" demiş Nelson, "hadi çıkıp gidelim buradan".

Sadece Patalarga ertesi akşam oynamayı planladıkları oyundan öylesine söz ederek biraz olsun tereddüt dillendirmiş. Henry istifini bozmamış. "İptal edeceğiz."

"Neden bir gün bekleyemiyoruz?"

Henry açıklama yapamayacak kadar telaşlıymış. Onun yerine Nelson'u işaret etmiş. "Şu çocuğun haline bak. Mahvoldu. Yola devam etmemiz lazım. Hayat böyle."

"Benim için yapmayın" diye karşı çıkmış Nelson.

Patalarga, son sözler yabancı bir dilde söylenmiş gibi Nelson'a bakakalmış.

"Senin için bir şey yaptığı yok" demiş, "Senin için kılını kıpırdatmaz".

Nelson onay bekleyerek Henry'ye bakmış ve oyun yazarı omuz silkmiş.

Henry, Rogelio'dan yahut hapishaneden yahut daha önce hiç gitmedikleri bu yere böylesine çekilmesinin asıl nedenlerinden hiç söz etmemiş. Henry'nin yirmi yıldır en iyi arkadaşı ve sırdaşı olan Patalarga, o zamana kadar Rogelio adını hiç duymamış.

Merak ediyordum: Patalarga yahut Nelson, Henry'den daha fazla açıklama talep etmişler miydi acaba?

"Hayır" dedi hizmetkâr bana. "O cumhurbaşkanıydı."

Ertesi sabah San Jacinto'yu terk etmişler. Otogardan ayrılırlarken Henry'nin otobüsün penceresinden, "Siktir oradan Roosevelt!" diye bağırdığı söyleniyor: oysa oyunu iptal etmek için İngilizce dil okulunu aradığında, hiç şüphesiz, daha diplomatik bir dil kullanmıştı. Patalarga

T.'ye ulaştıklarında, Diciembre'nin kasabaya ilişkin olarak ilk farkına vardığı şey, oraya giden herhangi birinin ilk farkına varacağı, benim de her ziyaret ettiğimde dikkatimi çeken şey olmuş: Kabaca her sokağın yarısını oluşturan boş, panjurları kapalı, çok sayıda evin varlığı. Bütün binalar, belediye büroları haricinde, yeni bir kat boyaya muhtaçmış. Kasabanın dört bir yanını, bu yükseklik için neredeyse verimli sayılabilecek sarı yeşil tepeler sarıyor; tepeler sanki bir set tasarımcısı tarafından çizilmişçesine resim gibi görünüyor, karla kaplı dik zirvelerin gölgesinde cüce kalıyorlarmış. Kasaba yalnızca cazip terk edilmişliği bakımından dikkate değerdiyse bile, içinde bulunduğu vadi o zamana kadar gördüklerinin en güzellerinden biriymiş. Kasabanın seyrekliğiyle onu çevreleyen doğanın görkemi arasındaki zıtlık, T.'yi olduğundan da küçük ve önemsiz gösteriyormuş. Benzer bir şey dağ köyleri için de söylenebilirmiş sanıyorum ama etki nedense burada daha keskinmiş ,yalıtılmışlık duygusu, zamanın dışında olunduğu yanılsaması.

Dağlık bölgede karşılaşılan pek çok yerleşim yeri gibi, T. de erkeksiz bir kasabaydı. Yirmi üç yaşındaki Nelson'un, kırk yaşındaki Patalarga ve kırk sekiz yaşındaki Henry'nin hiç akranı yoktu. Kasabayı ziyarete gittiğim her defasında, aynı eksikliği

ben de duyardım. Çocuklar vardı, yaşlılar vardı ve bir avuç ergen oğlan vardı ki pek çok bakımdan farklı bir türdüler: Huzursuz, hoşnutsuz ve yüzlerinde Henry'nin kendi geçmişinden tanıdığı ifadeler olan oğlanlar. "Kaçış planı yapan mahkûmlar gibiydiler" dedi bana. Rogelio onlardan biriymiş, San Jacinto'da gelen otobüsten kasaba meydanına adım attığı anda, orada bekleşen oğlanları gördüğü anda, anlamış bunu. İçlerinde bir açlık, Rogelio'nun da duyduğu, yalnızca yirmi bir yaşındayken okuma yazma bilmez, umutsuz, korkmuş ve memleketinden uzakta Collectors hapishanesine düşmesiyle sona eren o tesadüfi ve şanssız yola iten aynı arzu varmış...

T.'nin meydanı basittir, görece bakımlı ve güzel: Doğu tarafında dalgalanan bir bayrakla süslü iki katlı belediye binası vardır, karşı tarafta, bölgenin en eski fakat en yüksek yapısı olan taş katedral, boş nişi her yıl Eylül festivali sırasında kasabanın koruyucu azizi için doldurulur. Kuzey tarafında rafları boş ve tozlu birkaç dükkân vardır, Diciembre oyuncuları bu dükkânların kapılarını nasıl bir programa göre açıp kapadıklarını asla anlayamamışlar. Imperial adlı otel, meydanın güney tarafındadır. Üç odası ve her odada bir çift çökmüş ikiz yatak vardır. Diciembre'nin kalması için otel sahibi odanın birine üçüncü bir yatak koymuş ve oda öylesine tıkış tıkış bir hale gelmiş ki neredeyse yürüyecek yer kalmamış. Otel ayrıca, kasabanın yegâne lokantası ve biricik barını da barındırır; o güzel balkonda, sakin meydana hayranlıkla bakarak pek çok akşam geçirmişimdir. Günün en sevdiğim zamanı gün battıktan sonra gelir, günışığı batıdaki sıradağların ardında kaybolurken, meydanın dört sokak lambası yanardı. Bu dört portakal renkli ışık topu nedense ısıtırdı beni, ışıklar öyle küçük, karanlık öyle sonsuzdu ki. Orada uzun uzun oturur, hiçbir zaman, hiçbir şeyin olmadığı duygusu yaratan meydanı izlerdim. Kabul ediyorum: Çocukken delirtici bulduğum ezici sükûnet neredeyse cazip hale gelmişti.

İyi ama hiçbir şey nasıl görünür?

Kamburu çıkmış yaşlı bir çift yavaş yavaş, minik ışıkların altında yumuşak gölgeler oluşturarak dolaşır. Arkalarından torunları yahut sıska bir köpek gider yahut yalnızdırlar, ısınmak için birbirlerine sokularak yürürler. Esinti çıkar ve sonra ay doğar. Çok geçmeden gökyüzünde yıldızdan noktalar belirecektir. T. böyledir işte, geceler boyu: bu kadar sessiz, böylesine huzurlu, bu kadar zararsız. Nelson, Henry ve Patalarga oraya vardıklarında da işte tam böyleymiş. Nelson orada alıkonulduğunda da tam böyleydi muhtemelen.

Rogelio'nun annesi meydandan dört sokak ötede, kasabanın içinden geçen nehrin batı yakasında otururdu. Belirtmem gerekir ki, doğduğum evin bulunduğu sokakta, bizim evin karşısında bulunurdu evi. Belirli aralıklarla yaptığım yolculuklar esnasında, bazen görürdüm kendisini ve daha o zamanlar çok yaşlı gelirdi bana. Bizim eve gelince: Yirmi yılı aşkın zaman boş kaldı, Aralık 2000'de, annemle babam başkentteki hayattan bıkana kadar. Kız kardeşlerim ve ben büyümüştük artık ve annemizle babamız T.'de yeniden rahat edebilirlerdi. Daha az konforlu ama sakin ve ucuz bir yaşam sürdürebilirlerdi. Şehirdeki evi satıp geçmişe duydukları özlemle doğrudan yüzleşmek üzere memlekete döndüler. Dönmekten memnundular ve bizi de sık sık ziyaret etmek için teşvik ettiler. Kız kardeşlerimin kendi aileleri vardı şimdi, eşleri ve çocukları geçerli mazeretti. Ben en küçükleriydim. Bekârdım. Baskı daha ziyade benim üzerimdeydi.

"Eve gel" derdi babam ne zaman konuşsak, oysa ben T.'yi pek öyle evim saymazdım doğrusu.

Rogelio'nun annesi konusunda babam şu itirafta bulundu: "Hâlâ yaşadığına inanamamıştım."

Henry'ye gelince, San Jacinto'dan kasabaya yaptığı otobüs yolculuğunun kendisi, cesurca bir edim, Collectors'dayken kaldığı bloğun, içindeki herkesle birlikte yanıp yıkıldığı habe-

riyle uyandığı günden beri kaçındığı özel bir korkunun kaynağıyla yüzleşme kararıymış. Kendi geçmişimizden daha korkunç bir şey var mıdır? Gerçek aşkın koparılıp alınmasından? Kasabanın sakin dış görünüşü kandıramamış Henry'yi. Onun açısından, T. boş, onun varlığıyla canlanmayı bekleyen bir tür ölü doğaymış. Önceki gece, bir hesaplaşmanın yaklaştığı duygusuyla doğru dürüst uyuyamamış.

T. tam olacağını hayal ettiği gibiymiş ya da hayal ettiği kasabanın bir müzesi gibi. Henry, Imperial'e yerleşir yerleşmez, çıkıp sevgilisini aramaya koyulmuş. Her yerde Rogelio'nun izlerini görüyormuş: Bir çocuk çamurlu parmaklarını bir dış duvarın beyaz sıvası üzerinde sürümüş; yaklaşık on beş adım devam ediyormuş, gittikçe silikleşen paralel çizgiler halinde. Rogelio? Elbette değilmiş ama yine de düşüncesi bile Henry'nin içini beklentiyle dolduruyormuş. Yanından geçen rastgele insanlara Rogelio'nun ailesinin evini sormuş ve genellikle boş bakışlarla karşılanmış. Rogelio'nun soyadını hatırlayamıyormuş, vaktiyle öğrenip öğrenmediğinden de emin değilmiş. Karşılaştığı insanlar yeterince dost canlısıymış ama çoğu ya bilmediğini söylemiş ya da kafa karıştırmayı amaçlar gibi görünen muğlak tarifler yapmışlar. Açık dükkânların birkaçına girip sormuş ama şansı dönmemiş. Her etkileşimin ardından kaygısı çoğalmış ama pes etmemiş. En nihayet, yarım saat dolaştıktan, bir işaret aradıktan sonra Rogelio'nun annesini tanıyor olabileceği umuduyla mor şallı yaşlı bir kadını durdurmuş. Uygun yaşta gibi görünüyormuş (ama aslında bu konuda hiçbir fikri yokmuş) ve doğrusu güttüğü mantık bundan ibaretmiş. Hikâyesini yahut hikâyesinin bir yorumunu ayaküstü anlatıvermiş, bu ürkmüş ama şaşırtıcı ölçüde sabırlı, devam etsin diye teşvik edercesine başını sallayarak dinleyen yabancıya (Mor şallı bu kadının kim olabileceğine dair kesin bir şey söyleyemiyorum). Rogelio'nun akrabası değilmiş, orası kesin, öyle söylemiş; ama onu tanıyormuş. Ailesini de. Ve Rogelio'nun annesi (Tanrı uzun ömür versin!) hâlâ hayattaymış.

"Ah, evet yaşıyor ve adı da Anabel" diye eklemiş yaşlı kadın, sesi titreyerek. İnce, kemikli parmağıyla nehir yönünü göstermiş ve minnettar ziyaretçisini bırakmış gitsin.

Böylece, T.'deki ilk günün öğleden sonrasının ilk saatlerinde, Henry gideceğini hiç hayal etmediği yere varmış: Öğlen güneşinin altında, boş, asfaltsız bir sokakta, çoktan ölmüş sevgilisinin büyüdüğü evin kapısını çalmaya hazırlanıyormuş.

Ve ben o gün hâlâ şehirde olmama rağmen, hayatım Nelson'unkiyle tam olarak o anda kesişmeye başlıyordu. Annem Henry'yi tam o zaman gördüğünü söylüyordu. Onu iki sebeple hatırlıyordu: Bir, çünkü yabancıymış ve T.'de yabancı bulunmazmış ve iki, çünkü çok gergin görünüyormuş. (Bizimki gibi bir kasabada insan niye gergin olsun?) Tam Henry'nin vardığı anda, tesadüfen annem de bizim evden çıkıyormuş ve bu gergin yabancı, annemi görünce gırtlağını temizlemiş.

"Burası Anabel Hanım'ın evi mi?" diye sormuş.

"Ve biliyor musun" diye anlattı annem daha sonra, "neredeyse değil diyecektim, sırf görünümünden hoşlanmadım diye".

Ama annem yalan söyleyemez. Belki şehre bir türlü alışamamasının sebebi de budur.

"Evet, tam burası" demiş. Sonra da değil demek aklından geçtiği için kızararak, aceleyle meydana doğru seğirtmiş.

Bu sırada Patalarga ve Nelson da kendi arayışlarını sürdürüyorlarmış. Oyunu sahneleyecek bir yer arıyorlarmış. Imperial'in az kullanılan balkon restoranı gayet güzel bir sahne olurmuş; ancak nazik ama temkinli işletmeci kabul etmemiş. Talepleri karşısında öylesine hayrete düşmüş ki adam ne Patalarga ne de Nelson ısrar edebilmiş. Hem zaten başka, daha iyi seçenekler varmış: Belediye'nin konferans salonu, o sırada kilitli olmasına rağmen, Eylül'e kadar boşmuş. Eğer sorarlarsa, Belediye Başkanı onlar için açarmış şüphesiz. Bu saatte onu

tarlasında çalışırken bulabilirlermiş: okulu hemen geçince, kuzey yönünde. Hazır o tarafa gitmişken, okul da iş görürmüş. Günbatımından hemen önce, öğleden sonra oyunu sahnelemek için gayet uygunmuş; Imperial'in müdürü onlara okul müdürünün adını bile vermiş, iyi bir adammış, onlarla konuşmaktan mutlu olurmuş, gerçi bağırarak konuşmaları gerekirmiş çünkü adam neredeyse sağırmış.

Nelson ve Patalarga adama teşekkür edip meydandan kuzeye, okula doğru yürümüş, kasabalıların Yeni Köprü dedikleri çürümekte olan ahşap bir yapıdan geçip öteye, geniş vadiye doğru gitmişler.

Patalarga'yla konuştuğumda, Nelson'un nasıl göründüğünü sordum, ne de olsa Ixta'dan haberi önceki gece almıştı daha.

"İyiydi" dedi Patalarga. "Şaşılacak kadar neşesi yerindeydi aslına bakarsan. Bu kasabaya neden geldiğimiz hakkında hiçbir fikrimiz yoktu ve yeni bir yerde olmak Nelson'a odaklanacağı bir şey vermişti."

Fakat aslında tam olarak yeni de sayılmazdı; bu durum, Diciembre'nin turnesi anlamında, normale dönüşü temsil ediyordu gerçekte. Son sekiz haftayı T. gibi viran kasabalarda geçirmişlerdi, kuş uçmaz kervan geçmez, uzun ve olaysız günlere alışık yerlerde.

Şehir hayatına kabaca işaret eden anormal San Jacinto ara faslı, şimdi çok uzak görünüyormuş. T.'nin sokakları ya sıkıştırılmış toprak yahut çatlak arnavutkaldırımı döşeliymiş; ancak her nasılsa evlerin, boş olanlarının bile, San Jacinto'da olmayan türden bir kalıcılıkları varmış. On yıl içinde neredeyse yoktan var edilmiş bir kentin beğenilecek (mimari ve kültürel) bir şeylerinin olması pek muhtemel değildir, oysa Rogelio'nun memleketi, benim memleketim, bu yıpranmış haliyle bile kalıcı olmaya yazgılı gibi görünürdü.

Nelson yürürken sessizmiş, bakışları tepelerde, gökyüzünde, inanılmayacak kadar güzel vadideymiş. Eriyen kar suları yükseklerden aşağı dereler halinde inip nehre karışıyor ve son-

ra çevredeki tarlaları sulayan elle kazılmış kanallara akıyormuş. Uzun bir ipin ucundaki bir keçiyi çekiştiren kırmızı kazaklı bir oğlan çocuğu aceleyle yanlarından geçmiş, Patalarga ve Nelson çocuğun okula doğru giden yolda koşarak ilerleyişini izlemişler.

"Büyüleyici" diye tarif ediyordu Patalarga orayı. Turne boyunca gittikleri bütün yerler gibi çarpıcı, yıkıldı yıkılacak, kusurlu ve muhakkak ki yaşaması zor bir yer; fakat örneğin bir maden kampının kötülüğünden azade. Yahut ağaç kesimi yapan bir kasabanın ilkelliğinden. Ya da bir kaçakçılık deposunun sefaletinden. Üstelik haklıydı: T. farklıydı. Kasabada ekonomik faaliyet adına, çiftçilik ve yılda iki kere yapılan, kasabayı hayata yahut bir tür hayata geri döndüren festival dışında bir şey yoktu. Yılın geri kalanı sessiz geçerdi. Şimdi Patalarga ve Nelson dağ havası gibi bu sakinliği soluyorlarmış. Uzun yağmur mevsimi nihayet sona ermiş ve mavi gökyüzünü lekeleyen hiç bulut yokmuş. Gün ortası güneşinin altında, kısa kollularla rahatça dolaşılabilirmiş.

"Çok güzel" demiş Nelson.

Bunlar, yürümeye başladıklarından beri Patalarga'nın Nelson'dan duyduğu ilk sözlermiş. Ardından eklemiş. "Tebrik etmeyi unuttum, biliyor musun?"

"Anlamadım?"

Nelson başını sallamış. "Bana hamile olduğunu söylediğinde, 'kutlarım' demedim." Yavaşlamış, başını yere eğmiş. "Söylemem gereken buydu, öyle değil mi?"

Okula varmak üzerelermiş, bir grup çocuğun paydosu beklediğini işitebiliyorlarmış, gülüşme seslerini, sabırsızlanışlarını. Nelson durmuş. "Belki de Ixta'nın hamileliği iyi bir haber."

"Bebek her zaman iyi haberdir" demiş Patalarga.

Nelson başını sallamış. "Demek istediğim, benim için iyi haberdir."

Ixta'yla birlikte bir hayat kurma planlarını, istediği kadar değişken ve belirsiz olsun, hâlâ gerçekleştirebilirmiş. Birlikte

oturmaya başlar, çocuğu birlikte büyütürlermiş. Patalarga'ya o sabah çok çok tuhaf bir duyguyla uyandığını söylemiş. Artık başka bir hayatın nasıl olabileceğini görebiliyormuş. O hayat onun olabilirmiş. Ixta hâlâ onun olabilirmiş.

Patalarga cevabının umut verici ama gerçekçi olmasını istemiş. "Öyleyse ne demeye burada duruyorsun?" demiş, "Neden geri gitmiyorsun?"

"Gideceğim. Yakında. Buna mecburum." Sonra aynı soruyu gerisingeri Patalarga'ya sormuş: "*Sence* ne yapmalıyım?"

Nelson güneşe karşı gözlerini kırpıştırarak bakıyor, hakikaten bilmek istiyormuş.

"Peki, ne cevap verdiniz?" diye sordum.

Şehirde Patalarga'yla üç kez buluştum. Birlikte yemek yedik, elimizde sararmış eski programlar, bütün her şeydeki naif tutkuya gülerek ve şaşarak Diciembre'nin tarihini gözden geçirdik. Geçmiş ve gelecekteki görkemli günleri hayal ederek dökük Olympic'te dolaştık, Patalarga bana hikâyesini ve daha fazlasını (ayrıntıları ve anekdotları, ayrıca bu metinde yer vermediğim itirafları) anlatırken Wembley'de biralar içtik. Bir tür bağ kurduğumuzu söylemek abartı olmaz. Patalarga, bugün bile, arayabileceğim ve dostane bir sohbet etmeyi, hatta belki içki içmeye yahut akşam yemeğine davet edilmeyi bekleyebileceğim biri.

Sorduğum bütün sorular arasında, nedense, onu en çok rahatsız eden bu oldu.

İlk, tatmin edici olmaktan uzak cevabı şu oldu: "Bir sürü şey söyledim. Unutma ki olacakları bilmeme imkân yoktu."

"Elbette" dedim ve üstüne gitmedim.

Çenesini ovuşturdu.

"Nelson'a önünde her türlü seçeneğin olduğunu söyledim. Eve dönüp onun için savaşabileceğini söyledim. Kazanabileceğini yahut kaybedebileceğini ama her ikisinin de onur verici olacağını."

"Peki, Nelson ne dedi?"

"Bir savaşçı olmadığını, hiçbir zaman olmadığını ve bu durumun onu korkuttuğunu söyledi. Ben de saçmaladığını söyledim. Tabii ki bir savaşçıydı. Daha da fazlasıydı. Bir katildi, öyle değil mi? Her gece sahnede beni öldüren o değil miydi?"

Nelson bunu duyunca gülmüş, Patalarga da.

"Doğru söylüyorsun" demiş Nelson. "Ben bir katilim. Herkes dikkatli olsun. Herkes kendine dikkat etsin."

On İki

Göç başlamadan önce, kasabanın hâlâ canlı olduğu günlerde, T. dört bölgeye ayrılırmış. Nehir kasabayı doğu ve batıya bölerken, meydanın kuzeyinde kalan alan kültür ve sınıf bakımından güneyinde kalan kısımdan farklı görülürmüş. T. küçükmüş küçük olmasına fakat mahalleleri birbirinden ayıran hatlar keskinmiş ve itiraz kabul etmezmiş.

Rogelio'nun ailesi, benimki gibi, güneybatıdandı; hâlâ yaşayan bir avuç ihtiyardan ve belki kasabanın birkaç bin eski sakininden başka kimse için anlamı olmayan bir ayrıntı. Babam için bir anlamı vardı fakat elinden gelen bütün çabayı göstermesine rağmen bu duyguyu çocuklarına aktaramadı. En nihayet ona güneybatıyı sorduğumda, öğrendiklerim şunlar oldu:

Burası geniş ailelerin ve görece alçakgönüllü evlerin bulunduğu bir mahalleymiş. Kural olarak erkekleri topraksızmış ama kimi zaman kuzeybatıda, sadece yedi sekiz sokak uzakta ama bambaşka bir dünyada yaşayanların topraklarını işlemek için tutulurlarmış. Kimileri marangoz, taş ustası, daha sonraları tamirci ve şoförmüş. Mahallenin kadınları perde ve giysi diker, kazandıkları küçük miktardaki parayı saklasınlar diye kocalarına verirlermiş. Bunlar (kalıpyargı der ki) dedikoduya yatkın ve dedikodu yaymakta uzman, bir grup olarak ortada dolaşan söylentilerin kahramanı olmaktan gocunmayan kadınlarmış. Güneybatı mahallesinin kadınlarının, kocaları iş aramak için gittiği vakitler, çocuklarını yatırdıktan sonra erkek ziyaretçiler kabul ettikleri söylenirmiş. Kuzey tarafta bir yuva yıkıldığında, suçlunun güneydoğudan bir kadın olduğu varsayılırmış. Eğer bir şey çalınırsa, kasabanın yarı zamanlı çalışan yegâne polisi, güneybatıyı ziyaret eder, oğlan çocuklarını toplayarak mülkiyet hakkı konusunda nutuk çekermiş.

T.'nin çocuklarına gelince, hepsi aynı okula gidermiş ve bir süre için arkadaş bile olurlarmış fakat dokuz on yaşlarına gelince, bu saçma mahalle rekabetini tamamen içselleştirirlermiş. Oğlanlar ara sıra kapışır ama bu ender olarak ciddi bir hal alırmış. Güneybatının delikanlıları yerlerini anladıkları andan itibaren, hiç sorun çıkmazmış. Kendilerinden önce babalarının yaptığı gibi, gerektiğinde baş eğmeyi öğrenirlermiş.

Bugünlerde, mahalleler arasındaki sınırlar belirsizleşmeye yüz tutmuştur, o kadar ki, benim gibi yarı-yabancıların bile farkı anlaması neredeyse imkânsızdır. T.'nin her tarafı boşalmış, her yeri neredeyse eşit oranda ihmal edilmiştir. Nüfusunun en yoğun olduğu günlerde, kasaba belki yedi bin kişiye yuva olmuştu (bu da Collectors'un bugünkü toplam nüfusundan daha az demektir) fakat Diciembre geldiğinde iki bini biraz aşkın bir nüfusa sahipti. Yağmur mevsiminde bir mülke baksın diye tutulan tek tük dağlılar dışında, annemle babam üç yılı aşkın zamandır kasabaya yerleşen ilk insanlardı. Ağabe-

yi Jaime, Rogelio henüz on üç yaşındayken birkaç saat ötedeki San Jacinto'ya taşınmış ve sonunda hayli zengin olmuştu; gerçi o paranın pek azını T.'de harcardı.

Rogelio'nun Anabel Hanım olarak bilinen annesi, kendisine bakan kızı Noelia ile birlikte kasabada kalmıştı. O öğleden sonra, Henry gelmiş ve annemle yapığı kısa konuşmanın ardından nihayet kapıyı çalacak cesareti bulmuş, ona kapıyı açan Noelia olmuş.

"Nazikti" dedi bana daha sonra, "biraz tuhaftı elbette ama çok nazikti. En azından başlangıçta. Annemle konuşmak istedi, Rogelio'nun bir arkadaşı olduğunu söyledi ve ben de tabii ki içeri davet ettim. Biz burada öyle yaparız. Ondan haber getirmiş olabileceğini düşündüm."

Henry, evin bakıma muhtaçlığı karşısında hayrete düşerek içeri girmiş. Kapıyı kapatmak gibi basit bir edim bile, fark etmiş ki, incelikli manevralar gerektiriyor: Kapatmak için iterken, kapıyı önce kaldırmak, sonra da çarpılmış ve şişmiş ahşabı yerine oturtmak lazımmış. Artık daha ileri gitmeyecek gibi görünürken, Noelia bir, iki, üç kez omuzlamış kapıyı ve ancak o zaman kilitleyebilmiş. Henry bunu hayret verici bulmuş. Günün birinde, diye düşünmüş, bu kadın kendisini içeride kapana kısılmış bulacak.

Ev, diz boyu ot bürümüş son derece bakımsız bir bahçeyi çevreleyen birkaç odadan ibaretmiş. Noelia, Henry'yi oturma odasına götürmüş ve orada beklemesini söylemiş. Henry'nin Noelia'yı Rogelio'nun annesi sandığı kısa bir an boyunca bir karışıklık yaşanmış fakat Noelia bir kahkaha atarak durumu aydınlığa kavuşturmuş.

"Tanrı aşkına, hayır!" demiş. "O benim küçük kardeşim."

Noelia, Anabel Hanım'ın tam öğlen uykusundan kakmak üzere olduğunu söylemiş. "Bugünlerde çok uyuyor. Pek iyi değil de anlıyorsunuz değil mi?"

"Bilmiyordum. Hasta olduğunu duyduğuma üzüldüm. Eğer uygun değilse, ben gide..."

Noelia gülümsemiş. "Hayır, hayır. Kalın. Pek ziyaretimize gelen olmuyor. Şimdi getiririm onu."

Henry teşekkür etmiş ve Noelia onu yalnız bırakmış. Birkaç ahşap sandalye, duvara dayalı bir bank ve renkli örtüsünün üzeri saydam bir plastikle kaplı, üzerinde eski gazeteler yığılı dar ve uzun bir yemek masası varmış. Karşı köşede üzerinde tozlu çerçeveler içinde aile fotoğraflarının bulunduğu bir konsol varmış ve Henry görür görmez taş kesilmiş. Önce konsola doğru bir adım atmış, durmuş ve sonra geriye bir adım atmış.

Görüşmemiz sırasında bu ânı tarif ederken, Henry bu deneysel dansı bana gösterme ihtiyacı duydu. Ayağa kalktı, öne arkaya, öne arkaya adımlar attı. Fotoğraflara bakmayı, onları birer birer incelemeyi, Rogelio'nun bebeklik, çocukluk, ergenlik hallerini tanımayı her şeyden çok istiyor ama bir türlü yapamıyormuş. Sevgilisini son kez görmesinin üzerinden on yıldan fazla geçmiş ve anılarındaki imgeyle karşılaştıracak gerçek bir resim yokmuş elinde. Birlikte hiç fotoğraf çektirmemişler. Daha zengin bazı mahkûmlar porte çizdirirlermiş ama ne Henry'nin ne de Rogelio'nun böyle şeylere verecek parası varmış. Bu arada, Diciembre turne için şehirden ayrıldığından bu yana, bu adam rüyalarına giriyormuş. Takside Henry'yle birlikte gidiyor, ahşap kaldırımın orada birlikte kahve içiyorlarmış. Bu rüyalardan birinde, Henry'nin okulunda öğrenciymiş Rogelio, kaşlarını çatmış açık bir kitaba bakarak, küçük bir sırada, rahatsız bir şekilde oturuyormuş. Rüyalarda sık sık olduğu üzere, rüyayı onca rahatsız edici kılan imgelerin sıradanlığıymış, sanki bir yerlerde o iki adamın yan yana yaşadıkları, bir başka paralel hayat varmış gibi. Henry'nin açıklamaya çalıştığı şey buydu ve o önümde ileri geri hareket ederken, kafa karışıklığını kavrayabildim bir şekilde. İkircikliliğini.

Anılarını yahut rüyalarını bu fotoğraflarla kıyaslayamamış. Yanlış hatırlıyor olmaktan korkuyormuş? Hafızasının ona oyun oynamasından.

Böylece, fotoğraflara bakmak yerine sandalyeye, fotoğraflardan mümkün olduğunca uzağa oturmuş ve yüzünü aksi yöne dönmüş.

Rogelio'nun annesi nihayet geldiğinde yahut daha doğrusu ona getirildiğinde, kadının ne kadar küçük olduğuna şaşmış. Rogelio'nun onu hükmeden biri olarak tarif ettiğini hatırlamış; müşkülpesent karakterli, erkekleri korkutabilen gümbür gümbür sesli bir kadın; fakat zaman bütün bunları silikleştirmiş ve geriye daha hafif, daha yumuşak bir şey kalmış. Açık renk teni neredeyse saydam ve kırış kırışmış, buruşturulmuş ve sonra elle yeniden düzeltilmiş bir parça alüminyum folyonun dokusuna benziyormuş. Saçı bembeyaz olmuş ve düzinelerceymiş gibi görünen kat kat giysilerin içindeymiş: kazak, üstüne uzun kollu bir bluz, üstüne başka bir kazak, onun üstüne sarılmış şal... Bir eşofman altının üzerine çekilmiş diz boyu yün çoraplar varmış ayağında ve baldırlarının yarısına kadar inen mavi bir etek giyiyormuş. Soğuğa her şeyden fazla saygı gösteren bir kuşağa mensupmuş, sıcağa güvenmeyen, onu ara sıra gerçekleşen geçici bir yanılsama gibi gören bir kültüre. Soğuk kalıcı, ebedi ve güvenlidir onlara göre. Gün onunla başlar ve onunla biter.

Bunu biliyorum çünkü benim büyükannem de öyleydi.

Anabel Hanım, bitap bir sesle de olsa, resmi bir şekilde Henry'ye hoş geldiniz demiş. "Küçük Rogelio'mu gördünüz mü?"

Henry başıyla onaylamış.

"Bu iyi."

Noelia gülümsemiş. "Gelin güneşte oturalım, olur mu anacığım?"

İki kadın dönüp güneşli bahçeye çıkmışlar. Noelia annesini bahçede ustalıkla, incelikli hareketlerle yönlendirmiş. Kısa mesafeyi yavaş yavaş, bir ara otların arasına saklanmış bir kediyi sevmek için duraksayarak almışlar. "Pisi, pisi, pisi" demiş Anabel Hanım ve küçük bir kız gibi kendi kendine gülmüş.

Henry, ilerlemelerine hayranlık duyarak, bir açık hava odun sobasının yanında duran bir çift alçak ahşap sandalyeye oturuncaya dek kapıdan izlemiş ikisini. Hareketlerinin zarafetine, Noelia'nın annesinin sandalyeye oturmasına nasıl bir dikkatle yardım ettiğine öyle dalmış ki, yardım önermeyi bile unutmuş. Onlar ise ihmal edilmeye, her şeyi kendi başlarına yapmaya öyle alışıklarmış ki, Henry'nin kusurunu neredeyse fark etmemişler. Arkalarından onlara katılmak üzere o da dışarı çıkmış ve Anabel Hanım'ın karşısındaki sandalyeye, dizleri neredeyse dokunacak kadar yakın, oturmuş. Noelia sağında oturuyormuş ve yanmayan soba karenin dördüncü köşesini oluşturuyormuş.

Bu noktada her şey yolundaymış.

Güneşte, üçü birlikte, bu son sakin ânın tadını çıkararak oturmuşlar. Sonra Noelia, Rogelio'yu nereden tanıdığını sormuş, bunun üzerine gülümsemiş Henry.

Kendisini geçmişin yükünden kurtarmaya hazırlanıyormuş.

"Collectors'da karşılaştık" demiş.

"O da nedir?" diye sormuş Noelia.

Derin bir nefes vermiş. "Hapishane. O ölmeden hemen önce, orada aynı hücreyi paylaşıyorduk."

Bir sessizlik olmuş, Henry'nin bir şeylerin fena halde ters gittiğini anlamasına yetecek kadar uzun bir sessizlik. Bunu iki kadını yüzünde, gözlerini kendisine bakma biçimlerinde görmüş. Anabel Hanım'ın gözleri iyice küçülmüş ve Henry yaşlı kadının yanaklarından kanın çekildiğini izlemiş.

"Özür dilerim" demiş, başka ne diyeceğini bilemediğinden.

Anabel Hanım kızına dönmüş. "Öldü mü dedi?"

Sesinde dehşet varmış.

"Hayır, anacığım."

"Ne demek istiyor?" Şimdi fısıltıyla konuşuyormuş. Henry kapıya doğru bakmış, koşarak bahçeyi geçmesi yeterliymiş. Beş koşu adımı, en fazla yedi.

"Bir yanlışlık olmalı" demiş Noelia.

Öğleden sonra güneşi kör ediciymiş.

"Rogelio hapiste değil" demiş Noelia. "Rogelio ölmedi."

"Ölmedi."

"O California'da yaşıyor. Yıllardır orada."

"Biliyorum" demiş Henry çünkü buna inanmayı her şeyden daha çok istiyormuş. Belki de her şeyi yanlış anlamış, olabilirmiş. Rogelio gerçekten *hayatta* olabilirmiş.

"Rogelio tamircidir, kardeşim Jaime gibi. Los Angeles'in dışında yaşıyor."

"Los Angeles" diye tekrarlamış Henry.

Noelia duraklamış. "Aynı kişiden mi söz ediyoruz?"

Henry cevap vermemiş, verememiş.

"Benim Rogeliom" demiş Anabel Hanım, sesi çatallaşarak. "Benim yavrum." Söylediği her cümleyle daha da ufalıyor gibiymiş, yok olmaya çalışırcasına, sırtını daha da kamburlaştırıyor, sandalyesinde daha da çöküyormuş.

Birden, Noelia kalkıp gitmiş.

Bir anlığına, Henry, Anabel Hanım'la yalnız kalmış. Anabel Hanım'ın yakın havası bütünüyle kaybolmuş, Henry'nin kendisine saldırmasından korkuyormuşçasına sinmiş karşısında. Henry parlak güneşe karşı gözlerini kapatmış ve Rogelio'nun bu kadınla, annesiyle ilgili anlattıklarını hatırlamaya çalışmış.

Hiçbir şey hatırlamıyormuş.

Diyecek bir şey bulamayınca, "Her şey yoluna girecek" demiş.

Anabel Hanım ona bakmak için bakışlarını kaldırmış, ama Henry karşılık vermemiş.

Tam o sırada Noelia bir fotoğrafla çıkagelmiş, korkusundan bakamadığı çerçeveli fotoğraflardan biriymiş elindeki. Henry'ye uzatmış.

"Bu o mu?"

Henry kolunun yeniyle temizlemek için camı ovarak fotoğrafa eğilmiş. Sertçe doğrulup arkasına yaslanmış. Fotoğraftaki

genç bir erkeğin, bir oğlanın yüzüymüş. Mucize kabilinden bir insan. Fotoğraf solmuş ve eskiymiş fakat aynı canlı kahverengi gözler, aynı dar surat ve geniş alınmış gördüğü. Aynı Rogelio. Çerçevenin camını bir kez daha silmiş ve gülümsemiş. Çerçeveyi paltosunun cebine tıkıp kaçmak arzusuna zor direnmiş.

Anabel Hanım ve Noelia bekliyorlarmış.

"Hayır, bu o değil" demiş Henry. "Korkarım bir hata yaptım."

Noelia derin bir nefes vermiş.

"Gördün mü anne? Hiçbir şey bildiği yok. Neden söz ettiğini bile bilmiyor."

"İkinizi de üzdüm. Buraya gelmemeliydim."

"Jaime'yi ara" demiş Anabel Hanım. "Buna güvenmiyorum ben."

Noelia ayağa kalkmış. "Kaygılanma anne. Şimdi gidiyor. Güle güle de."

Henry'nin bakışları Noelia'nınkilerle karşılaşmış ve utanç duymuş. Fotoğrafı Anabel Hanım'a vermiş ve o da hiç yorum yapmadan almış. Gözleri dolu doluymuş. Bir eliyle kızının kolunun yenine yapışmış ve tıpkı dikkat çekmeye çalışan bir çocuk gibi, yavaşça çekiştiriyormuş.

"Rogelio nerede?" demiş. "Rogelio'yu görmek istiyorum!"

"Gelecek anacığım."

"Öldü mü?"

"Elbette ki ölmedi!"

Henry ayağa kalkmış. Yapılacak bir şey kalmamış geriye. Resmi ve abartılı bir resmiyetle öne eğilmiş, titrediklerini Noelia ve Anabel Hanım görmesin diye ellerini arkasında birleştirmiş.

"Affınıza sığınırım" demiş Henry. "Sizi rahatsız ettiğim için çok üzgünüm. Kendim çıkarım."

Henry panik halinde dönmüş. "Kasabayı hemen terk etmek istiyordum" diye anlattı bana daha sonra ama bu imkânsızmış.

Onları T.'ye getiren otobüs çoktan San Jacinto'ya dönmüş ve ertesi sabaha kadar başka bir yolu da yokmuş. T. şimdi Henry'ye tehditkâr geliyormuş, insanların öldüğü ama yaslarının asla tutulmadığı bir yer gibi. Önceki haftalar boyunca Rogelio hakkında hayli düşünmüş ve San Jacinto'da vitrinde o haritaya denk geldiğinden beri bu düşünceler daha da yoğunlaşmış. Bu karşılaşmayı pek çok değişik biçimde hayal etmiş ve bütün bu süre zarfında eski hayatıyla bu şekilde barışma çabasının bir olgunluk belirtisi mi, yoksa bencillik işareti mi olduğunu düşünüp durmuş. Sonradan olanları hiçbir şekilde amaçlamadığını söylediğinde, ona inanıyorum. Sadece Rogelio'nun ailesinin oğullarının ölmüş olduğunu bilmeyebilecekleri aklına bile gelmemiş.

Henry doğru Imperial'e gitmiş ve otelciyi ikinci kattaki verandayı açıp kendisine bir içki getirmeye ikna etmiş. Sadece bira varmış ama mesele değilmiş. İdare edermiş. Henry meydana hâkim bir masaya oturmuş, otel sahibi mesafesini koruyarak uzak bir köşeye sinmiş, sesini kıstığı transistorlu radyosunu dinliyormuş.

Geç bir saatte Patalarga ve Nelson göründüklerinde, Henry üçüncü birasının yarısındaymış. Onları görmekten pek de mutlu olmamış, biraz daha yalnız kalmayı tercih edermiş. Yine de onları karşılamak için ayağa kalkmış ve kalkarken bardağı devirmiş. Kimse yakalamak için yekinmemiş. Bira masanın üzerine yayılır ve sonra ince uzun bir hat halinde akmaya başlarken, bardağın yuvarlanıp masanın kıyısında durmasını seyretmişler hep birlikte.

"Hoş" demiş Patalarga.

Henry bardağı düzeltmiş, kurutmak için parmaklarını silkmiş ve seslenip bir havlu istemiş.

"Bırakın kalsın" diye bağırmış otelci, barın öte ucundan.

Henry ellerini kotuna silmiş. İkindi vaktiymiş, güneş hâlâ yüksekmiş. Bütün vadi ışıkla yıkanıyormuş ve T.'nin caddeleri, kullanılmayan bir film setini andırıyormuş. Bütün bunlar başını ağrıtıyormuş.

"Pekâlâ, mesele nedir?" demiş Henry.

Nelson gayet iyiymiş yahut öyle görünüyormuş. Gözleri hoşnutlukla parlıyormuş. "Bu akşam gösterimiz var. Belediye başkanı bizim için konferans salonunu açtıracak."

"Bu akşam mı?"

Patalarga kaşlarını çatmış. "Evet, bu gece. Bu iyi haber, Henry."

"Öyle olurdu" diye cevap vermiş Henry, "İki saat önce iyi haber olurdu. Ama şimdi o kadar da iyi bir haber olduğundan kuşkuluyum".

Nelson ve Patalarga açıklama yapmasını beklemişler ama Henry nereden başlayacağını bilemiyormuş. Eğer yeterince uzun süre sessiz kalırsa, diye düşünmüş, belki de oyunu oynamaktan kurtulabilirmiş. Arkadaşları ona bakıyorlarmış.

Sonunda pes etmiş. "Collectors'da ölen eski bir arkadaşımın ailesini görmeye gittim"

"Tamam" demiş Patalarga.

"Burada olmamızın sebebi bu. Bu yüzden buradayız. Ama arkadaşımın ailesi, annesi, kız kardeşi, onun öldüğünden habersizdiler. Onları üzdüm. Beni yalan söylemekle itham ettiler. Kovdular beni."

"Kovdular mı?" diye sormuş Nelson.

"Bir bakıma."

Üç arkadaş bir an susmuşlar.

Nelson'un ikna olmamış bir hali varmış. "Ve?"

Oysa durum Henry'ye çok basit, çok açık görünüyormuş.

"Kendimi kötü hissediyorum."

Nelson duyduğuna inanamaz gibi gülmüş ve Patalarga'ya dönmüş. "Kendini kötü hissediyor, öyle mi?"

Patalarga cevap vermemiş, sadece başını sallayıp öteye dönmüş.

"Anlamanı beklemiyorum" demiş Henry.

Nelson öfkeyle patlamış. "Tam olarak nedir o? Benim anlamadığım?"

"Gösteriye çıkamam."

"İptal mi ediyorsun?"

"Henry, iptal edemezsin" diye araya girmiş Patalarga.

Henry kollarını göğsünde kavuşturmuş. "Ediyorum. Ettim bile."

Bundan sonra olanlar hepsini şaşırtmış: Nelson iki eliyle Henry'yi öyle bir itmiş ki, kıç üstü düşmüş oyun yazarı. Sandalyelerden biri paldır küldür devrilmiş. Boş bira bardağı da bir kez daha devrilmiş ama bu kez masadan yere düşmüş.

Nelson, yüzü öfkeden kıpkırmızı, Henry'nin tepesine dikilmiş. Belki de gerçekten bir savaşçıydı.

Patalarga elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışarak aralarına girmiş ve Nelson'u sakinleştirmeye çalışmış. Kolay değilmiş. "Senin neyin var ha? Bizi ne demeye getirdin buraya?" diye bağırmış Nelson. "Bizden ne istiyorsun?"

"Onu hiç öyle görmemiştim" dedi Patalarga daha sonra bana.

Nelson'u Henry'nin ayağa kalkmasına yetecek kadar geriye itmeyi başarmış. Oyun yazarı ayağa kalkmış, gömleğini düzeltmiş ve hayret içinde kendilerini izleyen otelciye eliyle durmasını işaret etmiş. Sonra öfkeyle Nelson'un karşısına geçmiş. Derin bir nefes almış. Hafiften horozlanır bir havası varmış.

"Patalarga" demiş, "ben bunu hak ettim mi?"

"Dürüstçe söyleyeyim mi istiyorsun?"

Henry başını sallamış.

"Evet."

Henry bir an şaşırmış, sonra havası sönmüş. O enerji çakımı, geldiği gibi hızla yok olmuş, arkadaşlarına bakmış, boş verandaya, önlerindeki meydana ve kendisini küçücük hissetmiş.

"Nedenini merak ediyor musun?" demiş Nelson sertçe. "Söyleyeyim. Bencillik ediyorsun. Keyfin için."

Henry sandalyesine çökmüş. "Doğru mu bu?" diye sormuş Patalarga'ya bir cevap arar gibi gözlerine bakarak.

Patalarga başıyla onaylamış.

Henry gözlerini ovuşturmuş. "Pekâlâ" demiş. "Siz kazandınız. Oynayacağız."

Rogelio'nun büyüdüğü evde durum kötüleşiyormuş, Noelia kaygılanmaya başlamış. Bu iki kadına anlatılan hikâye, onların bildiği hikâye şöyleymiş: Sevgili Rogeiloları ilkin çalışmak üzere şehre gitmiş, sonra da yirmi bir yaşındayken ABD'ye göç etmiş. Jaime bunu onlara genel hatlarıyla, gerçek görünmesine yetecek kadar ayrıntı içerecek şekilde anlatmış. Rogelio Orta Amerika'da sınırlar geçmeyi, iç savaşlara bulaşmadan yol almayı başarmış, Meksika'yı otobüsle geçmiş ve Nogales'teki bir tünelden ABD'ye girmiş. En sonunda Los Angeles şehrine ulaşmayı başarmış. Bildikleri kadarıyla orada kalmış ve onları ziyaret etmek için geri gelmemiş çünkü yasal belgeleri yokmuş. Jaime onunla yılda ortalama bir kez konuştuğunu iddia ediyormuş ve onlar da ona inanıyorlarmış. Noelia bundan asla şüpheye düşmemiş ve Anabel Hanım'a gelince, o bu düşünceye büyük bir kararlılıkla yapışmış. Her yıl, küçük oğlunun doğum gününde onun için bir pasta yapmış.

Eğer Anabel Hanım'ın kanağanlığı inanılmaz görünüyorsa, buranın T. olduğunu hatırlayın: İhtiyacınız olan tek şey kapılarına kilit vurulmuş dizi dizi evleri gözünüzün önüne getirmektir. Bir başka yerde bu inanılması zor gelebilir fakat burada hiçbir şey Rogelio'nun on yedi yıldır kayıp olmasından ve buna rağmen sağ varsayılmasından daha olağan değildi. Babam kırk beş yıldır görmediği ve haber almadığı insanlar hakkında sevgi dolu bir şekilde konuşurdu ve sesinin tonuna bakarak bu insanların yarın ortaya çıkmasını ve kopmaz dostluklarını tazelemelerini bekleyebilirdiniz. T. gibi yerlerde zaman bambaşka bir anlam taşır. Tıpkı mesafe gibi. Tıpkı anılar gibi. Hemen her ailenin çalışmak için gurbete gitmiş bir oğlu vardı. Bazıları eve para gönderirler, bazılarıysa hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolurlardı. Aksi kanıtlanana kadar, hepsinin yaşadığı varsayılırdı. Kasabanın söze dökülmemiş amentüsüydü bu.

Rogelio'nun kaderine ilişkin gerçek, Henry'nin paylaştığı hikâye, bu dengeyi bozmuştu. Doğal olarak, durumdan en ağır etkilenen Anabel Hanım olmuştu, iyi bir gününde bile, bunama yüzünden denetleyemediği ruh hali savrulmaları yaşıyordu. Ama o öğleden sonra, Rogelio'nun ölmüş olduğu düşüncesi, onu dehşete düşürmüştü ve Henry'nin gitmesinin üzerinden çok geçmeden, öfke ve çaresizlikle ağlıyordu.

"Rogelio'ya, bebeğine seslenip duruyordu" dedi Noelia daha sonra bana: "Ne yapacağımı bilemiyordum, neden kimse ona söylememişti? Bir annenin böyle şeyleri bilmesi gerekmez miydi? Neden kimse bana bir şey söylememişti?"

Üçe birkaç dakika kala, annesine bir sakinleştirici vermeyi ve ikna edip yatağa girmesini sağlamayı başarmış. Kolay olmamış bu. Yaşlı kadın uyuyuncaya kadar, sorduğu bütün soruları saptırmış, sonra sokak kapısını açıp hızla kasabaya koşmuş. Eğer Henry, Patalarga ve Nelson kendi tartışmalarına kapılmamış olsalarmış, Noelia'nın bir eliyle taşlara takılmasın diye eteğinin ucunu tutarak hızla meydanı geçtiğini görebilirlermiş.

Sonunda kardeşi Jaime'ye telefonla ulaştığında, saat üçü biraz geçiyormuş. Dilinin döndüğünce durumu açıklamış fakat olanlara kendisi de tam olarak anlam verememiş, Rogelio hakkında konuşan bu yabancının durduk yere nereden çıkmış olduğunu Jaime de anlayamamış yahut anlayamamış gibi yapmış; sonunda Noelia'nın sabrı taşmış. Yöntemini değiştirmiş, açıklamaya çalışmaktan vazgeçmiş.

"Neden bana söylemedin?" diye sormuş Jaime'ye.

Kendi sesi kendisini şaşırtmış. Elleri titriyormuş. Bağırmayalı yıllar varmış.

Hattın öte ucunda bir sessizlik olmuş. Ardından: "Ne hakkında?"

"Rogelio hakkında" demiş.

Jaime'nin iç geçirdiğini duyabiliyormuş. "Annem biliyor mu?"

"Perişan oldu."

"Hemen geliyorum" demiş ve telefonu kapatmış.

Jaime hemen arabasına atlamış ve akşamın erken saatlerinde, tam meydanın sarı ışıkları titreşerek yanarken ve Diciembre belediye konferans salonunda birkaç düzine seyirci önünde sahneye çıkmaya hazırlanırken T.'ye varmış. Nelson tartışmayı kazanmış ve Diciembre'nin tarihinde belki de ilk kez olmak üzere Henry bir tartışmayı kaybetmiş.

Günlerden 12 Haziran 2001'miş. Sonradan, bunun kumpanyanın birlikte yapacağı son gösteri olacağı anlaşılacakmış. Gerçi onlar bunu henüz bilmiyorlarmış ama Diciembre'nin onca yıldan sonra yaptığı ilk turne sona eriyormuş.

On Üç

Diciembre'nin gösterisi için T.'de yapılan hazırlıklar saat beş civarında, neşeli bir lise son sınıf öğrencisi olan belediye başkan yardımcısının belediye konferans salonunun kilidini açmasıyla başlamış. Yardımcının adı Eric'miş. Genç ve yüzünden sağlık fışkıran bir çocukmuş; yakında, birkaç ay içinde, T'den ayrılacakmış.

"Hepsi bu kadar!" demiş sevinçle.

"Hepsi bu kadar" diye tekrarlamış Nelson, kendi kendine uzun ve giderek sönümlenen bir ıslık çalarak. Uzun branda valizin kendi tarafını bırakıp önündeki alanı incelemeye koyulmuş.

Konferans salonu kasabanın en yeni binalarından biriymiş, yağmur mevsiminde soğuk, kuru mevsimde sıcak olan, zevk-

siz ve kullanışsız bir metal kutuymuş. Yıllardır pek az kullanıldığını belli eden ihmal edilmişliğiyle, Diciembre'ye kendi yuvalarını, Olympic'i, hatırlatmış. Eric onları içeri almış ve duvar boyunca ilerleyerek yükseltilmiş sahneye çıkmış. Sahnede bir perdenin ardında kaybolmuş ve ışıkları yakmaya başlamış; ilkin birinci sıra, ardından bir sıra daha, sonra birkaç sıra birden ve böylece devam etmiş. Henry, Patalarga ve Nelson, kollarını kavuşturup dikilmiş, tepedeki floresan lambaların farklı gruplar halinde vızıldayarak yanıp sönmelerini izlemişler. Nemli ve soğuk mekânda hiçbiri özellikle tatmin edici bir sonuç vermemiş ama genç adam sonunda en az rahatsız edici düzenlemeyi yapmış.

"Nasıl?" diye seslenmiş perdenin arkasından.

Henry parmaklarını gererek ellerini öne uzatmış. Beyaz cumhurbaşkanlığı eldivenleri artık grimsi sarı bir renk almış.

"Şahane" demiş Patalarga.

Üç erkek öteberilerini sahne arkasına taşımış, valizlerini boşaltmış ve giyinme bölümünün üç köşesine dağılıp birbirleriyle pek konuşmadan üstlerini değiştirmeye koyulmuşlar. Henry surat asıyormuş, Nelson'un aklı başka yerde gibiymiş, Patalarga kostümü yüzünden yakınıyormuş. Kime yönelik olduğu belirsiz bir şekilde, kostümlerinin nedense artık üstüne uymadığından yakınmış. Giysiler mi çekmiş, yoksa o kilo mu almış? Ayna yokmuş, o yüzden birbirlerine güvenmek zorundalarmış ki daha farklı bir ruh halinde olsalar işe yarayabilirmiş. Ama değillermiş. Çok az konuşarak baştan savma giyinmişler. Saat altı buçukta, Henry oyunun kaba noktalarının üzerinden geçmek için kısa bir toplantı yapmış fakat tabii ki tamamen gereksizmiş bu. Hangi kabalardan söz ediyormuş tam olarak? Bu noktada artık oyunda ne tür sürprizler olabilirmiş ki? Yine de Nelson ve Patalarga, Henry'nin abuk sabuk talimatlarını saygıdan ve görev duygusuyla dinlemişler. Daha da uzatırmış ama insanlar ayaklarını sürüyerek salona girmeye başlamışlar bile, bunu üzerine üç adam saygılı bir sessizliğe

bürünmüşler. Bütün oyuncuların sevdiği ve bir anlamda uğruna yaşadığı sestir bu: Kalabalığın mırıltısı, ayakların tıpırtısı, yabancı seslerin uğultusu. Heyecan ve beklentiyle canlanırsınız. Seyircilerinizin kimler olacağını, neye benzeyeceklerini hayal etmeye başlarsınız. Daha gözünüz onlara değmeden, gerçek insanlar halini almışlardır. Siz daha onları görmeden önce, aranızda bir bağ kurulmuştur.

Yediyi çeyrek geçe civarında, Eric yeniden görünmüş. Başını perdenin arasından uzatmış ve başlama zamanının geldiğini bildirmiş.

"Kaç kişi var?" diye sormuş Henry.

"Otuz kişi kadar" demiş genç adam. "Otuz beş, tahminen."

Henry başını sallamış, "Tahminde bulunma. Git ve say onları".

Eric başını eğip geri gitmiş ve birkaç dakika sonra mahzun gözlerle dönmüş. "Yirmi beş. Üzgünüm. Ama daha gelenler olacaktır."

Patalarga sırıtmış ve çocuğa teşekkür etmiş. Eric'in hayal kırıklığı dokunaklıymış. Çok daha küçük seyirci toplulukları için sahneye çıktıkları olmuş. "Birazdan başlayacağız" demiş.

Eric başıyla onaylamış ve tam gitmek üzereyken, Henry onu durdurmuş.

"Son bir soru daha" demiş oyun yazarı. "Bu kasabadaki herkesi tanır mısın?"

"Aşağı yukarı."

"Güzel. Peki, Noelia burada mı? Yahut annesi? Anabel Hanım? Kimden bahsettiğimi biliyor musun?"

Genç adam şaşırmış. "Evet. Neden?"

"Eski arkadaşlarımız" demiş Nelson. O âna kadar konuşmayı dinlediğini bile kestiremezmişsiniz. Henry ve Nelson bakışmışlar.

Eric anlamış gibi başını sallamış. "Şey, Anabel Hanım'ın artık pek evden çıktığı yok."

"Yani burada değil mi?"

"Görmedim. Noelia'yı da."

Henry teşekkür etmiş ve başkan yardımcısı perdenin öte yanında gözden yitmiş.

"Onları bekliyor muydun?" diye sormuş Patalarga. "Gelmelerini istiyor musun?"

"Bilmiyorum." Henry kafası cidden karışık görünüyormuş. "Gerçekten bilmiyorum."

Birkaç dakika sonra, perde açılmış ve oyun başlamış.

San Jacinto'dan T.'ye arabayla gelmek yaklaşık iki saat sürer. Bu süreyi hafif kısaltabilirsiniz fakat pek fazla değil. Yol dardır ve bir dönemecin keskinliği konusunda yapılacak hatalı bir muhakemenin sonuçları ölümcüldür. Buna rağmen Jaime yolu hızla kat etmiş. Bu olayların kahramanları arasından benimle konuşmayı reddeden az sayıdaki kişiden biri de Jaime oldu; ama o dar, virajlı yolda ilerlerken neler düşündüğünü hayal edebilirim. Kardeşi Rogelio'yu ve ölümüne ilişkin gerçekleri düşünüyordu. Rogelio'nun ölürken kızgın mı, yoksa korkmuş mu olduğunu? Acaba Rogelio onu suçlamış mıydı, yoksa kendisini terkedilmiş mi hissetmişti? Bu yolculuğu ne kadar sık yaptığını ve nasıl hiç değişmediğini düşünüyordu. Dağların büyüklüğünü. Kalan her şeyin küçüklüğünü. Rogelio'nun öldüğünü baştan beri biliyordu ve kardeşinin hapse düştüğünü gizli tutmuştu, tıpkı işinin gerçek niteliğini gizli tuttuğu gibi. Bu tahmin edebileceğinizden daha kolay olmuştu. Collectors'daki ayaklanma ve akabindeki katliam T.'de asla önemli bir yankı uyandırmamıştı.

Jaime, Diciembre'nin sahneye çıkmaya hazırlandığı sırada kasabaya varmış. Bu noktadan itibaren, o gecenin hikâyesi birbirine paralel ilerliyor: Patalarga soluk sarı ışıkların altında, küçük ama ümitle bekleyen bir kalabalığın önüne çıkıyor. Bu gece her zamankinden daha fazla duyarak, yalnızlık hakkında bir monologla açıyor oyunu. Belediye başkanının genç yardımcısı,

üzerinde siyah takım elbise, konferans salonunun arka duvarına yaslanmış, zevkle oyunu izliyor. Söylediğine göre kalabalık büyülenmiş gibi ("Kasabaya daha önce bir tiyatro kumpanyası gelmemişti hiç" diye anlattı daha sonra bana). Bu sırada, Jaime aceleyle büyüdüğü eve gidiyor, kız kardeşine sarılıyor ve onun peşinden hızla annelerinin odasına gidiyor. İki kardeş eşikte durup uyumakta olan analarının sığ solumasını dinliyorlar. Tek kelime konuşmadan, yeni doğmuş bir bebeğe bakarken hissedilecek türden bir hayretle ne kadar kırılgan göründüğüne bakıyorlar. Jaime ilerliyor, annesinin yatağının yanına gidiyor ve elini onun alnına koyuyor. Saçını okşuyor.

"Çok üzüldü mü?" diye soruyor Noelia'ya.

Kız kardeşi başıyla onaylayarak karşılık veriyor.

Henry her zamankinden daha az cumhurbaşkanı havasında sahneye adım atarken, tam o sırada, Jaime ve kız kardeşi Noelia, oturma odasında oturmuş çok iyi saklanmış bir aile sırrını konuşuyorlar. Collectors kısaca tarif ediliyor, cehennem, diyor Jaime. Ondan sonra olan her şey tek bir cümleye indirgenebilir. Küçük erkek kardeşleri ölmüştür. Öyle uzun bir süre önce ölmüştür ki şimdi yasını tutmak dürüstçe görünmemektedir.

Noelia, Henry'nin ziyaretinin ardından, bütün öğleden sonra, haberin doğru olduğunu biliyormuş. Çılgına dönmüş annesini yatırırken, kasaba meydanını geçerken ve kardeşinin gelmesini beklerken biliyormuş. Bir yabancı kapınıza dikilip bir yakınınızın öldüğünü kazara söylemezmiş. Çok az insan bunu yapacak kadar acımasız olabilirmiş ve Henry ona acımasız biri gibi görünmemiş. Rogelio'nun fotoğrafına bakıp onu tanımadığını iddia edecek kadar merhametli davrandığı için, her şeye rağmen Henry'den hoşlanmış. Ama merhamet göstermekle, aynı zamanda anlattığı hikâyeyi de teyit etmiş Henry.

Bir oyuncu olmasına rağmen iyi bir yalancı değilmiş.

"Bana neden söylemedin?" diye sormuş Noelia ağabeyine, geri kalan tek kardeşine.

Ama Jaime yanıt vermemiş. Sadece bir şeyi öğrenmek istiyormuş. "Sana kim söyledi? Kimdi o?"

"Adının Henry olduğunu söyledi" diye cevaplamış Noelia.

"Peki, nerede?"

"Konferans salonunda. Kasabada bu akşamki oyunda rolü olduğunu söylediler."

"Oyun mu?" diyerek kaşlarını çatmış Jaime. Bir an bir sessizlik olmuş ve ardından: "Onu geberteceğim. O ibne orospu çocuğunu geberteceğim."

Noelia ağabeyine bakmış. Gözlerinde nefret varmış. O zaman kardeşinin bu yabancıyı tanıdığını anlamış ve korkmuş. Ağlamaya başlamış. Ağabeyi tek söz etmeden izlemiş onu. Elini uzatmamış ve Noelia onu rahatsız etmemek için sessizce ağlamaya çalışmış.

Uzun süre öyle kalmışlar ama sekize çeyrek kala dişlerini sıkmayı bırakmış, gıcırdayan sandalyesini kız kardeşine yaklaştırmış ve özür dilemiş. Bunlar Jaime'nin her gün ettiği sözler değilmiş. Noelia başını eğmiş, gözlerini silmiş ve kardeşinin özrünü kabul etmiş.

"Anneme ne diyeceğiz?" diye sormuş.

"Hiçbir şey" diye cevaplamış Jaime. "Ona kesinlikle bir şey söylemeyeceğiz."

Kısa süre sonra, Anabel Hanım'ı uyandırmamak için kapıyı dikkatle kapatarak çıkmışlar. Soğuk bir geceymiş ve hilal dağların kıyısından henüz yükseliyormuş. Belediye konferans salonunun kapısından içeri girdikleri sırada, Diciembre de benim *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nda en sevdiğim sahneyi oynuyormuş. Bu sahnede cumhurbaşkanı kendisine gelen mektupları yüksek sesle okutmaktadır. Mektuplar yurttaşlardan gelmiştir ve hepsi de hayli beylik saygı sözleriyle başlamaktadır: Ekselansları, Sayın Cumhurbaşkanı, Hayırsever Efendim. Cumhurbaşkanı başvuruları (iş, bağış, merhamet, toprak ve sığınma talepleri) dinlemekte yahut dinliyormuş gibi yapmakta ama etkilenmiş görünmemektedir. Kurumlu ve haşin-

dir. "Heykel gibi" der oyun metnine düşülen not. Alejo, Nelson'un karakteri, cumhurbaşkanının aptal oğlu ve Patalaga'nın karakteri, uşak, sırayla birer mektup okumakta, cumhurbaşkanı ise bu sırada tırnaklarını törpülemekte ve saçını taramaktadır. Sahne ilerledikçe, uşakla oğul arasında bir tür rekabet peydahlanır. Kim daha iyi okuyabilir? Bu gündelik işi kim cumhurbaşkanı için daha zevkli ve ilginç hale getirebilir. Henry'nin karakteri, doğal olarak, bunu fark bile etmez yahut etmezmiş gibi görünmektedir fakat biz fark ederiz: Aptal oğul ve uşak birbirlerine öfkeli ve kıskanç bakışlar fırlatır ve ötekinin sözünü kesip sesini bastırmaya çalışırlar. Her bir mektubun girişindeki saygı sözleri gittikçe uzar ve absürd bir hal alır, Alejo ve uşak basbayağı unvan uydurmaya kadar vardırırlar işi. Sesleri gittikçe yükselir ve gittikçe tuhaflaşan bir hitap yaylımı başlar:

"Ulusumuzun en saf arzularının kişileşmiş hali olan sevgili liderimize!

Özgürlüğün en ulu, en dehşetli parlak güneşine!

En erdemli ve en yüce kişiye, cömert, azametli ve hayırsever!"

Sözcükler birbiri ardına ve birbirini bastırmaya çalışarak dökülür ağızlarından ve sonunda sözlerin anlaşılmadığı, yalnızca gürültünün duyulduğu bir karmaşaya dönüşür.

"Bütün sahneyi oturmadan izlediler" dedi Eric bana. "Onları fark ettim çünkü Henry bana Noelia'yı sormuştu."

Ne düşünüyorlardı acaba?

Yahut daha açık olmak gerekirse, Jaime ne düşünüyordu?

Yirmi yıldan fazladır San Jacinto'da yaşıyor olmasına rağmen, Rogelio'nun ağabeyi kasabanın tanınmış simalarındandı. Durumu iyiydi, parası pulu vardı ve insanların saygısını hiçbir şey, para gibi kazanamaz. T.'de oyunun oynandığı gece, kollarını çapraz kavuşturup kız kardeşinin yanında dikilmiş, gözleri-

ni kısıp sahneye, Henry'ye bakmış dikkatle. Oyun yazarını on beş yıldır görmemiş olmasına rağmen o olduğunu biliyormuş. O suratı, o hareketleri ve o duruşu tanımakta güçlük çekmemiş.

Henry'ye bakılırsa, yalnızca bir kez, Collectors'dayken karşılaşmışlar, Jaime'nin zihninde evirip çevirdiği hayalin bu olduğunu sanıyorum. 1986'da bir kış günü, Yedinci Blok'un bahçesinde. Jaime kardeşini görmek için San Jacinto'dan gelmiş. Bahçede aşağı yukarı volta atarak birkaç saat vakit geçirmiş Rogelio ile. Bir mesafeden bakıldığında, akıntıya kapılmış balıklara benziyorlarmış; Rogelio, Jaime ve bütün ötekiler. Henry bütün öğleden sonra onları izlemiş. Derken ziyaretçi saatinin bitmesine az kalmış ve iki kardeş vedalaşırken, Henry daha fazla dayanamamış. "Neden ve nasıl bilemiyorum" diye anlattı bana daha sonra, "bir anda patladım". Belki de tanıştırılmadığı için incinmişti, gerçi bunu kabul etmekte zorlanıyordu. Öfkeli, koruyucu, kıskanç edayla hızla yanlarına gitmiş ve iki kardeşi gafil avlamış.

İşte 1986'da, o öğleden sonra, Jaime'ye Collectors için fazla yüksek bir sesle söyledikleri:

"Kardeşine daha iyi bakman gerek."

Jaime kaşlarını çatmış, "Anlamadım?"

"Bunu ona borçlusun. Ne yaptığını biliyorum."

"Bu da kim?" diye sormuş Jaime kardeşine.

"Hiç kimse" demiş Rogelio.

Bu ihanetin acı vermesi için zaman yokmuş. Henry zaten fazlasıyla ileri gitmiş. "Kim olduğum önemli değil. Ben senin kim olduğunu biliyorum. Sen onun burada olmasının sebebisin."

Jaime gözlerinden ateş saçarak bakmış bu yabancıya. Kardeşine, "Bu ahmağı yolumdan çek" demiş.

"Bu kadarı yeter Henry."

Yeterinden fazlaymış ama kendine engel olamamış. Artık bas bas bağırıyormuş: "Para sende. Ne yaptığını biliyorum!"

Jaime başını sallamış ve sonra Henry'ye çenesine isabet eden bir yumruk sallamış. Henry sendeleyip düşmüş. Jaime kolunu Rogeilo'ya dolamış ve ikisi birlikte Yedinci Blok'un kapısına doğru yürümüşler. Jaime bir daha Collectors'u asla ziyaret etmemiş. Rogelio üç gün boyunca Henry'yle konuşmamış.

Şimdi, T.'de, belediye konferans salonunun sahnesinde, cumhurbaşkanı oğlunun ve uşağının övgülerini dinliyormuş. Sahne zıvanadan çıkıp gürültüye boğulunca, Jaime ve Noelia birer yer bulup oturmuşlar.

"Kim bu adam?" diye fısıldamış Noelia ağabeyine fakat Jaime cevap vermemiş.

İzleyen kırk beş dakika Noelia için keşif gibi bir şey olmuş. Daha önce, her bahar okul çocuklarının kasabanın kuruluşu anısına sahneledikleri hariç, hiç tiyatroya gitmemiş. Bu oyunu izlemesi muhakkak ki kolay değilmiş ve sahneler ilerleyip sona yaklaşılırken, başroldeki genç oyuncu merakını celp etmeye başlamış. Yakışıklıymış, öyle düşünmüş, ayrıca Rogelio'yu son gördüğünde onun olduğu yaştaymış. Hepsi buymuş. Öyle, sadece aklından geçmiş bunlar. Birbirlerine benzemiyorlarmış, sadece Nelson, T. gibi bir yerde sık rastlanmayan biriymiş. Yirmili yaşlarında, bakışları oradan oraya kayan, biçimsiz duruşlu genç bir adammış. Kaybolmuş gibi bir hali varmış ve kayıp sandığı ama birden ölü olduğunu öğrendiği kardeşini düşündürmesi belki de bundanmış.

Belki de başka bir şeydi; biraz sıkıştırınca, Noelia gerçekten bilmediğini itiraf etti. "Halindeki, tavrındaki bir şeydi" dedi ve bütün diyebildiği bu oldu.

Bütün bu süre zarfında Jaime yanında, duvar gibi suratla oturmuş. Aktörler sahnede öne arkaya uçarcasına gidip gelerek repliklerini söylemiş, esprilerini yapmışlar; seyirciler gülmüş, coşkuyla bağırmış yahut düşünceli bir suskunluğa bürünmüş. Jaime etkilenmemiş. Oyunun doruk noktası, Nelson'un karakterinin uşağı ayarttığı, oyuna getirdiği ve sonunda öldürdüğü sahne o akşam özellikle çok etkileyiciymiş

ve soğuk konferans salonunun her yanından işitilen iç çekişlerle izlemiş seyirci. Eric gözyaşları bile gördüğünü söylüyor. Bunun Diciembre'nin en iyi performansı olup olmadığını sorduğumda, Patalarga tartışmasız öyle olduğunu söyledi. "Elbette" dedi bana. "O gece Nelson'un öfkesi gerçekti. Henry'nin umutsuzluğu da öyle."

Noelia da aynı fikirdeydi: "Tüylerim diken diken oldu."

Oyun o akşam dokuza on kala uzun uzun alkışlanarak bitmiş.

Perdeyi kapatacak kimse yokmuş, o yüzden üç oyuncu sahnede gülümseyerek ve seyirciye el sallayarak biraz daha kalmışlar. Sonra alkışlar sönümlenmiş ve seyircilerin çoğu çıkışa yönelmiş. Ama hepsi gitmemiş. Jaime kalmış. Ayağa kalkmış, olduğu yerde neredeyse fark edilemeyecek şekilde iki yana sallanarak ve gözünü bir an bile sahneden ayırmaksızın bir süre olduğu yerde oyalanmış.

"İyi misin?" diye sormuş Noelia.

Ağabeyi başını sallamış.

"Gidelim mi o halde?"

"Henüz değil."

"Lütfen" demiş Noelia. "Kimsenin canını yakma."

O zaman Jaime ona dönmüş. Gözlerinde acımaya benzer, anlamını çözemediği bir ifade varmış.

Derken kendisiyle oyuncular arasında bulunan katlanır metal sandalyeleri iterek, dosdoğru sahneye yürümeye başlamış. Suları yararak ilerlemek gibi bir imge geliyor gözümün önüne, sandalyeler o yana bu yana düşerken çınlıyor, Jaime uzun, güçlü adımlarla sandalyelerin arasından kaba bir patika açıyor. Hâlâ duvarın dibinde bekleyen Eric bu hareketi nezaketsiz bulmuşsa da bir şey dememeyi yeğlemiş. Ne de olsa adam Jaime'ymiş. Jaime'ye laf edilmezmiş.

Nelson, Patalarga ve Henry eşyalarını toplamaya başlamışlar: Saçılmış mektuplar, üçüncü sahnede birini asmayı yansılamakta kullanılan cumhurbaşkanlığı atkısı, cinayet sahnesinde

kullanılan uyduruk ama şaşırtıcı derecede gerçek görünen plastik bıçak. Salonun ışıkları yanıyormuş ama zayıfmış ve Jaime sahnenin önüne gelip dikilene kadar oyunculardan hiçbiri onu fark etmemiş. Jaime, Henry'ye adıyla seslenmiş. Noelia yerinden kıpırdamamış. Her şeyi oturduğu yerden izlemiş.

"Cumhurbaşkanı'na, bizi görmeye gelen adama, bir şey dedi."

Henry çömelmiş, neredeyse göz hizasındaymışlar. Kısaca konuşmuşlar karşılıklı.

"Kardeşimin başını salladığını gördüm. Sonra Cumhurbaşkanı'nın suratının düştüğünü. Yüzü bana dönüktü, görebiliyordum. Benzi attı. Kardeşim yakasından tuttu, sahneden aşağı çekti ve yere fırlattı" Noelia durdu ve derin bir nefes aldı. "O noktada her şey iyice çetrefilli bir hal aldı."

Patalarga, göz ucuyla Henry'nin sahneden düştüğünü görmüş. "İlkin takılıp düştüğünü, kazara olduğunu sandım." Henry'nin konuştuğu adama pek dikkat etmemiş fakat ardından bir bağırış duymuş.

Jaime, Henry'yi sırtüstü yere yatırmış (bunca yılın ardından bir kez daha) fakat bu kez kimsenin araya girmesine fırsat vermeden altı yedi sağlam tekme vurmuş. "Sahneden atlayıp herifi tutmaya çalıştım ama beni silkip attı" diye anlattı Patalarga daha sonra bana. "Beş saat içinde ikinci kez Henry'yi savunmak zorunda kalıyordum." Araya girdiği için yüzüne bir dirsek yemiş.

Patalarga yeniden Jaime'nin üzerine atılmış ama bu kez Nelson ve Eric de koşup gelmiş, hep birlikte adamı çekip ayırabilmişler. Jaime bağırıyor, onlara direniyormuş ama neler bağırdığını hatırlayan yok duruma bakılırsa.

Fakat Henry'yi, nasıl dehşete kapıldığını hepsi hatırlıyorlar: Cumhurbaşkanı kıvranarak yerde yatıyor, kanlı beyaz eldivenleriyle yüzünü kapatıyormuş. Dudağı patlamış, burnu kırılmış. Çenesi kanlıymış ve bunu henüz bilmese de iki kaburgası çatlamış. Sırtüstü yatmış bir halde sığ nefesler alıyormuş, bir süre

sonra gözlerini açmış. Yukarıdaki ışıklar bir netleşip bir silikleşiyormuş.

Bütün bu süre zarfında, Noelia sandalyesinde donup kalmış. Müthiş bir ağırlık, hareket etmesi kesinlikle mümkün değil gibi hissediyormuş. Ellerini sımsıkı dizlerinin üzerinde tutuyormuş ve öylece kalakalmış. Onun dışındaki bütün seyirciler gitmiş. Bu özel bir sırrı açığa vurmak için özel olarak ona oynanan ilave bölümmüş. Herkesin kardeşimden korkmasının sebebi bu diye düşündüğünü hatırlıyor Noelia. "İşte bu yüzden ondan ödleri kopuyor. Belki de sonuç olarak, duyduğum bütün o hikâyeler gerçek" diye düşünmüş.

Henry ayağa kalkıp dengesini kurabilmek için sahnenin kenarına tutunurken, Nelson, Patalarga ve Eric de Jaime'yi tutmuşlar. Oyunda kullandıkları bıçak hâlâ sahnenin üzerinde, bir kol boyu uzakta duruyormuş ve Henry bıçağı kapmış. Ardından bir kez daha kendisine saldırana dönmüş ve şaşırtıcı bir kararlılıkla bıçağı sallamış.

"Gelsene!" diye bağırmış. Delirmiş gibiymiş, ileri geri dans ediyor, havayı plastik bıçağıyla yarıyormuş. Sesi hemen hemen boş konferans salonunda yankılanıyormuş. "Gelsene, seni adi herif!"

Henry'nin bütün öfkesine rağmen, manzaranın tehdit edici bir yanı yokmuş. Jaime sakinleşmiş ve onu tutanlar içgüdüsel bir şekilde ellerini gevşetmişler. Onu hâlâ tutuyorlarmış fakat aynı güç yahut evecenlikle değil. Patalarga eski dostunun gözleri önünde bayılmasından korkuyormuş.

"Tamam" demiş Jaime. "Bu kadarı yeter. Eğer bu pisliği öldürmek isteseydim, çoktan yapardım."

Silkinip kendini kurtarmış. Eric, Nelson ve Patalarga geri çekilmişler.

Bunun üzerine, Henry durmuş. Nefes nefese, bıçak hâlâ sol elinde, kollarını yanlarına indirmiş. Jaime ve Henry gözlerini birbirlerine dikmişler.

"Şimdi bana beni hatırladığını söyle" demiş Jaime. "Hadi. İyi düşün bakalım."

Henry başını sallamış. "Sen Rogelio'nun ağabeyisin."

"Güzel" demiş Jaime.

Henry başını eğmiş. Plastik bıçağı elinden düşürmüş, kolunun yeniyle çenesinden sızan kanı silmiş. "Başın sağ olsun, üzgünüm" demiş.

Jaime bir kaşını kaldırmış. "Öyle mi?"

Noelia hâlâ sandalyesinde çivilenmiş, olan biteni seyrediyormuş. Henry ona doğru seslenmiş. "Çok üzgünüm. Gerçekten çok üzgünüm!"

Bunun üzerine, Noelia nihayet yerinden kalkmış. Karşısında olanlar bir oyun değilmiş ne de olsa, gerçekmiş ve bir kez daha o tuhaf adam kendisine hitap ediyormuş. Konferans salonunun öte ucundan gelen sesi, bir hayaletten gelir gibiymiş. Noelia ayağa kalkmış ve şalını düzeltmiş, hepsinin kendisine baktıklarının ayırdındaymış: ağabeyi, oyuncular, belediye başkan yardımcısı. Derin bir nefes almış ve Jaime'nin daha birkaç dakika önce açtığı patikadan, dikkatsizce sağa sola savrulmuş metal sandalyelerin arasından, ışıkların en parlak olduğu sahne önüne doğru yürümeye başlamış. Yaklaştıkça, hava değişir gibi olmuş. Bu erkeklerden nabız gibi atan sıcaklık, kavgadan arta kalanlardan yayılıyormuş. Henry'yi yakından görmüş ve soluğunu tutmuş. Henry'nin sağ gözü şişmeye başlamış, gömleğinin yakası yırtıkmış. Her an yere yığılabilirmiş gibi sahneye yaslanıyormuş.

Noelia kardeşine dönmüş.

"Yazıklar olsun sana!"

Jaime omuz silkmiş ve iyi yapılmış bir alete yahut makineye bakar gibi, başını eğip ellerine, parmak eklemlerine bakmış.

Ortalık sessizmiş.

Çok sonraları, Henry'ye o geceyi sordum. Konuşmamız, burada anlatılan olaylar olup bittikten sonra, şehirde geçti. Patalarga, Noelia ve biraz da Eric'in anlattıklarından yola çıkarak, olup bitenleri kurgulamaya çalışıyordum. Henry'ye

gelince, hatırladıkları muğlaktı. Uzun uzun iyileşme sürecini anlattı, o geceyi izleyen haftalar boyunca yavaşça azalan ağrılarını fakat oyun, kavga ve hemen sonrasında olanlar, bütün bunlar, söylediğine göre, bulanıktı.

Bunlar yerine genel olarak kavga sahnelerinden söz etti. Sahte olanlarından. Nasıl sahnelendiklerinden bahsetti; bu şekilde, soyut konuşurken daha rahatmış gibi görünüyordu. Çok sayıda oyuncu içeren bütün sahnelerde olduğu gibi, kavga sahneleri de karmaşık ve yönetilmesi zormuş. İyi bir kavga sahnesinin, kaotik olmadan kaosu yansılaması, karışık olmadan kafa karıştırması gerekirmiş. Oyuncular mükemmel bir rahatlık duyarken, seyirci gerilimin zevkine varmalıymış. Henry eliyle saçlarını taradı ve bir an heyecanlanarak öne eğildi, belli ki art arda ettiği çelişkili cümlelerden hoşnut kalmıştı. Ne dediğini kavramış mıydım? Anlamış mıydım?

Bense bütün olanları bir oyun gibi görüp görmediğini merak ediyordum. O gece, oyun bitip saldırı başladığında, Jaime'nin temsil ettiği geçmişi karşısına dikildiğinde ve arkadaşları ondan cevaplar istediğinde, o noktada da bir oyuncu gibi mi duyuyordu kendini acaba?

"Bilmiyorum" dedi. "Jaime pestilimi çıkarttı. Yere yıkıldım. Plastik bıçağı kaptım. Kendimi savunmak istedim. Biri beni kurtarsın istedim. Bu oyunculuk mu?"

"Ben de size soruyorum."

Henry yüzünü ovuşturdu. Sandalyesinden kalktı ve sol eliyle gömleğini sıyırdı. "Buralarda yaralar vardı" dedi, karnını ve göğsünü işaret ederek. "Ve şurada da. Şurada da. Bu iki kaburga" –ilkin birini, sonra ötekini çimdikledi– "bu ikisi kırılmıştı."

"Biliyorum. Ama sorum bu değil. Numara yaptığınızı kast etmedim."

Kaşlarını çattı. "Ee. peki neyi soruyorsun, o halde?"

"Her şey bittikten sonra, hassas bir pazarlığın başladığının farkına vardınız mı? Bir oyunda oynuyormuşçasına dikkatli miydiniz?"

"Elbette dikkatliydim. O herifin beni öldüreceğinden korkuyordum."

O gece, Jaime suratını ekşitmiş, soğuk ve uzak bir ifade takınmış. Yakışıklı değilmiş, Patalarga daha sonra öyle dedi bana, ama "ilginç bir yüzü" varmış. Fazlaca küçük ağzı kapalı, belli belirsiz bir gülümseme sezdiren dudakları sıkıca yumuluymuş. İnsanların kendisinden korkmasından hoşnutmuş. Düz siyah saçları kavga esnasında karmakarışık olmuş ama umurunda değilmiş.

"Sanırım biz bir şey söylemesini bekliyorduk" dedi Patalarga, "ama hiçbir şey söylemedi".

Konuşan, o değil, Noelia olmuş; kardeşine dönerek, "Onlar da biliyorlar mı?" diye sormuş, çaresiz bir sesle. "Onlar da Rogelio'nun öldüğünü biliyorlar mı? Benden başka herkes biliyor mu?"

Patalarga cevap vermiş. "Hanımefendi, sizi temin ederim ki biz hiçbir şey bilmiyoruz."

Noelia hepsine şüpheyle bakmış. Erkek kardeşi ve Henry başlarını sallamışlar.

"Durumu anlamak için soruyorum, Rogelio dediğiniz?.." demiş Nelson.

"Küçük kardeşim" demiş Noelia.

"Hapishanedeki hücre arkadaşım" demiş Henry. "Dostum."

Altısı birlikte ihtiyatkâr bir halka oluşturmuşlar, Jaime tehditkârlığını hissetsinler diye iyice sokulmuş. Eric yerinde kıpır kıpırmış. Nelson uyduruk plastik bıçağı yerden almış ve kesici kısmını bacağına silmiş. Ayrıntıları bana anlatan Eric oldu: Oyuncunun sahne gerecine gösterdiği özende, sanki gerçek bir bıçakmış gibi bacağına sürüp temizlemesinde adeta şefkatli bir yan varmış. Oyun sırasında Alejo uşağı öldürürken, Eric çok etkilenmiş. Orada dikilirlerken, Nelson'un bıçağı kullanabileceğini düşünmüş Eric; konuştukları sürece Nelson, sanki her an kullanabilirmiş gibi, hazırda tutmuş bıçağı.

"Anneniz nasıl oldu?" diye sormuş Henry.

"Bütün öğleden sonra nöbet geçirdi" diye cevaplamış Noelia. "Ona bir sakinleştirici vermek zorunda kaldım. Zavallıcık."

"Hasta mı kendisi?" diye sormuş Patalarga.

"Bu herif gelene kadar bir şeyi yoktu" demiş Jaime.

Noelia araya girmiş. "Hayır. Hayır, hayır, hayır, hayır, hayır. Bu doğru değil Jaime. Kesinlikle doğru değil." Şimdi omuzları sarsılıyormuş. "Annem iyi değildi. Hafızası kötüydü. Sürekli, sanki öleli yıllar olmamış gibi, babamızla konuşuyordu. Onun öldüğünün farkında değil, her şeyi karıştırıyor. Ama siz Rogelio'nun öldüğünü söylediğinizde... Eh, neler oldu gördünüz zaten."

"Çok üzgünüm" demiş Henry, sonuncu özür dileyişi de olmayacakmış bu.

Noelia gözünden akan yaşı silmiş ve içini çekmiş. Henry cumhurbaşkanlığı mendilini verirmiş vermesine ama kan mendil içindeymiş. Kadının gözyaşına duydukları saygıdan, susmuşlar.

"Kardeşim nasıl öldü?" diye sormuş en nihayet.

Henry yarım yamalak gülümsemeye çalışmış ve cevap verecekmiş ama onun yerine Jaime konuşmuş. "Sorun çıktı, hepsi bu."

Yüzü ifadesiz ve duygusuzmuş, Noelia daha fazla zorlamamış onu. Ağabeyinin dikkatini çekmeye çalışarak yüzüne bakmış ama Jaime'nin gözleri Henry'ye kilitliymiş.

"Benden ne istiyorsun?" diye sormuş Henry. "Bana neden öyle bakıyorsun?"

Konuşma bir kez daha Jaime'nin kontrolüne geçmiş. Avuç içlerini birbirine bastırmış.

"Neden o hapishanedeydin Henry? Kardeşime bunu açıklar mısın? Senin nasıl biri olduğunu bilmesini istiyorum."

Henry omuzlarını silkmiş. "Terörizmle suçlanmıştım."

"Hatalı bir şekilde" demiş Patalarga.

Jaime gülümsemiş. "Ve bu terörist benim evime, benim aileme geliyor ve benim anneme korkunç şeyler söylüyor. Onun

asla duymasını istemediğim şeyler. Zaten hasta. Zaten iyi değil."

"Çok üzgünüm."

"Öyle olduğunu biliyorum. Senden ne istediğimi söyleyeyim. Anneme yanıldığını söylemeni istiyorum. Bir hata yaptığını. Bir yanlış anlaşılma olduğunu." Gözlerini kısmış, sesinde öfke varmış. "Çok üzgün olduğu söylemeni ve o zavallı kadını, bütün hepsinin senin hatan olduğuna ikna etmeni ve içini rahatlatmanı istiyorum. En küçük çocuğunun hayatta olduğundan hiç kuşkusu kalmamasını istiyorum."

"Bunu ona zaten söyledim."

"Ama işe yaramadı."

Patalarga başını sallamış. "Ona bir bak. Bu halde ona görünmesinin herhangi bir yararı olacağını sanıyor musun sahiden?"

"Biraz makyaj yapın. Farkına bile varmaz."

"Jaime, lütfen makul ol" demiş Noelia.

"Ben makul davranıyorum, özür diler, öyle gider."

"Şimdi özür diliyorum"

Jaime başını sallamış. "Ondan özür dileyeceksin. Bunu istemem çok mu fazla?"

Henry başını öne eğmiş. "Hayır" demiş.

On Dört

Gece T.'de, Jaime ve Noelia gittikten sonra, sahne malzemeleri toplanarak kaldırılıp konferans salonunun kapısı kilitlendikten sonra, Eric iyi geceler dileyip gidince, Diciembre yorgun argın yürüyerek Imperial'e geri dönmüş. Kasabadaki bütün kepenkler inikmiş ve ortalarda kimsecikler yokmuş. Otele vardıklarında, resepsiyondaki adamın halinden tavrından olan biteni çoktan duyduğunu anlaşılmış. Başını üzgünce sallayarak vermiş anahtarlarını.

Üç arkadaş odalarına geçmişler. Ortada bir yas havası varmış. Fazla konuşmadan, kıyıya dönmek için gereken uzun yolculuğa hazırlanmışlar. Henry kırmızı cumhurbaşkanlığı atkısını, cumhurbaşkanı göz makyajını ve artık beyaz olma-

yan, beyaz cumhurbaşkanlığı eldivenlerini çıkarmaya başlamış. Bütün bunlar katlanıp paketlenerek kaldırılmış. Farbalalarında kan damlaları olan cumhurbaşkanlığı frak gömleği de. Patalarga da uymuş: Geçen ay boyunca hemen her akşam giydiği iş önlüğünü çıkarmış, renkli pantolonunun belini büzen ipi çözmüş ve lastik sandaletlerini çıkarmış. Ardından Nelson: Binici çizmelerini ve pantolonunu, üçüncü perdede kısaca taktığı peruğu. Çantasından bir çift zil çıkarmış, hizmetkâr önemli bir sahnede çalıyormuş bu zilleri; cumhurbaşkanı nükteli sözlerinin kutlanmasını istediğinde yapılan abartılı bir jest. "Bunları daha sonrası için saklamak istemediğinden emin misin?" demiş Patalarga, ama kimsenin şaka kaldıracak hali yokmuş. Sahte bıçak da, sanki plastik kesici kısmı korunmaya muhtaçmış gibi, bir çift eski çoraba sarılıp bir tarafa kaldırılmış. Oyun, aslına bakılırsa, gayet sade bir yapımmış, her şey birkaç dakika içinde toparlanıp kaldırılmış.

Derken Henry pencereden dışarı bakmaya başlamış.

Bir süre meydana bakındıktan sonra, "Hadi dışarı çıkalım" demiş. "Dışarı çıkabilir miyiz?" dediğinde arkadaşları itiraz etmeyerek şaşırtmışlar onu. Henüz erkenmiş ve hiçbiri uyumaya hazır değilmiş. İçgüdüsel olarak, içerde kalırlarsa kasvetin galebe çalacağını bilir gibiymişler, bunun üzerine dışarı, geceye çıkmış, okula doğru yürümüşler; Patalarga ve Nelson'un birkaç saat önce yürüdükleri yöne.

Kasabanın sınırlarına yaklaştıkları sırada, tarlalara giden köprülerden birini geçerlerken, Henry konuşmaya başlamış. Özür dilemekten ziyade, pişmanlıklarını dile getiriyor gibi görünse de önemliymiş söyledikleri. Bir başlangıçmış. Nelson ve Patalarga dinlemişler. Henry, bu unutulmaya yüz tutmuş oyununu yeniden canlandırmaya kalkışmamalıydık asla demiş. Başka bir oyunu oynasak olurdu belki ama yanı sıra onca hayalet taşıyan *bu oyunu*? Yazıldığından beri beladan başka bir şey getirmemiş olan bu oyunu? Devam etmiş: Bu turneye asla çıkmamalıydık, şehri asla terk etmemeliydik çünkü orada gü-

vendeydik; sanata, tiyatroya yönelik bu donkişotça arzularla hayatımıza ara vermemeliydik. Büyük bir duygusallıkla konuşuyormuş ama söylediklerinin mantığının özü yanılgılıymış. Oyunu yeniden oynama fikri Henry'nin değil, Patalarga'nınmış. Diciembre'yi bir kez daha turneye çıkarma düşüncesine ikna edilmesi gerekmiş Henry'nin sonuç olarak ve onu ikna eden de Patalarga olmuş.

"Onlara benim hatam olduğunu söyledim" demiş Patalarga. "Yükü Henry'nin sırtından almak istedim. Kendini yiyip bitiriyordu."

O geceki yürüyüşlerinden Patalarga'nın en bariz hatırladığı şey, yıldızlarla ışıl ışıl lacivert gökyüzüydü. Gittikleri her yerde bulutlar onları izlemiş, soğuk yağmurlara ve doluya maruz kalmışlar, oysa şimdi bu hava onların ödülüymüş.

"Bize Rogelio'dan söz etmeliydin" demiş Patalarga.

Bunu söylediğinden daha başka türlü söylemeyi istemiş aslında: Bu bir şikâyet değil de dostlar arasındaki dayanışmanın bir teyidi olsun istemiş. Kendisini aldatılmış gibi hissetmiyormuş, hatta hayal kırıklığına bile uğramamış, sadece kafası karışmış. Yıllar boyunca Henry yalnız olduğuna inanılmasında ısrar etmiş. Yardım almayı, terapi görmeyi reddetmiş. Evliliği dağılmış. Hayatı çıkmaza girmiş. Seyretmesi acı veriyormuş.

"Demek istediğim, bize anlatabilirdin. Seni dinlerdik."

Henry başını sallamış. "Teşekkür ederim" demiş ama aklı çok uzaklardaymış.

Soğuk tahammül edilebilir gibiymiş, hatta canlandırıcı olduğu bile söylenebilirmiş, ötesinde T.'nin ekili tarlalarının uzandığı çorak bir bahçenin etrafına sıralanmış beş sınıf ve bir bürodan ibaret okula varmışlar. Paslanmakta olan oyun gereçlerinin bulunduğu alanının kıyısında alçak, beton bir istinat duvarı varmış, Nelson ve Henry oraya oturmuşlar. Patalarga'nın sırtı dönükmüş onlara, artlarında bıraktıkları kasabaya bakıyormuş. Farkında olmadan ve fazla yorulmadan meydandaki çok soluk ışıkları görmelerine yetecek kadar yükseğe tırman-

mışlar. Burası ne kadar da küçük diye düşünmüş Patalarga. Bir an içinde yeryüzünden silinebilirmiş ve bütün bunların hiçbiri, sanki hiç olmamış gibi olabilirmiş. Ne oyun. Ne bu akşam. Ne Rogelio, hiçbirimiz olmamışız gibi oluruz diye düşünmüş. Çok uzak bir yerde olmuş ve unutulmuşun uzun tarihinin kıvrımları arasında saklı bir söylenti. Nedense, bu düşünce teselli edici gelmiş Patalarga'ya.

Bu sıradan düşüncesini paylaşmak için arkadaşlarına dönmüş ve şaşırarak ele ele olduklarını görmüş. Bunun yeni mi olduğunu, yoksa o uzun yolu kendisi fark etmeden böyle mi yürüdüklerini bilememiş. Ne de ilkin kimin kime elini uzattığını, kimin teselli etmeye çalıştığını ve kimin bunu kabul ettiğini; fakat bir bakıma önemi de yokmuş zaten.

Patalarga öteye dönmüş. Duvarın üzerine oturmuş ve gökyüzüne bakmaya koyulmuş. Yeniden baktığında, arkadaşları artık el ele değilmiş.

Hafif bir esinti süresince vadi neredeyse sessizmiş.

"Bilmek istiyor musunuz?" demiş Henry.

"Neyi bilmek istiyor muyuz?" diye sormuş Nelson.

"Nasıl göründüğünü. Kim olduğunu." Henry içini çekmiş. "Size anlatacağım. Eğer bilmek istiyorsanız, size anlatacağım."

Rogelio üç kardeşin en küçüğüymüş, en zayıfı, en az konuşanı. Küçükken Jaime ile aynı odada yatarmış ve en eski, en derinden teselli veren anıları, o gecelere, yatmadan öncesine aitmiş: Aralarındaki konuşmalar ve yakınlık. Sonra Jaime, San Jacinto'ya gitmiş ve kısa süre sonra, Rogelio sekiz yaşındayken, babası ölmüş. İzleyen aylarda, okulu asıp saatler boyu kasabanın yukarısındaki tepelerde dolaşmaya başlamış. Yalnız kalmaktan hoşlanıyormuş. Ağaç parçaları topluyor, babasının aletlerini kullanarak yatağının altındaki bir kutuya koyduğu küçük hayvanlar; kuşlar, kertenkeleler filan yontuyormuş. Tam gerçek hayvanlar gibi değilmiş yaptıkları ama şaşırtıcı bir şekil-

de benzermiş ve on iki yaşındayken, hoşlandığı bir kıza bu hayvanlardan birini hediye etmiş. Kızın adı Alma'ymış. Yüzünde bir dehşet ifadesi, titreyen ellerle kabul etmiş kız armağanı ve ertesi hafta boyunca onunla göz göze gelmekten kaçınmış. Ne zaman ortalıkta görünse, öteki çocuklar kendi aralarında fısıldaşmaya başlıyorlarmış. Sözcükleri tek tek işitmeye ihtiyaç yokmuş çünkü ne dedikleri yeterince açıkmış. Alma'nın ailesi kuzeybatı mahallesindenmiş. Ertesi yıl, on üç yaşında, Rogelio okulu resmen bırakmış ve ağabeyiyle annesi, daha fazla T.'de kalması için geçerli bir sebep kalmadığı kararına varmışlar ve böylece ağabeyinin yanına, San Jacinto'ya gitmiş.

Rogelio yaşına göre ufak tefek ama güçlüymüş, el becerisi iyi, yumruğuna çabukmuş. Ağabeyinin aksine öfkeli değilmiş, tersine, bütün ailenin neredeyse rahatsız edici bulduğu bir ağırbaşlılığı varmış. Hayatı boyunca dışlanmış yahut ona öyle geliyormuş ve bu duruma alışmış. Ağabeyini seviyormuş, ona saygı duyuyormuş ve o da kendisini aynı şekilde seviyor mu diye tasa etmiyormuş. Güvenilirmiş. Talimatlara uyuyormuş, mekanik konularda doğuştan yetenekliymiş ama okuma yazma bilmiyormuş. Jaime ona öğretmeye çalışmış bir ara ama çok geçmeden vazgeçmiş: Çocuk harfleri tersinden okuyup duruyormuş. On yıl sonra, disleksi diye bir durumun varlığından Rogelio'ya ilk söz eden kişi, Collectors'da, Henry olacakmış.

"Şu işe bak sen!" demiş Rogelio sadece; ama yüzünde hiçbir ifade yokmuş –ne pişmanlık ne utanç ne de merak– sanki bu bilgiyi daha erkenden öğrenmiş olsa hayatının nasıl farklı yönlere gidebileceğini düşünmeyi istemez gibiymiş.

San Jacinto'daki ilk birkaç yıl, ağabeyinin ucuza satın aldığı bozuk kamyonlar üzerinde çalışmış, birlikte uğraşıp bu paslı metal yığınlarını hayata döndürmüşler. Her makine farklıymış, karmaşık ve sabır isteyen bir cerrahlık gerektirirmiş. Parçalar değiştirilir, kimileri çıkarılır, uydurulurmuş. Bir kamyon yeniden doğduğunda, onu satar ve ettikleri kârla yeni bir yatırım yaparlarmış; başlangıçta fazla bir şey değilmiş kazandıkla-

rı ama iki kardeş tutumlu ve gösterişçilikten uzakmış. Henry bir fotoğraf gördüğünü hatırlıyordu; Rogelio'nun yatağının yanına duvara astığı, o dönemden geriye kalan birkaç fotoğraftan biri: Rogelio esnek, sırım gibi, üstü çıplak, devasa bir kamyon lastiğinin üzerinde oturuyormuş fotoğrafta. Yüzünde soru sormayan ve dünyadan bir talebi olmayan bir çocuğun boş ifadesi varmış. Ben o fotoğrafı hiç görmedim –hapishaneden kalan molozun dibine gömülmüştü– ama hayal edebiliyorum: Mutlu bir çocuk değil, koşullar dikkate alınırsa, muhtemelen akıllı bir çocuk.

En sonunda Jaime küçük kardeşine bir motosiklet almış, ön tarafında ahşap bir taşıma kasası bulunan türden bir tane. Bu araç, gelecek birkaç yıl boyunca Rogelio'nun gelir kaynağı olmuş; kasabada motosikletle bir pazar yerinden ötekine, boya tenekeleri, metal boru demetleri, kesilmeye giden tavuklar, motosikleti sürebilmek için bir yana eğilmesini gerektirecek kadar üst üste yığılmış kafesler taşımış. San Jacinto düzenli olarak büyüyormuş fakat daha sonra kendisini tanımlayacak olan yakıcı hıza ulaşmamış henüz; Rogelio o zamanlar şehri köşe bucak bilirmiş ve yıllar sonra, Collectors'dayken, Henry ile paylaştığı hücrenin duvarına oranın bir haritasını çizecekmiş. Caddeleri, demiryolu hatlarını çizmek için beyaz tebeşir kullanmış ve hatta eskiden ağabeyiyle paylaştığı dairenin yerini bile işaretlemiş çizdiği haritaya.

Henry bu zahmete neden girdiğini sormuş.

"Çünkü günün birinde oraya döneceğim" demiş Rogelio.

("Anlıyor musun" diye ekledi Henry, bunu bana anlatırken. Yüzünde alaycı, neredeyse acılı bir ifade vardı. "Sanırım bizim aşk hikâyemiz her halükârda sona erecekti.")

Rogelio'nun on yedisine girdiği 1980 yılında, ağabeyi şehir merkezine yakın geneleve götürmüş onu. Bu tür yerlerin ilkiymiş gittikleri yer ve gelmesi umulan genç, korkusuz ve paralı genç adamlar için inşa edilmiş. Daha o zamanlar bile, dağlarda altın olduğu söylentileri varmış ve genelevin fantastik bekleme

salonu, bu henüz teyit edilmemiş hikâyeler şerefine döşenmiş. Duvarları ve barı, ahşap masaları ve sandalyeleri, hepsi altın rengine boyalıymış. Aslına bakılırsa, o gece Rogelio seçsin diye sergilenen üç fahişe de renk düzenine uygunmuş: Biri altın rengi bir mini etek, diğeri altın rengi dantel çoraplar ve sutyen ve üçüncüsü altın rengi bir sabahlık giyiyormuş. Makyajlı üç küçük para avcısı, elleri kalçalarında cilveyle kırıtıyorlarmış. Jaime birini seçmesi için Rogelio'yu teşvik etmiş ama o yapamamış. Yahut yapmamış. Durum uzadıkça uzamış ve artık rahatsız edici bir hal almaya, kızların yüzlerindeki yapmacık gülümseme solmaya başlamış. Ve çocuk öylece, şaşkın, bulunduğu yere çakılıp kalmış.

"Hay lanet olsun" demiş Jaime en sonunda. Cebinden bir tomar para çıkarmış ve üçü için birden ödeme yapmış.

Anlaşıldığı kadarıyla Jaime yenilenmiş araçlardan daha fazlasını satıyormuş artık.

"Sana öyle mi söyledi?" diye sormuş Nelson, o gece, T.'de, okulun yanında otururken ama oyun yazarı omuz silkmiş.

"İçerde konuşmaktan başka yapacak bir şey yoktu."

Rogelio on sekiz yaşına gelince motorlu taşıma aracını küçük bir kamyonetle takas etmiş ve bundan kısa bir süre sonra da kamyoneti kendi adına satın aldığı ve kendi elleriyle hayata döndürdüğü bir kamyonla takas etmiş. Yeniden yaptığı motorun ilk çalıştırıldığı an, Rogelio'nun hayatı boyunca kendisiyle en çok gurur duyduğu anlardan biriymiş. Her yeni araç dünyasını genişletiyormuş. Artık şoförmüş; kamyon tekerlek izleriyle dolu, kasisli yollarda sarsılarak ilerlerken, saatler boyu hiç yakınmaksızın ayakta duran bir düzine işçiyi, aşağılara, ovalara taşımış. Oraya vardığında, daha önce hissetmediği türden, dalayan bir sıcaklık duymuş Rogelio. Her fırsatta o yolu gitmek için gönüllü olmaya başlamış. Ertesi yıl, ağabeyi onu diğer yöne, sıradağların üzerinden batıya yollamış ve böylece, bu yolculuğu esnasında, Rogelio ilk kez okyanusu görmüş. Yıl 1982'ymiş; Rogelio neredeyse yirmi yaşındaymış. Okyanusa

tepeden bakan kayalıklarda ve La Julieta'daki ahşap platformun kıyısında oturduğunu anımsıyormuş, tesadüfe bakın ki on dokuz yıl sonra Nelson'un Ixta'nın hayatından çıkıp gitmesine izin vereceği noktadan pek uzak değilmiş oturduğu yer. Şehrin iyi giyimli insanları geçip gidiyormuş yanından: Blazer giymiş kendinden emin görünüşlü adamlar, renkli elbiseli kadınlar, kendi yaşında olduklarını sandığı ama Rogelio'nun sadece tahmin yürütebileceği çeşitli sırlara vakıf mış gibi görünen delikanlılar. Hiçbiri ona bakmamış doğru düzgün. Acaba uygunsuz mu görünüyor, acaba yabancı olduğunu anlamışlar mıdır, yoksa onu görmemişler midir bile; merak ediyormuş. Fakat okyanusu düşününce, Rogelio bu endişelerin ne denli önemsiz olduğunu anlamış. Mutluymuş, daha sonra Collectors'da Henry'ye öyle demiş, orada okyanusa bakarak harcadığı saatleri hatırlamayı severmiş.

İzleyen birkaç yıl boyunca, kıyıya ve ovalara uzanan yolu gidip gelmeye devam etmiş; şehre sebze, dağlara hammadde, cengele işçi taşımış. Sesiz bir adammış, bazı bakımlardan hâlâ çocuk sayılırmış ama Jaime ona güveniyormuş. Güven telkin ediyormuş. Başka paketler de taşımaya başlamış, sürücü koltuğunun altında yahut tekerlek yuvasının üzerindeki gizli bölmelerde sakladığı küçük, sıkıca paketlenmiş kalıplar. İlkin bir iki tane, sonra onlarcasını. Bunlar ayrıca teslim ediliyormuş, başka bağlantılara. Rogelio içlerinde ne olduğunu görmek için asla açmamış bu paketleri (gerçi biliyormuş), paraya asla dokunmamış (söz konusu miktarların önemsiz olmadığını tahmin edebiliyormuş gerçi). İşiyle ilişkili olarak vicdanen bir rahatsızlık duyduğu yokmuş. Ağabeyine güveniyormuş. Sonuçları üzerine hiçbir zaman kafa yormamış, bunun nedeni gözü karalığı değil, yaptığının normal olmasıymış. Herkes yapıyormuş. Yasak olduğunun belli belirsiz farkındaymış.

Nelson bunu inanılmaz bulmuş, bence de öyleydi. Aslına bakılırsa, Henry de inanamamış: Nasıl olur da Rogelio bunu bilmeyebilirmiş?

Eh, biliyormuş tabii; ama *bilmiyormuş* işte.

Bu yolculuklarının sonuncusunda, Rogelio'nun kamyonu Merkez Otoyol'daki kontrol noktalarından birinde aranmış, başkentin altmış beş kilometre doğusunda. Savaş devam etmekteymiş, dağlardan gelen kamyonları rastgele durdurup bir göz atan askerler silah ve patlayıcı arıyorlarmış. Rogelio çok talihsizmiş. Belki biraz daha açıkgöz olsa, askere rüşvet verip paçayı kurtarmayı deneyebilirmiş ama değilmiş. Onlara rüşvet vermeyi denemek yerine, üniformalı adamlar büyük bir dikkatle aracını ararken yolun kenarında beklemiş. Genç Rogelio'nun olan biteni, hayatının gözleri önünde nasıl yön değiştirdiğini düşünecek zamanı olmuş. Herkes bu ayrıcalığa sahip olamaz, çoğumuz kaderimizin değiştiği ânı gözden kaçırırız. Henry'ye tuhaf bir sükûnet hissettiğini söylemiş. Tepelere doğru kaçabilirmiş fakat askerler ikinci kez düşünmeden ateş ederlermiş. Böylece kaçmak yerine, elleriyle zümrüt yeşili ve maviye boyadığı kamyonuna bakmış hayranlıkla; ön camın üzerinde, el yazısıyla "Benim Güzel T'm" yazıyormuş. En azından ona öyle yazdığını söylemişler. "Bu kamyona ne olacak?" diye düşündüğünü hatırlıyormuş. Hapisten çıktığımda hâlâ beni bekliyor olacak mı? Her halükârda çenesini kapalı tutmaya karar verecek kadar zamanı olmuş. Şehirde, her defasında, en fazla birkaç gün kalmış o zamana kadar ve okyanus bir yana, şehri gerçekten sevdiği yokmuş. Şimdiyse orada kalacakmış. Askerler tam tahmin ettiği gibi paketleri bulmuşlar ve ağabeyini korumak için, Rogelio nereden geldikleri konusunda tek söz etmemiş. Aptalı oynamış ki pek zor olmamış bu. Aramayı yapan askerlerden, onu tutuklamaya gelen polislere, gaddar sorgucularına ve onu savunmakla görevlendirilen avukatlara kadar herkes, Rogelio'yu onun kendisini göreceklerini umduğu gibi görmüşler: Hiçbir şey bilmeyen cahil bir taşralı. Geçen yıllar boyunca da değişen bir şey olmamış: Rogelio öteden beri olduğu gibi, görünmezmiş.

Rogelio'nun okuryazar olmadığı doğruymuş fakat bu durum onun kişiliğini değil eğitim durumunu tarif ediyormuş.

Avukatı cehaletinin mahkemede lehine işleyeceğine temin etmiş Rogelio'yu. "Öğrenmeye de kalkışma" demiş Rogeilo'ya, bu alaycı öğüdün ciddi mi yoksa şaka olsun diye mi verildiğini açıklamaksızın. Sonuç itibarıyla fark etmemiş zaten çünkü Rogelio hâkim karşısına çıkıp yargılanamadan ölmüş.

Henry, Collectors'a vardığında, Rogelio on sekiz ayı aşkındır davasının görülmesini, kendisinin de bir kurban olduğunu, ülkenin kanunları hakkında hiçbir şey bilmediğini, asla eğitim görmediğini ve bu nedenle yaptıklarından sorumlu sayılmaması gerektiğini dile getirmek için bir fırsat verilmesini bekliyormuş. Hücre arkadaşına bunları söylerken gülüyormuş. Dedikleri tam olarak ne doğruymuş ne de yanlış fakat Rogelio vereceği ifadenin provasını hücrede yaptığında, Henry inanmakla kalmamış. Baştan çıkmış.

Fakat bu daha sonra olacakmış, neredeyse şans eseri; başlangıçta arkadaşmışlar. Ama ondan da önce yabancı. Henry'nin ailesi özel bir hücre ayarlamak için uğraşmış ama hiç boş hücre yokmuş. Bulduğuna şükretmesi gerektiğini biliyormuş, çoğu başka mahkûm çok daha kötü koşullarda yaşıyormuş ama mevcut koşullar altında şükran duygusu beslemekte sıkıntı çekiyormuş. İlk birkaç gün, neredeyse yerinden kımıldamamış. Rogelio'nun yüzünün yahut gülümsemesinin ayırdına varmamış ve yeni yuvası hakkında, başlangıçtaki dehşet verici yürüyüşü esnasında görebildiklerinin ötesinde hiçbir şey bilmiyormuş. Henry'ye üst ranza verilmiş ve üç gün boyunca, yüzü duvara dönük, saatlerce uyumuş yahut uyuyor numarası yapmış. Düşünmüş. Hatırlamış. Ortadan yok olmaya çalışmış. Yemek yememiş ama açlık duymuyormuş. Tutuklandığı gece olan biteni inceden inceye düşünmüş, sonsuz mikro olayları dizilerine bölmüş: Oyunun kusurlu her repliğini hatırlıyormuş, daha iyisini uman ve bekleyen seyircilerin yüzlerindeki ifadeleri, gösteriden hemen sonra kendisi, Diana ve Patalarga'nın birbirlerine ettikleri öfkeli her bir sözü. Bu ayrıntılardan herhangi biri azıcık değişebilir, sonucu değiştirecek

kadarcık farklı olabilir miymiş? Biri o akşamın senaryosunun daha hafif, onun buraya, Collectors'a, düşmesiyle sonuçlanmayan düzeltilmiş bir halini yazamaz mıymış? (O Henry Nuñez'miş, Tanrı aşkına!)

O üç gün boyunca, pek konuşmadığı Rogelio, görünüşte Henry'yle ilgilenmeksizin ve iyiliği için endişelenmeksizin gelip gitmiş. Dördüncü gün Rogelio'nun canına tak etmiş. Henry'nin sırtına hafifçe dokunmuş.

"Ayağa kalkmana izin var, biliyorsun değil mi?"

İlk sözleri bunlar olmuş ve Henry hücre arkadaşının bunları söylerken gülümsediğini duyabiliyormuş. Bir yönetmen olarak sık sık oynadığı karaktere hayat vermeyi beceremeyen şevksiz bir oyuncu yüzünden çileden çıkarmış. "Repliğini gülümseyerek söylemeni istiyorum tamam mı! Gözlerimi kapatmak ve senin gülümsediğini duyabilmek istiyorum!"

Henry dönmüş bunun üzerine.

"Yaşıyorsun" demiş Rogelio.

"Sanırım."

"Kalkabilirsin. Etrafta dolaşabilirsin. İnsanlarla konuşabilirsin. Tecritte değilsin. Burada yaşayanlar var, farkındasındır. Eğer burada kalacaksan, bunu anlaman gerekecek."

O öğleden sonra Henry yaşadıkları bloktaki ilk gerçek yürüyüşünü yapmış. Daha sonra arkadaş olacağı yahut arkadaşlığa benzer bir ilişki kuracağı bazı kişilerle tanışmış ve içinde bulunduğu tehlikeyi anlamasına yetip artacak şeyler görmüş. Her yanları yara izi kaplı adamlar, bulanık dövmeler, suratları doğuştan gülme yeteneğinden yoksun gibi görünen, gözlerini gözlerine dikip yere tüküren adamlar varmış. O korkuyla ürperirken, onlar gülmüşler.

Rogelio konuşkan değilmiş ama yardımsevermiş ve o gün Henry'ye pek çok şey açıklamış. Rogelio'ya bakılırsa, Henry şanslıymış, çalışmak zorunda kalmayacağı belliymiş ("Sen zenginsin, öyle değil mi?" diye sormuş Rogelio), oysa içerdeki hemen herkes çalışmaya mecburmuş. Rogelio tesisatçılık yapıyor,

kırılan plastik sandalyeleri onarıyor (çatıdaki bir atölyeyi başka birkaç adamla paylaşıyormuş) ve hurda metalleri büküp pipolar yaparak uyuşturucu bağımlılarına satıyormuş. Uyuşturucu bağımlısı çokmuş; yarı ölü, sefil bağımlılar topluluğu bir doz uyuşturucu için cinsellik, kan yahut işgücü sunarak hapishanede dolaşıp duruyormuş. Rogelio yaptığından gurur duymuyormuş fakat yaptığı işler olmasa hayatta kalamazmış. Ağabeyi ancak ara sıra para gönderiyor, o da hücrenin giderlerini ancak karşılıyor, geriye pek bir şey kalmıyormuş. Bunun dışında kendi başının çaresine bakmak zorundaymış. Annesi onu ziyarete bile gelmemiş, öyle demiş ve bunu söylerken sesi sert çıkmasına rağmen, Henry bu duruma içerlediğini hissetmiş.

Ne Henry ne de Rogelio uyudukları hücrenin sahibiymiş. Hücre; Patrona, Espejo'ya aitmiş. Espejo ilave para kazanmak için görüş günlerinde hücreleri, karılarıyla yalnız kalmak isteyen adamlara kiralarmış. Bu günlerin zorlu geçebileceği konusunda Henry'yi uyarmış Rogelio. Bütün gün açık havada zaman geçirmek zorunda kalırlarmış ve akşam da hücre değişik kokar, değişik gelirmiş. Birilerinin orada seviştiğini bilir ve engin bir yalnızlık duyarmışsın.

Henry anlayamamış olsa da başını sallamış, aslına bakılırsa, bizzat yaşayıncaya kadar anlayamazmış da. Öğrenecek çok şey varmış. Geçerken uzak durulması gereken mahkûmlar varmış, bir de görmezden gelinmesi tehlikeli olanlar. Gün içinde dışarıda olmanın güvenli olduğu zamanlar varmış, bir de en iyisinin içeride kalmak olduğu zamanlar. Ayrım günün saatine değil, atmosfere ve ruh haline bağlıymış ki Henry hayatta kalmayı istiyorsa, bunları okumayı öğrenmesi gerekecekmiş.

"Nasıl okursun ki?" diye sormuş Henry.

Rogelio açıklamakta güçlük çekmiş. Avludan gelen mırıltıları dinlemek, belli anahtar kişilerin o gün nasıl davrandıklarına dikkat etmek (Yedinci Blok'un şiddet barometreleriymiş onlar) gerekirmiş. Küçük işaretlermiş bunlar: Kolları yanlarında mı yoksa önde çaprazlanmış durumda mıymış? Konuşur-

ken ağzını ne kadar geniş açıyormuş? Dişleri görünüyor muymuş? Gözlerini iki yana hızla hareket ettiriyor muymuş? Yoksa en küçük ayrıntıya dikkat edercesine, yavaşça mı hareket ediyormuş?

Henry'ye imkânsız gibi görünmüş bu iş.

Rogelio omuz silkmiş. "Unutma ki burada çoğumuz senin gibi korkuyoruz. İlk geldiğimde hücrem yoktu. Sorun çıktığında gidebileceğim bir yer yoktu."

Avlunun bir köşesinde, kasvetli, gri kış göğünün altında oturuyorlarmış o sırada. Işık zayıfmış ve gölge yokmuş. Henry içeri düşeli bir ay geçmiş ama yine de bunun nasıl olduğunu tam anlayabilmiş değilmiş. Gidecek bir yeri olmamak, bu sözleri daha önce asla anlayamayacağı bir şekilde anlıyormuş şimdi. Kız kardeşine her gün mektuplar yazıyormuş; fakat bunlar neşeli, hissettiği kederi ve korkuyu yansıtmaktan son derece uzak, yapmacık metinlermiş. Oynuyormuş mektuplarında, hapishane hayatının stilize edilmiş halini ve esasen hapishane hayatını başka türlü gösteren yalanlar yazıyormuş. Gerçekteyse çaresiz hissediyormuş: Demek *kapana kısılmak* böyle bir şeymiş. Korkmak ve bu korkuyu başka hiç kimseyle paylaşamamak.

"Anlayacaksın" demiş Rogeilo. "Sadece biraz zaman alır."

Çılgınca mal ve hizmet değiş tokuşu devam ediyormuş çevrelerinde. İki adam, önceki günün gazetesini paylaşarak, saçlarının kesilmesini bekliyormuş. Hapishanenin başka bir kısmından çalınmış bir pantolon, birkaç kazak ve tişört, futbol kale direklerinin arasına gerili bir ipte asılı, satıştaymış. Üç uyuşturucu bağımlısı soğukta üstleri çıplak, duvara dayanmış ayakta uyuyorlarmış. Henry adamları o halde görünce daha da üşümüş.

"O zamanlar, nerede uyuyordun?" diye sormuş. "Hücren olmadan önce."

"Merdivenlerin altında" demiş Rogelio hatırladıklarına gülerek. "Bir de şimdiki halime bak!"

Henry bakmış.

Yeni arkadaşının ışıl ışıl bir gülümsemesi ve kocaman kahverengi gözleri varmış. Teni sütlü kahve rengiymiş ve gösterişli olmadan kaslıymış. Üstündekiler genellikle hapishanede ele geçmiş, tahliye olanlardan kalmış, Espejo yahut başka güçlü adamların el koyup sattığı türden giysilermiş. Hiçbiri üzerine tam uymuyormuş fakat bundan rahatsız olur gibi bir hali yokmuş. Kara saçlarını çok kısa tutuyor ve başını sıcak tutmak için iyice aşağı çektiği örgü bir bere takıyormuş. Bu karanlık kış günlerinde, yatarken bile takıyormuş bereyi. Burnu dar ve hafifçe sola eğikmiş, ayrıca ne kadar sıradan bir konudan söz ediyor olursa olsun, alçak sesle, bir eliyle ağzını kapatarak, bir sır paylaşırcasına konuşma alışkanlığı varmış. Önemli bir şey söyleyeceği zaman gözleri çakmak çakmak olurmuş.

Sanki suç ortağıymışız gibi, diye düşünmüş Henry.

Ziyaret günleri başlangıçta çok kötü değilmiş. Ailesi ve arkadaşları nöbetleşe onu ziyarete gelmişler; pisliği, aşırı kalabalığı ve uyuşturucu bağımlılarını görmeyi kaldırabilenler. Tükenmiş ve korkmuş olarak ayrılıyormuş gelenler, çoğu bir daha gelmiyormuş. Patalarga gelmeye devam etmiş. İlk ay iki kere ziyarete gelmiş, ertesi ay da iki kez gelmiş; Diciembre tayfasından bu riske giren bir avuç kişiden biriymiş. Geri kalanlar destek mesajları göndermişler, Patalarga'nın görev duygusuyla aktardığı bu içi boş cümleler Henry'ye kendisini daha da yalnız hissettiriyormuş. *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nı hapishanede sahneleme fikri, tam olarak ne zaman olduğunu her ikisi de hatırlayamamasına rağmen, büyük olasılıkla bu ziyaretlerden biri esnasında akıllarına düşmüş.

Patalarga, Rogelio'yla karşılaştığını hatırlamıyordu. Collectors'a ilişkin en kalıcı anıları Henry'nin dinlemeden, ayaklarına bakarak başını salladığı sahneler içeriyor. "Yanında olduğumuzu, onu unutmadığımızı bilmesini istiyordum. Fakat olan biteni, onun için neler yaptığımızı anladığını sanmıyorum." Aslında, bir şey öne çıkıyormuş. Hapishanenin

kokusu, öyle dedi Patalarga bana, işte *onu* hiç unutamamış. "Gözünü kapatıp görmeyebilir, kulağını tıkayıp duymayabilirdin ama o koku, hep oradaydı."

Henry de aynı fikirdeydi: Collectors iğrenç kokulu ve sağlıksız bir yermiş ve eğer kokuyu artık fark etmiyorsanız, bir yanınızın bulunduğunuz ortama teslim olması yüzündenmiş bu. "İçerde üç hafta kaldıktan sonra" dedi bana, "koku moku duymuyorsun artık".

Fakat ziyaretçilerin gitmesinden hemen sonraki saatler, haftanın en zor zamanlarıymış. Hapishanede en büyük yalnızlığı o saatlerde duyarmışsınız. Dışarıdan gelen onca insanı hoş karşılamak, korkunç olduğu besbelli koşullarda kuyruğu dik tutmaya çalışmak ortaklaşa büyük bir enerji harcanmasını gerektirirmiş. Collectors berbat bir durumdaymış, bunu herkes görebilirmiş. Rutubetli kışlar tuğlaları yiyormuş, duvarlar küfle kaplıymış. Her gün yeni mahkûmlar giriyormuş içeri. Kelepçeleri çıkartılıp içeride serbest bırakılıyorlar ve zaten aşırı kalabalık olan Collectors cehenneminde yatacak bir yer bulabilmek için birbirleriyle dövüşüyorlarmış. Yedinci Blok'un yanındaki yüksek çitin hemen arkasındaki teröristler aralıksız şarkı söylüyor ve pek çok mahkûm ailelerinin gelmeye korktuğundan yakınıyorlarmış. Kadınların ziyaretine izin verilen aile günü, her iki çarşambada bir gerçekleşiyor ve zorlu geçiyormuş. İkindi vakti geldiğinde, herkes gülümsemekten, karılarını, çocuklarını ve analarını iyi olduklarına inandırmaya çalışmaktan yorgun düşüyormuş (Babalar, bir kural olarak, ziyarete gelmiyormuş; Henry'nin hapishane arkadaşlarının çoğunun babası yokmuş. O akşamlar genellikle kavgalar çıkarmış. Kimse öldürülmediği sürece mesele yokmuş, yeter ki gerilim boşalsın).

Dokuz haftanın sonunda Henry kendisini adeta terkedilmiş gibi hissediyormuş. Sadece Patalarga geliyormuş artık. Aile gününde yalnızmış, Rogelio kadar yalnız. Espejo hücrelerini kiraya veriyormuş ve o akşamlar ikisi ranzalarında uzanırlarken,

Henry o hayali bedenlerin sıcaklığını hâlâ hissedebiliyormuş. Parfümlü kokularını. Hapishanenin kokusu yalnızca o zamanlar duyulmazmış; ancak kimi bakımlardan bu, diğer koku daha da fenaymış. Artık sahip olmadığınız her şeyi hatırlatırmış size. Henry tanıdığı kadınlardan hiçbirini kendisini ziyaret etmeye ikna etmeyi başaramamış, bu yüzden onları suçlamıyormuş. Hiçbiriyle özel bir bağı yokmuş ama o derece çaresizmiş ki herhangi birinin yüzüne odaklanabilir ve kendisini ona âşık olduğunu inandırırmış. Rogelio'ya gelince, evinden çok uzaktaymış ve erkek ya da kadın, herhangi bir ziyaretçisi gelmeyeli aylar olmuş.

Jaime bir kere gelmiş ve Rogelio ölmeden önce bir kez daha gelecekmiş.

Şimdi söyleyecek pek bir şey olmadığından, iki adam hayallere dalmışlar.

"Kadını gördün mü?" demiş Henry bir akşam, bütün ziyaretçiler gittikten sonra, Rogelio görmediği için o gün alt ranzada sevişen kadını tarif etmeye başlamış. Kadın keskin bir mizah duygusuna sahip, kolları gergin ip kangallarına benzeyen bir hırsız olan Jarol adlı bir mahpusu görmeye gelmiş. Henry kadının cömert kıvrımlarını, elbisesinin (çok dar değil ama yeterince dar) içinde nasıl enfes göründüğünü anlatmış. Uzun siyah saçları, ceylan gözleri ve pembe ojeli tırnakları varmış. Mükemmelmiş, öyle demiş Henry, çünkü öyleymiş: Vücudu yahut dudakları yüzünden değil, kocasına gülümseyişi, bir şeyi arzulayan ve bu yüzden utanmayan bir kadının aç bakışıyla bakması yüzünden. Öyle bir bakış, bir erkeğin yaşamasına yetermiş.

Henry, "Kimin gördüğü kadının umurunda bile değildi" diyordu.

Rogelio'nun solumasını işitebiliyormuş. Bir süre susmuşlar.

"Ona neler yapardın?" diye sormuş Rogelio. Sesi çok alçak, ikircikliymiş.

İşte böyle başlamış, Henry öyle dedi bana: Bu onur kırıcı,

boğucu yerde bir kadınla birkaç dakika yalnız kalsa yapacakları hakkında yüksek sesle hayal kurarak. Sahneyi hayal etmekte zorlanmadığı gibi, paylaşmamak için de geçerli bir sebep göremiyormuş. Neden başka türlü olsunmuş? Sırf odada yanında başka biri var diye farklı olması mı gerekirmiş?

Kadının elbiselerini sıyırıp çıkarırmış, öyle demiş Henry, sonra onu avuçları San Jacinto'nun o aptal haritasına yaslı, duvara doğru domaltırmış. Sertleşmiş sikini amına sürter, içine girmesi için yalvartana kadar oynaşırmış. Alt ranzada Rogelio gülmüş. Kadını inletir, çığlıklar attırırmış, öyle demiş Henry. Memelerini avuçlarına alıp sıkarmış. *Bunun* için geldin değil mi kadın? Bunun için geldiğini söyle! Henry kendi sözlerinin büyüsüne kapılmış çoktan. Gözlerini kapatmış. Duvarlar titreşmeye başlamış.

"Başka?" diye sormuş Rogelio, sesi bir tuhafmış şimdi. "Devam et. Başka ne yapardın?"

O ilk defasında, her ikisi kendi ranzalarında, işlerini bitirdiklerinde, birlikte gülmüşler. Birbirlerine dokunmamış, göz teması bile kurmamışlar; ama her nasılsa yaptıkları çok mahrem bir şeymiş. Bir an için birinin aldığı zevk ötekine ait gibiymiş ve bunun sonucunda her şey farklı görünüyormuş artık. Karanlık ve mutsuz bir şey kovulmuş sanki.

Yıllar sonra, T.'de Henry bu hikâyeyi anlatmış ve hatta gülümseyebilmiş.

On Beş

Henry, Patalarga ve Nelson ertesi sabah, tam saat dokuzda Anabel Hanım'ın evinin kapısına gelmişler. İyi uyumadıkları yüzlerinden okunuyormuş. Henry'nin sağ gözü neredeyse kapanacak kadar şişmiş, kaburgaları hâlâ acıyormuş ve T'nin taş döşeli sokaklarında sendeleyerek, ayaklarını sürüyerek zar zor yürümüş. "Yaşlı bir adam gibi tökezliyordum" diyor ve Nelson yol boyu koluna girip onu tutmasa, düşeceğini itiraf ediyordu. Dayağın etkisi sabah daha feci hissedilmiş ve böyle hisseden sadece Henry değilmiş. Nelson ve Patalarga da öyle hissediyorlarmış, ağrılı bir akşamdan kalmışlık gibi, hepsi birlikte saldırıya uğramışçasına.

Noelia adamları kapıda karşılamış ve dikkatle bakmış onlara. Hepsinin birlikte gelmesini beklemediğini söylemiş.

"Bir sorun mu var?" diye sormuş Patalarga.

Noelia kollarını kavuşturmuş. "Hep birlikte gelmeniz için bir sebep göremiyorum. Annem çok yaşlı, biliyorsunuz."

Cevap veren Nelson olmuş, kararlı, sağlam ve saygılı. Ellerini arkasında kavuşturmuş ve sanki bir sır paylaşacakmış gibi hafifçe öne eğilmiş.

"Hanımefendi, dün akşamdan sonra arkadaşımızın oraya yalnız gitmesine asla izin veremeyiz. Umarım anlarsınız."

Noelia bir an dikkatle süzmüş onları. Özellikle Nelson'u. Ondan hoşlanmış, daha sonra bana öyle dedi, ilk gördüğü andan itibaren. Önceki akşam onu sahnede gördüğü andan itibaren.

"Annem bekliyor" demiş nihayet ve Jaime'nin Anabel Hanım'la oturmuş fısıldayarak konuştuğu bahçeye girmelerine izin vermiş. Diciembre mensupları karanlık geçitten ışığa çıktıklarında, ikisi de başlarını kaldırıp bakmışlar. İlk giren Nelson olmuş.

"Günaydın" demiş.

"Rogelio!"demiş Anabel Hanım, yüzü aydınlanarak. "Biz de tam senden söz ediyorduk oğlum. Gel, gel yavrum! Otur."

Eğer başka türden bir yazar olsaydım, Anabel Hanım'ın bunamasını bir iki uzmanla konuşur, zihninde neler olup bittiğini anlamaya çalışabilirdim. Ama yapmadım, kısmen bir psikiyatrın onun bilişsel süreçlerindeki ani büklüm ve sapmaları ikna edici bir şekilde açıklayabileceğinden şüphe ettiğim için. Hiçbir mantığı yoktu. Önceden kestirilmesi mümkün olmayan tepkilerini, yıllarca onunla yaşayan ve bir örüntü keşfetmeye çalışan Noelia'dan öğrendim. Bu olaylar olduğu sırada, bu çabalarından vazgeçmişmiş artık.

Noelia o sabah annesinin dinlenmiş bir şekilde uyandığını, onu evde bulması hiç şaşırtıcı bir şey değilmiş gibi Jaime'yle hoşbeş ettiğini ve okul ödevleri hakkında sorular sorduğunu

anlatıyor. Jaime annesine artık mezun olduğunu, aradan yıllar geçtiğini ve şimdi San Jacinto'da yaşadığını anlatmış. Anabel Hanım'ın bunlara cevabı, "Ben de babana o şehirden hiç hoşlanmadığımı söylüyordum" olmuş.

Anabel Hanım'ın eyalet başkentine son gidişinden bu yana yaklaşık yirmi yıl geçmişmiş.

Jaime iç geçirmiş.

"Evlendin mi bari?"

"Evet anacığım, karımla tanıştın."

"Güzel mi?"

"Evet ana."

Anabel Hanım kaşlarını çatmış. "Şimdi hatırladım. Güzeldi."

Noelia kahvaltıyı hazırlarken bu konuşmaları dinlemiş. Sabah serinliği devam ediyormuş, Jaime ve annesi dizlerine kalın battaniyeler örtmüş, öyle oturuyorlarmış. "O ânın tadını çıkardım aslına bakarsan. Jaime'nin annemizin tam olarak ne halde olduğunu görmesi iyiydi. Bunu bilmesi gerekiyordu."

Kahvaltıdan sonra bahçede oturmuşlar. Anabel Hanım elinde bir fincan çay, önceki gece rüyasında Rogelio'yu gördüğünü anlatmış. Jaime ve Noelia kendilerini olacaklara hazırlamışlar ama Anabel Hanım rüyasının ayrıntılarını hatırlamadığını söyleyince, rahatlamışlar.

"Kafa karıştırıcıydı, bütün rüyalar gibi. Bazen kafam çok karışıyor."

Yine de bütün olanlar düşünüldüğünde, Anabel Hanım huzurlu görünüyormuş, öyle ki Jaime arayıp Henry'nin ziyaretini iptal etmeyi bile düşünmüş. Muhtemelen de yapacakmış ama annesinin ruh hali bir kez daha değişmiş. Çocuklarına söylemesi gereken bir şey varmış. Bütün sabah içini kemirip duran bir şey. Dünkü adam haklı olabilirmiş. Adamın doğru söylüyor olabileceği duygusundan kurtaramıyormuş kendisini: Küçük oğlu gerçekten de ölmüş olabilirmiş.

Jaime karşı çıkmaya çalışmış ama Noelia susturmuş onu.

"Durduk yere olmaz ya" demiş Anabel Hanım. "Sen onunla konuştun mu? Ne zaman? Emin misin? Babanıza bunu söylememiz lazım ama yüreğine iner diye korkuyorum."

Nelson'un içine girdiği dünya böyle bir yerdi.

"Yaşlı kadın ona Rogelio dediğinde, bir adım arkasındaydım" diye anlattı Patalarga daha sonra bana. "Donup kaldığını gördük. Sadece bir an için. Biz de donup kalmıştık, hâlâ karanlıkta, bahçeye açılan geçitteydik. Sanırım bu tür doğaçlamaları Konservatuvar'da hep yapıyorlar ve tepkisinin neden öyle olduğunu açıklar belki. Yaptığının karar vermekle bir ilgisi olduğunu bile sanmam çünkü öyle değildi. Sadece duruma tepki verdi. Akışa uydu."

Nelson'un gözünden, güneşin sahne ışıkları gibi göründüğünü düşünüyorum.

"Evet anacığım" demiş. "Buradayım."

Ardından sahneyi bir kez daha saptıran, bir şey daha olmuş. Nelson'un sesini duyar duymaz, sanki hayal ettiği şeyden korkmuşçasına, Anabel Hanım'ın kendinden emin hali kaybolmuş. Henry ve Patalarga da yürüyüp günışığına çıkmışlar ve belki bu durum da onu kuşkulandırmış. Gözlerini kısarak önünde duran, daha biraz önce Rogelio diye seslendiği genç adama bakmış ve onu tanıyamamış. "Sen misin?" demiş ve Nelson konuşana kadar kimseden çıt çıkmamış.

"Anacığım benim" demiş, sözcükleri mırıldanarak tekrarlamış, öyle ki sözlerin tınısı ve anlamı Anabel Hanım'ı yatıştırmaya başlamış. *Anacığım, benim*. Nelson bahçede, göğsü kabarmış, yüzünde sevgi dolu bir ifade dikiliyormuş.

Jaime'nin yüzünde, daha sonra Noelia'nın bana anlattığına göre, müthiş bir şaşkınlık ifadesi varmış.

"Hayatım boyunca öyle bir şey görmüş değildim" diyordu Patalarga, sesinde bariz bir gururla.

Gözümde canlandırabiliyorum: Birden korkmuş, bir anda meraka kapılmış Anabel Hanım'ın kararsız duruşuna kadar. Kalbi kırılmış fakat içinin derinlerinde bir yerlerde, inanmak

isteyecek kadar yalnız. Zamanın ve mekânın ayırdığı bütün ailelerin dramıdır bu. Oğlunun, Jaime'nin yardımıyla ayakta nasıl durduğunu, ayaklarını sürüyerek Nelson'a nasıl yaklaştığını, sonra duraksadığını, sonra ayaklarını sürüyerek yeniden yürüdüğünü. *Canım anacığım*. Noelia "Nelson sanki yatağın altından çıksın diye bir kedi yavrusuna dil döküyordu. Çok sabırlıydı" dedi. Anabel Hanım nihayet yanına geldiğinde, Nelson onu sımsıkı kucaklayıp göğsüne bastırmış. Küçücükmüş, ufak bir çocuğu kucaklar gibiymiş.

Orada, o halde üç dört dakika kadar kalmışlar, ötekiler gördükleri manzarayı açıklamaktan aciz, onları seyretmişler. "Kimse konuşmadı" dedi Henry bana. "Konuşmak istemedik. Çok özel bir şey oluyordu ve hepimiz bunun farkındaydık, Jaime bile."

Yaşlı kadın kendisini toparlayınca, sorgu başlamış. Rastgele sorular soruyormuş ve artık şüpheden eser yokmuş. Şüpheleri daha sonra geri gelecekmiş, günde bir iki kez, beklenmedik patlamalar halinde; ama o sırada şüphesi yokmuş. Sanki bir anda bir devrenin bağlantıları kurulmuş gibiymiş.

Bugün okula gittin mi oğlum?

Abin sana iyi davranıyor mu?

Bugün öğleden sonra babanla tarlaya gidecek misin?

Yaşadığın yerde büyük binalar var mı?

Şimdi kaç yaşındasın?

Neyse ki bu son sorunun yanlış bir cevabı yokmuş; çünkü Anabel Hanım oğluyla, bu yabancıyla konuşurken hayatının bütün anlarından çıkan sorular soruyormuş. Oğlu küçük bir oğlan, bir ergen, bir genç adammış; hepsi aynı anda. Bütün bu süre zarfından, Nelson gayet sakin, güler yüzlü ve cömert davranmaya devam etmiş. Noelia, "Müthiş oynuyordu, insanın içinden alkışlamak geliyordu" diyordu.

Anacığım, benim.

Ancak bir oyun sonunda alkışlanır, başında değil.

En nihayet Anabel Hanım'ın uyuma vakti gelmiş. Nelson'un rolünü büyük bir başarıyla oynadığı konusunda herkes hemfikirmiş ve Anabel Hanım'ın Rogelio ile yeniden bir araya gelmekten duyduğu mutluluk yadsınamazmış. Yatağına gitmeden, hepsine sırayla sarılmış, hatta önceki ziyaretini unuttuğu yahut tamamen affettiği Henry'ye bile. Noelia annesini yatak odasına götürmeden önce, yaşlı kadın Rogelio'ya akşam yemeğine kalma sözü verdirmiş ve Nelson kocaman, söz vermeyen bir gülüşle karşılık vermiş. Anabel Hanım onun ellerini tutmuş ve Noelia'nın özel bir yemek hazırladığını söylemiş. "En sevdiğin."

Birkaç dakika sonra, Noelia annesinin odasından çıkmış ve yaşlı kadının uykuya daldığını söylemiş. Henry, Patalarga ve Nelson gitmek için ayaklanmışlar. Günde bir kere kalkan otobüs, San Jacinto'ya gitmek için saat ikide kalkıyormuş ve yetişmek için hâlâ vakitleri varmış. Önceki akşamın gerilimi kaybolmuş gibiymiş, tam olarak dostane denemese bile yeni bir hava oluşmuş: Paylaşılan bir başarmışlık duygusu. Jaime bile hoşnut görünüyormuş. Başarmışlar, beşi birlikte ve daha önce dertli olan yaşlı kadıncağız şu anda huzur içinde uyuyormuş.

"Yardımcı olabildiğimize sevindim" demiş Henry. Nelson'a dönmüş. "Harikaydın."

"Teşekkürler" demiş Nelson.

Noelia'da onaylayarak başını sallamış. "Neredeyse keşke kalabilsen diyeceğim."

Jaime dışında herkes gülmüş, o elini kaldırmış havayı belli belirsiz tarayarak. Yüzü dalgınmış. "Kalır mıydın?" diye sormuş Nelson'a.

Nelson sırıtmış. Patalarga da.

"Fena bir fikir değil" demiş Jaime.

Henry itiraz etmiş. "Çok kötü bir fikir."

"Seninle konuşmuyorum" demiş Jaime. Sonra yine Nelson'a dönmüş: "Bunu düşünür müydün?"

"Jaime."

"Bacım, bırak çocuk konuşsun."

Nelson endişeyle Henry ve Patalarga'ya bakmış. "Hayır. Düşünmezdim" demiş.

"Çok yazık. Annem senden hoşlandı. Yaşlı bir kadına çok yararın dokunabilirdi."

"Kusura bakmayın. Yapamam."

"Sanırım yapabilirsin" demiş Jaime. Bir an duraklamış, "Ve bence yapabilirsin, eğer istersen. Sana para veririm. Harcadığın zamana değmesini sağlayabilirim. Ona bir haftanı ver. Oyunculuğunu konuştur. Bunu rahatlıkla yapabilirsin. Sorun ne ki?"

Henry, Jaime'nin gülüşünden, önerisinin ciddiyetini anlamış. Bu bir öneri falan değilmiş, düpedüz bir emirmiş.

"Sen ciddi misin?" diye sormuş Nelson.

"Öyle" diye gevelemiş Henry.

"Hayır, ciddi olamazsın."

"Öyleyim" demiş Jaime.

Noelia hiç düşünmeden yaptığı bir yorumun nerelere vardığına inanamamış. Ağabeyinin düşüncesi dehşet verici olduğu kadar büyüleyiciymiş de. Evde bir can yoldaşının olması. Birini misafir etmek. Jaime çok seyrek olarak ziyaret ediyor, asla çocuklarını ve karısını getirmiyormuş. Yanında birinin olması düşüncesi baş döndürücüymüş, daha sonra bana öyle söyledi. Heyecanını saklayamamış, çalışmamış da zaten.

"Rogelio'nun odasına yerleştiririz seni" demiş Nelson'a. "Orayı temizlerim ve çok rahat edersin."

"Kalacağım demedim."

Henry gözlerini ovuşturmuş. "Kalıyorsun" demiş, yenik. Karşı çıkmanın beyhudeliğini anlatmak niyetiyle konuşmuş fakat sanki arkadaşına sırt çeviriyormuş gibi anlaşılmış.

"Henry!" demiş Patalarga.

Henry, Jaime'ye dönmüş. "Onu bekleriz. Şehirde kalır, göz önüne çıkmayız. Anneniz burada olduğumuzun farkına bile varmaz."

Jaime başını sallamış. "Sizi kasabamda istemiyorum. Annemden mümkün olduğu kadar uzak olmanızı istiyorum."

"Arkadaşımızı burada bırakacak değiliz" demiş Patalarga.

"Arkadaşınızı merak etmeyin. Ona iyi bakacağız, öyle değil mi Noelia?"

Noelia masumca gülümsemiş. "Elbette."

Jaime ellerini kenetlemiş. "Gördünüz mü?"

"Burada kalmayacağım. Saçmalamayın."

"Kalacaksın" demiş Jaime. "Gel boşuna tartışmayalım bunu. Tartışmaktan hoşlanmam."

Berbat bir duyguymuş, Patalarga öyle anlattı daha sonra bana. "Bir Nelson'a baktım bir şiddete meyyal o adama ve yapılacak bir şey olmadığını anladım. Henry dokunsan ağlayacak haldeydi. İlk anda idrak edememiştik ama artık biliyorduk. Son noktayı koyan Nelson oldu."

Sizi soymak için bıçak çekmiş birinin karşısında yapacağınız şekilde, ellerini kaldırmış teslim olmuş bir halde.

"Tamam" demiş. "Kalacağım."

O öğleden sonra, üç arkadaş meydana yürümüş, San Jacinto'ya gidecek otobüsün gölgesinde vedalaşmışlar. Jaime de her şeyin planlandığı gibi gittiğinden emin olmak için gelmiş; ama o âna saygı babından onlardan uzakta durmuş. Henry, Patalarga ve Nelson kucaklaşmışlar ve Nelson arkadaşlarından annesine haber vermemelerini istemiş. "Boşuna endişelenmesin" demiş ve en iyisinin bu olduğu konusunda anlaşmışlar. "Yakında eve döneceğim nasılsa" demiş Nelson.

Henry ve Patalarga başlarını sallamışlar onaylayarak.

Sonra onlar otobüse binmişler, otobüs hareket etmiş ve böylece, bir anda T.'de yalnız kalmış Nelson. *Turne şimdi beni gerçekten şaşırttı*, diye yazmış günlüğüne o gece. *Benim tek kişilik gösterime dönüştü.*

Henry ve Patalarga'ya gelince, T.'den uzaklaşırken konuşmamışlar. Yol boyu manzara muhteşemmiş: sarp dağlar, deh-

şetli mavi bir gökyüzü. Yol kıyılarında kuru kayaların arasından şaşırtıcı güzellik ve renklerde boy veren yabani çiçekler varmış. San Jacinto yolunun yarılandığı yerde geçilecek bir nehir varmış ve köprüden önceki son virajı döndüklerinde beklemekte olan bir kamyon dizisiyle karşılaşmışlar. Kamyonların motorları durdurulmuş, şoförler araçlarından çıkmış, ikili üçlü gruplar halinde, şapkalarını gözlerinin üstüne kadar çekmiş, sigara içerek yolun kıyısında dikiliyorlarmış.

Daha fazla ilerlemeleri mümkün değilmiş. Otobüs de durmuş ve bütün yolcular inmiş.

Anlaşılan, köprünün altmış metre ötesinde, küçük minibüs mango dolu bir kamyonla çarpışmış. "Eğer uca kadar yürürseniz, görürsünüz" demiş adamın biri omuz silkerek ve Henry'yle Patalarga birkaç başka yolcuyla birlikte o yöne doğru ilerlemişler.

Manzara dehşet vericiymiş. Kamyonetin kalıntıları nehrin aktığı derin, küçük kanyona saçılmış haldeymiş, metal parçaları kırılmış oyuncaklar gibi kıvrılıp bükülmüş. Cam parçaları güneşte ışıldıyor ve tekerleklerden biri suyun kıyısında duruyormuş. Bu mesafeden ceset parçaları görmek imkânsızmış fakat uçurumun kıyısında toplananların konuşmalarına bakılırsa, sağ kurtulan olmamış. Bazı çocuklar ağlıyor, anneleri onları sakinleştirmeye çalışıyormuş. Henry kadınlardan birinin, endişeyle yüzüne kapattığı parmaklarının arasından bakan oğluna, "Bakma" dediğini duymuş. Tek tanık mango kamyonunun hâlâ şoktan çıkamamış şoförüymüş. Biri San Jacinto'dan bir ilkyardım ekibinin yola çıktığını söylemiş.

Henry otobüse geri yürümüş. Bu tür kazalar hep olur ama her nasılsa, Henry seyahatleri esnasında daha önce hiçbirine yakından tanık olmamış. Her yeri ağrıyormuş, çenesi, sırtı ve bacakları. Dayanılmaz değilmiş ağrıları fakat kendisini yaşlı hissetmesine yetiyormuş.

Birkaç dakika sonra Patalarga dönmüş. "En azından üç saat" demiş. "Rahatına bak." Yolun kıyısında durup vadiye bakmışlar. "Sen iyi misin?"

Henry başını sallamış.

"Dostluğumuz o zaman çözülmeye başladı" dedi daha sonra Patalarga bana, "Tam daha da güçlenmesi gereken bir sırada ama Henry kendisini kapatmıştı. Önceki gece için, bize her şeyi anlattığı için teşekkür ettim. Cevap alamadım. Nelson için endişelenmemesini, başının çaresine bakacağını söyledim, omuz silkmekle yetindi."

Henry buna tam olarak karşı çıkmıyor. "Enkaz çok moralimi bozdu. Enkaz ve olan bitenler. Elimde değildi, Patalarga beni yargılıyormuş gibi hissediyordum."

"İyi ama o sizin en yakın dostunuzdu" dedim.

"Bu doğru" dedi Henry, "ama aynı zamanda doğru değil. Bir yaşa geliyorsunuz ve bu ifade, tam olarak eskiden taşıdığı anlamı taşımıyor artık. Artık doldurulmayı bekleyen bir en yakın dost rolü kalmıyor. Yalnız olduğunuzu anlıyorsunuz. Hayat geride kalmış oluyor, bir dizi hayal kırıklığı ve belki geleceğe saçılmış, size zevk verebilecek birkaç şey. Mutlu değildim. Sana başka ne anlatabilirim? Bir başarısızlık abidesi gibi hissediyordum kendimi. Her şeyimi Collectors'da yitirmiştim. Ve T.'de, bir an için yitirdiklerimi geri alabileceğim duygusuna kapılmıştım. Nelson için endişelenmiyordum ama gerçekliğinden kaçacak halim de yoktu: Eve onsuz dönüyorduk."

Bu üçüncü görüşmemizdi. Henry zayıftı, tıraş olmamıştı, solgun benzi grimsiydi ve son konuşmamızdan bu yana geçen birkaç haftalık zaman zarfında bile, daha kötüleşmişti. T.'den ayrılmadan önceki akşam Patalarga ve Nelson'a anlattığı hikâyenin bir biçimini az önce bana da anlatmıştı: Rogelio'nun hikâyesini. Sahilde yaz gelmişti, yarı döşenmiş dairesinin pencereleri ardına kadar açık, perdeleri çekilmişti. Oda apaydınlıktı ama Henry sanki sıkıntılı bir uykudan henüz uyanmış gibi çökmüştü sandalyesine. Köşede bir vantilatör dönüyordu. Mecazen, tam da tarif ettiği sahneyi oynadığımız duygusuna kapıldım; o ve ben, yan yana yüce dağlardan geçen yolun kıyısında durmuş, enkaza bakıyorduk. Yalnızca, bu kez baktığımız enkaz kendisiydi.

San Jacinto yolundaki trafik en nihayet yeniden harekete geçtiğinde, neredeyse alacakaranlıkmış. Bütün otomobiller, kamyonlar ve otobüsler, hep birlikte hareket etmek onları az önce beraberce tanık oldukları kazanın etkisinden kurtarabilirmiş gibi, aralarında asla birkaç araba uzunluğundan fazla mesafe bırakmaksızın, uzun bir kafile halinde, birbirini izleyerek yol alıyormuş. O akşam, başkente giden bir gece otobüsünü yakalamalarına yetecek bir zamanda varmışlar San Jacinto'ya. Herkes yorgun, sinirler bozukmuş. Henry ve Patalarga biletlerini alıp beklemeye koyulmuşlar.

O geç saatte bile otogar kıvıl kıvılmış. Her yerde çocuklar varmış, Patalarga öyle hatırlıyor, yolculuk eden çocuklar değil, otogarda çalışan çocuklar: Sigara satan, ayakkabı boyayan yahut yalnızca dilenen çocuklar. Süreğen gürültünün ardında, eğer dikkat ederseniz, floresan lambaların vızıltısını işitebilirmişsiniz. Herkes mumdan heykellere benziyormuş. Buradan bir gitsek, diye düşünmüş Henry. Bir an bile kalmasak artık.

Sabah saat bire doğru, otobüs harekete hazırmış. Yola çıkmadan önce yolcular videoya kaydedilmiş, bu kez işi yapan kolsuz bir gömlek ve anormal derecede dar bir kot pantolon giymiş, on beş yaşlarında bir kız olmuş. Siyah saçlı, ay yüzlü ve utangaçmış. Otobüsteki insanların belki yarısı köprüdeki ölümcül kazayı duymuşlar, o yüzden kayıt işlemi olağandan daha kasvetli geçmiş. Kimse el sallamamış, kimse gülümsememiş, gözlerini kırpmadan, öte tarafta sevdikleri birini görmeye çalışırcasına, kameranın cam gözüne bakmışlar.

Henry kıza bakmamış bile, pencereye dönük durmuş.

"Hey" demiş kız, "buraya bakın", ama oyun yazarı cevap vermemiş.

Patalarga arkadaşı adına özür diler gibi omuz silkmiş. "Henry'yi daha önce hiç o halde görmemiştim" dedi bana daha sonra.

Birkaç saniye sonra, kız sessizce söylenerek devam etmiş.

Yola çıkalı fazla zaman geçmemişken Henry, Patalarga'ya

dönmüş, yüzünde hayal kırıklığına uğramış, hatta kalbi kırık bir ifade varmış.

"Sanırım hepsi bu kadar" demiş arkadaşına alçak sesle.

Patalarga uyumak üzereymiş. "Öyle mi dersin?"

"Turne bitti."

İki arkadaş sabaha kadar bir daha konuşmamışlar.

Üçüncü Bölüm

On Altı

Rogelio'nun baba evinde, evin aynı anda hem en küçük hem de en büyük odası olan odayı vermişler Nelson'a: Sırf fiziksel alan anlamıyla evin en büyük odasıymış ama aynı zamanda en küçüğüymüş çünkü son yıllarda evin sandık odası gibi kullanılıyormuş. Bir zamanlar Jaime ve Rogelio'nun yattıkları paslı ranza, ailenin tarihini nesneler halinde taşıyan asıl yapı olarak işlev görüyormuş: T.'de geçen, bu evde geçen; yirmi, otuz, elli yıldan artakalanlar bohçalarda, paketlerde, yıkıldı yıkılacak bir yığın şeklinde yerden tavana yükseliyormuş. Nelson'un gözüne eski bir dikiş makinesi, yetmişli yıllardan kalma dengesizce üst üste yığılı gazeteler ve ölmüş bir adamın güvelenmiş giysileri ilişmiş. Alt ranzada, üstünden kırık bir

çaydanlık ve kırık tahta kaşıkların pörtlediği tıka basa dolu karton bir kutu varmış. Yatağın altında tekeş ayakkabılar varmış, sönük ve yırtık birkaç futbol topu, iğreti bir kafes gibi bükülüp birbirine iliştirilmiş tel askılar, bir kutu bilye ve öfkeyle parçalanmış gibi görünen üç tekerlekli bir çocuk bisikleti. Nelson, Rogelio'nun ağaçtan oyduğu birkaç eski heykel bile görmüş.

Hep birlikte görülmeye değer bir manzara oluşturuyorlarmış. Bir müzede yahut sanat galerisinde dursa, eleştirmenler ağızbirliğiyle övermiş.

Noelia, Nelson'un yüzündeki ifadeyi yahut manzara karşısında aldığı derin nefesi fark etmiş.

"Hiçbir şeyi atmayız biz" demiş. "Atamayız. Bunu iyi ya da kötü bir şey olarak söylemiyorum."

Nelson da karar verememiş.

Alt ya da üst ranzayı boşaltmak yerine, Noelia bir sahra yatağı ve üç kalın battaniye taşıtmış odaya Nelson ve Jaime'ye, battaniyelerden kuvvetli ama nahoş olmayan bir odun dumanı kokusu geliyormuş. Misafirini yerleştirmeye can atıyormuş. "Hadi, bir dene" demiş kapıda durarak ve Nelson'un dikkatle yatağa oturuşunu izlemiş. Branda Nelson'un ağırlığı altında hamak gibi esnemiş ama dayanmış.

"Fena değil" demiş Nelson.

"Uzan."

Nelson bacaklarını yatağa uzatmış. Ayak parmakları yatağın ucundan çıkmış. "Gayet iyi" demiş.

"Kusura bakma ama şu anda yapabileceğimizin en iyisi bu."

"Gayet iyi" diye tekrarlamış Nelson. "Gerçekten."

Sabahın erken saatleriymiş ve Anabel Hanım istirahat ediyormuş. Onun için büyük bir günmüş. Hava soğuyormuş, o yüzden Jaime, Noelia ve Nelson oturma odasına dönmüşler, ilk gün Henry'nin kabul edildiği karanlık ve tozlu odaya. Aile fotoğrafları tam olduklarını söylediği yerdelermiş. Nelson izin istercesine ev sahiplerine bakmış.

"Bakabilirsin."

Nelson başını sallamış ve siyah beyaz resimlerden oluşan topluluğa bakmış, yüzler net değilmiş ama tanınabilirmiş. Genç Jaime, genç Noelia ve en küçükleri, Rogelio diye tahmin etmiş. En çok onun yüzünü incelemiş dikkatle ve bu garip kasabadaki, bu garip evde bulunuşunu açıklayacak bir benzerlik aramış. Birbirleriyle hiçbir benzerlikleri yokmuş hem rahatlatmış bu onu hem düş kırıklığına uğratmış. Ölmüş biriyle bir anda bu kadar ilişkili olmaktan rahatsız olmuş. T.'nin hâlâ canlı olduğu yıllarda, meydanda çekilmiş birkaç fotoğraf varmış. Ailenin hep birlikte katedralden çıkarken çekilmiş bir fotoğrafı varmış, Anabel Hanım'ın haşin kocası kolunu karısına dolamış, fotoğrafın köşesinde elle yazılmış bir tarih varmış: Mayıs 1970. Nelson yaşlı adamın yüzünü incelemiş, Donuk, okunması imkânsız bir maske; acı çekmeye alışık birinin yüzü. Karı kocanın her ikisinin yüzünde de aynı ifade varmış aslında fakat etraflarına toplanmış çocuklarının, gülümseyen iki afacan oğlanın ve ciddi, güzel küçük kızın yüzünde yokmuş o ifade.

"Ne güzel bir aile" demiş Nelson.

Noelia gülümsemiş. "Evet, öyleydik. Annem hâlâ öyle olduğumuzu düşünüyor."

"İyi bir ekiptik" dedi Noelia daha sonra bana. Nasıl sona erdiğinden bağımsız olarak, Nelson'a ilişkin sevgi dolu anıları vardı. "Ona bildiğim her şeyi anlattım. Bir anda değil tabii; ama her gün yeni bir şeyler ekledim, her gün yeni şeyler hatırladım. Sırf orada olmakla bana yardım etti."

Noelia o akşam Anabel Hanım'ın tuhaf zaman algısını anlatmaya, zihninin sürekli ve çıldırtıcı bir döngü halinde izlediği yedi yahut sekiz kilit olayı açıklayarak başladı. Örneğin Rogelio'nun babasının ölümünün, 1968 depremiyle nasıl ilişkili olduğunu anlamak önemli olabilir. Noelia, Nelson'a (ve sonra da bana) depremden sonra toprağın kimyasında bir değişim olduğunu ve babasının almak için yıllarca emek çekip para biriktirdiği küçük tarlanın birden verimsizleştiğini açıklamıştı. Yaşlı adam bunun üzerine bütün ümidini kaybetmiş.

Birkaç yıl daha yaşamış ama, Rogeilo'nun annesine bakılırsa, depremin olduğu an ölmeye *başlamış*.

"1968'de sen beş yaşında olmalısın" demiş Noelia, Nelson'a, en sevdiği arkadaşına kopya veren küçük bir kız edasıyla. "Sonunda babam öldüğünde ise neredeyse sekiz."

Noelia anlatmaya, Nelson notlar almaya devam etmiş. Jaime çoğu zaman konuşmuyor, arada bir başıyla onaylıyor yahut Noelia'nın verdiği bir tarihi düzeltiyormuş. Abi kardeş birlikte şunu hatırlamışlar: Üç kardeş, son kez 1980'lerin başında, San Jacinto'da bir partide birlikteymiş. Neyi kutladıklarını yahut Noelia'nın ne sebeple eyalet başkentinde olduğunu ikisi de hatırlayamamış. Şunu hatırlamışlar: Güneş batıyormuş, üçü ve beş altı arkadaşları daha Jaime'nin evinin önündeki asfaltsız yolda, çember biçiminde dizilmiş plastik sandalyelerde oturuyorlarmış. Önceki gece yağmur yağdığından, sandalyeler yumuşak toprağa gömülüyor, o yana bu yana sallanıyormuş. Bir el radyosunda müzik çalıyor, hikâyeler anlatılıyor, buz dolu bir kovadan şişe şişe bira alınıyormuş. Gece boyunca eş dost gelmeye devam etmiş, Rogelio radyoda hareketli bir pop parçası başlayana kadar sessizmiş. "O her zaman sessizdi" demiş Noelia. Müzik başlayınca, herkesi şaşırtarak, Rogelio kalkıp dans etmeye başlamış.

"Herkes durup izledi" demiş Noelia, zihninde canlananlar karşısında başını sallayarak. "O zamanlar öyle utangaçtı ki."

"Görmeye değerdi doğrusu" demiş Jaime ve kendi kendine gülmüş. Nelson'un onu gülerken ilk görüşüymüş.

Artık benimle konuşmuyorlar diye düşünmüş Nelson. Sanki ben burada değilim. Gözlerini dört açmış, kulaklarını dikmiş ve bu anıyı içselleştirmek için elinden geleni yapmış, bu duygusal ayrıntının sahiciliği Anabel Hanım açısından bir şeyi değiştirirmiş gibi.

"Bugün seni izledim" demiş sonunda Jaime.

"Çok iyiydin" diye eklemiş Noelia.

"Bu doğru. Gayet başarılıydın."

"Fakat?" demiş Nelson.

Jaime avuçlarını göğüs hizasına kaldırıp birbirine bastırmış. "Fakat Rogelio doğru düzgün okula gitmemişti. Tiyatro oyunları okumaz, defterlere yazılar yazmazdı. Okumayı hiç bilmezdi."

"Collectors'da Henry'nin oyununda oynamış ama, öyle değil mi?"

"Sadece aklında tutman gereken bir şey bu." Nelson'un defterini işaret etmiş. "Annem seni yazarken görmesin, hepsi bu."

"Kardeşimizin nasıl biri olduğunu unutmaman gerek" diye eklemiş Noelia.

Jaime kaşlarını çatmış ve eliyle saçını taramış. "Ve annemizin onu kim sandığını da."

"Tamam" demiş Nelson. "Çalışırım."

O gece sohbetleri bittiğinde, Nelson odasına gitmiş ve sırtı pencereye dönük, yatağın üzerine oturmuş. Pek çok hikâye dinlemiş, bazıları gerçek, bazıları uydurulmuş; defteri notlarla doluymuş ve başı dönüyormuş. Ranzanın üzerindeki yığına, sanki esrarengiz bir makinenin dişlilerini incelercesine bakmış. Boyutlarını, bileşiminin mantıksız şaşırtıcılığını ve içerdiği tarihi takdir etmemek imkânsızmış. Onu anlamaya, en azından buna çalışmaya mecbur hissediyormuş. Bütün bu süprüntünün bir anlamı varmış: Bütün bunlar bir ailenin tarihini oluşturuyormuş ve kendisi de, geçici bir süre için bile olsa, bu ailenin bir ferdi değil miymiş?

Eğer Nelson T. hakkında daha bilgili olsa, bölge ve kasabadan kentlere durmak bilmeyen göç ve bu durumun kasabayı nasıl değiştirdiği hakkında daha fazla şey bilse, bütün evlerde buna benzeyen bir odanın olduğunu da bilirmiş. Bazı evlerin bu odanın daha büyük ve yayılmış halinden başka bir şey olmadığını, içlerinde hiç yaşam alanı kalmadığını, kilitli kapıların ardında muhtelif nesnelerin toz toplayıp durduğunu. Noelia ve Anabel Hanım'ın geçmişi az çok barındırmayı başarmış olmalarını, geçmişi Rogelio'nun odasının dört duvarı ara-

sında tutmakla, komşularına kıyasla daha fazla şimdiki zamanda yaşadıklarını takdir edebilirmiş. Oda onu yine etkilermiş elbette; fakat tamamen bambaşka nedenler yüzünden. Şimdilik bu düzensiz odanın Anabel Hanım'ın zihninin fiziksel tezahürü olduğu, ancak bütün bu öteberiyi bir tür düzene sokabilirse, onun bunamasının gizlerini keşfedebileceği duygusundan kurtaramıyormuş kendini. Bunu çözebilirmiş. Ve içinde Rogelio için bir yer bulabilirmiş, öyle hissediyormuş.

Nelson ertesi sabah uyandığında, aileyi mutfakta, basit bir kahvaltı sofrasında sohbet ederken bulmuş. Avluyu geçmiş, en güzel gülüşünü takınıp onlara katılmış. Anabel Hanım'ın çok mutlu olduğuna şüphe yokmuş, onu ışıl ışıl karşılamasından ve ardından yapıp ettiği her şeyden anlaşılıyormuş bu. Çay içmiş, katı bir yumurta, pek taze olmayan ekmek ve peynir yemiş, sonra pencerenin önüne oturup yüzünü güneşe dönmüş. Anabel Hanım'ın gözü üzerindeymiş, bu başka koşullar altında bu rahatsız edici olabilirmiş fakat şimdi doğru, hatta olması gerekli görünüyormuş. Nelson rolü onun için oynuyormuş.

"İyi uyudun mu?" diye sormuş yaşlı kadın, sırtı ağrımasına ve boynu tutulmuş olmasına rağmen, hiç tereddüt etmemiş: "Yıllardan beri böyle güzel uyumamıştım anacığım. Evde olmak öyle güzel ki!"

Anabel Hanım'ın mutluluğu apaçıkmış ve bunun Nelson için bir anlamı varmış. *Elimi sıktığında, neden bilmem anlamlı geldi bana*, diye yazmış daha sonra. *En azından turne kadar anlamlı.*

O sabah, T.'de geçirdiği ilk tam gün, izleyen günlerin sabahlarının da şablonu olacakmış. Rogelio rolü yapma, yaşlı ve bunamış bir kadını bu kimliğe ikna etme görevini, kasabanın ritmine uygun bir şekilde, dikkatle ve yavaşça, aceleye ve gereksiz davranışlara meydan vermeksizin yerine getirmesi gerekiyormuş. Kahvaltı sofrası toplanmış ve Nelson Anabel

Hanım'a sırtını kerpiç duvara yaslayıp oturduğu bahçedeki yerine gitmesi için yardım etmiş. Anabel Hanım, Nelson'dan, yani Rogelio'dan, yanına oturmasını istemiş, o da oturmuş, hatta iyice yakınına oturmuş, kapağı çökmüş eski bir deri sandığın üzerinde, yan yana, bacakları birbirlerininkine değerek oturmuşlar. Pek sohbet ediyor sayılmazlarmış: Anabel Hanım'ın arada bir sorduğu, belli cevaplar gerektirmeyen sorular arasında uzun sessizliklerin keyfini çıkarıyorlarmış. Ara sıra karşı çıkmayı gerektirmeyen tuhaf saptamalarda bulunuyormuş: "Hava güzel" yahut "rüzgâr ne hoş" gibi. Sonra kendi ferasetinden tatmin olmuş bir havayla gülümsüyormuş. Nelson da gülümseyerek karşılık veriyor, dinlediğini belli etmek için hafifçe elini sıkıyormuş.

Nelson'a hayatı hakkında sorular sormuş ve o da önceki gece duyduklarından oluşturduğu genel senaryoya uygun doğaçlama cevaplar vermiş: Onun Rogelio'su Jaime'nin uydurduğu Rogelio'ya benziyormuş: Los Angeles'in dış mahallelerinden birinde oturuyormuş; küçük, tertipli evlerin olduğu bir işçi mahallesinde. Yakında bir sanayi bölgesi varmış, gece gündüz, durmaksızın çılgınca çalışan fabrikalar, California'nın masmavi göğüne kara dumanlar salıyormuş. Tarif ettiği fabrika iyi bir işmiş ve herkes orada olmaktan mutluymuş. Hepsi de *bir* şeyler ürettikleri *için* memnunmuş. Bu Henry'nin karşı çıkacağı türden bir klişeymiş, buna rağmen Nelson öyle söylemiş ve bunu söylerken ellerini açıp öne uzatmış.

"Ama ellerin çok yumuşak" demiş Anabel Hanım, oğlunun güzel ellerine hayranlıkla bakarken fazla kuşkuya kapılmaksızın.

"Eldiven giyiyorum. Eldiven giymemiz zorunlu."

Hayatı boyunca bir fabrikanın içine hiç girmemiş Nelson'un yanıtını hoşnutlukla kabul etmiş Anabel Hanım.

"Sen ne yapıyorsun?"

"Sinema makineleri" demiş, aklına ilk o geldiğinden.

Anabel Hanım cevabı normal karşılamış.

Nelson'un Rogelio'su, ağabeyi Jaime gibi, tamirciymiş; Jaime'nin aksine, o hiç evlenmemiş. Sakin bir hayatı varmış fakat bir aile kurmayı arzuladığı konusunda da çok ikna edici şekilde konuşmuş. Yakında, demiş Anabel Hanım'a, ama her şeyin bir zamanı olduğunda ısrar etmiş. "Bunun için henüz çok gencim" demiş o sabah ve bu açıklama pek çok nedenle işe yarıyormuş. Bu sözleri duyan Anabel Hanım'ın zaman kavramı çökmüş. Eğer Rogelio hâlâ çok gençse, o halde kendisi de genç olmalıymış!

"Ah, elbette daha çok gençsin" demiş ve gözleri mutluluk veren bir kafa karışıklığıyla ışımış.

Derken Anabel Hanım'ın uyku vakti gelmiş ve Nelson avluda Jaime ile yalnız bırakılmış. Otların arasında bir kedi miyavlamış. Nelson sabah gayet başarılı olduğundan eminmiş ama işvereni (çünkü Jaime'nin konumu buymuş) mesafesini koruyarak mutfak kapısından onu gözlüyormuş.

Nihayet Nelson "İzliyor muydun? Nasıldım?" diye sormuş.

"Fena değildin."

"Bir yanlışım oldu mu?"

Jaime başını sallamış. "Pek değil." Kapıdan çıkıp bahçeye gelmiş. "Sanırım bu kişiye göre değişiyor. Ben seni görüyorum, Rogelio'yu değil. Ama bu senin hatan değil. Bir şeyi yanlış yaptığından değil, mesele bu değil. Annem görmek istediğini görüyor. Ve senden hoşlanıyor. Nasıl böyle rol kesiyorsunuz bilmiyorum."

Nelson omuz silkmiş.

"Nasıl koyuyorsunuz kendinizi oynadığınız kişinin yerine, onu diyorum. Hadi, gel benimle. Gel biraz yürüyelim."

Sabah sıkıntısını öğlen yemeğinden önce yürüyüşe çıkarak kırmak bir alışkanlık haline gelmiş. Dağlarda, her gün bir öncekinin tıpkısı olan, kurak mevsim zamanıymış. Gökte tek tük beyaz, pamuksu bulutlar varmış. Meydana kadar olan birkaç sokağı sessizce, yolda sadece birkaç kişiyle karşılaşarak geçmişler: Hoplaya zıplaya okula giden bir kız ve güneşe karşı

şapkasına başına iyice geçirmiş yaşlı bir adam. T.'nin dar yan sokakları gölgeli ve serinmiş fakat meydan kızgın güneş altındaymış. Birkaç saat sonra gidecek otobüsün etrafında dolaşan birkaç kişi dışında boşmuş. Bakkal, dükkânın merdivenlerinde oturmuş gazete okuyormuş. Adam Jaime'ye el sallamış, onlar da selamlaşmak için yanına gitmişler.

"Bay Segura" demiş Jaime, "kardeşim Rogelio'yu hatırlıyorsunuz değil mi?"

Nelson gözlerini kısmış. Denendiğinin farkındaymış.

"Elbette" demiş Segura ve saygılı bir şekilde başını sallamış.

Nelson elini uzatmış. "Sizi yeniden görmek ne güzel. Memlekete dönmek harika."

Jaime birkaç meşrubat almış, sonra kendisi telefon ederken dışarıda beklemesini söylemiş. Segura, Nelson'a kendisine katılmasını işaret etmiş. "Bugün geldi" demiş gazeteyi gururla havada sallayarak. "Otobüs şoförü verdi. Bak."

Ön sayfada mango kamyonu ile yolcu minibüsünün yaptığı kazanın haberi varmış. On iki kişi ölmüş. Fotoğraflar varmış.

Nelson haftalarca "haberler" gibi soyut bir şeye karşı fazla ilgi yahut merak duymamış. Turneyle hiçbir ilgisi olmayan bir kavrammış fakat birdenbire lüzumlu hale gelmiş. Kazada ölenler yüzünden değil, başka her şey yüzünden. Başka bir dünya daha varmış ve bir anda o dünyayı yeniden hatırlamış. Geçici bir süre için bile olsu T.'den ayrılmak söz konusu olamayacağından, Nelson neler olup bittiğini bilmek için derin bir arzu duymuş. Gazeteyi görünceye kadar farkına varmadığı bir durummuş bu.

Nelson ön sayfayı açmış. Başkent haberlerine bakmış, siyaset, spor vb. Ulusal haberler, daha iç bölümlerde yer alan, sanki uzak bir gezegenden gelen bilgilermiş gibi, kötü yazılmış birkaç haberden ibaretmiş. Bir senatör sarhoş araba kullanmanın yasaklanması için yasa teklifi vermiş (Bar sahipleri karşı çıkmış). Bir polis köpeği bir yangında yaralanmış ve uyutulması gerekecekmiş (Hayvan hakları grupları karşı çıkmış). Şe-

hir merkezinin sömürge döneminde inşa edilmiş bölümünde bir bina kısmen çökmüş ve yıkılması gerekecekmiş (Koruma grupları karşı çıkmış). Nelson gazeteyi taramış, sonra boş meydana bakmış ve aralarında bir bağlantı kuramamış.

Tam o sırada Jaime dükkândan çıkmış. Nelson'u görünce kaşlarını çatmış. "Hadi gidelim."

"Bir saniye."

"Gidiyoruz" demiş Jaime. "Segura, anladığım kadarıyla kız kardeşimin sana borcu varmış."

Adam başıyla onaylamış.

Jaime elini cebine sokmuş, birkaç banknot çıkarıp bakkala uzatmış ve adam da başını eğerek kabul etmiş. Ardından Jaime dönmüş ve yürümeye koyulmuş. Nelson gazeteyi kapatmış ve ardı sıra seğirtmiş. O zaman Jaime'nin fiziksel olarak ne kadar etkileyici olduğunu fark etmiş, bunu daha önce fark etmemiş olması tuhafmış. Nedense, belli bir mesafeden daha iyi fark ediliyormuş: Uzun değilmiş, enliymiş. Omuzları geniş ve güçlüymüş; bu halini görünce, Jaime'nin Henry'ye öylesine çevik bir şekilde saldırmasını daha da şaşırtıcı bulmuş Nelson.

"Geliyorum" diye seslenmiş.

"Rogelio okuyamaz" demiş, Nelson yanına geldiğinde. "Ne gazete ne başka bir şey. Bunu sana söylemiştim."

Nelson özür dilemiş.

Meydanı geçmiş, kuzeydoğu mahallesine doğru yürümüşler, bir yaya köprüsünden geçip kasabanın doğusunda yükselen sarp tepeye tırmanmışlar. Biraz yürüdükten sonra kasabanın evleri bitmiş ve yerini taraçalanmış tarlalar, maharetle kazılmış sulama kanalları almış. Kim kazmış bu kanalları diye meraklanmış Nelson. Nereye gitmiş bu insanlar. Sormak istemiş ama sormaya korkmuş.

"San Jacinto'yu biliyor musun?" diye sormuş Jaime, kasabaya tepeden bakarlarken. Cevap beklemiyormuş. Aşağıda kırmızı çatılı, beyaz duvarlı evleriyle, dar ve ilginç sokaklarıyla T. uzanıyormuş, "San Jacinto berbat bir yer. Buraya hiç benze-

mez. Çok çirkin. Ama iş orada var." Gırtlağını temizlemiş. "Yaptığınız o boktan turneden ne kazandın?"

"Parayı mı kast ediyorsun?"

Jaime her zaman parayı kast edermiş.

Nelson'un defterinin bir sayfası turnede ne kazanıp ne harcadığının kabaca hesaplanmasına ayrılmıştı. Meblağlar karmakarışıktı ama basit aritmetik işlemler gayet açıktı: Ancak masraflarını karşılayabilmişti. Nelson bunu biliyormuş ama o âna kadar bu bilginin farkında değilmiş. İnsan Diciembre'ye para kazanmak için katılmazmış ki zaten. Ama şimdi, yalnızca masraflarını karşılamış olmak, bir anda moralini bozmuş. Jaime'ye bakmış ve bir fırsat görmüş. Kafasından bir miktar uydurmuş, *fahiş, iddialı bir miktar* diye yazmış o gece. Jaime duyunca gülmüş.

"Hepsi bu kadar mı?" demiş.

Nelson'un yüzü kızarmış.

"Sana iki katını vereceğim. Şimdi Rogelio gibi düşünmeye başla."

"Bu da ne demek?"

" 'Memlekete dönmek harika' gibi aptalca şeyler söyleme demek. O kadar harika olsaydı, on yıl önce dönmüş olurdun.

"Peki" demiş Nelson.

Jaime iç geçirmiş. "Burayı görünce ne düşünüyorum biliyor musun?"

"Hayır."

"Ne kadar güzel diye düşünüyorum. Şükürler olsun ki burada yaşamıyorum. Şimdi, cüzdanın yanında mı? Güzel. Çıkart. Bana kimlik kartını ver."

Bütün bu süre zarfında, Nelson hâlâ parayı ve ima ettiği olanakları düşünüyormuş. Birkaç aylık kirayı ödeyebilirmiş. Yahut Ixta'yı bir yolculuğa çıkarabilirmiş. Annesine güzel bir şey alırmış. Bunları hepsini yapamazmış ama bir kısmını yapabilirmiş. Özellikle "iki katı" sözleri aklından çıkmıyormuş. Kendisine söyleneni yapmış. Jaime gözlerini kısıp kimlik kar-

tındaki fotoğrafa bakmış gülümseyerek. Kimliği kaldırmış ve fotoğrafı önünde duran genç adamla kıyaslamış. Sonra cebine koymuş.

"Bir hafta sonra döneceğim" demiş Nelson'a. "Bu süre zarfında zavallı anacığına iyi davran."

On Yedi

Tde geçen bu günler, bu hareket halindeki uyuşukluk (çünkü tam olarak öyleymiş) hakkında, aynı yavaşlığa kapılmadan yazmak zor. Küçük kasaba hayatının ağırkanlı doğası böyle. Bunu gayet iyi biliyorum. Düşünce yavaşlar, sohbet etme ihtiyacı ortadan kalkar. İçinize yönelir, derin düşüncelere dalarsınız, asla üretken olmayan bir alışkanlıktır ve şehir hayatında, örneğin gayet yerinde bir şekilde verimlilik uğruna bastırılır bu. T.'ye gittiğim her defasında, üçüncü gün kısmen depresyon, kısmen sıkıntıdan oluşan belli türden bir melankoliye kapılırım. Kişiye insani faaliyetleri çağrıştıran olağan uyarıcılar olağandışı, hatta gereksiz görünmeye başlar. Çocukluğumda ve ergenliğimin ilk dönemlerinde T.'ye varmak

zamanın dışına düşmek gibiydi, sanıyorum Nelson için de öyle olurdu, turne süresince kırsal hayata kısmen de olsa alışma olanağı bulmamış olsaydı. Belki de o ilk sabah gördüğü gazetenin onu öylesine çarpmasının nedeni buydu. Nelson'a ne kadar uzakta olduğunu hatırlatmıştı.

Günlerini çoğunlukla Anabel Hanım'ı dinleyerek, onunla yarenlik ederek geçiriyormuş. Geceleri Noelia ile birbirlerine hikâyeler anlatıyorlarmış ve onunlayken yeniden Nelson olabiliyormuş ve bu ikisinin de hoşuna gider gibiymiş. "Çok komikti" dedi bana daha sonra Noelia, "üstelik o kadar uzun zamandır konuşacak kimsem olmamıştı ki. Bana annesini, ağabeyini anlatırdı. Ixta'yı anlatırdı. Hatta bana baba olacağını bile söylemişti."

"Ne zaman oldu bu?" diye sordum.

Bir an düşündü. "İlk haftanın sonunda olmalı. Abimin geri gelmesi gün meselesiydi ve Nelson çantasını toplamıştı bile. Eve döneceği için mutlu olduğunu söylüyordu, böylece Ixta'yı görebilecekti." Burada dalgınca gülümseyerek durdu. "Ama sonra Jaime gelmedi, o da eşyalarını yeniden çıkarttı ve kaldı."

Nelson gittikçe sabırsızlanıyormuş.

Dokuzuncu gün, San Jacinto otobüsünün şoförünün getirdiği bir not almışlar. Not Jaime'denmiş.

Bir sorun çıktı, diyormuş notta. *Bir haftaya kadar gelip her şeyi halledeceğim.*

"Gördün mü?" demiş Noelia. "Seni unutmamış!"

En azından iş üstesinden gelinebilirmiş. Belli alışkanlıklar edinmişler ve yaşlı kadın durumdan gayet mutlu görünüyormuş. Nelson'a sorular sorup duruyormuş ama bunlar başlangıçta sorduklarının çeşitlemeleriymiş ve Nelson ruh haline göre cevapları birazcık değiştirecek özgüveni kazanmış. Bir gün Anabel Hanım, kendini de şaşırtan bir şekilde sorduğunda sinema makineleri yapmıyormuş artık, onun yerine körfezde tekneleri tamir ediyormuş. Neden öyle söylediğinden emin değilmiş. Yaşlı kadın sevinçle ellerini çırpmış. "Tekneleri nere-

de öğrendin?" diye sormuş, sanki tekneler öğrenilecek bir yabancı dilmiş gibi.

"Şehirde anacığım. Jaime beni şehre gönderdiğinde."

Ciddi ciddi başını sallamış Anabel Hanım. "Ne zaman yollamıştı seni?"

"Aman, Jaime'yi bilmez misin? Sürekli bana patronluk taslar durur. Oraya buraya yollar."

"Ah o Jaime!"

İşleri daha ilginç hale getirmek için, Nelson yıllarca California'da Meksikalı, El Salvadorlu ve Guatemalalılar arasında yaşamanın sonucunda olacağını hayal ettiği bir tür konuşma biçimi icat etmiş. Hiçbir etkisi olmamış. Birkaç gün sonra, üzerinde pek düşünmeksizin bırakmış, Anabel Hanım yine umursamaz gibiymiş. Uydurma bir şivenin kime ne yararı varmış ki zaten? Bu çabalarının farkında bile değilmiş yaşlı kadın.

Artık fazla çaba göstermeyeceğim, yazmış o akşam. *Her şey yolunda gidiyor, bir hafta içinde evde olacağım.*

Nelson o şekilde arafta bekler, az sayıdaki seyircisine Rogelio'yu oynarken, hayat onsuz devam ediyormuş. Ve hayat derken, *onun gerçek hayatını* kastediyorum, şehirdeki hayatını. Bunu şehirli şovenizmi yahut seçkinciliği yahut kırsal bölgelere karşı ayrımcılık anlamında söylemiyorum, sadece bir olgu olarak söylüyorum: Nelson'un kırsal bölgelerdeki sürgün hayatının, başkentte onu bekleyen sorunlara hiçbir yararı yokmuş.

Ixta'yı aklından çıkaramıyormuş. Nelson T.'de yalnız geçirdiği ilk günlerde özel sorunlarını aklından çıkarabilmişse bile, gündelik düzen oturduktan itibaren buna gücü yetmemiş. Birinci haftanın bitiminde ve ikinci haftanın başlarında, günlüğüne yazdıkları giderek azalan bir şekilde Anabel Hanım'la geçirdiği günlerle, gittikçe çoğalan bir şekilde düşüncelerine

ve hatta Ixta'nın çocuğunun babası olabileceğine ilişkin varsayımlarıyla ilişkili. İstediği kadar uğraşsın, Ixta'nın çocuğun onun olmadığı iddiasını kabul edemiyormuş. Önceki kış barışmalarından bu yana Ixta ile bütün sevişmelerinin dökümünü içeren bir çizelge yapmış: Nerede sevişmişler, ne kadar sürmüş ve korunma konusunda ne kadar dikkatli olabilmişler. Hafızasını zorlayıp bütün ayrıntıları hatırlayarak, ilişkilerinin son haftalarının tarafsız bir dökümünü yapmış; yazdığı sayfalar dolusu metin erotik değil, mahkeme özetlerine benziyor. Kendisine biraz olsun umut verecek ipuçları ve ufak jestleri not düşmüş; çünkü günlüklerini okuyan biri için şu kadarı çok açık: En çok ihtiyaç duyduğu ve istediği şey umut. Çocuğun babası olmadığını kabul etmenin, Ixta'ya ilişkin bütün taleplerinden vazgeçmesi anlamına geleceğinin farkında. Bunu kabul ederse, Ixta'yı sonsuza kadar yitirmiş olacak.

Bu sırada, şehirde, Ixta'nın karnı her geçen gün büyümeye devam ediyormuş ve bana itiraf ettiğine göre, karnıyla birlikte endişeleri de büyüyormuş. Nelson kuşluk vakti yürüyüşlerinde yolunu sıkça Bay Segura'nın dükkânına düşürüyor, Jaime'nin ihtarına rağmen, her fırsatta orada gazete okuyor, ayrıca Ixta'ya telefon ediyormuş; yedi kereden az olmamak üzere Ixta'yla telefonda görüşmeyi başarmış. Ixta kaygılarını artırmaktan başka bir şeye yaramayan bu aramalardan çoğunlukla hoşnut değilmiş. Bebeği hakkında bildiklerinden eminmiş ama buna rağmen Nelson, onu bebeğin kendisinden olduğuna inandırmaya çalışıyormuş. Öyle olmalıymış. "Bütün konuşmak istediği buydu" dedi Ixta konuştuğumuzda. "Takıntı haline getirmişti. Çocuk elbette onun *olabilirdi.* Ama değildi. Hepsi buydu."

Ara sıra konuşmayı başka yönlere çekmeyi başardığı oluyormuş, işin aslı Nelson'la konuşmak hoşuna gidiyormuş ve yüzüne kapatmaya kıyamıyormuş.

"Öyle yapmalıydım, biliyorum ama yapamadım, yapamadım işte."

Konuşmaları istediği kadar huzur kaçırıcı olsun, Ixta, Nelson'un sesini duymak ihtiyacındaymış; sevgilisi olması bir yana, ayrıca arkadaşıymış. Bilindik sorularla kendine eziyet edip duruyormuş: Anneliğin sorumluluklarıyla başa çıkamayacak kadar genç yahut bencil miymiş, acaba iyi bir anne olur muymuş, iyi bir yana acaba yeterli bir anne olur muymuş, acaba annelik duygusu hemen hissedilen bir şey miymiş? Daha sonra olanlar düşünüldüğünde bunu söylemek acımasızlık gibi görünebilir ama o sıralar Ixta sevgilisi ve çocuğunun babası, benim asla tanışma olanağı bulamadığım Mindo hakkında kuşkulara kapılmaya başlamış. Ama bütün bunlar daha sonra olacakmış. Nelson T.deyken, Ixta'nın kuruntuları yeni yeni filizleniyormuş. Mindo'nun, hamileliğinin yol açtığı tuhaflıklara (ki tuhaflık filan değil, kesinlikle normalmiş bunlar) karşı tepkisiz ve kayıtsız ve genel olarak "etkileyici olmaktan uzak" olduğunu düşünmeye başlamış. Bu son acımasız tanımlama gönülsüzce ve sırf ben baskı yaptığım için söylenmiş olsa bile, bizzat Ixta'nın ağzından çıkan sözlerdi.

"Ondan söz etmekten hoşlanmıyorum, artık hoşlanmıyorum" dedi, fakat sonra devam etti: Bütün hepsi hamileliğinin ikinci üç ayı boyunca, bilekleri şişmeye ve gece terlemeleri uykularını bölmeye başladığında yavaştan anlamaya başladıklarıyla ilişkiliymiş. "Bir erkeğin bir etki yapması gerekir" dedi. "Size ardından düşüneceğiniz bir şey bırakmalıdır. Bu yoksa, işin büyüsü kalmaz."

"Nelson'la o büyü var mıydı?" diye sordum. "Etkileyici miydi?"

Cevabı biliyordum. Ama cevap vermeden önce bir an durdu.

"Onu bir kez tanıdıktan sonra, öyleydi. Hem de çok etkileyiciydi. Ben de onu çok iyi tanırdım."

Vücudundaki değişimler, yaşadığı melankoliyi biraz olsun telafi ediyormuş: O mucize, bazen korkuyla büzülmesine neden olsa bile, hamileliğin hiç şüphesiz bir mucizenin gerçek-

leştiğini gösteren dramatik ve harikulade bir boyutuymuş bu. Fakat bir sorun varmış: Kendisini hayatı boyunca hiç olmadığı kadar güzel hissettiği halde, erkeği olacak adam, parmağının ucuyla bile dokunmuyormuş ona. Memeleri büyümüş, kalçaları dolgunlaşmış (en sonunda onca arzuladığı kıvrımlara kavuşmuş) ama Mindo hiç fark etmiyor gibiymiş. Ixta bunu kesinlikle affedilmez bulmuş. Mindo hep yaptığı gibi eve geç geliyormuş, uzun saatler boyunca çalıştığı Arjantin et lokantasının kokusu üzerine sinmiş olarak, her zamanki gibi; fakat artık katlanılmaz buluyormuş bunları Ixta. Izgara et kokusunu itici buluyormuş. Mayıs'ta, dört aylık hamileyken, bir akşam Mindo'dan yatağa girmeden önce duş almasını istemiş. Somurtarak isteneni yapmış Mindo. Ertesi gece de aynı şeyi istemiş ve ertesi sabah uyandığında büyük bir şaşkınlıkla yatakta yalnız olduğunu görmüş. Kış başında soğuk bir günmüş: Çoraplı ayaklarıyla oturma odasına gitmiş ve etkileyici olmaktan ırak, duş almamış erkeğini kanepede uyur bulmuş. Ağzı açık uyuyormuş, üzerinde hâlâ iş kıyafeti varmış, ızgara kokuyormuş ve ayağı kanepenin ucundan sarkıyormuş.

Ixta bunu hakaret saymayıp da ne edebilirmiş?

Belki de korkmuştur dedim. İlk kez baba olan erkeklerde çok olur.

"Belki de haklısın" dedi. "Artık bir önemi de yok."

Tartışmadım. "O günlerde Nelson'u çok düşünüyor muydun?"

Başıyla onayladı. "Elbette. Ne zaman telefon etse, onu düşünüyordum. Öfkeliydim, incinmiştim ama onu düşünüyordum. Bazen sevecenlikle. Bazen değil. Onu özlüyordum. Kendimi çok yalnız hissediyordum."

"Peki ya o aradığında, o zaman kendini daha az mı yalnız hissediyordun?"

"Hayır" dedi. Gözlerini kısa bir süre, bir anlığına kapattı. "Telefonlara kızıyordum ama bir yandan da telefon etmesini dört gözle bekliyordum. Kaldığı o boktan kasabanın, her ne

cehennemse artık, bağlantısı çok kötüydü. Ne yaptığını anlayamamıştım." İçini çekti. "Bazen onunla konuşmak istiyordum, ona bir şeyler söylemeye çalışıyordum ama beni dinlemezdi. Asla dinlemezdi zaten. Bu sorunu hep vardı."

Mindo, Ixta'nın çocuğunun babası sayılan adam, Nelson'un rakibi, bir sanatçı, bir ressammış, kötü bir ressam da değilmiş üstelik tanıyan herkesin söylediğine göre. O yıl otuz bir yaşındaymış ve garsonluk yapıyormuş.

Babalığa uygun biri olmadığı bir gerçekmiş. Ixta'ya Mindo'nun korkmuş olabileceğini söylediğimde, sadece pek çok arkadaşının bana söylediği şeyi yineliyordum. Bir arkadaşının söylediğine bakılırsa, Mindo'nun bütün arkadaşları Ixta'dan nefret ediyorlar ve onun pençelerinden vakitlice kurtulması için Mindo'ya yardım etmediklerinden dolayı kendilerini suçluyorlarmış. Öfkelerini anlıyordum fakat Ixta'ya ilişkin bakış açıları, ona ilişkin olarak bütün bildiklerimle çelişiyordu. Yine de çoğu kez sözlerini kesmeden dinledim.

Mindo, başkentin Binler diye bilinen bir işçi semtinden geliyordu ve sanat eğitimine orada başlamıştı. Çok küçük yaşta, henüz on ikisindeyken, ölen arkadaşlarının anısına duvar resimleri yapmaya başlamış. Semtin koşulları dikkate alındığında (halk arasında Gazze diye biliniyordu semt), bu sürekli bir işmiş. Mindo on altısındayken, şehrin başlıca gazetelerinden olan *Crónica*'nın arka sayfasına, "Ergen Ressamın Savaş Anıtları" başlığıyla haber olmuş. Fotoğrafta, semtin anayollarından biri olan Cahuide üzerindeki bir duvara yaptığı resmin önünde duruyor. Yapılı biri ve olduğundan çok daha büyük görünüyor. *Çenesinde kirli sakal var, gözleri koyu renkli ve delici.* Nelson gibi Mindo da kıvırcık saçlı fakat bunun dışında bir benzerlikleri yok.

Ixta ve Mindo, 2000 Ağustos'unda, Mindo'nun Eski Şehir'in yenice galerilerinden birinde açılan sergisinde tanışmışlar. Ar-

tık duvar resimleri değil, bir kısmı öleli on beş yıl olmuş eski mahalle arkadaşlarının çok ayrıntılı ve stilize portrelerini yapıyormuş. Mindo onların yetişkin hallerinin resmini yapıyormuş, ergenlik çağından sağ çıkabilmişler ve yaşamlarına öylesine erkenden son veren bütün o tehlikelere teğet geçmişler gibi: Uyuşturucu, sokak savaşları, suçun cazibesine. Resimlerle *yazılmış varsayımsal yaşam öyküleri sergisiymiş.* Bazıları kilo almış. Bazılarının saçı *dökülmüş. Bazıları takım elbise giyip kravat takmış*, bazıları iş önlüğü, ötekiler futbol forması giyiyormuş. Kimilerinin üstleri *çıplakmış*, bedenlerindeki incelikli dövmeleri sergiliyorlarmış. Bazılarının elinde diplomaları varmış ve gururla gülümsüyorlarmış. *Sade* ve dokunaklı çalışmalarmış; Mindo'nun resimlerinde *bütün o genç adamlar hayatta kalmışlar ve hayatta kalmakla, sıradan olmaya hak kazanmışlar. Her resmin altında, resimdeki kişinin kaç yaşında ve nasıl öldüğü yazılıymış.*

Açılış çok olumlu karşılanmış, en çok da *açılış boyunca kadeh kadeh şarap içen ve ressamı gülümsetmeye çabalayan* Ixta tarafından. Pek kolay değilmiş, öyle dedi bana: Mindo'nun şiddet dolu ergenliğinin hayaletleri galerinin bütün duvarlarındaymış. Ama Ixta inat etmiş. Sonrasını biliyoruz; Ixta, Eylül ortasında eşyalarını toplayıp Mindo ile aynı eve taşınmış. Nelson'un bu haber üzerine hayli sarsıldığını ve Mindo'nun arkadaşlarının çoğunun kaygılandıklarını da biliyoruz. Kimmiş bu kadın? Mindo onun hakkında ne biliyormuş!

Hiçbir zaman uygun bir çift olmamışlar. Mindo yakışıklı, çekici ve sorunluymuş. Daha önce ciddi bir ilişkisi olmamış hiç. Şimdi suçu buna yıkmak alçakça görünebilir ama yürütemezlermiş zaten. Ixta, kendi payına, hamile kalmasından sonra Mindo'nun kendisini yüzüstü bıraktığı kısımların altını çizmekle birlikte, sorumluluğun çoğunu üstleniyor. Mindo kıskançmış ve hazırlıksız yakalandığı babalığın sorumluluklarından korkuyormuş. Nelson'un Ixta'nın hayatında hâlâ bir yeri olduğundan şüphelendiğini biliyoruz. İlişkileri olduğuna

dair elinde hiç kanıt olmamasına rağmen, kesinlikle şüphe ediyormuş ve anlaşıldığı kadarıyla Nelson'un Diciembre ile turneye çıkması Mindo'yu rahatlatmış.

"Belki de dönmez" demiş bir arkadaşına hınçla. Bu konuşma Haziran'ın ortasında geçmiş, Nelson T.'ye henüz varmışken ve Ixta ile Mindo'nun ilişkileri bozulmaya başlamışken.

"Belki" demiş arkadaşı.

Hatta bu düşünceye kadeh kaldırmışlar.

Mindo'nun Nelson döndükten sonra başına gelenleri hak etmediği konusunda herkes hemfikir.

Bu arada Mónica oğluyla haberleşse, T.'den telefonlar gelse çok mutlu olurmuş ama öyle olmamış. Neler olup bittiği hakkında en küçük bir fikri yokmuş *çünkü oğlu bir kez olsun aramamış*. Aslına bakılırsa, (ilgilenmediği iddiasında olan) Ixta'nın dışında kimse, Nelson'un nerede olduğunu bilmiyormuş *çünkü ne Henry ne de Patalarga olanları kimseyle paylaşmış*. En fazla on gün içinde evde olmasını bekliyorlarmış, o yüzden söylemenin bir anlamı yokmuş.

Bu sessizlik karşısında, Mónica oğlunu taşrada, eğreti sahnelerde hayal ediyor, *gözünde canlananlar hem gurur hem elem duymasına* neden oluyormuş. Zihninde canlandırdıkları, oğlunun San Jacinto'dayken turneye ilişkin anlattıklarının bir devamıymış, bu turne hiç bitmeyebilir gibi geliyormuş Mónica'ya. Ve bir bakıma bitmemiş, hiçbir zaman. Mónica, Nelson'un maceralarını Fransisco'nunkilerle kıyaslamıyormuş, en azından bilinçli bir şekilde; ama her ikisinin yokluğuna da aynı biçimde yaklaşıyormuş. Yıllar içerisinde, kendisini çocuklarının hayatı içinde düşünmek için belli beceriler edinmiş; bu ancak annelerin sahip olduğu bir yetenektir, çocuklarının *açlığını*, hüsranını, korkusunu sezmelerine olanak verir; Mónica ise bunun kitabını yazmış, mecburiyetten. Fransisco'yla yaşanmamış anılar kurgulamış, onun seyahatlerine ilişkin ayrıntılı ve

büyük ölçüde gerçeklere dayanan bir tarih cetveli çıkarmış. Oğlunun hayatındaki belli başlı *olaylara, bu süreçte edindiği ve vazgeçtiği arkadaşlara ilişkin* enine boyuna düşünmüş. Belli ayrıntıların listesini yapmış ve bütün bunları hafızasına işlemekle, bir anne olarak moral kazanmış: Örneğin 1992'de gitmesinden bu yana, büyük oğlunun her bir doğum gününü nerede geçirdiğini biliyormuş. Bu kutlamaların hiçbirinde bulunmamış ama bunun bir önemi yokmuş. Orada olduğunu *hayal etmiş*. Zihinde pastasından yiyor, mumları üflemesine yardım ediyormuş (kutlamada pasta ve mumların olup olmamasının bir önemi yokmuş). Fransisco'yla yakın oldukları gerçeğinden gurur duyuyormuş, bunu azımsanmayacak bir başarı olarak değerlendiriyormuş. Bu göründüğü kadar açık ve basit bir iş değilmiş; bütün bağlar, bir anne ile çocuğu arasındaki bile, kopabilir.

Eğer Mónica ve Ixta, Nelson'un yokluğunun o son haftalarında birbirleriyle görüşüyor olsalar, üzerinde konuşacak şey bulmakta hiç güçlük çekmeyebilirlermiş.

Böylece elindeki tek ipucu Nelson'un San Jacinto'dan ettiği telefon olan Mónica, Diciembre'nin turnesinin hangi yolları izlediğini düşünmeye ve her zaman yaptığı şeyi yapmaya, belki de en iyi yaptığı şeyi yapmaya başlamış: Elindeki az bilgiyi kullanarak boşlukları doldurmak. Küçük oğlu, Nelson'u gideli beri iki ay olmuş, daha önce birbirlerinden hiç bu kadar uzun zaman ayrı kalmamışlar. *Oğlunun muhakkak ki hak ettiği bu serüveni ona çok gördüğü için suçluluk duymasına karşın, bu süre çok uzun gelmiş* Mónica'ya. Anlaşılan, oğlu bu yolculuk boyunca görmedik yer bırakmamış ülkede. Keşfedeceği *herhangi bir köy kalmış mı acaba? Herhan*gi bir mezra? Tutmadığı *köy yolu?* Kalmadıysa, ne diye hâlâ eve dönmüyormuş? Aylardan Haziran'mış, yağışsız mevsim, dağlarda olmanın tam sırası. *Kıyıda, ciddi soğuklar başlamış. Ağır deniz havası kıyı şeridini etkisi altına almış, şehri sarıp sarmalamış.* Oğlunun keyfi yerinde olsun, bu yolculuk boyunca öğrenmesi gerekenleri öğrensin, umduğu ve hiç

ummadığı yönlerden olgunlaşsın diye dua ediyormuş. Böyle istemekle acaba bencillik mi ediyor, daha iyi bir anne oğlunun dilediği gibi gezip dolaşmasını, arzuladığı bütün serüvenleri yaşamasını mı isterdi diye *düşünerek* kendine eziyet etse de bir an önce eve gelmesini umut ediyormuş *en çok*. Mónica, genç köylü kızlarının oğluna *âşık* olduklarını hayal ediyormuş, hayal etmeyi en kolay bulduğu şeymiş bu; *çünkü kendisi de âşık*mış oğluna: Parlak kahverengi gözleri ve çarpık gülümsemesine, kıvırcık saçları ve derin düşüncelere daldığında yanlardan aşağı büktüğü ağzına. Sebastián'ın gençliğine benziyormuş, herkes bu benzerliği dile getiriyormuş. Böyle maceralar yaşadıysa, hiç olmazsa dikkatli olmuştur ve yol boyunca yok yere kimsenin, özellikle de Nelson'un kalbi kırılmamıştır diye umut ediyormuş. Aslına bakılırsa, umurunda olan yegâne kalp Nelson'unkiymiş. Kızlarınki umurunda değilmiş.

Şehirde Mónica'nın günleri Nelson olmadan devam ediyor, tam olarak değil ama bir bakıma bulanık geçiyormuş günler. Birinin diğerinden pek farkı yokmuş. Mónica haber almayı diliyormuş ama haber gelmesini beklemiyormuş. Her gece, boş bir evden, *bu* boş evden daha büyük işkence olmayacağını düşünerek uykuya dalıyormuş. Bunu bana söylerken, avuç içi yukarı dönük, elini zarifçe hareket ettirerek etrafını saran boş odaları işaret etti. *Özenle kurduğu hayallerin bir* işe yarayıp yaramadığını sordum, *bütün o kurduklarının Nelson*'un neler yaşadığını hissetmesini sağlayıp sağlamadığını. Ayrıntıları değil, ayrıntılar hakkında bir fikri olmasına imkân yoktu ama hissetmesine...

Düşündü. Sanıyorum hissettim demek istiyordu fakat sonradan olanları düşününce bunu dürüstçe bulmadı. Anne sezgisi, kabul etmek zorundaydı ki, onu yarı yolda bırakmıştı.

"Belki de onun başının gerçekten dertte olabileceğini düşünmek istemedim."

"Başı dertte değildi" dedim. "Tam olarak değil."

Başını salladı. "Ama girebilirdi, ramak kalmıştı."

Nelson'u Mónica'dan daha çok özleyen kimse kesinlikle yoktu. Çevresindeki diğer insanlar o aylar boyunca Nelson'un yokluğunun fark edildiğini ama bunun sık olmadığını söylüyorlar. Onu özlemişlerdi elbette ama daha soyut bir şekilde. Nelson, Rogelio'nun yerine geçme sürecinde sanki mistik bir şekilde silinmişti: Neredeyse tamamen ortadan yok olmuştu, geçici olarak fakat sonunda bu daha ciddi bir silinmenin girizgâhı gibi görülecekti. Tekrar tekrar aynı duygunun değişik biçimlerini duydum: Nelson sevilen biriydi ama onu tanımak zordu. Diciembre'nin tarihe geçecek turnesinin bir parçası olmak, hepsinin almayı istediği rol, yetenekli ve kibirli arkadaşları Nelson'a kısmet olmuştu ve şimdi ülkenin kırsal kesiminde, kendisinin yeni, belki de daha iyi bir haline dönüşmekteydi Nelson. *Bütün bu sözl*erde bir kıskançlık seziliyordu fakat turnenin ayrıntılarına ilişkin bir merak yoktu; ayrıca doğrusunu söylemek gerekirse, mevcut olabilecek bütün merak duygusu da çok geçmeden Ixta'nın hamileliği haberinin gölgesinde kalacaktı. Bütün dünyada insanlar aynıdır. Dedikoduya bayılırlar. Skandal severler. Herkes aynı soruları soruyormuş: Nelson'un haberi var mıymış, kalbi kırık mıymış, acaba baba, reddedilmiş eski sevgili miymiş, yoksa her ikisi de mi doğruymuş? Acaba pişman mıymış? Acaba gerçek aşk mıymış, yoksa sadece cinsellik mi? En ufak bir ahlaksızlık iması kulakların dikilmesine yol açardı, bunun için yaşarlardı. Eski kız arkadaşları *görüşler öne sürmüş ve boşboğazca hikâyeler anlatmışlar.* Sabık çiftin arkadaşları taraflarını seçmişler ve çoğunluğu, belirtmekte yarar var, ortalarda olmayan Nelson'u değil mağrur ama sevimli Ixta'yı seçmişler. Nelson'un gitmesinden hemen öncesine kadar, Ixta ve Nelson'un sevişmeye devam ettiklerini hiç kimse kesin olarak bilmiyormuş (mutlak bir gizlilikle davranmışlar); fakat bir grup olarak ele alındığında, Konservatuvar mezunları cinsel açıdan hayli maceracı bir toplulukmuş ve bu nedenle ikisinin yattıklarından çoğu kişi *şüphe ediyormuş.* Konservatuvar mezunlarının özellikle bu kuşağı arasındaki

konuşmalar, ilişkilerindeki sorunları, televizyon programlarında, onaylamıyormuş rolü yapan hararetli bir seyirci topluluğu *önünde* gururla sergileyen çiftlerinkine benziyormuş. Nelson ve Ixta'nın arkadaşlarından birkaçı böyle programlarda rol almış; uyuşturucu satıcısı, ergen anne, işe yaramaz erkek arkadaş yahut yalancı kız arkadaş rolü oynamışlardı, dolayısıyla kinayeleri iyi anlıyorlarmış. İhanet ve sadakatsizlik uzun zaman önce normalleşmiş. Ne de olsa oyuncuymuşlar.

Nelson'un konuştuğum arkadaşlarından biri, Elías, eski sınıf arkadaşlarını unuttukları için biraz eziklik duyuyor gibiydi. Konservatuvar'dan pek uzak olmayan bir Kreol restoranında, 2002'nin Ocak ayında, bir öğleden sonra buluştuk. Fayans zemin yapış yapıştı ve sallanmayan bir masa buluncaya kadar üç masa değiştirdik. Nelson'un arkadaşı birbiri ardına filtresiz sigaralar içiyordu, art arda sigara içmekten zevk alır gibi bir hali yoktu fakat lokantanın aynalı duvarında oyunculuğunu değerlendirmeye çalışırcasına kendisini kestiğini fark edince anladım. Kendisini izlerken yakaladı beni, bir an göz göze geldik ve kızardı.

"Bırakmayı düşünüyorum epeydir" dedi, sigarayı başının üzerine kaldırarak.

Dayanışma yahut anlayış göstermek niyetiyle değil, yalnızca nezaket icabı başımı salladım. Acıdım. Berbat bir oyuncu olduğu açıktı yahut belki de yalnızca özgüven eksikliği duyduğu bir evreden geçiyordu. Ne olursa olsun, Nelson hakkında kötü bir şey söylemek istemiyordu, birlikte okula gittikleri döneme ait komik birkaç anısını, katlanmak zorunda kaldıkları sıradan oyunları, kurdukları ve artık her ikisinin de ulaşamayacağı kanısına vardığı hayalleri anlattı. Elías şimdi babasının reklam ajansında çalışıyor, fotokopi çekiyor, kahve servisi yapıyor ve bu basit ve beceri gerektirmeyen iş karşılığında cömert bir maaş alıyordu. Talihine içerliyordu; bu durumun, gerçekte, sanatını kösteklediğini (altını çizmek istercesine, aynaya doğru bir duman *sütunu üfürdü), babasına eziyet ettiğini*

ve bir an önce kovulmak için elinden geleni yaptığını anlattı bana.

"Eğer bu kadar kötüyse" dedim, "neden istifa etmiyorsun?"

Aktör bozuntusu bakakaldı. Yüzünün ifadesi, söylediklerinden hiçbir şey anlamadığımı söylüyordu. Cevap verecekmiş gibi ağzını açtı ama cevap vermek yerine dilindeki bir tütün parçasını aldı. Çalışılmış bir küçümseme ifadesiydi ve hayli başarılıydı. Sonra bana Nelson'u nereden tanıdığımı sordu.

"Aile dostlarıyım" dedim ki o noktada, artık, doğruydu söylediğim.

"Anladım" dedi.

Yeniden konumuza döndüm: Elías, Nelson'un ortadan kaybolmasına yönelik genel kayıtsızlığın suçunu dikkatle aktörün kendi üzerine attı. Ne de olsa ektiğini biçerdin.

"Hep bir üstünlük, buraya ait olmadığı, hepimizden ayrı olduğu havası yaratmaya çalışırdı."

"Bunu duymuştum" dedim. "Ama yine de arkadaştınız."

Elías öyle olduklarını söyledi, bir anlamda. "Fakat yokluğu uzadıkça, *daha da uzaklaştı. Başlangıçta kimse bir şey demedi. Bizi arayıp sorduğu yoktu. Bize ulaşmak, bizimle bağlantısını sürdürmek konusunda bir çabası olmadı.* Ortadan kayboldu. Tıpkı yapacağını söyleyip durduğu gibi. Hep bizden biri değilmiş gibi yapardı. Sanırım biz de öyle olduğunu kabul etmeye başlamıştık."

On Sekiz

Nelson, öte yandan, T.'deki boş zamanlarında benzer sorular soruyormuş kendisine ve çok boş zamanı varmış, Nelson'un karakterindeki bir gencin kendisine her türlü rahatsız edici soruyu sormasına bol bol yetecek kadar boş zaman. Geçmişine, zihninde çoğunu sıcak duygularla evirip çevirdiği hatalarına ve kaygıyla düşündüğü geleceğine ilişkin. Her geçen gün, gitmek için daha da sabırsızlanıyormuş. Bu kadarını Ixta'ya telefonda söylemiş.

"Samimi olduğunu biliyordum" dedi bana daha sonra Ixta. "Ciddi olduğunu sesinden anlıyordum."

"O halde, ne zaman geliyorsun?" diye sormuş.

"Yakında" demiş Nelson.

Jaime'in haber yollamasının üstünden bir hafta geçmiş ama gelen giden olmamış. On yedinci gün, Nelson, Noelia'dan ağabeyine telefon etmesini istemiş. "Abin bana para ödeyeceğine söz verdi" diye açıklamış. "Çok bir şey değil ama benim için çok." Noelia anladığını söylemiş ama Nelson daha bitirmedim demiş. Bir de kimlik kartı meselesi varmış, kimlik kartı olmadan yolculuk yapmak yasalara aykırıymış. Herhangi bir polis kontrol noktasında sorun çıkabilirmiş. "Bunu biliyor muydun? Yolda tutuklanabileceğimi biliyor muydun? Onlar kimliğimi teyit edinceye kadar, askere alınmış, kuzey sınırında mayın temizlemeye yollanmış olurum!"

Noelia bunu bilmiyormuş. Nelson'un abarttığından eminmiş. Yine de San Jacinto dışında hiçbir yere gitmemiş. Oraya bile gitmeyeli üç yıl olmuş.

"Nelson'a yapabileceğim bir şey olmadığını anlatmaya çalıştım. Jaime'nin onu unutmadığı ve yalan söylemediği konusunda ikna etmeye çalıştım."

"Öyleyse hangi cehennemde?" diye sormuş Nelson. "Senin bu muktedir ağabeyin nerede?"

"Jaime hep meşguldür" demiş ihtiyatla. "Hepsi bu. Yakında gelecektir. Bahse girerim yarın haber alırız."

Fakat haber çıkmayınca, Nelson, Bay Segura'nın dükkânına gidip telefon etmesinde ısrar etmiş. San Jacinto otobüsü gelip dönmüş, Jaime'den haber çıkmamış. Noelia merhamet etmiş. Anabel Hanım onların gitmeye hazırlandığını görünce, telaşlanmış.

"Nereye gidiyorsunuz?"

Nelson geleli beri Anabel Hanım hiç yalnız kalmamış, o âna kadar ne Noelia ne de Nelson bu durumu fark etmişler.

"Sadece meydana kadar gideceğiz anacığım" demiş Noelia.

Anabel Hanım gözlerini kocaman açmış. "Bensiz mi?"

Az kalsın bağıracaktım ona diye yazmış o gece günlüğüne Nelson, suçluluk duymadan, sadece şaşırarak. Bu durumu çoktan gitmiş olması gerektiğinin bir kanıtı gibi görmüş, bir hata yapmadan bu oyuna bir son vermesi gerektiğinin.

"Hayır anacığım, elbette sensiz gitmeyiz. Hep birlikte gideceğiz."

Ve gitmişler: Kasabada yürüyüp Segura'nın dükkânına varmışlar. Altı dakikalık yolu yürümeleri yirmi dakikadan fazla sürmüş. Segura dükkânı kapatmak üzereymiş ama yarenlik edecek birilerinin gelmesine sevinmiş. Noelia telefon etmek için içeri girmiş, Nelson dışarıda Anabel Hanım'la beklemiş. Bay Segura'yla yardım etmiş, birlikte merdivenlere oturtmuşlar onu.

"Sanki kraliçeyim" demiş.

Nelson daha önce Anabel Hanım'la evin dışına hiç çıkmamış. Anabel Hanım plazaya bakıyor, gördüğü her şeye hayran oluyormuş. Gün ortası sıcaklığı geçmiş, bazı kasaba sakinleri dışarı çıkmış dolaşıyorlarmış. Anabel Hanım onların geçişini seyretmekten hoşnut görünüyormuş. Omuzlarına sarılı şal kaymış, Nelson yeniden sarınmasına yardım etmiş.

"Bu benim oğlum" demiş Anabel Hanım.

"Hem de çok iyi bir oğul Madam" diye cevaplamış Segura. "Burada olmaktan memnun musun?"

"Oldukça" demiş Nelson.

"Daha ne kadar kalacaksın?"

Anabel Hanım kulak kesilmiş. Bunu hiç konuşmamışlar.

"Biraz daha kalacağım."

"Harika" demiş Segura.

Bir dakika sonra Noelia dükkândan çıkmış özür dileyerek. Jaime'nin telefonu cevap vermiyormuş.

"Neden özür diliyorsun?" demiş Anabel Hanım. Cesurca gülümsemiş Segura'ya. "Bu çocuklar hep böyle nazikler."

Nelson içini çekmiş. "Jaime'yle konuşmamız gerekiyor anne. Hepsi bu."

Yaşlı kadın anlamış gibi başını sallamış. "İyi olur tabii."

"Yarın yeniden deneriz" demiş Noelia.

Ertesi gün, geri gitmiş gerçekten Nelson ama bu kez yalnızmış. Segura her zaman olduğu gibi dostça davranmış. "Abini mi arayacaksın?" diye sormuş ama Nelson başını iki yana sallamış.

"Başkenti arayacağım" demiş. Segura tamam demiş.

Ixta'yı aramış. Nelson'un günlüklerinde bu konuşmaların içeriğine dair pek az şey vardı ama her bir konuşmanın süresini titizlikle not etmişti: Beş dakika, sekiz buçuk dakika, üç dakika, on yedi dakika. Ixta'nın bana anlattığı uzun sessizliklerden hiç söz etmiyordu, sadece süreler, artan, azalan süreler. Belki de Nelson için tek önemli olan Ixta'nın telefonu yüzüne kapatmıyor oluşuydu; belki de en çok korktuğu, günün birinde bunu yapmasıydı.

Segura'nın yüzü hava şartlarından yanık ve kırış kırıştı, kalın kaşlıydı. Saçlarının çoğu dökülmüştü, bu yüzden başını güneşten korumak için kırmızı bir kep giyiyordu. O gün numarayı çevirmiş ve sonra dışarı çıkıp beklemeye koyulmuş. Alışkanlığı böyleymiş, müşterisinin mahremiyetine saygısını böyle gösteriyormuş. Konuşma dört dakika sürmüş ve bittiğinde, Segura ücretini kırmızı defterine yazmak için içeri gelmiş. Nelson parmaklarıyla tempo tutarak tezgâha bakmış, gülümsemeye çalışıyormuş.

"Abinle konuşmak istiyordun, öyle değil mi?" demiş Segura ve cevap beklemeden tezgâhın altına uzanmış. "Şuna bir bak." Önceki haftadan kalma, kurumakta olan buruşuk bir gazeteymiş. "Al, götürebilirsin. Bir tahminde bulunmam gerekseydi, abinin bugünlerde meşgul olduğunu söylerdim"

Nelson teşekkür edip çıkmış.

Aylar sonra, o gazeteyi katlanmış halde Nelson'un günlüklerinin içinde buldum. Artık sararmış ve soluklaşmıştı ama hâlâ okunabilir durumdaydı, San Jacinto'nun 21 Ocak 2001 tarihli yerel bulvar gazetesiydi. Baş sayfada polislerin kuşattığı bir kamyon vardı. Manşette BASILDILAR yazıyordu ve haberde San Jacinto'nun yirmi iki kilometre dışındaki bir kontrol

noktasında, başkente götürülmekte olan on sekiz kilo işlenmiş kokain ele geçirildiği bildiriliyordu. Üç yılı aşkın zamandır bölgede ele geçirilen en büyük miktardı bu. Haberde şöyle bir bahsedilen ama Nelson'un ve muhtemelen Segura'nın altını çizdiği bir bilgi daha vardı: Ele geçirilen kamyon Jaime'nin şirketine kayıtlıydı fakat üç ay önce çalındığı bildirilmişti. Polis soruşturmaya devam ediyordu. Sürücü, Rabassa soyadlı bir delikanlı, kasabanın hapishanesinde tutuluyordu. Gazete bir başka hapishaneye naklinin yakın olduğunu belirtiyordu.

Nelson o gece rüyasında oyunu görmüş. Henry, Patalarga ve kendisi sürekli olarak ve rastgele bir biçimde rolleri değişiyorlarmış, aynı sahne içinde bile. Baş döndürücü ve çılgıncaymış ama duramıyorlarmış. Dehşet verici bir duyguymuş: Sahnede olup kontrolün elinizde olmaması. Nelson seyirciden özür dilemeye çalışıyor ama yapamıyormuş, buna gerek de yokmuş. Bu ani ve kafa karıştırıcı değişikliklerden canı sıkılmak bir yana, olanları çok beğeniyormuş kalabalık. Karanlık tiyatrodan kahkahalar yükseliyormuş. Alkış tufanları kopuyormuş. Oyuncuların karakter değiştirdiği her defasında, sanki Diciembre üyeleri ip üstündeki ölüme meydan okuyan akrobatlarmış gibi canlı kahkahalarla gülüyormuş seyirciler. Henry, Patalarga ve Nelson da onlara uyup makaraları koyveriyorlarmış. Nelson bir repliğe cumhurbaşkanı olarak başlıyor, hizmetkâr olarak bitiriyormuş ve aniden Alejo oluyormuş, hepsi de kendi rızası ve iradesi dışında. Bu karmaşanın ortasında, Nelson sahnenin tanıdık geldiğini fark etmiş: Olympic'in sahnesiymiş, yalnızca bu kez tiyatroyu madenciler, çiftçiler ve yanakları rüzgârdan yanmış yarı aç çocuklar dolduruyormuş, dağlardayken karşılarında oynadığı insanlar. Başı zonkluyormuş. Gittikçe hızlanan ve ayak uyduramadığı bir koşu bandının üzerinde gibiymiş. Uyum sağlamak da istemiyormuş. O sırada Henry teslim bayrağını çekmiş: Oyun yazarı neşeli,

enerjik bir gülümsemeyle seyirciye bakarak başını sallıyor, o başını her salladıkça seyirciden bir alkış kopuyormuş. Bir süre sonra, Nelson seyircilerin boğa güreşlerindeki gibi "*Olé*!" diye haykırdıklarını anlamış; rüyalarda çoğu kez olduğu gibi bu metafor bir an için çok uygun görünmüş ve sonra darmadağın olmuş. Boğa kimmiş tam olarak? Matador kim?

Seyircilerin arasında Ixta'yı seçmiş Nelson (*Nasıl?* diye yazmış günlüğüne. *Tiyatro karanlık değil miydi? Evet, karanlıktı ama buna rağmen onu görebiliyordum*). Böylece oyundan kurtulmuş. Sesler kesilmiş. Nelson parmak uçlarında sahnenin kenarına gidip karanlıkta kaybolurken Henry ve Patalarga onsuz devam etmişler (aslında o kadar da karanlık değilmiş). Gördüğü Ixta'ymış. Öyle olması gerekirmiş. Onu açık seçik görebiliyormuş: Ixta, ellerini şefkatle hamile karnının üzerinde kavuşturmuş, siyah saçlarını atkuyruğu yapmış. Kaşları çatıkmış. Tiyatroda oyundan keyif almıyor gibi görünen tek kişi oymuş.

O ve Nelson'un kendisi, hepsi bu. Ixta onu gördüğünü belli edecek hiçbir şey yapmamış ne adını seslenmiş ne el sallamış ne başka bir şey yapmış. Sadece oturmuş seyrediyormuş.

Nelson delişmen gençliğinin üzerinden yıllar geçtiği gibi rahatsız edici bir duyguyla uyanmış: Turnenin, önceki hayatının, bir zamanlar sahip olduğu iyimserliğin. Erkenmiş, her türlü şüphenin çok daha yıkıcı olduğu, bütün ağırlığıyla üzerinize çöktüğü şafak öncesi saatlermiş. Oda çok soğukmuş: Yeterince ışık olsa, Nelson kendi nefesini görürmüş. Neden böyle hissettiğini bilmiyormuş ama inkâr edilecek gibi değilmiş hissettikleri. O sabah, yaşlanmaktan korkmuş ve korktuğu yalnızca belli tür bir yaşlılıkmış, doğumunuzdan bu yana geçen yıl sayısıyla ilgisi olmayan türden bir yaşlılık. Kaçırılmış fırsatların yol açtığı, vaktinden önce yaşlanma halinden korkuyormuş. Başucu lambasını açmış ama ampul bir parlayıp tamamen sönmüş. O bir anlık ışıkta, Nelson bu buz gibi ortamı paylaştığı karmaşık heykelin dış çizgilerini seçebilmiş. Bir canavar,

diye düşünmüş ve kendisini gözlerini kapatmaya zorlamış. Dehşet bir yalnızlık duymuş.

Yeniden uyumaya gayret etmiş ve bu defa rüya görmemiş artık.

Sabah olmuş, hep olduğu gibi ve Nelson o günkü oyunu için hazırlanmış. Rüyasını günlüğüne geçirmiş ve aklını toplamaya çalışmış. İlerleyen saatlerde kendisinden beklenenler şunlarmış: Anabel Hanım'la güneşin altında sessizce oturmak, temposu ve tonu bakımından eski bir tahterevallinin alçalıp yükselirken çıkardığı gıcırtıları andıran konuşmalarına karşılık vermek. Diğer günlerin tıpkısı, yerinde sayan bir gün daha. Bir ara, sokaklarda bir hayalet gibi ilerleyerek, yürüyüşe çıkarmış. İlkin o konuşmadıkça kimse onunla konuşmazmış. Kimse ona yaklaşmaz, kimse nereli olduğunu sormazmış. Kendisini Rogelio diye tanıtıyormuş ve T.'de hiç kimse onu sorgulamıyormuş. Bazı insanlar zaten her şeyi bilirmiş gibi omuz silkiyor, ötekiler hiç kuşkulanmadan başlarını sallıyorlarmış. Birkaçı gülümsemiş bile. Suç ortaklığı yahut bildiğini ima etmeyen, art niyetsiz, onaylama ve hoşnutluk ifadesi sıradan gülümsemelermiş. Elbette ki Rogelio'sun, der gibiymişler. Başka kim olacaktın ki?

Nelson odasından çıktığında, Anabel Hanım bahçede, her zamanki yerinde oturuyormuş. Kedilerden biri, grili siyahlı tekir, ayaklarının dibinde, güneşli bir yere kıvrılmış yatıyormuş. Kedi, Nelson'u görünce esnemiş, gerinmiş ve uzun otların arasında kaybolmuş. Anabel Hanım ise, tıpkı önceki yirmi gün boyunca yaptığı gibi umutlu, memnun bir gülümsemeyle bakmış ona. Ama o sabah farklıymış. Nelson gülümsemesine karşılık vermemiş, hemen vermemiş.

"Neyin var?" diye sormuş Anabel Hanım, Nelson oturunca.

"Yok bir şey anacığım" diye cevap vermiş.

Noelia kahvaltı sonrası temizlik yaptığı mutfak penceresinden onları izliyormuş. Nelson'un annesinin yanına oturduğunu ve ensesini ovuşturduğunu görmüş. Konuşmadan uzun bir

süre oturmuş. Noelia o ilk bir saat boyunca birçok kere mutfağa girip çıkmış, her zamanki sabah telaşıyla ovup temizleyerek işlerini yapmış. Nelson iki gündür bir daha gitmekten söz etmemiş ve Noelia da belki biraz daha kalır diye ummaya başlamış. Gittiğinde onu özleyecekmiş. Saat on buçuk civarında, biraz sebze almak için Nelson ve annesini yalnız bırakıp pazara gitmiş. "Başlarını eğmiş, fısıldayarak konuşuyorlardı. Hatta annem gülümsüyordu, kahkaha attığını duydum ve her şeyin yolunda olduğunu düşündüm" diyordu. Fakat bir saat sonra döndüğünde her şey yolunda değilmiş. Anabel Hanım'ın yüzüne endişe dolu bir ifade varmış ve gözleri kızarıkmış. Nelson orada değilmiş.

"Bir sorun yok ya?" diye sormuş Noelia. "Rogelio nerede?"

"Eşyalarını topluyor" demiş Anabel Hanım çaresizce.

"Ne yapıyor?"

"Gidecekmiş, öyle dedi. Gitmesi gerekiyormuş" Yaşlı kadın başını sallamış, ayağa kalkacakmış gibi yekinmiş. "Babanla konuşmam lazım, tarlada mı o?"

Noelia o gün olanları anlatırken, burada sustu. Annesi hakkında bilmem gereken şeyler varmış, öyle dedi. Anabel Hanım'ın bunaması uzun yıllar içinde, gayet yavaş olmuş, öyle ki bazen gerçekten oluyor mu diye meraka kapılırmışsınız. Şimdi, bunadığının tartışma götürmez bir gerçek olduğu bu günlerde bile aklı sürekli gelip gidiyormuş: Yaşlı kadın bazen hiçbir şeyi doğru hatırlayamıyor, iletişim kurmayı istemiyor yahut beceremiyor gibi görünüyor, sonra bir anda tam bütün umutlarınızı yitirmişken, düzeliveriyormuş. Adeta bir sis çekilmiş gibi oluyormuş. Üç gün yahut biraz daha fazla zaman içinde eski haline dönüyormuş. Nelson'un T.'de kaldığı süre, görece istikrarlı olduğu bir döneme karşılık gelmiş. O günlerde Anabel Hanım'ın aklı tam yerinde değilse de tamamen karışık da değilmiş ve Noelia bunu Nelson'un sakinleştirici etkisine bağlıyormuş. Anabel Hanım'ın kocasından söz etmesini onca endişe verici kılan bu olmuş. Önceki günlerde koca-

sından ender olarak söz etmiş ve ettiği zamanlarda onun ölü olduğunun farkındaymış.

Noelia derin bir nefes almış. "Hayır anne. Babam tarlada değil."

"Ya Jaime?"

"San Jacinto'da o."

"Öyleyse niye telefona cevap vermiyor?" Yaşlı kadın kaşlarını çatmış. "Bu çocuğa parasını kim verecek?"

Anabel Hanım yavaşça ayaklanmış.

"Nereye gidiyorsun anne?"

"Bir yerlere bir şeyler saklamış olmalıyım" demiş Anabel Hanım. Şimdi ayakta, yattığı odayı işaret ediyormuş. "Ona verebileceğim bir şeyler."

"Otur anne" diye bağırmış Noelia. "Sana *otur* dedim."

Anabel Hanım gözleri büyüyerek bakmış kızına.

"Otur! Otur ve bekle burada." Noelia, Nelson'a seslenmiş. Kızgınmış. Bir açıklama istiyormuş. Bir açıklamayı hak ediyormuş.

"Nelson da kim?" diye sormuş annesi.

"Bir hata yaptığımı anında anladım" dedi Noelia daha sonra bana. Gülümsemeye çalışarak annesine dönmüş ama çok geçmiş artık.

"Nelson kim?" demiş yaşlı kadın. "Neden Rogelio'ya Nelson dedin?"

Noelia annesinin önünde diz çökmüş. Anabel Hanım derin derin soluyormuş, benzi atmış ve endişeliymiş. Sesi titriyormuş. "Sen Nelson dedin."

"Biliyorum anne. Karıştırdım."

"Nelson kim?"

"Hiç kimse. Şimdi sakin ol lütfen. Her şey yoluna girecek." Noelia annesinin elini tutmuş. "Anlıyor musun?"

"Evet" diye fısıldamış Anabel Hanım.

Noelia bir eliyle annesinin yanağına dokunmuş ve Anabel Hanım gözlerini kapatıncaya kadar, bir an öylece durmuş.

"Burada bekle" demiş, sonra kalkıp son üç haftadır Nelson'un yattığı odaya gitmiş. Kapıyı çalmamış, kapıyı açıp girmiş ve Nelson'u sırtını duvara dayamış uzun oturur bulmuş. Ayakları çoktan topladığı çantasının üzerindeymiş.

"Neler oluyor?" demiş Noelia.

Nelson cevap vermemiş. Yatağın üzerinde oturacak yer işaret etmiş fakat Noelia gülümsemeden, acımasız, kollarını kavuşturup dikilmiş.

"Neler olduğunu biliyorsun. Evime gitmek istiyorum. Hepsi bu. Ona da gideceğimi söyledim." Sesi çok bitkinmiş. "Ona, Jaime'yi görmeye gitmem gerektiğini söyledim. Sebebini sordu, ben de para olduğunu söyledim."

"Neden onun kafasını karıştırman gerekiyordu bu şekilde?"

"Ben asla rolümün dışına çıkmadım."

"Emin misin?"

"Nelson diye bağıran ben değilim."

"Haklıydı" dedi Noelia daha sonra bana. "Ve ona kızgın değilim. Gerçekten değilim. O zaman kızgındım ama şimdi değilim. Keşke her şey başka türlü olsaydı diyorum sadece."

"Nasıl başka?"

Bir an düşündü. "Her şey yolunda gitsin isterdim. Sonuna kadar hiç sıkıntı çıkmadan. En çok da annem üzülmesin isterdim."

Tam o sırada bir ses duymuşlar; Anabel Hanım'ın sesi Noelia'yı çağırıyormuş.

"Efendim anne" demiş Noelia.

Sonra Nelson'a dönmüş: "Böylece çekip gidemezsin. Onu uyarman, gidişine hazırlaman gerek. Bu yaptığın adil değil."

Anabel Hanım bir kez daha seslenmiş kızına.

"Geliyorum anne."

Nelson ayağa kalkmış. "Elbette ki adil" demiş.

O anda bir bağırış duymuşlar.

Nelson ve Noelia bahçeye koşmuşlar. Anabel Hanım sandalyesinden fazla uzaklaşmış değilmiş ancak birkaç adın öte-

deymiş. Yüzüstü kapaklanmış, taş döşeli patikanın üzerinde yatıyormuş. Hareket etmiyormuş.

"Anne!" diye bağırmış Noelia.

Nelson daha hızlı tepki göstermiş, yanına koşmuş, nefes aldığını görmüş. Birlikte tutup çevirmişler. Benzi kül gibiymiş. Saç çizgisinin dibinde bir kesik varmış ve alnında bir şiş büyümeye başlamış. Şakağından incecik bir kan dereciği akıyormuş. "Neden beni yapayalnız bıraktınız?" diye sormuş.

Nelson onu yavaşça tutmuş. "Bırakmadık. Hep buradaydık" demiş.

Anabel Hanım başını sallamış, "Seni tanımıyorum."

Noelia geri duruyormuş ama şimdi hemen üzerine eğilmiş.

"Rogelio" demiş. "Sokağın karşısına geç ve Hilda Hanım'ı çağır. Kendisi hemşiredir."

Noelia annesini kucaklamış. Nelson bir an duraklamış.

"Hemen git" demiş Noelia.

Nelson söyleneni yapmış.

Çaldığı kapıyı açan ben oldum.

On Dokuz

San Jacinto otobüsünden o sabah inmiştim. Böylece bütün bunlara doğrudan karışmış oldum. Ziyaretime ilişkin kesin planlar yapmamıştım: Belki birkaç hafta kalacaktım en fazla, daha çok değil, anne babamla vakit geçirecek, babamın evin çatısını onarmasına yardım edecektim. Yanımda okumak üzere birkaç kitap getirmiştim (şehirde okumaya bir türlü vakit bulamadığım kalın kitapları) ve keyfime bakmaya kararlıydım. Çatıya gelince, kendimi bile şaşırtan bir şekilde, hevesle bekliyordum onarıma başlamayı. Babamın ve ondan önce büyükbabamın hayatları boyunca yaptıkları gibi ellerimle çalışacağımı düşünmek cazipti. Memleketime gitmek için yola çıkmadan önceki günlerde düşündüklerim, Nelson'un turneye

çıkmadan önce düşündüklerine yakın olmalıydı: Güçlü bir değişim beklentisi, hayatımı değiştirme arzusu, birazcık da olsa, geçici bir süre için bile olsa. İşten kovulmuştum ve sıkılıyordum. Arkadaşlarım, alışkanlıklarım beni sıkıyordu. Yaşadığım sokak kasvetli dükkânları ve sürekli gürültüsüyle sıkıyordu beni. Şehrin amansız gri göğü beni dehşet sıkıyordu ve her sabah sokağa çıktığımda, anne babamın T.'deki evinin çatısında çömelmeyi, (ayrıntılarını kafamda canlandırmakta güçlük çektiğim) birkaç saatlik çalışmadan sonra durup vadiye, dağlara, filmlerdeki kadar mavi gökyüzüne bakmayı ve kendimi iyi hissetmeyi hayal ediyordum. Gururlanmayı. Aylardır hissetmediğim şeylerdi bunlar.

O gün Nelson geldiğinde, bir yanım hâlâ T.'de olduğuma inanamıyordu. Beş altı yıldır gelmemiştim. Her şey hem tıpkı hatırladığım gibiydi hem de hatırladığımdan bambaşka; sanki çocukluğumun geçtiği bu evdeki her şey kendisinin daha küçük ve daha az etkileyici bir haliyle değiştirilmişti. Örneğin çocukken saklandığım yer, oradan saatlerce anne babamı gözlerdim gizlice, T.'ye aile ziyaretine geldiğimiz bir defasında onları kavga ederken görmüştüm ama onları öpüşürken de gördüm. Sekiz yahut dokuz yaşlarında olmalıydım ve hiçbir şey beni daha çok dehşete düşüremezdi. Bütün sevgi gösterileri biz çocuklardan titizlikle gizlenirdi ve onların öyle hiç utanmadan birbirlerine dokunmaları karşısında şaşıp kalmıştım. O *ân*ı capcanlı, bir film sahnesi gibi hatırlıyorum; fakat o ağacın beni gizlemiş olmasına imkân yoktu, bunu şimdi anlıyordum; ince, cılız, boğumlu ensiz dalları ve az sayıda düzensiz dağılmış yaprakları olan, bir oğlan çocuğunu değil, ancak bir kediyi saklayabilecek bir ağaçtı; anne babamın onları seyrettiğimin gayet farkında olarak öpüştükleri ihtimalini düşünmeye mecbur kaldım.

Nelson geldiğinde bunları düşünüyordum. Kapı vuruldu ve annem mutfaktan kapıya bak diye seslendi. Kapıya gittim. İnce yapılıydı, dalgalı koyu kahverengi saçları fazlaca uzamıştı, göz-

lerini gerçek bir endişeyle kısmıştı. Gençti, benim yaşlarımda olmalıydı ki bu başka bir ortamda hiç önemli olmayabilirdi fakat T. gibi bir yerde önemliydi. Karşılaştığımız gün T.'de muhtemelen Nelson ve benim dışımda yirmili yaşlarında başka erkek yoktu. Belediye başkan yardımcısı Eric, yaşı bize en yakın olan gençti ve daha lisedeydi. Dolayısıyla birbirimize, ikimiz de ötekinin varlığına pek inanamadan baktık. Aramızda bir suç ortaklığı yok idiyse bile, en azından karşılıklı bir merak vardı.

Fakat bütün söylediği, "Karşı evde sorun var" oldu. Sonra annemi sordu. Noelia'nın ona ihtiyacı vardı, öyle dedi. Tam anlayamamıştım ama anneme seslendim. Davet ettim ama içeri gelmek istemedi, söyleyecek başka bir şey bulamadığımdan, adımı söyledim. Yabancı başını salladı ve kendisini Rogelio diye tanıttı.

Alışkanlıktandı herhalde. El sıkıştık mı, hatırlamıyorum.

"Anabel Hanım düşüp başını çarptı" dedi anneme, annem kapıya geldiğinde ve birkaç dakika içinde sokağı geçtik, üçümüz ve çok geçmeden bahçedeydik. Hatırladıklarım şunlar: Anabel Hanım yerde oturuyordu, güneşin altında, çok küçük ve kırılgan görünüyordu. Noelia'nın kollarına bırakmıştı kendisini ve acı çeker gibi bir hali yoktu fakat ağzından sağanak halinde sözcükler dökülüyordu: isimler, yarım cümleler, sorular. İyi olmadığı belliydi. Noelia onu sakinleştirmeye çalışıyordu ve kolunun yeniyle elinden geldiğince temizlemişti yüzünü, kol yeninde kan lekeleri vardı. Kadının alnında korkutucu kocaman bir şişlik vardı ve ikide bir dikkatle elini şişliğe götürüyordu.

"Dokunma" dedi Noelia tekrar tekrar. "Elleme. İyileşeceksin."

Ben o kadar emin değildim.

Annem hemen üzerine eğildi ve Noelia'nın yüzünde bir rahatlama ifadesi belirdi. Annemi çalışırken izledim. Anabel Hanım'a neler olduğunu sordu. Sonra gözleriyle parmağını iz-

lemesini istedi. "Kalkabilecek misin?" diye sordu. "Ayak parmaklarını hareket ettirebiliyor musun?"

Anabel Hanım soruların hiçbirine doğrudan cevap vermedi. Annemin parmağını sola doğru izledi ve orada, gözleri boşluğa dikili, kaldı.

Annemin iç geçirdiğini duydum.

Annem ve Noelia narin yaşlı kadına ayağa kalkması için yardım ettiler. Ben de yardım etmeyi önerdim ama annem eliyle uzak dur dedi. Ayağa kaldırdılar. Üstünü başını silkelediler. Anabel Hanım'ın bir dirseği de yaralıydı, baksınlar diye kaldırıp gösterdi. Annemin yaradaki toprağı temizlemesini ve yırtılan derinin arasına sıkışmış minik taş parçalarını ayıklamasını izledim.

Sonra onu yatak odasına taşıdılar.

Anabel Hanım ölmüyordu yahut en azından bana öyle görünmedi; fakat bir şeyin eşiğindeydi. Bu kesinlikten uzak bir söz, biliyorum ve belki belli bir tıbbi hassasiyetten de yoksun fakat demek istediğim, o anda, düşüşünün hemen ertesinde bile, Anabel Hanım'ın bilinci gidip gidip geliyordu. Sesi yükselip alçalıyor, sonra yeniden yükseliyordu; ne annem ne Noelia kontrol edebiliyordu, hele Anabel Hanım'ın kendisi hiç kontrol edemiyordu. Annem ve Noelia'nın kollarına girip Anabel Hanım'ı bahçeden geçirişlerini izledim, uçar gibiydi, ayakları yere zar zor değiyordu. Sürekli konuşuyor, paniğe kapıldığı besbelli; ahbaplarını, akrabalarını, Rogelio'yu, Jaime'yi, kocasını çağırıp duruyordu.

Geçerlerken göz göze geldik. "Herkes nerede?" diye sordu. Nasıl cevap vereceğimi bilemedim.

Noelia ve annem yaşlı kadını içeri götürdüler, Nelson'la ben de girdik. Birkaç dakika sonra annem, Anabel Hanım'ın beyin sarsıntısı geçirdiğinden şüphelendiğini açıkladı. Birkaç saat boyunca onu dikkatle izlememiz gerektiğini söyledi. Tehlikeli olan şişmeydi ve düşüşünü kimse görmediğinden, ne kadar kötü olduğunu bilmemize imkân yoktu, öyle dedi.

Orada olmak istemiyordum. Bunların hiçbirini duymak istemiyordum. Onu görmek içimde bir şeyi açığa çıkarmıştı: Sanki küçük bir çocuktum da birden, hazırlıksızca, hakkında hiçbir şey bilmeden çıplaklıkla karşılaşmıştım. Burada olmamam gerekir diye düşündüm ve bu düşünce, her nedense, bencilce gelmedi o zaman; oysa şimdi tam tersi olduğunu görüyorum. Anabel Hanım'ın mahremiyetine saygı göstermiyordum, kendimi içgüdüsel olarak korktuğum bir durumdan esirgiyordum. Şu kadarı da açıktı: Yanımda duran genç adam da aşağı yukarı aynı şeyleri hissediyordu. Dışarıda, And Dağları'na özgü mucizevi bir gökyüzünün altında ışıldıyordu toprak, oysa küçülmekte olan Anabel Hanım odanın köşesinden yalnızca karanlık yayıyordu. Sanki derin bir mağaranın ağzında durmuştuk da serin nefesi içimizi ürpertiyordu.

Annem ve Anabel Hanım bir süre fısıldaşarak konuştular, yaşlı kadın durmadan başını sallıyordu. Derken şaşılacak kadar yüksek sesle Rogelio'yu sordu. Gözlerini yere dikmiş duran Nelson'a döndüm (gerçi o zaman benim için adı henüz bu değildi), kıpır kıpır elleri bir an sakinleşti, sonra ellerini kotunun ceplerine soktu. Ayaklarının üzerinde öne arkaya sallandı, sonra döndü ve tek bir söz etmeksizin odayı terk etti. Şimdi bile, yaptığı çok acımasızca görünüyor. Anabel Hanım'a, anneme ve Noelia'ya baktım, Noelia'nın tepkisi omuz silkmek oldu. Benim yapabileceğim hiçbir şey yoktu, o yüzden ben de Nelson'u izledim.

Nelson'u bahçede, bir ayaklarına bir gökyüzüne bakarak, volta atar buldum. Dışarı çıkınca rahatladım, duvarın dibine oturdum ve kaygısını teatral bir şekilde ifade edişi beni kendi kaygımı gösterme ihtiyacından kurtaran bu huzursuz yabancıyı izledim. Tutumunda, çok sahici ama aynı zamanda abartılmış bir hava vardı. Neler olduğunu sordum, kaşlarını çattı.

"Benim adım Rogelio değil" dedi.

"Peki ya ne?"

"Nelson" diye cevapladı, sonra beni yanılttığı için özür diledi.

Önemi olmadığını söyledim.

"Burada mı yaşıyorsun?" diye sordu. "Seni şimdiye kadar hiç görmedim."

"Ailemi ziyarete geldim. Annem sokağın karşısında oturur. Ama bunu zaten biliyorsun."

"Burası benim odam" dedi kolunu yarı kaldırıp yattığı odayı işaret ederek. "Üç haftadır buradayım. Aşağı yukarı." Sonra bu üç haftayı düşünmek bile onu germiş gibi başını salladı.

"Şehirden misin?" diye sordum, gerçi ona bakmak cevabı anlamama yetiyordu.

"Hı, hı."

Sonra bilmem neden, kasabamızı sevdi mi diye sordum.

Gülümsemeye çalıştı, sonra omuz silkti. "Çok güzel" dedi ki öyle söylemesini bekliyordum. Sonra devam etti: "Anlayamadığım, insanların burada eğlenmek için ne yaptıkları."

Tuhaf bir yorumdu. Benim sorum kadar tuhaf ve yersizdi belki. Yaralı Anabel Hanım birkaç adım ötemizde kafayı sıyırmıştı ama Nelson'un yüzünde birden, sanki aklına bir eğlenme yolu gelmiş, sanki bütün şikâyeti yan odada olanlar değil de *buymuş* (eğlence yokluğuymuş) gibi, neşeli bir ifade belirdi.

"Anlayamadığın bu mu?"

Sinirle güldü. Bu yüzden hoşlandım ondan. "Başka şeylerin yanı sıra."

"Burada ne yapıyorsun?"

Nelson omuz silkti. "Sana bir şey söyleyeyim mi? Hatırlamıyorum."

"Babaannen mi o?"

İlişkilerinin ne olabileceği hakkında hakikaten hiçbir fikrim yoktu.

Başını iki yana salladı ama bir açıklama yapmadı.

Birlikte geçirdiğimiz o ilk dakikalar içinde, yolunu kaybetmiş biri olduğunu düşündüm. Çekingendi, kendinden emin değildi. Varlığıma en küçük bir ilgi göstermedi. Herhangi biri olabilirdim. Gözüme güneş geliyordu ve bu halde Nelson'a baktığımda, ışık onu yutuyor gibi görünüyordu.

"Yakınların burada olduğunu biliyor mu?"

"Ixta biliyor."

"Kim?"

"Benim kız."

İsim dikkatimi çekti. Adı Ixta olan tanıdığım yoktu. Hatta doğrusunu söylemek gerekirse, bu ismi daha önce duymuşluğum da yoktu.

Anabel Hanım'ın takatsiz yattığı odadan tam o sırada başını çıkardı Noelia. Yüzünde endişeli bir ifade vardı. "Dükkâna git" dedi. "Segura'dan hidrojen peroksit, aspirin ve bandaj iste."

Nelson başını salladı ama kapıya doğru hareket etmedi.

"Ve Jaime'ye telefon etmeye çalış. Numarası Segura'da var." Noelia bana, gereksiz varlığıma somurtarak baktı. Selamlaşmamıştık bile. "Sen de onunla git" dedi. Bir buhran ortamından uzaklaştırılan iki delikanlıydık. Çocuklar gibi angaryaya koşulmuştuk. Yollanmış olmaktan memnundum.

O sabah bizim evden Nelson'la çıkışımı saymazsak, yıllardır T. sokaklarında ilk kez yürüyordum. Burayı hep yanlış hatırlıyordum. Bahçedeki kavruk ağaç daha genel bir durumun tezahürlerinden biriydi yalnızca. Benim zihnimde, kapıları kapalı kilise hep açıktı; tozlu, bakımsız meydan daima temiz ve düzenliydi. Burası insanların ölmedikleri, daha ziyade zaman içinde soluklaşan bir fotoğraf gibi yavaşça gözden yittikleri bir yerdi. Ve işte yine buradaydım.

O sabah geldiğim otobüs hâlâ meydanda park halindeydi, San Jacinto'ya gitmeye hazırlanıyordu. Birkaç kasaba sakini açık kapılarının etrafında birikmişti. Çantalarını yüklüyor, yerleştiriyor, yer açıyor ve yenilerini koyuyorlardı. Bunun gibi otobüsler asla dolu olmaz. Yarı dolu yola çıkar ve yol boyunca buldukları kadar yolcu toplar. Nelson otobüse doğru baktı. Ben T. hakkında bir şey söylemiş olmalıyım, hatırladığım gibi olmadığına dair bir şey. Bütün sabah bu gayet sıradan durumun kafama dank edişinin değişik yönlerini düşünüp durmuştum.

"Eskiden nasıldı?" diye sordu Nelson, sahiden merak edercesine.

"Daha büyüktü" dedim, oysa bu tam olarak doğru sözcük değildi. Geçmişi, bu dağların gölgesinde, bu göğün altında geçen çocukluğumu düşündüm ve aklıma gelen yegâne sözcük bu oldu.

"Herkes çocukluğunu belli bir uzaklıktan daha büyük görür" dedi Nelson.

Segura her ikimizi sıcak bir şekilde selamladı, yıllardır görmemiş olmasına rağmen beni bile. Nelson yapılması gerekenlere odaklanmıştı: Peroksit, aspirin ve bandaj. Segura üzüntüyle başını salladı. "Bandaj var" dedi. "Aspirin de. Kaç tane lazım?"

Nelson parmaklarını ayırarak bir elini kaldırdı, Segura tozlu bir şişenin kapağını açtı ve küçük bir zarfın içine dikkatle beş hap koydu. "Başka bir şey?"

"Bir telefon etmem gerek."

Segura telefonu tezgâhın altından çıkardı. Yaşlı adam telefonun kablosunu açmak için uzun uzun uğraşırken, Nelson da dükkân sahibinin kırmızı defterine bir numara yazdı. Adam işini bitirdiğinde, cihazın üzerine eğildi, ahizeyi kaldırdı ve dikkatle kulağına yasladı.

"Bugün bağlantı iyi."

"Açık havadandır sanırım."

"Tanrı'nın izniyle" diye cevapladı Segura. En sevdiği rakamları seçiyormuş gibi dikkatle tuşlara basmadan önce gözlerini kısarak önce kâğıda, sonra telefonun tuşlarına baktı. Bu arada ben de etrafa bakma fırsatı buldum: Bir günışığı huzmesinin düştüğü yerde uçuşan toz yumaklarını gördüm, ağırlığımı çarpık ve gıcırtılı ahşap döşemenin muhtelif kısımlarında denedim ve boş raflardaki tek tük mallara baktım: bir kalıp sabun, bir paket makarna, bir şişe Coca Cola; raflardakiler sanki satılmak için değil de kayıp bir yaşam tarzının anıları olarak oraya konulmuşlardı.

"Çalıyor!" dedi yaşlı dükkâncı bu kasvetli dükkânda uygunsuz kaçan canlı bir sesle.

Dışarı çıkıp ikindi güneşine karşı gözlerimi kapayarak kaldırımın kenarına oturdum. Dükkânın içinde konuşan Nelson'un sesini duyuyordum ama sadece alçalan yükselen bir mırıltıydı duyduğum, sözcükleri ayırt etmeye çalışmıyordum. Her halükârda olan bitenin çoğunu anlayamıyor ve benimle bir bağlantısı olduğunu pek hissetmiyordum. Yaralanmış narin bir yaşlı kadın vardı, annemle babamın komşusuydu, bu kadarını biliyordum; bu çocuk da yabancıydı, T.'den olmadığı besbelli, dışarlıklı biriydi. Bunun dışında hiçbir şey bilmiyordum, sadece genç bir erkeğin doğduğu yere döndüğünde hissettiği kafa karışıklığını hissediyordum. Annemle babam yaşlanıyorlardı ve buraya rahat etmek için olduğu kadar, ölmek için de geldiklerini içimin bir yanı biliyordu. Hemen değil, çok yakında değil ama en nihayet. Anabel Hanım'ın solgun benzi ve kan oturmuş gözleri bunu açık seçik göstermişti bana. Annemin onun yanına nasıl koştuğunu görmek yalnızca teyit etmişti düşündüklerimi. Bütün bunları hiç düşünmemek isterdim, o yüzden biri omzuma vurduğunda, düşüncelerimin bölünmesini hoşnutlukla karşıladım. Segura'ydı; gülümseyerek bana baktı ve bir eliyle omzumdan güç alarak kaldırımın kenarına çöktü zahmetle. Oturup rahatlayınca, kısa bacaklarını ayak parmakları gökyüzüne dönük öne uzattı ve uzun, memnun bir nefes verdi. Sonra şapkasının siperini kaldırdı ve yüzünü güneşe döndü.

"Müşterilerime biraz mahremiyet tanımayı severim" dedi göz kırparak.

Başımla onayladım, aynı fikirde olduğum, komik bulduğum, hatta anladığım için bile değil, gerçekten; başımı salladım çünkü bütün hayatım boyunca büyüklerimi onaylamak üzeri eğitilmiştim. Şehirdeyken arada bir bunu unutsam bile, T.'ye döner dönmez derhal geri geliyordu bu alışkanlık.

Dükkâncı cevabımı beklemedi. "Sen Solislerin oğlusun değil mi?"

"Evet" dedim.

"Babana çatıyı onarsın diye yardıma geldin sanırım, öyle mi?"

Başımı salladım, ne için geldiğimi bilmesine zerrece şaşırmadan.

"İyi bir evlatsın sen." Durdu. "Rogelio'yla ikiniz şehirden arkadaş mısınız?"

Ve yine, sırf saygıdan, "Komşum" dedim. Yabancının adının bir kez daha değiştiği dikkatimden kaçmamıştı.

"Hep burada. Sürekli telefon ediyor. Ağabeyi eve geldiğinde yüklü bir fatura ödemek zorunda kalacak."

Sonra Segura ellerini beklentiyle çırptı, açgözlü olmaktan ziyade endişeli bir jestti. Yaşlı adam, ben yanlış anlamayayım diye, son gelişimden bu yana işlerin nasıl azaldığını açıklamaya koyuldu. Saygıyla dinledim ve doğru *ân*ı yakalayınca, Anabel Hanım'ın iyi olmadığını söyledim. Bandajlar ve aspirin onun içindi.

"Yıllardır iyi değil ki" dedi.

"Bu kez farklı. Düştü."

Segura başını salladı. "Onun yaşında bu çok kötü olabilir."

Tam o sırada Nelson dükkândan çıktı. Güneşe karşı gözlerini kısarak kapıda durdu. Dükkâncı ve ben ona bakmak için döndük.

"Ulaşamadım" dedi.

Segura şüpheyle onu süzdü. "Çok tuhaf."

"Oluyor."

"Yeniden denememi ister misin?"

Nelson başını iki yana salladı.

"Sadece bandajlar ve aspirin o halde?"

"Evet" dedi Nelson, "Deftere yaz".

Otobüsün etrafındaki hareketlilik bitmişti şimdi, son birkaç yolcu otobüse biniyordu. Hafif bir esinti birkaç yaprağı meydana dağıttı ve şoför birazdan hareket edeceğini belirtmek için iki kere kornayı öttürdü. Korna sesi kasabada silah patla-

mış gibi çınladı. Pencerelerden birkaç kafa uzadı, uyuyan bir köpek irkilip kalktı ve otobüse doğru baktı.

Nelson da baktı otobüse. Sırtı ve omuzları dimdikti, benim baktığım yerden neredeyse bir heykele benziyordu. Otobüs harekete geçti ve bize doğru yavaşça döndü meydanda. Nelson, tek bir söz etmeksizin, yola indi ve otobüsün önünü kesti. Her şey yavaşça oldu. Hareketlerinde robotumsu bir yan vardı, sanki direnemediği güçlerce hareket ettiriliyormuş gibiydi. Elini kaldırdı, otobüs yavaşlayıp durdu. Kapı açıldı. Nelson son bir kez benim olduğum tarafa baktı ve sonra otobüse bindi.

Dördüncü Bölüm

Yirmi

Bir hafta sonra, Temmuz ortasında buz gibi bir öğleden sonra, Olympic'in kapısı çalınmış. Zil bir ayı aşkındır bozukmuş ve Patalarga uzun süre kimse tarafından rahatsız edilmemeye alışıkmış; bu yüzden, dakikalarca sesin pek farkına varmadan, işine bakmaya devam etmiş.

İşine gelince.

Turneden döneli beri, işinin ne olduğu pek belli değilmiş. Önünde duran işin, Olympic'in restorasyonunun boyutları kahrediciymiş, onarılması gereken tek şey de tiyatro değilmiş üstelik. Hayatı boyunca kedere kapılmaya eğilimli biri olmuş fakat şimdi alışık olmadığı kadar keskin bir keder duyuyormuş.

Patalarga en nihayet kapıya gittiğinde, Nelson'u tit tir titrer bulmuş. Kış, bütün acımasızlığıyla, renksiz gökyüzü ve nemli deniz havasıyla gelmiş kıyıya; bütün bunlar kaldırımda inanılmaz bir ağırlığı iter gibi yürüyerek yeni kavuşmuş iki arkadaşın yanından geçen insanların iyice kısılmış gözlerinde yansıyormuş. Şehrin sokakları hoş karşılamanın taşıdığı her türlü anlamın zıddıyla doluymuş ve Nelson tekrar evde olmaya hazır değil gibi görünüyormuş bir bakıma. Fiziksel olarak perişan haldeymiş. Üzerinde T.'de otobüse atladığı sırada üzerinde bulunan aynı giysiler varmış. Şu kadarı da ayan beyan ortadaymış: Ruhen başka bir yerdeymiş. Bu gözlerinden belliymiş.

"Sanki bir aydır uyumamış gibi bir hali vardı" dedi Patalarga. "Sanki biz bıraktığımızdan beri hiç uyumamış gibiydi."

Yahut belki de: Şehrin yarısını yürüyerek geçip otogardan yayan gelmiş gibi. Yahut daha da kesin söylemek gerekirse: Sanki o öğleden sonra T.'de cebinde bulunan çok az parayla bir hafta boyunca yolculuk etmiş gibi; sanki yüzlerce kilometre boyunca küçük taşra kasabalarında sıkı pazarlıklar ederek ve yalvararak hayatta kalmış, sessizce soğuğa ve yüksek rakımların yarattığı baş dönmesine katlanarak yolculuk etmiş gibi; sanki o arada, dışarıdan sessiz görünürken içinde fırtınalar kopmasına alışmış gibi. Korkuya. Durumunu yabancılara açıklamaktan yorgun düşmüş ve görünmez olmak için elinden geleni yapmaya başlamış gibi. Bütün parasını yarı yolda tüketmiş ve yolun kalan yarısında merhametli kimi aileler ne verdiyse onu yemiş gibi: Bir gün bir kutu kaju ve bir bardak meyve suyu, ertesi gün yarım mango ve bir Coca Cola. Bu yemeklerin izleri, o zamandan bu yana yıkama fırsatı bulamadığı tişörtünde duruyormuş. Sırtında ceketi yokmuş ve tıraş olmamış. Saçları iyice uzamış ve her zamankinden de başa çıkılmaz görünüyormuş. Ve bütün bunlara rağmen, bitkinliğinde manik bir yan varmış, ne olduğunu derhal anlamış Patalarga: Nelson mutlu ve kaygısız olmak bir yana iyimser bile değilmiş; ama özgürleşmiş bir hali varmış.

"Buraya nasıl geldiğini sordum, güldü" diyordu Patalarga.

"Uzun yol" demiş.

Tiyatroya girince, Patalarga, Nelson'un en acil ihtiyaçlarıyla ilgilenmiş. Temiz bir gömlek ve kazak ödünç vermiş, yiyecek bir şeyler hazırlamış ve bir tencere su koymuş ocağa. Birkaç dakika sonra, ikisi orkestra alanında oturmuş çay içiyor ve yalnızca birkaç ay önce ilk kez karşılaştıkları boş sahneye bakıyorlarmış.

Nelson yemeğini yerken, Patalarga konuşmuş çoklukla. Patalarga'ya da iyi gelmiş bu. Turne aniden biteli beri, çok yalnız hissediyormuş kendini ve evdeki geçiş süreci tahmin ettiğinden daha zor olmuş. Yollarda olmayı sevdiğini anlamış. Anlaşılmış ki karısı Diana günler boyu ondan uzak kalmaya aldırmıyormuş. Patalarga yokken, Diana'nın en nihayet bir çocuk istediğine karar verdiği anlaşılmış. Bu son nokta, şu anda aralarındaki bütün anlaşmazlıkların odağındaymış; ne zaman bulaşıklar, çamaşırlar, faturalar, araba, Patalarga'nın ailesi, Diana'nın işi, hangi filme gidecekleri ya da akşama ne pişirecekleri konuşunda atışsalar, Patalarga aslında o diğer, daha sinir bozucu mevzu hakkında atıştıklarını anlıyormuş. Çok yorucuymuş. Hayatı ve onun bir uzantısı olarak Patalarga düş kırıklığı yaratıyormuş artık Diana'da. "Ölüp gitsen, hiçbir şeyim kalmayacak" demiş bir akşam ve Patalarga da "Olympic kalacak" demek gafletine düşmüş. O akşam, karşılıkla anlaşmayla, Patalarga evden ayrılmış ve o zamandan beri tiyatroda yaşıyormuş. Altıncı gecesiymiş. Patalarga utanıyormuş. Diana'yı özlüyormuş. Onu eve gitmekten alıkoyan tek şey gururuymuş, bunu gayet iyi anlamış. Ama bir erkek gururu karşısında çaresizdir.

"Bana çocuk her zaman iyi haberdir diyen sen değil miydin?" diye sormuş Nelson.

"Soyut olarak."

"Çocuk istemiyor musun?"

"Ne yapacağız çocuğu?" demiş Patalarga omuz silkerek.

Nelson basit bir şeyler (arasına bir parça avokado ve bir dilim peynir koyduğu birkaç sandviç ekmeği) atıştırmış, çayını yudumlamış ve yargılamadan arkadaşını dinlemiş. Yahut yargılar gibi görünmeden ki bu da eşit oranda önemlidir. Patalarga konuşmaya devam etmiş, Nelson arada bir, bütün dikkatini toplarcasına gözlerini kapatıyormuş. Genellikle susuyormuş. Düşünceliymiş. Durumu değerlendiriyormuş. Patalarga'ya bakılırsa "rüyalara dalmış birine" benziyormuş.

Nelson son lokmayı bırakmış, ayağa kalkmış, tabağını koltuğun kolçağında dengede bırakmış ve sahneye doğru yürümüş. Koridorun yarısında durmuş, elleri kalçalarında sahnenin soluna, sonra sağına, sonra yine soluna bakmış. Patalarga'nın o günden kalan en canlı hatırası bu: Nelson elleri belinde, ince silueti harap tiyatronun perdeleriyle çerçevelenmiş.

"Ona aklımda olan, düşünebildiğim tek soruyu sordum" dedi Patalarga daha sonra bana.

Soru şuymuş: "Başın dertte mi?"

Nelson'un sesi iyi çıkıyormuş. "Evet. Öyle."

Patalarga arkadaşına katılmış. Tiyatronun önüne doğru ilerlemişler, Nelson sahneye tırmanıp oturmuş, tıpkı ilk prova günü Henry'nin yaptığı gibi: Tam olarak aynı yere oturmuş, aslına bakılırsa; bacakları, tıpkı Henry'ninkiler gibi sahneden aşağı sallanıyormuş. Nelson, Henry'nin tersine, ayaklarını neredeyse oyuncu bir edayla sallıyormuş, topuklarının arkası birkaç kez içi boş ahşap sahneyi dövmüş. Devasa bir bas davuldan çıkıyora benzeyen ses, boş tiyatroda gümbürdemiş.

"Anlat bakalım, neler oldu?" diye sormuş Patalarga.

Nelson başını sallamış. "Mesele de bu ya. Tam olarak bilmiyorum. Yaşlı kadın düştü. O son gün, ben ayrılmadan önce, düştü ve başını çarptı."

"Ve?"

Nelson omuz silkmiş. "İlkin ciddi bir şey olduğunu düşünmedim. Ama sonra kötüleşti. Darmadağın bir hali vardı."

"Ve sen bırakıp geldin?"

"Evet" demiş yüzü kızararak. "Bu bir hafta önceydi."

Artık acelesi varmış. Her günün önemi varmış. Ixta hayatına devam ediyormuş. T.'de bir hafta geçirmek kötü görünmemiş, on iki gün idare etmiş ama daha fazla uzadıkça katlanılmaz olmuş. T.'deki bitmek bilmez saatleri, sıkıcı gündelik işleri anlatmaya koyulmuş. Kasabanın esasen çok acıklı bir yer olduğunu söylemiş. Sorun oynamak değilmiş, odaklanmış kalmakta zorlanıyormuş. Can sıkıntısıyla boğuşmakta. Melankoliye karşı koymakta ki melankoli adeta kimyasalmış. Havada asılıymış. Sabahları kokusunu duyabilirmişsin.

"O duyduğun odun ateşinin dumanı" demiş Patalarga.

Nelson başını sallamış. "Hapishane gibiydi."

"Bunu bir de Henry'ye söylesene, bakalım ne düşünecek. Peki, Jaime'den ne haber?"

"Geri geleceğine söz verdi, paramı getireceğine, ama gelmedi." Nelson içini çekmiş. "Daha ne kadar beklemem gerekiyordu?"

"Peki, bütün bunları size anlattığında, ne düşündünüz?" diye sordum Patalarga'ya.

Aylar sonraydı bu konuşma, son görüşmemiz sırasındaydı. Olympic'te oturuyorduk ve bu harap haliyle bile görkemli bir güzelliği vardı; Nelson, birlikte yalnızca bir saat kadar vakit geçirdiğim ama artık neredeyse kendimle özdeşleştirmeye başladığım genç adam hakkında hikâyeler anlattık birbirimize. O noktada, artık kimse aramızdaki ilişkiyi tuhaf bulmaz olmuştu. Kendim bile.

"Neden çıkıp geldiğini anlıyordum ama kendi annemin öyle düştüğünü hayal ettim. Öylece çıkıp gelmemesi gerekirdi, kendisine de söyledim. Kalıp iyi olup olmadığına bakması gerekirdi."

T.'de hepimiz öyle hissetmiştik. Nelson'un ardından neler olduğunu ben açıklamak zorunda kalmıştım. İlkin Noelia ve anneme, sonra bilmek isteyen herkese: Otobüse binmeden önce ne demişti? Nasıl görünüyordu? Üzgün müydü, umutlu

mu, yoksa öfkeli mi? Anabel Hanım öldükten sonra dedikodular aldı yürüdü: Güya Nelson yaşlı kadının parasını çalmıştı. Onu öldürmüştü. Noelia ona âşık olmuştu. Nelson'un ortadan kaybolmasını izleyen haftalar boyunca, bu söylentileri doğrulamam yahut reddetmem beklenmişti, tam adamından. Defalarca onu doğru düzgün tanımadığımı söyledim. Daha yeni tanıştığımızı. Jaime bile, nihayet kasabaya geldiğinde, beni çekip çemkirerek sorular sordu.

Bunların hiçbirinin Nelson için önemi yoktu. "Ixta için geldim" demişti o ilk gece Patalarga'ya, Olympic'te. Bu cevabın T.'de hiç kimseyi tatmin etmeyeceğini söylemeye bile gerek yok.

"Peki ne yapacaksın?" diye sormuş Patalarga.

Bir planı yokmuş ayrılırken, yalnızca daha fazla direnemediği bir aciliyet duygusu göğsünü sıkıştırmış. Diciembre'nin kıyıdan dağlara doğru takip ettiği rastgele güzergâhı tersine izlemiş ve bütün bu zaman zarfında tek amacı yüreğindeki o baskıyı azaltmakmış. "Onu görmem gerek" demiş Patalarga'ya.

"Peki ya o seni görmek istemezse?" diye sormuş Patalarga, karamsarca, kendi karısını düşünüyormuş o sırada.

Nelson kaşlarını çatmış. "Ama istiyor."

Nelson'un yolda geçirdiği haftadan şunları biliyoruz: Yola çıkalı birkaç gün olmuşken, La Merced adlı küçük bir kasabadan Ixta'yla konuşma olanağı bulmuş. Bu bilgi teyit edilmemiş olmasına rağmen, cebindeki son parayı bu moral bozucu, üç dakikalık konuşmaya harcamış olması muhtemel. Ixta, Nelson'un o son gün Segura'nın dükkânından yaptığı konuşmada söylediklerini yinelediği dışında, konuşmayla ilgili fazla bir şey hatırlamıyor ("Bu noktadan sonra bir önemi var mı ki?" dedi ona ayrıntıları sorduğumda). Onu görmeye geleceğini söylemiş. Kendisini beklemesi gerektiğini. Yine o umut dolu, heyecanlı ses tonuyla. Adeta yalvararak. Ve Ixta, Nelson'u görmek istediği izlenimi yaratmışsa bile, "Amacım gerçekten bu değildi" dedi bana. "Öyle bir izlenim bırakacak şekilde ko-

nuşmamalıydım. Ama çok ısrarcıydı. Ve tamam, gururumu okşuyordu bu durum. Çok yalnızdım, anlıyor musun?"

"Gidip kapısını mı çalacaksın?" diye sormuş Patalarga. "Öyle durup dururken?"

Nelson başını sallamış.

Patalarga da başka türlü düşünmüyormuş, üstelik meseleyi çözmenin tek yolunun muhtemelen bu olduğunu düşünüyormuş. Fakat Nelson'un nasıl ayrıldığını öğrendiğinden, bir diğer, daha değişik endişesi varmış:

"Peki ya ihtiyar öldüyse? Sence Jaime buna karşı nasıl tepki gösterir?"

Nelson cevap vermemiş.

"Peşinden birini yollar, öyle değil mi?"

"Adresimi biliyor. Kimliğimi aldı. O yüzden burada kalsam daha iyi olur. Tabii sence uygunsa?"

O ilk gece Olympic'in sahnesinde uyumuşlar, tavan öyle yüksekmiş ki, engin gökyüzünün altında kamp yapıyor gibi hissetmişler kendilerini. Burada güvende olduklarını düşünmüşler. Bazı aptalca ama hoş metaforlar bulmuşlar: Tiyatro denizde sürüklenen eski bir kalyonmuş yahut yerin derinlerinde saklı bir mağara ya da saçları ağarmış iki savaşçıya yuva olmuş eski bir sığınak, bir zamanların büyük ordusundan geriye kalmış son iki kişi, şimdi yenilgiyi konuşuyorlarmış. Epey gülmüşler. Patalarga'nın evliliğinin girdiği açmazı çözümlemişler. Ölmüş birinden söz ederken kullanılan ses tonlarıyla Henry'yi anmışlar. Nelson iki eski dostun konuşmadığına inanamıyormuş. Onları ayrılamaz bir bütün olarak düşünüyormuş.

Patalarga da öyle düşünüyormuş. "Gelecektir" demiş, sahiden inanmaksızın ve Nelson nazikçe başını sallamış.

Saatlerce konuşmuşlar. Nelson, Anabel Hanım'ın düştüğü korkunç sabahı anlatmış, T.'de geçirdiği zamanın mantıklı sonucunun bu olduğunu öne sürmüş. Suçlu hissetmiyormuş, döndüğü için rahatlamış yalnızca.

"Bir hafta daha kalsaydım, ihtiyarı ben iterdim herhalde."

İkisi de gülmüş, sonra bir süre sessiz kalmışlar, ta ki Nelson "Biliyor musun, aslında bu turneye hiç çıkmamalıydım" diyene kadar.

"Otobüsle dönerken Henry de böyle dedi."

"Eğer şehri hiç terk etmemiş olsaydım, şimdi Ixta'yla olurdum."

"Ona böyle şeyleri asla bilemeyeceğimizi söyledim" diyerek iç geçirdi Patalarga, benimle konuşurken. "İnsanlar inanmak istedikleri şeylere inanıyorlar.

Bu bir gerçek.

Ertesi sabah Patalarga uyandığında, Nelson çoktan gitmiş.

O sabah, sessiz ve boş tiyatrodayken Patalarga, Henry'ye ulaşmak için bir girişimde daha bulunmuş. O zaman bunu (her fırsatta yaptığı gibi) eski dostunun iyiliği için yaptığını, vefalı davrandığını düşünmüş fakat daha sonra gerekçelerinin bundan daha bencilce olduğunu itiraf etti. Patalarga da iyi değilmiş. Sadece kırk yaşındaymış, karısından ayrılmış, terk edilmiş bir tiyatronun sahnesinde yatıyormuş. Durumunun karamsarlığı, Henry gibi dostlardan vazgeçecek durumda olmadığını açıkça anlamasını sağlamış.

Turne biteli beri geçen haftalar boyunca, konuşmaları kısa ve tatmin edici olmaktan uzak olmuş. Bu defa farklı olacakmış. Telefon sonsuz gibi görünen bir süre boyunca çalmış ve Patalarga da bırakmış çalsın. Bir dakika geçmiş, sonra bir dakika daha. Gerçekte bir şey beklemiyormuş. Sonunda Henry telefona bakmış, "Alo" deyişi zorla ve fısıldar gibiymiş, sonra özür dilemiş, gırtlağını temizlemiş ve yeniden denemiş. Bu kez sesi daha iyi çıkmış. Patalarga kendi kendine gülmüş. Henry rol yapıyormuş. Sorulara cevap vermiyor, yalnızca Patalarga'nın onun yerine başladığı cümleleri tamamlıyormuş:

"Keyfin..."

"İyi, iyi."

"Kafan herhalde…"

"İşle meşgul."

"Eminim moralin…"

"İyi, huzurluyum."

Bu minval üzere üç dakika kadar konuşmuşlar ve bu süre zarfında Patalarga her ikisini de ilgilendiren haberi, Nelson'un döndüğünü Henry'ye söylemiş.

"Ne dersin bu habere?.."

"Sevindim."

Patalarga içini çekmiş. "Olympic'te kalıyoruz, eğer gelip bizi görmek istersen."

Henry ne evet demiş ne hayır, konuşmaları yavaşça sönümlenmiş: Bir çocuğun minik parmaklarının arasından kaçan, bir ipin ucundaki balon gibi. Zihin gözüyle balonun uçup gözden yitmesini izlemiş Patalarga. "Belli bir noktada, fark ettim ki karşımda beni dinleyen kimse yoktu. Kendi kendime gülüp kapattım."

Ve daha sonra karanlıkta, özür dilemek için karısını arayacak iradeyi göstermeye çalışarak, bir süre oturmuş.

Nelson'a gelince, şafaktan önce uyanmış, duş almış, tıraş olmuş ve umut dolu çıkmış Olympic'ten. Çok az uyuyabilmiş ama bir kez sokağa çıktıktan sonra, çok enerjik hissetmiş kendisini. O sabah trafik daha yeni yeni başlıyor, şehir kasvetli bir başka kış gününe teslim olmaya direniyormuş. Nelson da pes etmeyecekmiş. Mücadele edecekmiş. Göğsündeki baskı, bir haftayı aşkındır hissettiği o şey hâlâ oradaymış, onu artık bir parçası gibi hissetmeye başlamış. Ixta'nın işyerine doğru yürümüş ve saat yedi sularında, yolu yarılamışken, kalabalık bir kafeye girmiş. Aç değilmiş, sadece orada toplanmış adamları ve kadınları yakından görmek istiyormuş. Dışarıdan gürültücü, saygısız ve kaba görünüyorlarmış ve şehrin tam olarak neyini

özlediğini anlamasını sağlayan, bu kabalık olmuş. Onları seviyormuş, gülüşlerinin sesini, birbirlerinin sözlerini keserek konuşmalarını. Espresso içerken birbirlerine bayağı fıkralar anlatıp sızlanmalarının haklılığının altını çizercesine öfkeyle gazetelerini katlıyorlarmış. Politikacılara lanet okuyor, ünlülerle dalga geçiyor, ailelerinden dert yanıyorlarmış. Kafe öyle kalabalıkmış ki Nelson'un siparişini almaya gelen olmamış, o da olanları izlemekten hoşnut, bir köşede dikilmiş. Görmekten yorulunca, gözlerini kapatmış ve ortamın kokusunu içine çekmiş: Keskin kahve ve kaynamış süt, taze ekmek ve sosis kokusu. Bir kez daha gözlerini açmış ve ahşap barın uzunluğuna, üst kattaki yemek bölümüne uzanan cilalı metal tırabzana ve duvarlardaki, henüz kısa pantolon giyen bir çocukken babası ölmüş bir ressama ait destansı tablolara bakmış.

Nelson'un oraya uğradığını biliyoruz çünkü tesadüfen, enişte si Ramiro, Mónica'nın kız kardeşi Astrid'in kocası onu görmüş. 1984'ten beri müdavimi olduğu bu kafede içtiği sabah kahvesi, Ramiro'nun gününün en güzel kısmıymış. Yeğenini görmeyeli bir yıl olmuş ve genç adam öylesine değişmiş ki Ramiro onu tanımamış ilkin. Tanır tanımaz da kısmen meraktan, kısmen akrabalık görevi icabı (Ramiro çok doğrucuydu) yanına gitmiş ve heyecanla sarılmış Nelson'a. Aralarında geçen kısa konuşma şöyle:

RAMİRO ENİŞTE: Yeğen!
NELSON: ...
RAMİRO ENİŞTE: Ne arıyorsun burada! Ne zaman döndün?
NELSON: ...
RAMİRO ENİŞTE: Turne nasıldı?
NELSON: ...

Böylece bitmek bilmez görünen bir beş dakika boyunca devam etmişler. Nelson biri hariç bütün sorulara boş boş bakarak cevap vermiş. Ramiro, "Ne yapacaksın?" diye sormuş.

Nelson, "Baba olacağım" diye cevap vermiş.

Ramiro, sanki böyle bir şey tasavvur edilemezmiş gibi gevrek gevrek gülmüş.

"Harika bir haber."

Konuşma böylece sona ermiş; Nelson'un sabit bakışları Ramiro'yu germiş.

Bir saat sonra, Ramiro telefonda karısına, Nelson'un uyuşturucu kullandığını anladığını haber veriyormuş. Yeğeninin yakında baba olacağından bahsetmeyi ihmal etmiş çünkü habere inanmamayı seçmiş. Astrid, görev duygusuyla, Ramiro'nun haberini ve endişelerini ablasına aktarmış ve Mónica haberi hayli makul karşılamış. Oğlunun uyuşturucu kullanmadığını biliyormuş ama yine de endişelenmekten kendini alamamış. Döndüğünü haber vermek için acaba neden aramamış? Kuşluk vakti, işyerinden izin almış. Çalışma arkadaşlarına kendisini iyi hissetmediğini söylemiş ki bu doğruymuş ve doğruca oğlunu beklemeye evine gitmiş.

Şehri bir taksinin içinde, Nelson'u düşünerek geçmiş.

Taksi parasını cüzdanından çıkardığı iki banknotla ödemiş ve para üstü almayı unutmuş, Nelson'u düşünerek.

Kapıyı açıp boş eve girmiş, Nelson'u düşünerek.

Mónica kız kardeşinden haberi aldığı sırada oğlu, bir belgesel film yapımcısının Anıt Mahallesi'ndeki saray yavrusu evine bitişik, konukevinden bozma, küçük ama zevksiz olmayan bürosunda Ixta'nın karşısında dikiliyormuş. Ixta, Nelson'a özel olarak işinden söz ettiğini hatırlamıyorsa da bahsetmiş olması gerektiğini düşünüyor. Aksi halde Ixta'nın bile işe başlayıncaya kadar adını hiç duymadığı bir ara sokakta gizlenmiş büroyu bulmasına imkân ve ihtimal yokmuş. İşi yeniymiş, hayatındaki pek çok şey gibi: vücudu, evi, gelecek duygusu. Ixta'dan işini tanımlamasını istediğimde, yüzünü buruşturup somurttu.

"Ücretli aylaklıktı" dedi. "Hepsi bu."

Şöhreti ve özsaygısı bir sekreter çalıştırmasını zorunlu kılan bir adam için çalışıyormuş. Kesin konuşmak gerekirse, yapacak pek az iş varmış: Seyrek olarak çalan telefona bakmak, arada bir, bir görüşme için not almak. İşvereni film yapımcısı, hükümetin savaş sırasında yürüttüğü zorunlu bir kısırlaştırma programını kınayan bir belgeselle, sekiz dokuz yıl önce uluslararası bir ödül kazanmış. Ödüllü pek çok belgeselde olduğu gibi, ödül vasat olan filmin kendisine değil, acımasız ve korkunç konusuna verilmiş. Yönetmen kariyerinin o zamandan beri neden durakladığını anlayamıyormuş. Bütün saygınlığı, olduğu kadarıyla, bu ödülden kaynaklanıyor ve ödül de pırıltısını hızla kaybediyormuş; sonuç olarak, adamın yaptığı her şey (dolayısıyla Ixta'nın yaptığı her şey) eli kulağında ve kaçınılmaz mesleki unutuluşunu geciktirmek için tasarlanmış. Fakat bir sorun varmış: Hem yurt içinde hem yurt dışında, insan hakları kimsenin umurunda değilmiş artık. Herkes büyümeyi önemsiyormuş, bütün gazetelerde büyüme umudu yazılıyor, büyümeye övgüler diziliyor, televizyona çıkan ateşli politikacıların hepsi büyümeden söz ediyormuş. Film yapımcısı meseleye kayıtsızmış, zengin bir aileden geliyor ve aceleyi anlayamıyormuş. Kendi türünden olanların çoğu gibi yoksulluğu (ki ortadan kaldırılması gerekiyormuş) folklorla (ki korunması gerekiyormuş!) karıştırıyormuş fakat bu en küçük bir kötü niyet taşımayan ve bu yüzden de daha sinir bozucu olan gerçek bir ayırt edememe haliymiş. Kayıp asi gençliğinin anısına bir kaba sakalı varmış ve birinin kendisini dinlediği vehmine kapılır kapılmaz gümbür gümbür bir sesle konuşmaya başlarmış. 1980'li yıllarda Henry ve Patalarga ile aynı çevrelerde bulunmuş ama o ikisiyle hiçbir zaman yakın olmamış ve sıkıştırınca, Henry'nin "talihsiz tutuklanmasının" ertesinde, bilinçli olarak onlardan uzak durduğunu itiraf etti bana. Olağan dışı ince bileklerine elde dokunmuş renkli bilezikler takıyormuş ve tahmin edilebileceği üzere Ixta'ya âşık olmuş. Ixta, Konservatuvar'dan bir profesörün hararetli tavsiyesiyle işe

alınmış ve film yapımcısı şimdi Ixta'nın masasının etrafında pervane oluyor, sohbet ederek, kötü şakalar yaparak ve her ikisinin de hiçbir iş yapmamasını garanti ederek saatler geçiriyormuş. Ixta adamı cazibeli, hatta belli açılardan, günün belli saatlerinde yakışıklı buluyormuş; üstelik herifin beceriksiz, övüngen kurları, evde Mindo'yla yaşadığı ve maalesef derinleşen sorunları unutturduğundan hoşuna bile gidiyormuş.

Hatta bazı günler, film yapımcısının hiçbir zaman tanışamayacağı Mindo'dan, çocuğunun babasından, yakınma izni bile veriyormuş kendisine.

Esasen, Nelson'un şehre dönüşü Ixta'nın dehşetle bir şeyi idrak ettiği bir zamana denk geliyormuş: Mindo ile birbirlerine uygun olmadıklarını anlamış. Bunu geçen bahardan beri biliyormuş ama durum iyice hararetlenmiş artık. Ama belki de uygunsuzmuş bu metafor: Asıl eksik olan hararet ve tutkuymuş ilişkilerinde, üşütüyormuş bu Ixta'yı. Gelecek yavan ayları, yılları, on yılları düşündükçe dehşete yakın duygulara kapılıyormuş. Mino'yla kavga etmiyorlarmış, kavga bile, çoktan kaybettikleri, bir ateşlilik gerektirirmiş. Evin içinde birbirlerine değip dolaşmadan hareket ediyorlarmış, konuşmaları zorunlu asgariyle sınırlıymış ve kapristen, yaratıcılıktan ve mizahtan yoksunmuş. Bebekten sanki bir sınava hazırlanır gibi söz ediyorlarmış, kirayı birlikte ödüyorlarmış ama bu dairelerini bir yuva haline getiremiyormuş. Ixta, Mindo'yu sıkıyormuş ve bu duygu karşılıklıymış. Çok uzun zamandır Ixta'ya elini bile sürmemiş Mindo ve Ixta daha kötüsünü düşünemiyormuş. Bazen duşta gözyaşlarına boğuluyormuş. Böyle zamanlarda Ixta bu dünyada yalnız olmadığını kendisine hatırlatmak için bir elini güzel, şişkin karnına koyuyormuş. En azından tamamen yalnız olmadığını.

O sabah Nelson işyerinin kapısında belirdiğinde, Ixta'nın eli içgüdüsel olarak yine karnına gitmiş. Ve eski sevgilisine, eski hayat arkadaşına, arkadaşına bakarken, uzun bir süre orada tutmuş elini. Telefonda Ixta'dan kendisini beklemesini iste-

miş Nelson ve şimdi, günler sonra buradaymış. Nelson'un varlığı bile Ixta'yı soluksuz bırakıyormuş. Genç görünüyormuş, hatırladığından bile genç ve bu durum Ixta'yı büyülemiş: Başka kim öyle bir turneden böylesine genç görünerek geri dönebilirmiş. O sabah Olympic'in sahne arkasındaki banyoda tıraş olmuş ve iş görüşmesine giden yeni mezun birinin temiz pak hali varmış üstünde (gerçi Nelson bu tür bir görüşmeye hiç gitmemişti). Belli belirsiz gülümsemiş. Ixta da karşılık vermiş. Daha sonra bana söylediğine göre, Ixta'nın söylemek istediği bir şey yokmuş. Onu karşılamak için ayağa kalkmamış. İlk hareketi onun yapmasını beklemiş.

O sırada, patronu küçük mutfakta kahve yapıyor ve Ixta'yla olan tek yanlı sohbetini sürdürüyormuş (Konuyu kimse hatırlamıyor). Nelson sevdiği kadına iki kez bir şey söylemeye çalışmış ama her ikisinde de öteki odadan gelen durumdan bihaber ses, sözünü kesmiş. Bu durum üçüncü kez tekrarlanınca, Ixta'yla birlikte gülmüşler. Gülüşünde gergin bir tını varmış; Ixta elinde olmadan gülmüş ve film yapımcısının gelip güzel, hamile ve çok arzuladığı asistanının yalnız olmadığını görmesini sağlayan, ikisinin gülüşmeleri olmuş.

"İlkin çocuğun babası olduğunu düşündüm" dedi yapımcı daha sonra bana. "Ressam. Gördüğüm resimlerde birbirlerine benziyorlardı sanırım. Aynı tür adamlar. Yeterince iyi davrandım. En azından nazik. Ixta bir şey dedi mi? Toy ve zayıf görünüyordu fakat böyle söylemek biraz acımasızca belki. Olanlar çok üzücü. O günden sonra Ixta'yla hiç konuşmadım biliyor musunuz? Son maaş çekini almaya bile gelmedi."

Nelson kendisini tanıtmış ("Arkadaşım" diye eklemiş Ixta ağırbaşlılıkla), el sıkışılmış ve iki eski âşık sıkıntılı ilk dakikalarını, kıskançlığını aşırı neşeyle maskelemeye çalışan film yapımcısının eşliğinde geçirmişler.

"Kutlarım" demiş yapımcı.

"Baba o değil" diye meseleyi açıklığa kavuşturmuş Ixta.

"Teşekkürler" diye eklemiş Nelson.

Yapımcı kızarmış. Sonra Nelson'un sırtına pat pat vurmuş, sonra birkaç cıvık, hafiften cinsel soru sormuş ve ardından muhteşem, abartılı kahkahası doldurmuş odayı. Sonra gözden kaybolup odasına gitmiş, kapıyı yavaşça kapatmış ve meslektaşlarına yollanacak sert üsluplu birkaç not çiziktirmiş. Bunları daha sonra Ixta'ya bilgisayarda yazdıracakmış ve üslubundan ona karşı duygularının ne kadar derin olduğunu anlayacağını umuyormuş.

(Ixta anlamamış.)

Belgeselcinin Nelson'la konuşması beş dakika sürmüş ve konuşma boyunca Ixta sol eli karnının üzerinde, mümkün mertebe hareketsiz oturmuş, yavaşça solumuş ve çok az konuşmuş. Söylenenlerin çoğunu işitmemiş, kendisiyle bir ilgileri olmadığını bildiğinden, iradi olarak duymazdan geliyormuş çünkü. Keşke sessiz olsalar diye düşünüyormuş. Nelson'la yalnız kaldıklarında, yeniden dikkat kesilmiş. Oda loş, neredeyse karanlıkmış ve birkaç adım ötesinde olmasına rağmen, bir an Nelson'u görmekte zorlandığını hissetmiş.

"Sen iyi misin?" diye sormuş Nelson.

"Seni görmeyi ummuyordum" demiş ki külliyen yalanmış bu. Aslında, bütün benliğiyle gelmesini bekliyormuş; yalnızca geldiğinde ne hissedeceğini bilmiyormuş.

Nelson başka bir yere gitmeyi önermiş, Ixta bunu yapmasını bekliyormuş. İlkin karşı çıkacak, çalışması gerektiğini söyleyecek olmuş ama kendini tutmuş. "O kadarının acımasızca olacağını anladım. Üstelik doğru da olmayacaktı. Onu görmeyi istiyordum. Onunla konuşmayı. Oradaydı, tam karşımda."

İlk kez ayağa kalkmış ve Nelson'un onu iyice görebilmek için gözlerini dört açtığını fark etmiş. Bedenine baktığını ve hayran olduğunu. Temsil ettiği olasılıkları kabullendiğini ve değerli bulduğunu. Böyle anlarda hamile olmaktan hoşnut kalıyormuş. Hamilelik her zaman efsanevi bir şeydir; tıbbileştirilebilir, ölçülüp biçilebilir, üç aylık dönemlere yahut haftalara bölünebilir ama hiçbir şey özündeki gizemi sarsamaz. Ixta'nın

erkekler üzerinde tuhaf bir etkisi varmış, arzuları şimdi farklı biçimlerde tezahür etse bile, arzu, arzu olarak kalıyormuş. Bir an bunun keyfini sürmüş.

"Çok güzel görünüyorsun" demeyi başarmış Nelson ki söyleyebileceği en makul şey de buymuş.

Ixta kraliçelere yakışır bir edayla başını eğmiş.

"Yürüyebileceğinden emin misin?"

"Elbette yürüyebilirim" demiş ve Nelson kızarmış.

İşin aslı, yoldan arayalı beri, Nelson'dan her şeyi göze almış son bir jest bekliyormuş. "Böyle şeylere karşı hep bir düşkünlüğüm vardı" dedi bana daha sonra. Hayatın büyük anlarına, o gerçek, hatta katlanması zor duygulara; eğer gerçekten dikkat ederseniz, dalga beklerken kabaran okyanus misali, kendilerini belli ederlermiş. Ixta'nın çocukluğu ve ergenliği böyle önsezilerle doluydu: Babasının aileyi temelli terk edip gittiği o acı gün, ilk adet gördüğü gün, kuzeni Rigoberto'nun trafik kazasında öldüğü gün.

Ve önceki Temmuz'da Nelson ilişkilerini bitirdiğinde, Ixta güçlü bir şekilde yaşamış bunu. Nelson konuşurken, Ixta ağzından çıkacak sözleri onun yerine söyleyebilirmiş. O gün söyledikleri, nedense, Ixta için şaşırtıcı değilmiş; asıl dehşet verici bulduğu, Nelson'un sözlerinin öylesine tahmin edilebilir olmasıymış. Nelson kalbini kırarken ona bakmış, doğru olmadığını Ixta'nın gayet iyi bildiği sözlerine nasıl inandığını görmüş. Hayır, diye düşünmüş Ixta kendi kendine: Hayır, onu hayallerini gerçekleştirmekten alıkoyan kendisi değilmiş. Onu dünyadan koparttığı da yokmuş. Eğer öyle oluyorsa, Nelson kendisi yaptığı için oluyormuş bunlar.

Fakat Ixta o gün Nelson'la tartışmamış. Şikâyetleri banal ve bencilceymiş, üstelik Ixta hepsini bekliyormuş. Bunları söylediğine pişman olacakmış, Ixta daha o zamandan biliyor, içinin derinlerinde hissediyormuş bunu ama bu bilgiden ne bir övünme payı çıkarmış ne de teselli bulmuş. Bunu bilmek derdine çare olmamış.

Çıkıp yavaş yavaş yürümüşler; batıya, mahallenin kasvetli, meskun kısımlarına doğru yürümüşler, bütün evler birbirine benziyormuş, tek farkları dış duvarlarının farklı renklerde olmasıymış. Anıt Mahallesi'nde pek az anıt vardır ve görülmeye değer hiçbir şey yoktur. Devrik ve unutulmuş eski hükümetlerden biri, burayı bir cazibe merkezi haline getirmeye niyetlenmiş fakat bu planlar asla hayata geçirilmemişti. Tarih girmişti araya. Savaş çıkmıştı. Mahalle istila edilmişti fakat adının ima ettiği şekilde müzeler, kütüphaneler yahut heykellerce değil, yurttaşlarca; üst orta sınıftan, kendi otomobilleri olan, sakin bir hayat süren ve adları ortalarda duyulmayan ihtiyatlı yurttaşlarca doldurulmuştu. Sokaklarda Nelson ve Ixta dışında kimsecikler yokmuş. Yan yana (ama birlikte değil diye vurguladı Ixta), konuşmakta sıkıntı çekerek yürümüşler. Nelson dikkatliymiş, mümkün olduğu kadar nazik ve dolaylı bir şekilde hamileliğinin nasıl gittiğini sormuş. Alçak sesle konuşuyormuş, zaman zaman duymakta zorlanıyormuş Ixta.

Hayal kırıklığına uğradığını hatırlıyor: Bunun için mi geri dönmüş. Karşısında lafları ağzında gevelemek için mi?

On dakika yürümüş, yeşilce, birkaç beton bankı olan bir parka ulaşmışlar ve orada oturmaya karar vermişler. Donuk gri bulutlar merhamete gelecek gibi görünmüyormuş, ne o gün, belki ne de sonsuza kadar. Nelson, Ixta'nın sandalyesini çekmek, paltosunu almak gibi her türlü nazik davranışta bulunabileceği bir kafe yahut lokantada olmayı tercih edermiş; fakat anlaşılan yanlış yöne yürümüş, her şeyden uzaklaşmış, görünür bir çıkışın olmadığı evlerden başka bir şeyin bulunmadığı bir yere gelmişler. Belki de Ixta öyle istemişti. Jestler yapılsın istememişti. Parkı ben kendim de gördüm; kışın boş ve ıssız, şehirde değil de şehrin dış çeperinde bir yer duygusu yaratıyor. Nelson sessizce kederlenmiş.

İzleyen yarım saat boyunca, Ixta şu konulara değinmiş: Annesinin sağlığı, en son film tasarıları, geçen pazar yakınlardaki bir stadyumda çıkan izdihamda facianın eşiğinden dönülmesi

ve Ixta'nın küçük erkek kardeşinin canını kıl payı kurtarması, Konservatuvar'dan ikisinin de tanıdıkları çok sevilen bir profesörün zamansız ölümü, ortak bir arkadaşlarının son sergisini hayli ağır eleştiren bir makale ve sergideki resimlerin içeriği. Nelson resimleri görmemiş ama Ixta, "sanki kaçık bir Botero Georgia O'Keeffe'nin eserlerini yeniden yorumlamaya karar vermiş gibiydiler" diye tanımlamış.

Bu repliği sanki kendisi söylemiş gibi bir de oynamış Ixta, karşılıklı gülmüşler.

Aslında, o cümle eleştiri yazısındandı ve tesadüfe bakın ki T.'ye gitmeden hemen önce, ben kaleme almıştım.

Nelson cesaretini toplamaya çalışırken, Ixta bir zamanlar kendisinin sandığı adama bakmış ve pek çok şey hissetmiş: Kalp ağrısı, nostalji, hatta yazıklanma ama aşk yokmuş; Anıt Mahallesinin ıssız sokakları bu kavrayışlara uygun bir arka plan oluşturuyormuş. Nelson gerginmiş ve durmadan sorular sorup duruyormuş: işi hakkında, arkadaşları hakkında, ailesi hakkında ama dakikalar boyu ne bir açıklamada ne de bir itirafta bulunmuş. Bunun üzerine Ixta elini onun omzuna koymuş ("Gerçek mi anlamak için" diye anlattı daha sonra bana) ve Nelson iğne olmak üzere olan bir çocuk gibi gerilmiş.

"Üzgünüm" demiş o zaman. Sarsılıp hayata döndürülmüş gibi bir hali varmış. "Sana bunu söylemem gerektiğini düşünüyordum."

Susmuş, sonra yüzüne bakmak için bankta yan dönmüş. Ixta karşıya bakmaya devam etmiş.

"Düşündüğün bu muydu? Üzgün olduğun mu?"

Nelson başını sallamış, Ixta bunu görmemiş ama kış havasında çok hafif bir titreşim halinde hissetmiş. Gözlerini, parkın kıyısındaki, üzerinde bir zamanlar rengârenk olduğu belli ama şimdi solmuş ve çatlaklarla bölünmüş bir duvar resmi bulunan duvara dikmiş. Oraya bakmak sakin kalmasına yardımcı oluyormuş, daha sonra itiraf etti bunu. Kalan gergin dakikalar boyunca, ezberlemek ister gibi resimdeki çatlakların izlediği yolları ve büklümlerini incelemiş.

"Ne için üzgünsün?" diye sorarken, neredeyse acımasızlık ettiği duygusuna kapılmış.

"Sana daha iyi davranmalıydım."

Ixta başını sallamış. "Haklısın, sanırım bu konuda aynı fikirdeyiz."

"Söylemek istediklerimin birincisi buydu. Başka şeyler de var." Derin bir nefes almış ve devam etmiş, şimdi sesi çok başka çıkıyormuş. Güçlü ve net. "T'deyken her gün seni düşündüm. Anlıyor musun? Seni, kendimi ve bebeği düşündüm. Senin yeniden sevebileceğin biri olmak istiyorum. Üzgünüm. Çok zamanı heba ettim. Beni duyuyor musun?"

Duyuyormuş.

"Bana bak" demiş Nelson ve Ixta ona bakmak için dönmüş. Nelson elini uzatmış. "Ben ciddiyim."

"Öyle olduğunu biliyorum" diye cevap vermiş Ixta.

Yıllar önce, ilk tanışmalarından birkaç hafta sonra, Nelson ve Ixta birkaç günlüğüne güneye gitmiş ve deniz kıyısında kamp yapmışlar. Büyük ve şamatacı bir grupla birlikte gitmiş ve yanlarında yiyecekten çok alkol götürmüşler. Bir şenlik ateşi yakmış ve deli gibi içmişler. Nelson ve Ixta, çok geçmeden ince bir kum katmanıyla örtülen aynı uyku tulumunda yatmışlar. Doğru düzgün uyuyamamışlar, sürekli birbirlerine sokulmuşlar, aralarında kaba kum tanecikleri varmış, dolayısıyla ertesi sabah uyku tulumundan tenleri kızarmış, gözleri kanlanmış olarak çıkmışlar. Ondan sonraki ve ondan sonraki günleri sarhoş geçirmişler ve üçüncü günün sabahı güneş artlarında yükselirken okyanus yüzeyinin, bir polaroid fotoğraf kağıdının üzerinde görüntünün yavaşça belirişi gibi, ufukta belirginleşmesini büyülenerek izlemişler. İlkin ince, karanlık bir duvarı ikiye bölen ılgınca sılgınca bir çizgi belirmiş, sonra dalgaların dokusu seçilmeye başlanmış belli belirsiz ve sonra, adeta bir mucize gibi, hâlâ karanlık, mor gökyüzünde tembelce süzülen martılar görünmüş. Son olarak da (bu en şaşırtıcı olanıymış çünkü birbirlerine duydukları delice sevda onları yeryüzünde

bir tek kendilerinin var olduğuna inandırmış) uzaklarda bir çocuğun oyuncağı gibi alçalıp yükselen trol teknelerini görmüşler. Nelson o zaman bir şey söylememiş çünkü o zaman da şimdi olduğu gibi korkuyormuş; fakat o sabah, şafak söküp sahilde gün başlarken, Ixta'ya âşık olduğunu anlamış.

Bunu ona söylemiş. Ixta cevap vermeyince sormuş:

"O plajı hatırlıyorsun değil mi? Adı neydi hatırlıyor musun?"

Ixta bilmediğini söylemiş.

"Sanki başka birileri hakkında konuşuyormuş gibiydi" dedi daha sonra bana. "Benim başıma kesinlikle gelmemiş şeyler hakkında."

Nelson pes etmemiş. Bir hayat tarif etmiş, birlikte yaşayacakları bir hayat. Birlikte ne kadar çok güldüklerini hatırlatmış. "Bunu hayatın boyunca yapacağını bir düşün!" demiş ve Ixta neredeyse gülümsüyormuş.

Nerede olduğunun önemi yokmuş, yeter ki birlikte olsunlarmış.

"Bana yeniden inanman için ne gerekirse yaparım."

Ixta'nın bu sözlere tepkisi, sadece "Seni artık sevmiyorum" demek olmuş.

Ağlıyormuş çünkü söylediği büyük ölçüde doğruymuş.

"Birini sevmekten öylece vazgeçmezsin" dedi bana daha sonra. "Sadece pes edersin."

Ixta yüzüne bakmak için Nelson'a dönmüş, Nelson'un gözleri sımsıkı kapalıymış. Otuz saniye, belki daha uzun bir süre ikisi de konuşmamış.

"Üzgünüm" diye eklemiş Ixta.

"Mesele değil." Nelson'un sesi inatçı ve kararlı çıkıyormuş. Kendini toplamış. Rol yaptığını düşünebilirmişsiniz. "Zamanımız var."

Ixta ihtiyatla başını sallamış. "Var mı?"

Jaime çoktan Nelson'un peşine birini yollamış. Ixta kalbini ona kapatmış. Daha o sabah, Anıt Mahallesi'ndeki o parkın

bankında, Nelson'un iç karartıcı geleceği, üzerine yıkılmaya başlamış bile.

Yine de:

"Evet, var" diye inandırmaya çalışmış Ixta'yı.

Onunla işyerine kadar yürümüş, kalbi göğsünde deli gibi çarpıyor, dört gözle etrafı tarayarak Ixta'ya vermek için koparabileceği bir çiçek arıyormuş. Bir tane bile bulamamış. Yanağına masum bir öpücük kondurmuş, fısıldayarak hoşça kal demiş ve Olympic'e doğru sabah geldiğine benzer bir güzergâh izleyerek yola koyulmuş. Ixta somurtarak masasında oturmuş ve bulmaca çözmüş. Saatler geçmiş ama telefon çalmamış. Belgeselci onu bu halde, öyle morali bozuk görmüş ve acımış. Mindo'nun telefon ettiğini ona söylememeye karar vermiş ve yaptığından dehşetli pişman olmuş.

"Eğer zamanı geri alıp başka türlü davranabilseydim, bunu yapardım" dedi daha sonra bana. Telefon eden Mindo'ya, Ixta'nın Nelson adlı genç bir adamla yürüyüşe çıktığını söylemiş.

"Nelson mu?" demiş Mindo. "Sen benimle dalga mı geçiyorsun be adam?"

Sonra telefonu kapatmış ressam.

"Evet" dedi belgeselci bana, "sesi çok kızgın geliyordu".

Nelson'a gelince, bir acelesi yokmuş. Sokaklar öğlen vakti, sabah olduklarından bambaşkadır, durum değişiktir, sesler değişiktir. Daha çok insan vardır ama her nasılsa daha az aceleleri vardır, geç kalkan insanlardır bunlar, işten kaçmış kadın ve erkeklerdir, işe koşanlar değil. Nelson biraz evvel olanlar, ne anlama geldikleri hakkında fazla düşünmek istemiyormuş. San José ile Üniversite'nin köşesindeki bir büfede durup gazetelerdeki endişe verici manşetleri okumuş; baş sayfada maden sahalarındaki huzursuzluklardan, banliyölerdeki elektrik kesintilerinden ve gündüz gözüyle yapılmış şaşırtıcı bir banka soygununun ayrıntılarından söz ediliyormuş, başka dikkate değer olayların yanı sıra. Hiçbir şey Ixta'nın biraz önce kendi-

sine dediklerinden daha endişe verici olamazmış. Bunu düşünmemeye çalışmaktan başı ağrıyormuş. Otobüs durağında durmuş ama gelen otobüslere binmemiş, sonra biraz daha yürümüş ve Angamos Caddesi üzerindeki yarım bir inşaatın önünde durmuş, ortaya çıkan yapıya, dansçılar misali, asla durmadan ve aşağıya bakmadan çelik kalasların üzerinde hareket halindeki işçilere bakmış.

Bunun için onlara hayranlık duymuş Nelson. O öğleden sonra geç saatlerde, Patalarga'ya bu çevik, korkusuz adamlardan söz edecek ve yaptıkları için onlara duyduğu hayranlığı yüksek sesle ifade edecekmiş.

En muhtemel senaryoya göre, Nelson o sırada çoktan takibe alınmıştı.

Mónica o günü büyük endişe içinde geçirmiş. Oğlunun gelmesini bekliyor ama gelmeme olasılığını da dikkat alıyormuş. Bir saat boyunca, aklına takılan şeylerden uzaklaşmasını sağlaması umuduyla, Nelson'un odasındaki bütün yüzeylerin tozunu almış ama işini bitirdikten sonra kapıda durup bakmış odaya ve hiç memnun kalmamış durumdan. Burayı bu kadar temiz ve antiseptik yapmanın sapkınlık olduğuna karar vermiş, artık oğlunun odası gibi değil, tiyatro sahnesi gibi görünüyormuş. Asıl istediği yatağın yapılmamış olması, Nelson'un öteberisinin darmadağınık ortalığa saçılmasıymış. Çekmecelerinin açık, sırtları kırılmış kitaplarının kapakları açık yere kapatılmış olmasını istiyormuş. Katlanmamış giysilerinin köşedeki sandalyenin üzerine yığılı olmasını, yarısı boş su bardağının komodinin üzerinde halka şeklinde bir iz bırakmasını istiyormuş. Hayat belirtileri olsun istiyormuş.

Birden bitkin düşüp kendini Nelson'un yatağına atmış.

Birkaç saat sonra çalan telefona uyanmış. California'dan Fransisco arıyormuş, kardeşini sormuş. Anlaşılan Astrid ona Ramiro'nun Nelson'la karşılaşmasının ayrıntılarını (büyük

olasılıkla abartarak) bir epostayla bildirmiş. Fransisco doğal olarak kaygılanmış. Annesinin ne düşündüğünü bilmek istiyormuş. Hâlâ uykudan uyanmaya çalışan Mónica büyük oğlunun sesindeki endişeyi hissetmiş, küçük oğlunun boş, hayat belirtisinden yoksun odasına bakmış ve söyleyecek bir şey bulamamış. Ne düşüneceğini bilmiyormuş.

Şu kadarı doğruydu: Nelson kesinlikle şehre dönmüştü. Bu şehirde bir yerlerdeydi. Ramiro dürüst bir adamdı, kilosu ve geliri konusunda azıcık gerçeği saptırır yahut çocuklarının vasat başarılarını biraz abartırdı ama böyle bir konuda gerçeği olduğu gibi söylerdi. Nelson buradaydı, başkentteydi. Hiç şüphesiz.

Mónica'nın aklına, aramaması için geçerli bir gerekçe gelmiyormuş ve şimdi bu konuda akıl yürütmek, onun kişiliğindeki biri için tehlikeli bir oyunmuş. Onun kuşağından insanlar, aslında gayet sıradan olayları açıklamak için korkunç senaryolar yazarken pek az yardıma ihtiyaç duyarlar. Gazete okuyarak, aptalca bir savaşın gönülsüz katılımcıları olarak, anlamsız seçimlerde oy verip durarak, paranın değerini kaybetmesini, istikrar kazanmasını, sonra yeniden değer kaybetmesini izleyerek, yaşıtlarının stres yüzünden kalp krizi geçirmelerine, kansere yakalanmalarına, depresyona düşmelerine tanıklık ederek bir yaşam boyu kusursuzlaştırdıkları bir beceridir bu. Ağızlarında diş kalması bir mucize sayılır. Yahut başlarında saç. Yahut hâlâ ayaklarının üzerinde durabilmeleri. Mónica'nın aklına kötü kötü şeyler gelmiş, aklında tek bir sözcük varmış: Bela.

"Sakin ol" diye rahatlatmaya çalışmış Fransisco, uzaklardan. Annesini tanıyormuş.

"Çabalıyorum" diye fısıldamış telefona Mónica.

Onun hayalindeki turne böyle sona ermiyormuş; oğlu böyle şehirde saklanıyor, eve gelemiyor yahut gelmeyi istemiyorken. Belki de hiç gitmedi diye düşünmeye başlamış, belki de bir dolapmış hepsi, başka bir hayatı varmış, başka bir semtte;

planladığı yeni başlangıç için turneyi bir kılıf olarak uydurmuş.

"Sana bir şey söyledi mi?" diye sormuş Fransisco'ya.

Telefonun öbür ucunda sessizlik olmuş.

"Ne zaman?"

"Bilmem. Ne zaman konuştuysanız, o zaman."

Uzun bir sessizlik olmuş.

"Aylardır konuşmadık" demiş sonunda Fransisco. "Bunu biliyorsun."

Bazen kötümser zamanlarında, acaba kendisi ölüp gittikten sonra oğullarının birbirleriyle konuşmak için herhangi bir sebepleri kalacak mı diye meraka kapılırmış.

"Özür dilerim. Sence ne yapmalıyım?"

"Oyuncuları bul" demiş Fransisco. "Yapacak başka ne var?"

Mindo da tam bunu yapıyormuş o sırada. O öğleden sonra, şehirde genç oyuncuların toplandığı pek çok yere uğramış. Barlara, meydanlara, tiyatrolara. Konservatuvar'a gidip Nelson'u sormuş ama gideli beri onu ne gören ne haber alan olmuş. Genel görüşe göre bu da çok uzun zaman önceymiş. Ânı yaşayan tiplermiş hepsi, bütün oyuncular gibi. Sınıf arkadaşlarını zar zor hatırlıyorlarmış. Nelson'un döndüğüne hepsi şaşırmış görünüyormuş. Mindo'nun gerginliği arttıkça artmış.

Mindo'yu güdüleyenin kıskançlık olduğunu varsayabiliriz. Kıskançlığına gafil avlandığını da. Bu duygudan rahatsız olmuştur, beş sabahtır daha yakın bir geçmişe kadar yalnızca kendisine ait olan dairenin oturma odasındaki kanepede uyanmaktan rahatsız olduğu gibi tıpkı. Derlediğim bilgilerden, Ixta'nın ilişkilerini esasen doğru okuduğu sonucuna varıyorum: O ve Mindo çok iyi ama birbirlerine hiç uygun olmayan iki genç insandı; öyle denk düşmüş, başlangıçta bu gerçeğe gözlerini kapatmışlardı. Zaman içinde, öyle ya da böyle ayrılacaklardı, en iyi koşullar altında bile, birlikte yaptıkları çocuk, Nadia, babasından belli bir uzaklıkta büyüyecekti. Çevrelerin-

deki pek çok insan sezgileriyle bu durumun farkındaydı ve çok yüksek ihtimalle, işler başka türlü ilerleseydi, Mindo ve Ixta yetişkinlerin genellikle yaptığı gibi bu doğal ve gerekli bir yabancılaşmayla yaşamanın bir yolunu bulacaklardı.

Fakat o öğleden sonra, Ixta'nın Nelson'la olduğunu öğrenen Mindo deliye dönmüş. Yerini aldığı adamdan asla hoşlanmamış ve adını bile duymak istemezmiş. Nelson'un adı geçtiğinde Ixta'nın gözlerinde beliren ifadeden ve Ixta'nın eski sevgilisiyle yaşadığı besbelli olayları anlatırken onunun adını anmaktan kaçınmasından hoşlanmazmış. Nelson yerine "eski bir arkadaş", "bir tanıdık" gibi rahatlatıcı sözcükler kullanırmış ve Mindo dikkatini çekene kadar bunu yaptığının farkında bile değilmiş Ixta. Mindo, Ixta'nın Nelson'la gizlice görüştüğünden şüphe etmişse bile, bunu ona hiç söylememiş. Belki gururundan öyle yapmış belki de bilmemeyi yeğlemiş. Önemi de yokmuş: Şimdi Mindo'nun tek arzusu rakibini bulmakmış.

Mindo, Nelson'un yerine o gün tesadüfen Konservatuvar arkadaşlarını ziyarete gelmiş olan Elías'ı bulmuş. İkisinin yakın olduklarını biliyormuş. Alışılmış ve gerçeği yansıtan itirazlardan sonra ("Hayır, onu görmedim. Hayır, geri geldiğinden haberim yoktu"), Mindo'nun saldırgan duruşundan kaygılanan Elías eski tiyatroya bakmasını önermiş, hani şu Eski Şehir'ın kıyısında olana.

"Hangisi?"

Elías bilerek muğlak konuşuyormuş.

Ama en nihayet "Olympic" demiş.

Bir sırrı açıkladığı duygusuna kapıldığını söyledi bana aylar sonra, oysa işin aslı sadece tahminde bulunuyor, yüksek sesle düşünüyormuş.

"Porno gösterdikleri yer mi?" demiş Mindo ve tersçe teşekkür edip oradan ayrılmış.

"Sanırım daha önce hiç konuşmamıştık" dedi Elías bana. "Kim olduğunu biliyordum ama hemen hepsi o kadardı. Tabii ki ondan sonra da bir daha hiç konuşmadım."

"Nelson'u neden aradığını sordun mu? Merak ettin mi?"

Elías ciddi bir şekilde kollarını kavuşturdu. "Merak ettim, evet. Ama sormadım. Acelesi var gibiydi. Üzgün görünüyordu ve doğrusunu istersen..." Burada bir süre sustu, sanki bunu itiraf etmekten utanıyormuş gibiydi: "O haldelerken insanlarla konuşmamayı yeğlerim."

Mindo, Olympic'in kapısına ilk olarak Nelson'un dönüşünden yarım saat önce dayanmış. Uzun uzun kapıyı dövmüş, beyhude yere zile basmış, bağırmış. En nihayet Patalarga patırtıyı duyup kapıya gitmiş.

"Jaime'nin yolladığı biri sandım" diye anlattı Patalarga bana. "Sadece tahmindi. Yani, başka kim olabilirdi ki?"

Başvurabileceği pek çok inandırıcı taktik varmış. Patalarga gizlemeyi seçmiş. "Nelson burada değil" demiş yabancıya.

"Ne zaman geri gelir?"

"Geri mi?" Konuşurken kapıyı kapalı tutmaya ve yüzünü göstermemeye dikkat ediyormuş. "Şehre dönmüş mü?"

Mindo tek söz daha etmeden çıkıp gitmiş.

Patalarga'ya bakılırsa, o öğleden sonra Nelson sessiz ve düşünceliymiş, sorulan bütün sorulara sanki bilinçli bir şekilde muğlak cevaplar vermiş. Örneğin neden o kadar erkenden çıkıp gittiğini, nerede olduğunu yahut kimi gördüğünü söylememiş, Patalarga da üstüne düşmemiş. Birlikte basit bir öğlen yemeği yemişler, tam turnede alıştıkları gibi ve yemeğin üstüne Patalarga, Nelson'a haberi vermiş.

"Kim?" diye sormuş Nelson.

Patalarga bilmiyormuş. Yabancıyla yaptıkları kısa konuşmayı anlatmış ve aynı sonuca varmışlar: Bu adam T.'den yahut San Jacinto'dan geliyor olmalıymış.

"Senin burada olduğunu bilen var mı?"

O sırada Mindo, Konservatuvar yakınlarındaki bir barda oturmuş içiyor, taslak defterine sıkılmış yumruk desenleri çiziyormuş özenle. Hava kararıktan epey sonrasına, çoğunu görmezden geldiği müdavimlerle dolup taşana kadar barda

kalmış (Ixta'nın gittikçe sıklaşan aramalarını da görmezden geliyormuş), sonra da yeniden tiyatroya gitmiş. Hesabını ödemiş ama bahşiş bırakmamış. Taslak defteri o sabah erken saatlerde, Olympic'ten birkaç sokak ötede, cansız bedeninin yanına, kaldırıma fırlatılmış olarak bulunacaktı.

Yirmi Bir

Anabel Hanım o hafta başında ölmüş, kasabayı dehşete düşürmüştü. Siyahlara bürünmüş, yüzleri kederle çarpılmış matemlilerle dolu hazin ve güzel cenaze töreni, Nelson şehre varmadan birkaç gün önce yapılmıştı. O insanları görmek törenin kendisinden ve neredeyse hiç tanımadığım bu kadının ölümünden daha fazla anlam taşıyordu benim için: Kasabada kalanların yarısından fazlası meydanda toplandı; anne babamın kuşağından beli bükülmüş, yüzü kırışmış insanlar, hayatta kalanlar. Okul müdürü bütün öğrencileri getirmişti; ne olanları doğru düzgün anlayan ne de neden orada olduklarını bilen elli altmış çocuk. Birbirleriyle şakalaşıyor, en olmayacak anlarda kıkırdıyorlardı. İnsana iyi geliyordu bu. Babam koyu renk ta-

kım elbisesini giymiş, annem siyah şalını sarınmıştı. Bando bir melodi çalmaya başladı ve sonra törene katılanlar mezarlığa doğru, yavaş yavaş, Anabel Hanım'ın bile ayak uydurabileceği bir hızla yürümeye başladılar. T. halkı aralarından biri ölmedikçe, asla bu şekilde bir araya gelmiyordu artık, cenaze töreni bir tür toplantıya dönüşmüştü. Jaime mezarın başında bir konuşma yaptı. "Başardığım her şey onun sayesindedir" dedi ve bütün kasaba saygıyla başını salladı çünkü ne demek istediğini biliyorlardı. Çok şey başarmıştı, zengindi, öyle değil mi?

Sonra tabut mezara indirildi ve hepimiz evlerimize döndük.

Kalan günleri babamla çatıdaki kırık kiremitleri değiştirerek geçirdim. Tuhaftır, kasabanın en canlı olduğu zaman cenaze töreniydi, şimdiyse sanki T.'de bir tek biz varmışız gibi geliyordu. İşimizi çoğunlukla konuşmadan yapıyorduk, babam öteden beri öyledir ama arada bir durup şehirde işlerimin nasıl gittiğini, gelecekte ne yapmak istediğimi bir daha anlatmamı istiyordu. O anlar hoşuma gidiyordu. Bu kaçınacağım bir konuşma değildi. Bana yüklenildiği yahut baskı yapıldığı duygusuna kapılmıyordum, babamın sesinde hayal kırıklığı yoktu, sadece içtenlikle hayatımı ve planlarımı merak ediyordu. Bu sorulara verecek iyi cevaplarım yoktu ama bu gerilim yaratmaktan ziyade önümde fırsatlar olduğu duygusu veriyordu. Her defasında, aslında sahip olmadığım bir iyimserliği oynar gibi, tamamı hayali ama hiçbiri imkânsız olmayan varsayımlardan söz ederdim: Okula geri dönmek, televizyonda çalışmak, bir restoran açmak. Babamın hoşuna gidiyor gibiydi.

Cenazeden sonra bir sabah, annemin bahçeden bize seslendiğini duyduk. Yanında Noelia vardı ve yan yana durmuş, boyunlarını uzatmış, birer ellerini güneşten korumak için gözlerine siper etmiş, bizden yana bakıyorlardı. Her ikisi de şarap rengi uzun etek ve beyaz bluz giymiş, omuzlarına koyu renk şal sarmıştı ve bir an kız kardeş gibi göründüklerini düşünmüştüm.

"Aşağı gel" dedi annem. "Noelia seninle konuşmak istiyor."

Güneşli, sessiz bir gündü, hava durgundu. Böyle günlerde insan sesi başka türlü gelir kulağa, severim; net, sıcak, sanki vadinin öte ucundan bile duyulabilirmiş gibi. Babamı değil beni kast ettiğini anlayamadım ilkin. Babam omuz silkti, şapkasının siperini aşağı, gözlerinin üzerine indirdi. Böylece bana gitme izni vermiş oluyordu.

Aşağı indim. Noelia nazikçe güldü, fazla bir şey söylemeden. Gözlerini güneşe karşı kısmıştı, olan biten düşünülürse, iyi görünüyordu. Annesini kaybetmesi, ardından gelen karmaşık günler... Kendini toplamış görünüyordu ya da belki ben böyle bir acının nasıl görünmesi gerektiğine yahut onun yüzünde, gözlerinde, omuzlarının eğiminde kendisini nasıl göstermesi gerektiğine ilişkin düşüncelerimle karşılaştırıyordum görünüşünü.

"Sana göstermem gereken bir şey var" dedi.

Annem başını salladı.

Noelia devam etti. "Görmeni istediğim bir şey."

Sokağın karşısına geçtik; güneşli, ot bürümüş, yabani bahçesine girdik. Kediler uzamış otların arasında uyuyorlardı, onlar bizi, biz onları umursamadık. Jaime, San Jacinto'ya dönmüştü ve hayatında ilk kez olmak üzere ev Noelia'ya kalmıştı. Bundan hoşlanmamıştı. Hem de hiç.

"Çok üzüldüm" dedim.

Dudaklarını büzdü. "Beni hatırlamıyorsun değil mi?"

Kasabamdaki yetişkinlerin çoğu gibi, Noelia da tanıdık geliyordu ama daha genel bir anlamda, T.'deki her yetişkinde gördüğüm bir metanet vardı halinde, tavrında. Aynı sokakta, doğduğum evin karşısındaki evde yaşadığı dışında, hakkında hiçbir şey bilmesem de hatırlıyordum onu.

Yalan söyledim: "Elbette hatırlıyorum."

"Önemli değil. Gerçekten."

"Hatırlıyorum ama."

"Sen doğarken oradaydım. Seni bebekliğinden beri tanırım." Gülümsedi. "Bir de şu haline bak! Koca adam olmuşsun."

Noelia benden beklememi istedi ve annesinin öldüğü odaya girdi. Sırtımı duvarlardan birine verip gölgede oturdum, dinlendim. Mükemmel bir gün daha diye düşündüm. Noelia elinde günlüklerle geldi. Geçen altı ay boyunca olan bitenin çoğunun kaydedildiği, üst üste konulup iple bağlanmış o üç sıradan defteri törensel bir edayla bana verdi. Kapaklarında hiçbir süs, çıkartma yahut yazı yoktu, olağan kapakları dışında ayırt edici hiçbir özellikleri yoktu. Noelia benim için ipi çözdü, sayfaları öylesine çevirdi, en son kullanılmış olanı en üstteydi, dörtte biri hâlâ boştu.

"Rogelio'nun defterleri."

"Nelson'un mu?"

"Öyle de diyebilirsin istersen."

"Bunları ne yapmam gerekiyor?"

"Şehre dönerken yanında götürmelisin. Bunları ona geri verebilirsin."

Yüzümden bunu yapmaya hiç de hevesli olmadığımı anlamış olmalı.

"Bak, bunları bu evden çıkarmam gerek anlıyor musun?" Eğildi. "Abim, Nelson'u bulmak istiyor. Arkasından onu bulması için birini yolladı şehre."

"Onu bulması için mi? Sebep?"

Temkinle gülümsedi. "Bilmiyor musun?"

Bilmediğime temin ettim.

"Abim çok gururlu biridir. Kendisine saygısızlık edildiğini düşünüyor." Noelia iç geçirdi. "Bütün bunları unutmamız herkes için en iyisi. Özellikle de abim için. O yüzden bunları al. Büyütmene gerek yok. Sadece al."

Başını salladı ve ben de başımı tamam der gibi sallarken buldum kendimi. Hayır diyebilirdim sanırım ama aklıma hayır demek için geçerli bir sebep gelmemişti; Noelia karşımda o

yapmacıksız, yalvaran gülümsemesiyle duruyordu, donup kaldım. Günlükleri almamı istiyordu.

Defterleri aldım, onları uzatırken Noelia'nın rahatladığını yüzünden okuyabiliyordum. Sokağın karşısına geçtim, eski bir kâğıt torbaya koydum günlükleri ve yatağımın ayakucuna bıraktım. Babamla birlikte işimize, T.'nin panoramik manzarasına, aşağıda uzanan boş kasabaya ve geleceğime ilişkin sürekli ama ağır ilerleyen sohbetimize döndük.

En sonunda şehre geri döndüm ve aslına bakarsanız, günlükleri neredeyse orada unutuyordum. Çantamı toplarken gözüme iliştiler, Noelia'yla yaptığım konuşmayı anımsadım ve yanımda götürmeye karar verdim.

Yine de okumadım onları. Doğrusu şu: İlgilenmiyordum. Neler olduğunu işitinceye kadar da aylar boyunca ilgilenmedim.

Henry, Olympic'in kapısında akşam altıdan biraz önce belirmiş. Aslında gelmeye niyeti filan yokmuş ama okuldan sonra taksi kullanırken, tesadüfen tiyatronun yakınlarına bir müşteri bırakmış. O bu tesadüfü düşünürken, önünde bir park yeri açılıvermiş. Ürpermiş, arabayı kaldırımın kıyısına yanaştırmış, motoru kapatmış ve bir an oturmuş. Bir işaret bekleyerek radyoda haberleri dinlemiş.

Onu gözümde canlandırabiliyorum: Haşin ifadesini, şiddetli mağduriyet duygusunu. Yalnızca kendisinin tanıyabileceği bir şey duymayı umarak, eski karısının bana tarif ettiği gibi "çarmıha gerilmeden önceki yüz ifadesini takınıp" bir çeyrek saat kadar oturmuştur: Alnını kırıştırmış, gözleri boşluğa dikili, dudaklarını büzmüş, çenesini kabuğuna çekilmeye çalışan ama başaramayan bir kaplumbağa gibi göğsüne düşürmüştür. Eski karısı buna "sahte metanet" diyordu, onun bakış açısından Henry asla metanetli biri değildi "Metaneti oynayabilirdi" diye açıklamıştı ama bu başka bir şeydi. Yine de eski karısı bu pozu çok iyi biliyordu çünkü kendisini "eskiden, genç ve gü-

zelken" baştan çıkaran şeyin de Henry'nin bu halleri olduğunu itiraf ediyordu. Sonra gülmüştü, söylediğini reddetmek yahut hafife almak için değil, sanki sözünü ettiği şeyi oynamak için: Henry'nin eski karısı, gözlerimin önünde dönüştü gülerken ve geçen yıllara rağmen, hakikaten yeniden genç ve çok güzel oldu.

En nihayet Henry beklemekten yorulmuş ve arabadan çıkıp tiyatroya doğru yürümüş. Kapıyı, hâlâ uymasına şaşarak kendi anahtarlarıyla açmış ve iki arkadaşını, ellerinde çekiçler, girişin zemininde diz çökmüş çalışır ve Nelson'u öldürmek için tiyatroya gelen biri hakkında hararetle konuşurken bulmuş.

"En hafif deyimle şaşırtıcı bir görüntüydü" dedi Henry daha sonra bana.

Nelson ve Patalarga'nın çok kaygılandıkları ilk evrede düşündükleri sözümona katilin yerini daha az korkutucu olan kötü adamlar, çizgi romanlardaki kötü adamlar ile turne sırasında karşılaştıkları muhtelif hödüklerin bir karışımı almış. Koca göbekli, çürük dişli, yakası açılmadık küfürler sallayan ve her bir parmağına ışıltılı yüzükler takmış adamlar. Nelson ve Patalarga, Mindo'yla hiçbir ortak paydaları olmayan bu uydurma kötü adamlarla kendilerini daha iyi hissediyorlarmış.

Nelson ve Patalarga bir yandan deli gibi çalışırken, bir yandan kahkahalarla gülüyorlarmış. Aylar sonra, Olympic'i ilk ziyaret ettiğimde, Nelson ve Patalarga'nın o gün söktükleri çürümüş döşeme tahtası yığınını, yerli yerinde, kendi gözlerimle gördüm. Bir şenlik ateşi yakılmasını bekler gibi mekânın ortasında yığılıydı. Patalarga ve ben, yorum yapmadan geçtik yanından.

"Neler olduğunu anlamakta zorlandım" dedi Henry bana. Onlardan durumu açıklamalarını istemiş ve onlar da açıklamışlar, kısmen. Temelde neler olduğunu anlamış: T.'de bir şeyler ters gitmiş ve Nelson tehlikedeymiş. Rogelio'nun annesi ölmüş ve bu Nelson'un hatası olmamasına rağmen, Jaime'nin onu sorumlu tutuyor olması muhtemelmiş. Nelson kaçmış.

Henry kaşlarını çatmış. "Peki, ya senin kızdan ne haber?"

Nelson omuz silkmiş. Hikâyenin bu yanını onlarla paylaşmak istemiyormuş. Paylaşmamış da.

"Ne zaman döndün şehre?" diye sormuş Henry, bunun üstüne.

"Dün."

Henry başını sallamış. "İyi görünmüyorsun."

"Sen de öyle"

Doğruymuş. Turnedeyken daha sağlıklı, daha canlı görünüyormuş, oysa şimdi yaşını gösteriyormuş Henry. Orta yaşın sonları havasını bozmuş. Yaşlanmayı, gençlik hatıralarının kendisine eziyet etmeyeceği günleri iple çekiyormuş.

"Haklısın herhalde" demiş.

Patalarga, Henry'ye de bir çekiç vermek istemiş ama o istememiş. Bunu konuşmadan, fena halde incinmiş gibi yüzünü acıyla buruşturup sol eliyle sağ omzunu tutarak yapmış. Patalarga çekici bir yana bırakmış ve iki eski arkadaş dikkatle birbirlerine bakmışlar. Jaime onları şehre sepetlediğinden bu yana, ara sıra yaptıkları tuhaf konuşmaların haricinde konuşmamışlar. İkisi de bunun ötekinin suçu olduğu kanısındaymış nedense.

Henry içini çekmiş. "Peki, bu kötü adamdan, bu alçaktan korkuyor muyuz?"

Bu soruyu içinde bulundukları dünyaya özgü bir ses tonuyla sormuş: Sanki bir oyuncu karakteriyle ilgili sorular soruyormuş gibi.

Patalarga başını sallamış. "Korkuyoruz."

"Hayır" demiş Nelson, birden neşelenerek. "Korkmuyoruz."

Patalarga gülmüş ama arkadaşının inkârına destek çıkmış. "Ödümüzün koptuğu yok. Endişeliyiz."

"Nelson beni rahatlatan bir şekilde gülümsedi" dedi Henry bana. "Duruma ilişkin yeterli bilgim yoktu. Eğer o sakinse, ben niye olmayacaktım?"

Tam olarak eski günlerdeki gibi olmasalar bile, ona yakın bir havadaymışlar. İşi bırakıp tiyatronun içine girmiş, Nelson

ve Patalarga'nın önceki gece uyuduğu sahneye yayılmışlar. Gülüşerek birbirlerine son günlerde olan biteni anlatmışlar. Henry, Patalarga'nın Diana'yla kavgalı olduğunu öğrenince şaşırmış ve hemen barışmasını söylemiş. Israrında şaşırtıcı bir ton varmış.

"Hemen" demiş. "Derhal barışmalısın."

Nelson da aynı fikirdeymiş. Ve Patalarga'nın karşı çıkacak hali yokmuş. Haklıymışlar ama böyle şeyleri söylemesi, yapmaktan kolaymış. Onlara katılmış, hatta ayağa kalkıp cep telefonunu çıkarmış. "Biliyor musunuz ne var?" demiş. "Haklısınız ve onu hemen şimdi arayacağım." Arkadaşları alkışlamışlar.

Sahne arkasına gitmiş ("özel konuşabilmek için") ve orada koridorları ve giyinme odalarını dolduran çeşitli öteberinin arasında, bir kez daha cesaretini kaybetmiş. Telefonu elinde tutmuş, Diana'nın tatlı sesini kafasının içinde duyuyormuş ama aradaki basamakları geçmek imkânsız görünüyormuş.

"Aramak istedim" dedi bana daha sonra. "Ama yapamadım."

Bunun üzerine koridoru aydınlatan tek floresan lambanın altında, durgun havayı soluyarak biraz dikilmiş. Elli yıllık tiyatro. Daha da fazla. Yeterince zaman geçtikten sonra, arkadaşlarının yanına dönmüş ve "Beni hâlâ seviyor!" demiş.

Bir şişe romu varmış, onu çıkarmış. "Kutlamak için" demiş. Hepsi numaraymış ("Bunun onlar da farkındaydılar, sanıyorum") ama kutlama yapacak havadaymış. "Nelson ve Henry'yi yeniden görmek, sadece bir geceliğine bile olsa, yeniden birlikte olmak beni mutlu etmişti." İçmişler, biraz daha gülüşmüşler ve bir noktada, oyundan bir sahneyi o anda ve içinde bulundukları koşullara uyarlayarak yeniden oynamışlar. Patalarga, hizmetkâr, karısı tarafından evden kovulmuş; Nelson, Alejo, taşrada yaşlı bir kadını öldürmüş; Henry, ahmak cumhurbaşkanı aklını kaybetmiş, yapayalnız kalmış. Bu doğaçlama sahne öylesine tatmin edici ve öylesine gerçek gelmiş ki onlara, boş tiyatroya bakıp yalnız olduklarını anlayınca, şaşırmışlar.

Gerçi yalnız değilmişler.

O sırada gece yarısını geçiyormuş ve Mindo kapıda, Nelson'un adını haykırıyormuş.

Mónica o gün bütün öğleden sonra ve akşam oğlunu aramış ama bulamamış. Nereden başlayacağını bilemiyormuş; ararken, Nelson'un hayatı hakkında ne kadar az şey bildiğinin farkına varmış, en azından şimdiki hayatının. Mónica, Nelson'un ortaokul ve liseden arkadaşlarını hatırlıyormuş yalnızca. Kolayca canlandırabiliyormuş onları gözünde: Gri beyaz okul formaları giymiş, daha anlamını bile doğru düzgün bilmedikleri bir bıkkınlığı oynayan bir grup ergen oğlan. Hatırladıkları karşısında gülümsemiş: koyu renk gözlerini, düşük omuzlarını, şaşırtıcı biçimlerde kendini gösteren kurumlarını (bir bıyığın dikkatle bırakılmış gölgesi yahut bir galeri sergisindeymişçesine özenle eskitilip yırtılmış spor ayakkabılarını). On beş, on altı yaşında, neredeyse erkek olmak üzere ama henüz tam değil; bunlar Mónica'nın en sevdiği yaşlar değilmiş ama en net hatırladığı dönemmiş, muhtemelen Sebastián kayda geçirmesine yardım etmek için yanı başında olduğundan. Her şeyden ziyade konuştukları, evliliklerinin en mutlu yıllarıymış bunlar: Evde çok sevdikleri, karamsar, ergen bir deliyle yalnızmışlar, kendilerini esir tutan bu deli ergenden hem korkuyor hem ona hayranlık duyuyorlarmış. Çiftçilerin hava durumunu incelediği gibi konuşuyorlarmış Nelson'un ruh halinin iniş çıkışları hakkında; mantıklı, tutarlı bir yan arayarak. Arkadaş seçimleri hakkında endişeleniyorlarmış, her şeyden çok bunun için endişeleniyorlarmış çünkü bu kontrol edemedikleri bir şeymiş: Santiago, Marco, Diego, Sandro, Fausto, Luis. Yüzlerini hatırlıyormuş ama soyadlarını hatırlayamıyormuş. İyi çocuklarmış ama yeterince iyi değillermiş, bariz zaafları olan, yeteneklerini henüz keşfetmemiş oğlanlar; olgun olmamalarından daha da endişe verici olan, meraktan yoksun olmalarıymış. Mónica ve Sebastián, bu konuda oğulları ve öteki

çocuklar arasında bariz bir fark görüyorlarmış. Çocuklar eve geliyor ve Nelson'un odasının kapısını kilitleyip saatler geçiriyorlarmış orada. Bazen bu çocukların neye güldüğünü kavrayamıyormuş. Yıllar geçmiş ve Sebastián'la birlikte onların büyüdüğünü izlemişler, sonra Nelson Konservatuvar'a gitmiş ve o çocuklar öylece ortadan kaybolmuş, yerlerini başkalarına bırakmışlar. Bu başkalarının, şimdi onlara ihtiyacı olduğunda anlamış ki Mónica, kim oldukları hakkında hiçbir fikri yokmuş. Kâğıtları karıştırmış ve Nelson'un rol aldığı çeşitli oyunların programlarını bulmuş. Oyuncu kadrosundaki diğer isimleri taramış ve bir tanesi bile zihninde bir ışık yanmasına yol açmamış. Ixta'nın numarasını aramış ama bulamamış. Konservatuvar'ı bile aramış ve bir sekreterle konuşmuş ama ne istediğini anlatamamış: Bu kadından, bu yabancıdan, oğlunun arkadaşlarının kimler olduğunu söylemesini isteyememiş.

Akşam yemeğine, sadece on sokak ötede yaşayan kız kardeşine gitmeye karar vermiş Mónica. Dışarısı karanlık olduğu için arabayla gitmiş, ne olur ne olmazmış. Aileyi (Astrid, Ramiro ve iki ergen kızları, Ashley ve Miriam), sanki sıcak olsun diye bir sobanın etrafında toplanır gibi, televizyonun karşısında oturur bulmuş; Mónica'nın başka bir hayatı özlemesine neden olan bir aile manzarasıymış. Eğer kızlarım olsaydı, diye düşünmüş kendi kendine. Akrabalarına güzelce gülümsemiş, onlar da kanepede yer açmışlar Mónica'ya. Çok geçmeden, Mónica onların ritmine uygun nefes alıp veriyor, onlar gülünce gülüyormuş. Çok geçmeden, oraya neden geldiğini bile unutmuş ve önüne baktığında, şaşırarak ayakkabılarının ayağından çıkmış olduğunu görmüş. Çorabının içinde ayak parmaklarını kıpraştırmış ve bu çocukça hareket karşısında gülümsemiş. Rahatmış ve ayakkabılarının çıktığının farkında bile değilmiş.

Program sona erdiğinde, erişkinler televizyonu kızlara bırakmışlar. Ramiro sigara içmek için bahçeye kaçmış; Astrid ve Mónica sıcak su kaynatmış, masayı kurmuş, meyve, peynir,

zeytin ve ekmek çıkarmışlar. Mónica durumdan hoşnutmuş, yalnız olmadan yemek yemeyi dört gözle bekliyormuş. Sebastián öldükten bir yıl sonra, Astrid ablasından gelip onlarla yaşamasını istemiş ama bu teklif Mónica'yı gücendirmiş o zaman, bu yüzden de asla yinelenmemiş. Yine de o zamandan bu yana, bu ev Mónica'ya çok farklı görünür olmuş. Ne zaman ziyarete gelse, kendisini burada yaşar, burada yaşlanırken hayal ediyormuş ve şaşırarak, hayalin kendisini önceden olduğu gibi rahatsız etmediğini görüyormuş. Yıllar sonra daha mantıklı görünmeye başlamış, özellikle de şimdi, Nelson gittikten sonra.

Onunla 2002 yılı başlarında görüştüğümüzde, hâlâ bu konuyu düşünüyordu. "Özerkliğe giderek daha az inanır oldum" dedi bana. "Özerk olmak ne anlama gelir bilmiyorum artık, benim yaşımda. Sadece şu kadarını söyleyeyim, her geçen gün daha az cazip hale geliyor."

Ramiro dönmüş, çay servisi yapılmış ve baldızına Nelson'a o sabahki karşılaşmalarının, baba olacağına ilişkin tuhaf açıklama dahil, bütün ayrıntılarını anlatmış. Astrid ve Ramiro bunu rahatsız edici buluyorlarmış, Mónica nedenini açıklayamamakla birlikte, öyle hissetmiyormuş. Üzerinde düşünmüş. Bir yanı keşke doğru olsa diyormuş. Bir torun sahibi olmak güzel olurmuş, isterse onu görebilmek için taşraya gidip gelmesi gereksin.

Mónica'nın soruları basitmiş: Oğlu zayıf mıymış? Sağlıklı görünüyor muymuş? Ne giyiyormuş? Mutsuz mu görünüyormuş?

Her soruyla birlikte, Ramiro daha da rahatsız olmuş. Mazeretleri varmış ve kullanmaktan kaçınmamış: Acelesi varmış, hazırlıksız yakalanmış ve ayrıntılara fazla dikkat etmemiş. Mónica baskı yapmaya devam etmiş ve sonunda Ramiro teslim olup ellerini kaldırmış.

"Gerçeği bilmek istiyor musun?" diye sormuş Mónica'ya.

Mónica kulak kesilmiş. Ne saçma bir soruymuş bu böyle.

"Oğlunu asla anlamadım." Ramiro susmuş ve fincanından bir yudum çay içmiş. "Onu her zaman biraz... Esrarengiz buldum."

Mónica sandalyesine geri yaslanmış. Sanki bu bir işaretmiş gibi, yeğenleri, bu sıradan adamın anlamakta hiç güçlük çekmediği iki güzel, terbiyeli kızı televizyona bakıp, birbirlerine bakıp gülmüşler. Kız kardeşinin kocasına gözlerinden ateş saçarak bakmış. Ramiro yavan bir gülümsemeyle karşılık vermiş.

"Eh" demiş Mónica ve uzun bir süre tek söyleyebildiği bu olmuş. "Bu dediğin benim derdime pek derman olmaz."

Astrid masanın öbür tarafından yardıma koşmuş. "Asıl demek istediği..."

"Oğlun karmaşık biri, hepsi bu" demiş Ramiro. "Ve hayır, iyi görünmüyordu. Yıllardır iyi görünmüyordu. Ta şeyden beri."

Burada susmuş, hepsi susmuşlar çünkü Ramiro çok ileri gitmiş. Sebastián'ın yokluğu odanın havasını değiştirmiş.

"Özür dilerim" demiş Ramiro ama çok geçmiş. Mónica çoktan yaşaran gözlerini kapatmış. Çok geçmeden kalkıp eve gitmiş ve bütün gece uyuyamamış, eniştesinin söyledikleri doğru mu acaba diye düşünüp durmuş.

O gece Mindo'yu tiyatronun kapısına getiren etmenler yeterince basit, kıskançlık koşullarından kaynaklanan genel bir düş kırıklığı ve hepsinin üstüne bütün öğleden sonra ve akşam çok içmiş olması. Aynı şekilde açık seçik olan diğer bir şey ise şu: Öyle olması gerekmezdi. Pek çok şey biraz olsun farklı gitse, Mindo tehlikeye doğru değil, ondan uzağa doğru gidebilirdi. Cep telefonunu en az altı kere arayan Ixta'nın aramalarından birine yanıt verebilir, eve koşabilir ve onunla barışabilirdi. Sonunda evine gitmesini sağlayacak bir arkadaşıyla karşılaşabilirdi. Servis yapan garsonların ifadelerine göre, öyle körkütük

sarhoşmuş ki Eski Şehir'in o loş, labirentimsi sokaklarında yolunu bulup Olympic'e kadar gidebilmiş olması bile küçük bir mucize. Ama bulmuş işte. Ve oraya vardığında, senaryonun kendisinden beklediği rolü oynamış: Kapıyı yumruklamış ve artık rakibi olduğunu anladığı adamın adını haykırmış.

"Bağırdığını duyduk ve korktuk" diye itiraf etti Patalarga daha sonra. "Endişelendik. Uluyordu adeta, sanki bir korku filminden çıkıp gelmiş gibiydi."

Donup kalmışlar, hiç ses çıkarmamışlar; o uzak, ürkütücü ses tiyatroda yankılanmış.

Sahne gereçlerini yere bırakıp sahnede oturmuşlar. Belki yorulup sonunda gider diye düşünmüş üçü de ama dakikalar geçmiş ve ses herhangi bir yorulma belirtisi göstermemiş.

"Kapıyı aaaaaaaaaaaaç!" diye bağırmış Mindo, seslileri uzatarak. "Açsanaaaaaaaaaaaa!"

Henry durumu ürkünç diye tanımlıyordu; kıskanç bir adamın yalnız, acı çeken, tekdüze kâh bitkin kâh düşmanca çıkan sesi, bir ağıt gibi dolduruyormuş eski tiyatroyu. "Bir bakıma güzeldi" diyordu. "Sanırım o olaya ilişkin olarak en çok hatırladığım bu. O sesin kulağa nasıl beklenmedik ölçüde güzel geldiği."

Bu sırada Nelson'un yüzünde dikkatli bir ifade belirmiş. Sonunda, "Ben bu sesi tanıyorum" demiş.

"Biz dağlarda geçirdiği dönemden tanıdığı biri olduğunu düşündük" diye anlattı Patalarga bana. "Kim olduğunu sordum, başını salladı."

"Sadece daha önce duydum bu sesi, hepsi bu" demiş Nelson.

Sonra ayağa kalkmış.

"Nereye gidiyorsun?" diye sormuş Patalarga.

"Kim olduğuna bakmaya."

Patalarga dehşete düşmüş ama aynen Ixta'nın söylediği gibiymiş: Nelson asla kimseyi dinlemezmiş. Ardında gözlerine inanamayan iki arkadaşı, tiyatroyu geçmiş, girişe çıkmış ve ka-

pıya gitmiş. Olympic'i sokaktan ayıran metal kapının bu tarafında hâlâ güvendeymiş "Kim o?" diye seslendiğinde.

"Bu sesi tanıyorum" demiş yeniden, bu kez fısıldayarak.

Çok sonraları, Ixta hayatındaki bu iki adamın karşılaşma şansı bulduğu sınırlı sayıdaki temasın dökümünü yapacaktı bana. Bir keresinde Ixta duştayken cep telefonuna Mindo cevap vermiş. Birkaç dakika konuşmuşlar; Nelson, Ixta'nın ABD'den şehre ziyarete gelmiş bir kuzeni numarası yapmış.

"Kötü bir yalandı" dedi hoşnutsuzca. "Çok kötü ve gereksiz bir yalan. Yüz insandan doksan dokuzu bir şey demeden telefonu kapatırdı. Ama o bir oyuncuydu ve aksinin sportmence olmayacağını söyledi bana."

Sportmence veya değil, öyle yapması daha akıllıca olurmuş. Şansına, Nelson bir ankesörlü telefondan aramış. Bu konuşmanın ardından, Mindo günlerce bu hayalet kuzen hakkında sorular sorup durmuş.

Ne zaman görüşeceğiz?

Ne iş yapıyor?

Akrabalık dereceniz tam olarak nedir?

Mindo öylesine ısrarla sorgulamaya devam etmiş ki Ixta mecburen yalan söylemek zorunda kalmış.

"Ve ne düşünürsen düşün" dedi bana, "Mindo'ya bunu yapmaktan nefret ettim".

İkisinin de birbiri hakkında bilgisi varmış, belki de bilmek isteyeceklerinde de fazla. Nelson, yakınına sokulmamaya dikkat ederek, etraftan Mindo'yu soruşturmuş. Mindo, pek çok kere, ilgilenmiyormuş ayaklarında, Ixta'ya Nelson hakkında sorular sormuş.

İki adamın ortak arkadaşları değil ama tanışları varmış, bu yüzden yollarının eninde sonunda kesişmesi belki de kaçınılmazmış. Önceki yılın Kasım ayında bir öğleden sonra, Nelson ve Ixta'nın ilişkilerinin yeniden başlamasının üzerinden fazla zaman geçmemişken henüz, La Julieta'daki bir barda çifte rastlamış Nelson. Tuhaf bir karşılaşmaymış, neyse ki kısa sürmüş,

ekşi suratla hal hatır sorup el sıkışmışlar yalnızca. Ixta, kalbi deli gibi çarparak, iki sevgilisinin kısa konuşmalarını izlemiş. Tatsız sessizliği gidermek için arada bir gülmüş ve Nelson izin isteyip uzaklaşınca derin bir nefes almış. O akşam geç saatlerde yalnız kaldıklarında, Nelson'u derhal tanıdığını itiraf etmiş Mindo; daha önce karşılaştıklarından değil, o işteyken Mindo, Ixta'nın eski fotoğraf albümlerini bir göz atmak üzere karıştırdığı için.

"Bunu neden yaptın?" diye sormuş Ixta.

"Kutudan uçları çıkmıştı. Merak ettim. Hem seni çok az tanıyorum."

Ses tonu, Ixta'nın söylediğine göre, suçlayıcı yahut sert değilmiş, durumu yakınmadan kabul eder gibiymiş. Sonra sanki yanlış bir şey söylediğinden korkmuş gibi gülümsemiş. Halbuki yanlış değilmiş dedikleri. Her şey çok hızlı olmuş. Ixta artık onunla oturuyormuş ama ortak hayatları kurulmaktaymış daha. Bazı açılardan, hiçbir zaman bundan ileri gidememiş.

O gece, Olympic'te, Diciembre'nin üç mensubu, metal kapının güvenli tarafında dinlemedeymişler. Mindo'nun sesi, yaklaştıkça daha az korkutucu oluyormuş. Yine de Nelson kapıyı açıp adamı içeri çağıracağını söyleyince, ikisi de şaşırmışlar.

"Peki ya silahı varsa?" diye sorduğunu hatırlıyor Patalarga.

"Yok" diye cevaplamış Nelson. Gözleri, bir bilmeceyi çözmüşçesine ışıl ışılmış. "Bu Ixta'nın sevgilisi" demiş.

Ve kapıyı açmış. Öylece.

Aylar sonra, Patalarga o ânı bana tarif ederken, hâlâ başını sallıyordu. Hazırlanacak pek vakit yokmuş. "Öfkeden kudurmuş kıskançlıktan çıldırmış birini görmeyi bekliyordum. Bir hayvan hayal ediyordum."

Onun yerine Mindo'yu görmüşler. Tarif etmelerini istediğimde hem Henry hem de Patalarga aynı sözcükle başladılar: "Sarhoş." Otopsi raporu da teyit ediyor bunu. Bu Mindo'nun ayyaş olduğunu göstermez ille de; aslına bakılırsa, bütün anlatımlara göre, seyrek içermiş. Fakat koşullar dikkate alındığın-

da, insan neden o halde olduğunu anlıyor. "Korkunç bir şok olmalı onun için" dedi Ixta bana. "Benimle Nelson arasında bir şeyler olduğunu düşünmüş olmalı."

Burada Ixta'ya yüklendim biraz, aralarında bir şeyler *oluyordu, olmuştu*, öyle değil mi?

Kızardı. "Ne demek istediğimi biliyorsun. Nelson'u geri çevirmiştim."

"Ciddi miydin?"

Kaşlarını çattı.

"Ne yapmaya çalışıyorsun?" dedi. "Ne istiyorsun?"

Ixta'nın da söylediği Mindo'nun içkiye hayli dirençli olduğu, başka adamların çoktan yıkılacakları noktanın çok ötesinde, hâlâ ayakta durabileceği oldu. İnsan o geceyi başka türlü hayal etmekten kendini alamıyor, örneğin Mindo pekâlâ barın birinde sıkılı yumruk desenleri etrafa dağılmış bir halde sızabilir ve birkaç saat sonra, şafaktan önce kendine gelebilirdi; üzgün, düş kırıklığı içinde ama hayatta. Fakat maalesef Olympic'in bir anda açılan kapısının önündeymiş, sarhoşluğu yüzünde bir karnaval maskesi gibi taşıyan Mindo. O sabah tıraş olmamış ve yüzünde karmaşık, huzursuz bir ifade varmış. Gözaltları torbalanmış, dudakları sarkmış. Zeytin yeşili ceketi omuzlarından düştü düşecekmiş. Hakikaten Olympic'in paslı kapısının önünde olduğunu teyit etmek istercesine, bir sola bir sağa, sonra ayaklarına bakmış.

Geceyle birlikte nemli ve yoğun bir sis bastırmış, sokak lambaları yukarıda puslu sarı çiçekler gibi ışıldıyormuş.

"Sen Mindo'sun" demiş Nelson.

El sıkışmamışlar ama bir şiddet gösterisi de olmamış. Birbirlerini görür görmez, tehdit havası kayboluvermiş.

Patalarga hâlâ bu durumu neye yoracağını bilemiyormuş. T'den Nelson'u bitirmeye gelen çılgın bir katilin var olduğu düşüncesini daha aklından çıkaramamış. Hepsinin bir an önce tiyatroya girmelerini istiyormuş ("orada daha güvende olacak, nemli gece havasından kurtulacaktık" diyordu) ama Mindo olduğu yere çakılıp kalmış. Yerinden kımıldamıyormuş.

"Herhangi bir şey olabilir diye düşünüyordum" dedi Patalarga daha sonra bana.

Olan herhangi bir şey değil, şu:

"Gel benimle" diyor Mindo, Nelson'a. Sözcükleri ağzında yuvarlıyor ama sesinde düşmanlık yok, sadece terkedilmiş bir erkeğin örtülü otoritesi var. "Konuşmamız gerek."

"Haklısın" diyor Nelson usulca, kusur işlediğini bilen bir çocuk gibi. Mindo asla eşikten içeri girmiyor ve Nelson, karşı konulması imkânsız bir güç, bir mıknatıs tarafından çekilircesine çıkıveriyor kapıdan.

Hepsi bu.

Ixta'nın sevgilileri karanlık, hafiften yağmurun çiselediği gece havasında yürüyüp uzaklaşıyorlar. Henry ve Patalarga yan yana durmuş, endişeli ebeveynler gibi onların gidişini izliyor. Bir sokak öteye varmadan daha, karanlıkta gözden yitiyorlar. Aralarından yalnızca biri geri dönüyor.

Yirmi İki

Ixta o akşamı eski dergiler okuyup Mindo'yu bekleyerek geçirmiş. Mindo o akşam restorandan izin almış ve Ixta stüdyosunda resim yaptığını varsayıyormuş; gerçi o da tıpkı kendisi gibi tembelce oturmuş okuyor, daha yaratıcı bir hayatın hayalini kurarak sıkıntısını atmaya çalışıyor da olabilirmiş. Eğer daha iyi bir durumda olsalar, böyle şeyleri birlikte de yapabilirlermiş. Hatta bundan zevk alabilirlermiş. Onu görmeye gidip sürpriz yapmayı düşünmüş ama dışarısı soğukmuş, ayrıca çalışmasının bölünmesinden hoşlanmayabilirmiş.

Fakat aramakta sakınca görmemiş: Yediyi biraz geçeden başlayarak, saat on bir buçuğa kadar Mindo'yu cep telefonundan defalarca aramış Ixta. Mesaj bırakmamış ve gece yarısına

doğru yatmış. "Endişeli değildim" dedi daha sonra bana. "Kızmıştım. Gün içinde bir noktada konuşurduk genellikle. Hepsi buydu, anlıyor musun? Sıkılmıştım. Kendi kendime şöyle düşünüyordum: Aşşağılık herif. Şunu düşünüyordum: Artık hayatım bu. Ben evde bebek bakacağım ve o canı istediğinde gelecek eve. Sanat yapacak. Benim memelerim şişecek, meme uçlarım kararacak. İçim kararmıştı, anlıyor musun? Nelson'u düşünmüyordum bile. Aklımdan bile geçmedi. Aynen polise söylediğim gibi, sana da söylüyorum."

Bildiklerimiz şunlar: İki genç adam tiyatrodan ayrılıp meydana doğru yürümüşler. Yağmur çiseliyormuş ve kaldırımlar kayganmış. Mindo çok sarhoşmuş ve sis perdesi içinde, düşmemek için ellerinden geldiğince dikkat ederek, yavaş yavaş yürüyerek, boş sokaklar boyu ilerlemişler. Uzun bir süre konuşmamışlar.

"Onu seviyor musun?" diye sormuş Mindo en nihayet. Tiyatrodan beş altı sokak ötedelermiş o sırada.

"Evet" demiş Nelson. Sonra eklemiş: "Ama o beni sevmiyor."

Mindo başını sallamış. "Eh, demek ki en azından bu konuda hemfikiriz."

Meydana vardıklarını biliyoruz, meydanı çapraz kestiklerini ve Wembley'e sığındıklarını. Bunu Nelson önermiş. Sakin bir geceymiş ve ak saçlı barmenlerden biri, tezgâhta oturmuş bulmaca çözüyormuş. Barmen ikisinin içeri girişini hatırlıyor, gece yarısından sonra, saat bire çeyrek kala; bulmacaya başladığı ve bitirdiği saatleri kaydetmiş, o yüzden zamanı polise oldukça net söyleyebilmiş. Polise Nelson'u daha önceden bildiğini, görünce tanıdığını söylemiş: Nelson daha küçük bir çocukken Sebastián'a defalarca içki servis etmiş barmen, provalardan sonra da birkaç kez uğramış. Ötekini, Mindo'yu, daha önce hiç görmemiş.

"Uzun olan sarhoştu ama bu beni ilgilendirmezdi. Çocukla el sıkıştık. Onu aylardır görmemiştim."

Birkaç dakika sohbet etmişler ve sonra Nelson bir litre birayla iki bardak sipariş etmiş. Mindo umursamaz bir havayla konuşmaları izlemiş.

Oturduklarında, "Babam beni buraya getirirdi" demiş Nelson.

"Baban da başkalarının kadınlarına tebelleş olur muydu?" demiş düşünceli bir edayla.

Göz göze gelmişler. Gece hâlâ herhangi bir şekilde bitebilirmiş ve Nelson bunu biliyormuş. Neler olacağına karar vermemiş. Neler olmasını istediğine. Derin bir nefes almış.

"Babam soylu bir adamdı."

Mindo cık cık etmiş. "Vezirden rezil doğar."

"Öyle olmalı" demiş Nelson.

Tam o sırada, yüzünde güller açarak barmen görünmüş. Bira ve bardakları getirmiş. Nelson, Patalarga'nın ödünç verdiği parayla hemen ödemiş hesabı. Mindo itiraz etmemiş, alışverişi, bir sihirbazlık numarasını anlamaya çalışır gibi, şüpheli gözlerle izlemekle yetinmiş.

"Sen iyi misin?" diye sormuş Nelson.

"Elbette ki iyiyim"

"İyi görünmüyorsun da."

Barmen de aşağı yukarı aynı değerlendirmeyi yaptı konuştuğumuzda. Bir süre yanlarında dikilip izlemiş onları. "Uzunun hali hal değildi."

"İyiyim" demiş Mindo. Barmene bakmış. "Peki, sen ihtiyar, sen ne diye dikiliyorsun burada hâlâ?"

Barmen kaşlarını çatıp bulmacasına geri dönmüş.

"Ixta'yla ne işin vardı?" diye sormuş bira bardaklara konulduktan sonra.

Nelson rakibini söyle bir süzmüş. Bu barda, bu yumuşak ışığın altında, her türlü tehdit iması yok olmuş. Mindo incinmiş, hepsi buymuş.

"Sadece konuştum" demiş Nelson.

"Ne hakkında?"

"Pek bir şey değil" Nelson yüzünü öteye dönmüş. Sabahki konuşmanın içeriği öylesine hayal kırıklığına uğratmış ki onu, düşünmeyi bile istemiyormuş. "Konuşacak ne kadar az şeyimiz olduğuna şaşırdım."

"Planladığın gibi olmadı."

Nelson başını sallamış. "*Umduğum* bu değildi." Susmuş ve Mindo'ya bakmış. O sabah Ixta ile konuşurken, cesarete en fazla ihtiyaç duyduğu sırada, sahip olduğundan çok daha fazla cesaret göstererek, daha ileri gitmenin merhametsizce olduğunu düşünmüş.

"İkimiz hakkında konuşmak istedim. Ben ve o."

Bu son üç sözcüğü dikkatle, açık seçik söylemiş.

Mindo gülmüş. "Hakkında konuşacağın bir *ikiniz* yok artık. İkiniz diye bir şey kalmadı."

"Bir zamanlar vardı. Yine olabilir."

Bir süre fazla konuşmadan, göz temasını hiç bırakmadan biralarını içmişler. Mindo, Nelson'un sıkılmadan dediklerini düşünmüş başını sallayarak. Birasını masaya koymuş.

"Ama bebeği olacak olan ikimizin! Bunu anlıyorsun, değil mi? O ve ben. Ben ve O."

Nelson başını sallamış. "Senden olduğuna nasıl bu kadar eminsin?"

Bunu demesiyle, barın sakin gecesi tuzla buz olmuş.

Sorgulandığında (benim tarafımdan, polis tarafından), Wembley'in yaşlı barmeni bu ânı gayet net hatırladı. Mindo birden Nelson'un üzerin saldırmış ve bu sırada masayı devirmiş. Biralar dökülmüş, bardaklardan biri kırılmış ve bir anda çevredeki birkaç masa da teyakkuza geçmiş, bir dakika önce sakince içkilerini içen adamlar, şimdi tetikte, araya girmeye yahut kendilerini savunmaya hazır, ayaklanmışlar. Kavganın yalnızca ikisi arasında olduğunu görünce, herkes geri çekilmiş ve Nelson'la Mindo'ya ihtiyaç duydukları alan açılmış. İkisi de kavgada pek yetenekli değilmiş ama ikisinin de pes etmeye niyeti yokmuş, birlikte yere yıkılana kadar bir süre boğuşmuşlar.

Kavgayı ayırmak yaşlı barmene düşmüş. Onun gibi adamlar işlerine adanmışlardır. Üstelik bu adam belki de en iyisiymiş, iş bar kavgalarına gelince, şehirde bu konudaki en deneyimli kişi Wembley'in yaşlı barmeni olabilirmiş.

"Çocuklar! Lütfen!" diye bağırmış, çünkü onun için hepsi çocukmuş. "Durun!"

Nelson ve Mindo durmuşlar. Çocuklar hep dururmuş.

"Yerden kalkın!"

Kalkmışlar.

Onları kontrolü altına almış artık. Daha sonra bana bundan emin olduğunu söyledi. Eğer uygar davranamayacaklarsa, gitmeleri gerekirmiş. Hakikaten gitmek istiyorlar mıymış?

Olur da kendisine inanmazlar diye eklemiş barmen, "Dışarının havasına bakın bir!"

Yağmur şiddetlenmiş artık, pencerenin hemen dışındaki ışığın altında burgaçlanan yağmuru görebiliyorlarmış. Devam etmiş: "Dışarısı soğuk, dışarısı ıslak. İçerisi sıcak ve içeride bira var. Ama içeride kavga etmek yasak. Anlıyor musunuz?"

Bu konuşmayı daha önce de yapmış.

Nelson ve Mindo usulca başlarını sallamışlar, sonra kendilerine çekidüzen vermiş, öteberilerini almış ve dışarı çıkmışlar.

Nelson, Olympic'e ikiden sonra, kapıyı Patalarga'nın kendisine verdiği anahtarla açarak gelmiş. Fena halde ıslanmış ve nefes nefeseymiş. Henry ve Patalarga şişedeki romu neredeyse bitirmiş, sahnede yastıkların, battaniyelerin arasında yatıyorlarmış paşalar gibi.

"Dönmüşsün!" demiş Henry.

"Hayattasın!" diye bağırmış Patalarga.

Sadece şaka ediyormuş ama sonra Nelson ışığa çıkmış. Yaraları, sıyrıkları varmış. Kolu yırtılmış ıslak paltosunu çıkarmış. Sahneye çökmüş, şişeyi işaret etmiş ve Henry hemen bir bardak rom doldurmuş ona.

"Ne oldu?"

Nelson bir yudum dikmiş.

O akşam arkadaşlarına anlattığı hikâye, daha sonra polise anlatacağının aynıymış.

Mindo'yla birlikte Wembley'den çıkmışlar. Ne yapacaklarını bilmiyorlarmış. "Sadece kavgamızın bitmediğini düşünüyorduk sanırım." Barın kapısının hemen önündeki sokak lambasının altında durmuşlar, içeridekiler bir gösterinin başlamasını beklercesine yüzlerini camlara yaslamışlar.

Mindo sallanıyormuş. "Onu beceriyor musun?"

Nelson cevap vermemiş. Vermesine gerek yokmuş.

"Biliyordum" demiş Mindo. Sonra, "Seni öldüreceğim".

Yaşlı barmene bakılırsa, herkes işitmiş bunu. "Sarhoş oğlan çok üzgündü."

Nelson şaşırmamış. Avuçlarını açıp ellerini kaldırmış.

"Hayır, yapmayacaksın."

Sesinde ne saldırganlık varmış ne meydan okuma. Sadece bir durum tespitiymiş. Devam etmiş. "Öyle söylememeliydim. Özür dilerim." Nelson, Wembley'i işaret etmiş. "Hepsi seyrediyor. Beni bütün bu insanların önünde öldürecek misin sahiden?"

Mindo yüzünü avuçlarının arasına almış ve barın penceresine dönmüş.

"Tamam" demiş.

Meydana doğru yürümüşler ve bu noktadan itibaren, Nelson dışında tanık kalmamış. Geçen tek tük taksiler ve ara sıra yeraltı barlarından birinden tökezleyerek çıkan sarhoşlar sayılmazsa, meydan boşmuş. Gece soğukmuş ve cazip bir yanı yokmuş, ikisi kaygan sokaklarda ellerinden geldiğince hızlı yürümüşler. Birkaç sokak sonra, Mindo konuşmaya başlamış. Nelson'a bakılırsa: "Üzgündü ama her şeye kaderci bir bakışı var gibiydi. Ben onun rakibi değildim. Bunu bildiğini söyledi. Cevapları yalnızca Ixta biliyordu. Bir zamanlar Mindo'yu sevmişti ve artık sevmiyordu. Ona ne söyleyeceğimi bilemedim."

"Ben bebek için endişeleniyorum" demiş Mindo.

Nelson, Eski Şehir'in sokaklarını biliyormuş. Darca sokaklarda, örneğin gecenin bir vaktinden sonra kaldırımdan yürünmeyeceğini biliyormuş. Sağduyu bunu gerektirirmiş. Yolun tam ortasından, gözlerini dört açıp her an bir kapı girintisinden üzerinize atılabilecek hırsızları kollayarak yürürmüşsünüz. O ve Konservatuvar'daki her öğrenci, en az bir kere soyulmuşlar geçmişte. Çoğu için bir kere yeterli olmuş, sonra öğrenmişler. Nelson'un bunu düşünmesi bile gerekmiyormuş. İçgüdüsel olarak öyle yapmış.

Garza Sokağı'nın ortasından konuşarak yürürken, hafif bir korna sesiyle bölünmüş konuşmaları. Konuşmaya devam ederek kaldırıma çıkmışlar, yanlarından geçen pikabı fark etmemişler bile. Pikap hemen önlerinde kenara çekmiş ve iki genç adam çıkmış dışarı. Araba hemen hareket etmiş ve siste gözden kaybolmuş. Nelson ve Mindo hâlâ önemsememişler. İki adam karşıda oyalanıyorlarmış. Devamını şöyle anlatıyor Nelson. "Yanlarından geçerken, biri beni itip duvara yapıştırdı." İşte böyle başlamış her şey.

Her iki saldırgan da gençmiş, homurdanıyorlarmış ve bu bir soygun değilmiş, bir saldırıymış. Ders vermekmiş. Her şey çok hızlı olmuş: Mindo, Nelson ve o iki yabancı. Hiç konuşma olmamış. Hiçbir şey istenmemiş. Pazarlık yokmuş. Nelson yüzlerini hiç görmemiş. Savaş ya da sıvış durumuymuş.

Nelson ilk fırsatta sıvışmış.

"Ya Mindo?" diye sormuş Patalarga, tıpkı daha sonra polisin yapacağı gibi. "Neden Mindo'ya yardım etmedin?"

"Bilmiyorum."

Nelson var gücüyle kaçmış. "Meydana doğru gitmem gerekirdi ama o sırada düşünemiyordum. Sadece oradan uzaklaşmak istiyordum.

Saldırganlardan biri ardından geliyormuş ama Nelson geriye bakmamış. Üç sokak geçmiş, köşeyi dönmüş, sonra bir tane daha ve ciğerleri yanarak hızla koşmuş. En nihayet durduğun-

da, saldırının olduğu yerden altı yedi sokak ötede, daha önce hiç görmediği bir parkın kıyısında, Eski Şehir'in El Anclado denilen virane bir kısmındaymış. Issız sokaklarda kimsecikler görünmüyormuş; ne saldırganlar ne Mindo ne de yardım isteyebileceği tek bir insan.

"Ne yaptın peki?" diye sormuş Patalarga.

"Nefesimi toplamak için bir an durdum. Tahminen nerede olduğumu anladım ve sonra geri geldim."

Hedefi Olympic'miş, orada güvende olurmuş ama ilkin Mindo'yu görmek istemiş. Hızla, deli gibi yürümüş. Sis daha da yoğunlaşmış, böyle yoğun sis görmemiş daha önce. Garza ve Franklin sokaklarının köşesine gelince, gizlice sokağa, saldırıya uğradıkları noktaya bakmış.

Hiçbir şey yokmuş, rahat bir nefes almış.

"Korkmuştum" demiş Patalarga ve Henry'ye. "Daha yakına gitmedim. Mindo'nun da benim yaptığımı yaptığını sandım. Onun da kaçıp gittiğini sandım."

Aslında kaçamamış Mindo. Kapı girintilerinin birine neredeyse hiç görülemeyecek şekilde kıvrılmış. Ertesi sabah yoldan geçen biri onu orada bulmuş, karnında ve göğsünde bıçak yaralarıyla.

Yirmi Üç

Ertesi sabah Nelson'u Anıt Mahallesi'ne bırakmayı önermiş Henry. Nelson'un Ixta'yı görmesi gerektiği anlaşılıyormuş; Mindo'nun iyi olduğundan emin olmak ve sebep olmuş olabileceği sıkıntılar için özür dilemek için. Trafik alışılmadık ölçüde rahatmış ve iki arkadaş fazla konuşmamışlarsa da tek başına yolculuk etmedikleri için hoşnutmuşlar. İkisi de birkaç saatten fazla uyumamış. Radyoda haberleri dinlemişler, özellikle de sunucuların beklenmedik biçimde eğlenmekle dehşete düşmek arasında salınan seslerini. Hakikaten kafa karıştırıcıymış ama belki de asıl mesele buymuş: Kötü haberler iyilerinden neredeyse ayırt edilemez haldeymiş ya da belki artık iyi haber diye bir şey yokmuş.

"Tahmin ettiğim gibi sürmüyorsun arabayı" demiş Nelson, varacakları yere yaklaşırken. "Nedense, araba kullanırken daha sakar olacağını düşünmüştüm."

Nelson'a hak vermiş Henry. Hemen her şeyi yaparken sakarmış ama direksiyona geçince, daima belli bir sükûnete kavuşurmuş. Başkentin sıkışık sokakları çoğu sürücüyü çileden çıkarırmış ama Henry'yi değil. Trafik sıkışıklığına karşı şaşılacak kadar yüksek bir direnci varmış. Collectors'dayken, diye anlatmış o zaman Nelson'a, bazen yatağa yatar, gözünü tavana diker ve kendisini bir arabanın, herhangi bir arabanın direksiyonunda, şehrin herhangi bir sokağında hayal edermiş. O ve Rogelio bu sevgiyi paylaşırlarmış, aslına bakılırsa: Yalnızca direksiyon başında, tek başına kalındığında gelen o sükûneti, o bağımsızlık duygusunu. *Ahmak Cumhurbaşkanı*'nı ilk kez şehir dışında oturan bir arkadaşını ziyarete giderken, 1976 model, arkası küt bir otomobilin içindeyken düşünmeye başlamış. Bir başka hayatta, eğer bir suç ekibinde olsa, gayet başarılı bir şoför olacağını düşünürmüş Henry.

"Sen araba kullanıyor musun?" diye sormuş Nelson'a.

Genç oyuncu başını sallamış. Araba kullanmayı hiç öğrenmemiş. Henry gülümsemiş ve ona öğretmeyi önermiş. Ne de olsa ABD'ye gitme planlarını gerçekleştirecekse, araba sürmeyi öğrenmesi gerekirmiş.

Bu konunun açılması üzerine Nelson yüzünü asmış.

"İyimser olmaya çalışıyordum" dedi Henry bana.

Nelson önceki gece olanlar yüzünden korktuğunu itiraf etmiş. En kötüsünün geçtiğini umut ediyormuş. Nelson durumuna kanıt göstermek ister gibi ellerini kaldırmış. "Bak" demiş, "ellerim titriyor"

Artık sessiz, düzgün kaplanmış sokakları ve yüksek duvarların ardındaki şık evleriyle Anıt Mahallesi'ndelermiş. Nelson dikkatini yola vermiş, ilerideki dönemeçleri göstermiş. "Şehrin karmaşık kısımlarından burası."

"İşte tam o sırada" diye anlattı bana Henry, konuştuğumuzda, "arkamızdaki pikabı fark ettim".

"Pikaptan polise söz ettiniz mi?" diye sordum kendisine.

Omuz silkti. "Polise her şeyi söyledim. Ve hiçbirine inanmadılar. Ama diyelim ki bir araba bizi takip ediyordu. Bu neyi kanıtlar ki?"

Açık mavi bir pikapmış ve uzun süredir onları takip ediyormuş. Henry bunun ne kadar tuhaf bir durum olduğunu düşünmüş, belki de uyduruyormuş, bomboş sokakta düşük hızla bir kovalamaca. Bir yerden dönmüşler, pikap da birkaç araba mesafesi bırakarak arkalarından takip etmiş.

"Şoförü gördünüz mü?" diye sordum.

Görmemiş. Görememiş.

Her halükârda, Henry kafası zaten yeterince karışık olan Nelson'a söz etmemiş şüphesinden, daha sonra bunu bir hata olarak görmüş. Ona söz etmek yerine, arabayı yavaşlatıp durdurmuş ve gözü dikiz aynasında beklemiş. Mavi pikap da yavaşlamış ve sonra, neredeyse gönülsüzce, ileriki mahalleye doğru devam etmiş. Pikap yanlarından geçerken, Henry ve Nelson gümbür gümbür bir *cumbia* müziği duymuşlar.

"Neden durdun?" diye sormuş Nelson.

"Şu arabanın geçmesi gerekiyordu."

Biraz daha ilerlemişler ve film yapımcısının evinin önünde durmuşlar. Nelson arabadan inmiş ve önceki sabah yaptığı gibi kapıyı çalmış, Henry onu izliyormuş. "Ayaklarının üzerinde ileri geri sallandığını görüyordum, gergin ve solgun görünüyordu. Sonra kapı açıldı. Nelson eğilip göremediğim biriyle konuştu."

O biri, kendi sözleriyle "iyi bir sabah geçirmemiş" olan film yapımcısıydı. Ixta ne işe gelmiş ne de aramıştı. Telefonuna cevap vermiyordu, yapımcı bu duruma bozulmuştu. Kapıyı açtığında karşısında Ixta'yı görmeyi bekliyordu, Nelson'u değil.

"Onu kışkışladım" dedi yapımcı bana. "Onu etrafımda istemiyordum. Berbat görünüyordu. Ayrıca bana bakışından hoşlanmamıştım. Ixta o gün işe gelmemişti, ona bütün söylediğim bu oldu. Sanki yalan söylüyormuşum gibi uzanıp içeriye bakmaya kalkıştı... Eh, o zaman da kapıyı suratına kapattım."

Nelson zili tekrar çalmış ve sahne biraz daha sert biçimde tekrarlanmış. Kapı yeniden kapatılmış. Bu kez Nelson, biraz şaşkın, arabaya geri dönmüş ve Henry'ye olanları anlatmış.

"Peki ne yapacağız?" diye sormuş Henry. Bunu sorarken istemsizce saatine bakmış. Onu geçiyormuş. O gün, bir saat içinde ilk dersi başlıyormuş. Yola koyulması gerekirmiş. Henry'nin sorusu aslında şu anlama geliyormuş: "Seni nereye bırakabilirim?"

"Buradan yürürüm" demiş Nelson.

"Emin misin?"

"Eminim."

Nelson nereye yürümek niyetinde olduğunu söylememiş. Tiyatroya geri gideceğini varsaymış Henry ama oraya dönmek yerine Ixta'ya gitmiş Nelson. İki arkadaş kucaklaşmışlar.

"Onu yeniden, o gece, televizyon haberlerinde gördüm" dedi Henry bana.

Ixta o sabah beş civarında kapı ziline uyanmış. Gelen bir polismiş. Ixta'nın karnına bakmış, rengi atmış ve oturmasını söylemiş. Ixta hâlâ uykulu gözlerini ovuşturuyormuş. Oturmuşlar. Polisin sesi titriyormuş konuşurken.

"Mesele nedir?" diye sormuş.

"Özür dilerim" demiş polis, sonra Mindo adında birini tanıyıp tanımadığını sormuş.

Fakat birkaç rastgele ayrıntı dışında, Ixta'nın o sabaha ilişkin anıları burada sona eriyor. Mindo, ölmüş. Ixta sonraki altı saat boyunca etkisinde kalacağı histeriye kapılmaya başlamış bile.

Polis memuru elindeki sınırlı bilgiyi küçük dozlar halinde vermiş: Mindo'nun cesedinin tam olarak nerede bulunduğu (Olympic'ten dört sokak batısında, Garza Sokağı'ndaki bir kapı girintisinde), ölüm sebebi (çok sayıdaki bıçak yarasından kaynaklanan kanama yüzünden). Cüzdan, telefon ve kimlik

kartı bulunamamış, o yüzden ölüm sebebini soygun ve cinayet diye düşünüyorlarmış. Adını, Mindo'nun defterine çizdiği bir desenin altında bulmuşlar.

"Mindo'nun düşmanları var mıydı?" diye sormuş polis memuru. Cebinden küçük bir bloknot çıkarmış bile.

"Sadece söylediklerinden hiçbir şey anlamadığımı hatırlıyorum" dedi Ixta bana.

"Düşmanlar mı?" diye sormuş. "Düşmanlar mı?"

Adam boşuna onu sakinleştirmeye çalışırken, o polise küfretmiş, korkak demiş. Bir komşu patırtıyı işitmiş ve neler oluyor anlamak için kapıyı çalmış. Bir ara bayılmış Ixta. Annesini çağırmışlar. Erkek kardeşini. Bir doktor. Böyle böyle, Mindo'yla paylaştıkları daire dolup taşmış: Aileden başkaları, kuzenler, arkadaşları, Mindo'nun arkadaşları ve en nihayet bir başka polis, bu kez bir kadın. Ayakkabılar kapıda yığılmış, bir düzine yaslı insan ve polisler çoraplarıyla ne yapacaklarını bilmez halde daireyi dolduruyorlarmış.

Benzer bir sahnenin, şehrin öte ucunda, Mindo'nun ailesinin evinde cereyan ettiğini belirtmek gerekir; Mindo'nun anne babası ağırbaşlı bir polis memurunun karşısında oturmuş, hayatlarını altüst edecek haberi dinliyorlarmış. Mindo'nun yaklaşık yetmiş yaşında olan babası, haberi aldıktan sonra üç gün konuşmamış. Olayın şokunu ise asla atlatamamış.

Aile dostlarından biri bana durumu söyle açıkladı: "Eğer oğulları on sekizinde şiddet kurbanı olsa, *bunu* anlayabilirlerdi. Ama şimdi ölmesi? Tam kurtulmuşken?"

Mindo mahalledeki ölülere adanmış duvar resimlerinin dörtte üçünü yapmış; bu resimleri, Binler'de, çocukluğunun geçtiği evi çevreleyen sokaklarda hâlâ görebilirsiniz; ölüme gülen genç erkeklerin gösterişli, renkli, kocaman portreleri. Ölümden habersiz.

Şimdi o kendi ölümüne kavuşmuştu.

Anlatılanlara bakılırsa, Ixta'nın Anıt Mahallesi'ndeki işyerinden ayrılmış ve şehri bir kez daha yayan geçmiş Nelson.

Halk arasında Huanca diye bilinen (oysa haritaların çoğunda adı başkadır) bulvar boyunca kuzeye gitmiş, katedrali geçer geçmez sağa dönmüş, Marina'nın güneyindeki mahallelerde zikzaklar çizmiş, geniş bulvarı geçmiş ve sonra doğuya gitmiş, ucuz, kötü yapılmış apartmanların belirmeye başladığı Brezilya Caddesi boyunca yürümüş. Hiç kimseyle konuşmamış, hiçbir yerde durmamış. Bazılarına göre kaçmayı umuyormuş ve bir kez daha Ixta'yı kendisiyle gitmeye ikna etmeye çalışmak istiyormuş. Bunun doğru olmadığını biliyoruz. Eğer kaçıyor olsa, dosdoğru polislerle dolu bir daireye gider miydi?

Sabah saat on birden hemen önce Ixta'nın dairesine varmış ve bir korku filminin içinde bulmuş kendisini. Ixta korkunç bir durumdaymış ve Nelson'un gelişi işleri daha da beter hale getirmiş. O sırada Mindo'nun kız kardeşi gelmiş, acı çeken ötekilerin dünyasından gönderilmiş bir temsilci. Dert ortaklığı söz konusu değilmiş. Kız, Ixta'ya bağırmış, lanetler okumuş ve Nelson'un kim olduğunu öğrenir öğrenmez, yakıcı sözlerini ona da kusmuş. Ixta önceki gün Nelson'u gördüğünü kabul edince, Mindo'nun kız kardeşi ikisinin de derhal tutuklanmasını talep etmiş. Bir ara neredeyse olacak gibiymiş de bu isteği ama sonuç olarak hiçbir polis hamile bir kadını tutuklamak istemezmiş.

Geriye Nelson kalmış. Daha uygun biri düşünülemezmiş. Çözümlenmemiş ve hakikaten çözümlenmesi imkânsız suçlarla kaynayan bir şehirde, polis şansına inanmakta güçlük çekmiş: Şüpheli kendi ayağıyla kalkıp gelmiş. Suçlu görünüyormuş, gerekçesi ortadaymış.

"Mindo adında birini tanıyor musun?" diye sormuşlar.

"Elbette tanıyorum" demiş Nelson. "Dün gece onunla birlikteydim."

Aradıkları katili bulmuşlar.

T.'de olanlardan hiç söz edilmeyecekmiş ne Rogelio'dan ne Jaime'den, annesinin ölümünün intikamını almak isteyen taşralı bir gangsterin olası gerekçelerini kimse dikkate almamış.

Bütün noktalar ortada serili, birleştirilmeyi bekliyormuş. Polis, ardından savcılar ve sonra da yargıç için, direnilecek gibi değilmiş.

Polis götürürken, "Annemi ara" diye bağırmış Ixta'ya. "Lütfen annemi ara."

"En azından bunu yaptım" dedi Ixta bana. "Nasıl yaptım bilmiyorum ama yaptım."

Mónica da teyit etti bunu. "Hiçbir anne almamalı böyle bir haberi" dedi, sorduğumda. Gözlerini sımsıkı yummuştu. "Üç gün daha göremedim oğlumu."

Görebildiğinde, Nelson, Collectors'daymış.

Beşinci Bölüm

Yirmi Dört

HABER KASABAYA asla ulaşmadı ama Jaime'nin duymuş olması gerekir sanıyorum. Haberin onu üzdüğünü tahmin ediyorum: Kimsenin ölmesini amaçladığını sanmıyorum; eğer amaçladıysa bile, o kişi kesinlikle Mindo değildi. Ama böyle şeyler olur ve Jaime beklenmedik sonuçlara gayet alışıktı mutlaka. İşi arada bir şiddet kullanmanın gerekliliğini ve hukukun başıboşluğunu öğretmişti ona. Nelson'un tutuklandığını ve hakkındaki suçlamaları işitince, gülümsemiş bile olabileceğini hayal ediyor insan. Mindo'nun talihsiz ölümünü bir yana bırakırsa, Anabel Hanım'ın yastaki oğlunun bakış açısından, adalet yerini bulmuştur.

T.'den Ağustos sonuna doğru ayrıldım ama Nelson'un içinde bulunduğu açmazdan ancak aylar sonra haberim oldu. Onu

unuttuğumu söyleyemem, sadece hayatım devam etti. Ben yokken açılan bir dergide iş bulacak kadar şanslıydım; mucize kabilinden, yayını hâlâ devam eden ve benim hâlâ çalışmaya devam ettiğim bir dergi bu. O zamanlar dergide çalışan dört kişiydik (şimdi on iki olduk) ve başlangıçta her şeyi biz yapıyorduk: yazmayı, editörlüğü, mizanpajı ve tasarımı. Muhasebeye biz bakıyorduk ve bu her ay iflasın eşiğinden dönmemizi açıklar; sorumlu personel bizdik ve bu büromuzun neden hep darmadağın olduğunu açıklar. Dergi sahipleri, sabırsız ama hevesli Jara kardeşler büroya ayda bir uğrarlardı, hepimiz onların külüstür eski minibüslerine doluşur, dergileri kendimiz dağıtırdık. O günlerin sonunda, bürodan birkaç sokak ötedeki en sevdiğimiz meyhaneye giderdik. Jaralardan ve iş arkadaşlarımdan hoşlanırdım, daha önce hiç yaşamadığım bir şeydi bu. Gülünç maaşlar alırdık ama karşılığında canımızın istediğini yazma özgürlüğümüz vardı yahut aşağı yukarı canımızın istediğini diyelim. Her ay okurlardan mektuplar alırdık, büroda aşk mektupları gibi elden ele gezerdi bu mektuplar.

O akşamlardan birinde, bir sayıyı teslim ettikten sonra, sorumlu yazı işleri müdürü, Lizzy, "Andlarda izin yaparken" kaçırdığım yerel skandalları anlatmaya koyuldu. T.'de geçirdiğim zamanı böyle tanımlıyordu, grup içinde dile getirirkenki eğlenceli tavrı, bu terimi cazip hale getirmişti. Bu sık tekrarlanan bir şaka haline geldi: İş için mülakata girdiğimde, şehre döneli birkaç gün olmuştu ve biraz keyifsiz görünmüş olmalıyım. Her şeye rağmen işe alındım ve sık sık çalışma arkadaşlarımı taşra hayatının folklorik ayrıntılarıyla eğlendirmeye başladım, onlar da karşılığında şaşırmış göründüler. Bu oyunu sürdürdüm çünkü hepimizin benzer geçmişleri olduğu, hepimizin ailelerimiz ve kültürel mirasımızla gerilimli ilişkilerimizin olduğu besbelliydi.

"Şu senin kasaba" derdi, örneğin Lizzy yahut ötekilerden biri. "Orada sene kaç?" Ben dahil herkes gülerdi. Zaman, hepimizin bildiği gibi, çok göreceli bir kavramdır.

O akşam (2001 Ekim'i sonlarıydı) sözü edilen skandallardan biri de bir kıskançlık buhranı sonucu rakibini öldüren genç bir tiyatro oyuncusunun hikâyesiydi. "Senin memleketinde asla olmayacak türden bir şey" dedi Lizzy, taşrayı işaret etmek üzere avcunu açıp elini şöyle bir savurarak. Lizzy devam etti, ötekiler de katıldı ve hep birlikte bana olayı anlattılar. Hatırlayabildikleri ayrıntıları anlattılar lafı birbirlerinin ağzından alarak: Tartışmalı babalık durumunu, aktör ve ressamın Eski Şehir'in sokaklarında gecenin geç saatlerinde düellosunu. Bazı ayrıntılar unutulmuştu: Arkadaşlarım katilin saklandığı tiyatronun yahut tutuklanmadan önce oynadığı oyunun adını anımsamakta zorlandılar. Ama hamile kızın adını, bütün bu olayların odağındaki kadını, işte onu hatırlıyorlardı. Kız da sevgilisi gibi oyuncuydu, fotoğraflarında asla gülümsemiyordu ama çok çarpıcı bir kadındı. Gazetelerde "Huzurunuzda Buzlar Kraliçesi", "Kanlı Düğün" gibi kötüleyici başlıklar altında gazetelerde boy göstermişti.

Ve adını hatırlıyorlardı. Unutulmaz bir addı, bu yörede ender rastlanan bir ad.

"Ixta" dediler, hep bir ağızdan.

Ixta diye tekrarladım içimden.

Meyhanemiz (bizim sayardık) bu dünyada kendimi en çok evimde gibi hissettiğim yerlerden biriydi ve hâlâ öyledir. Orada sürprizler, yersiz şeyler olmaz. Ama Ixta adını işittiğimde, bir an başım döndü. O rahat ortam bir anda tuhaf göründü gözüme. Arkadaşlarım da. Söyledikleri bana çok korkunç, çok zalimce geldi, öyle ki bir an benimle kafa mı buluyorlar diye meraka kapıldım.

Sonunda, "Aktörün adı Nelson muydu?" diye sordum.

"Evet, o" dedi Lizzy sırıtarak. "Nelson!"

Beni bu yola sokan işte bu konuşma oldu. Onlara T.'den, katille karşılaşmamdan söz ettim ama bana inanmadılar. Israr ettim ve o akşam her şeyi yazmam gerektiğine karar verdim. Günlükleri bendeydi! Dergi için bir haber, hatta kapak konusu olabilir diye düşündüm. Bunu ilk kez yapmış olurdum.

Eve döndüm, gazetelerin Mindo'nun ölümünden hemen sonraki sayılarını taradım ve söylenenlerin hepsinin doğru olduğunu gördüm: Nelson'un adı ve fotoğrafı başkentte yayınlanan bütün gazetelerin ön sayfalarını kaplıyordu. Onun, geçen Temmuz'da çok kısaca karşılaştığım bu adamın fotoğraflarını gazetede görmek üzücüydü. Gazete kupürlerini toplayarak, gidilmesi gereken yerlerin ve görüşmek isteyebileceğim insanların listesini yaparak günler geçirdim. Olympic'in adı bulabildiğim birkaç televizyon haberinde geçiyor, sanki bir tür suçlu meskeniymiş gibi tarif ediliyordu; bu durum, daha sonra öğrenecektim ki Patalarga'nın nihayet karısıyla barışmasını sağlamıştı, medyanın daha fazla dikkatini çekmemek için gece el ayak çekildikten sonra evine dönmüştü. Gazetelerde, daha sonra haber kaynağım olacak insanların çoğunu gördüm. Mónica ve Ixta gibi bazıları, kameralardan kaçınmak için ellerinden geleni yapmışlardı; Elías ve Nelson'un birkaç başka arkadaşı gibi bazıları ise tam tersi bir yaklaşım benimsemiş, bir rol için seçmelere katılmışlar gibi konuşup durmuşlardı.

EN SONUNDA Nelson'un günlüklerini, Noelia'nın bana verdiklerini, okudum ve dergideki arkadaşlarımın epey cesaret vermesi sonucunda Mónica'yı ziyaret etmeye karar verdim. O sırada Nelson'un suçlu yahut masum olduğuna ilişkin gerçekten bir fikrim yoktu. Sadece merak ediyordum. Mónica'yı bulmak zor değildi ve Kasım ayında bir akşamüstü kapısını çaldım. O noktaya kadar, başka türlü bir gazeteciydim ben, kapının ardında belirdi, bana baktı ve ben başka biri oldum. İnce, yorgun görünümlü, kısa saçlı bir kadındı, elindeki okuma gözlüğünü çeviriyordu. Öyle gergindim ki kim olduğumu ve ne istediğimi doğru düzgün açıklayamadım.

"Nelson'u tanıyorum" diye zırvaladım sonunda ve görünüşe bakılırsa, bununla dikkatini çektim. Oğlunun adını duyunca, gözlerini kısıp bana baktı ve kapıyı açtı.

Oturma odasında oturduk ve ben ona hikâyemi anlatırken, Mónica da dikkatini bir poşet çay ambalajından yapmakta olduğu origami kuğuya verdi. Bitirince, sehpanın üzerine, diğer kuğuların arasına koydu: her biri başka yöne bakan altı yedi kuğuluk bir sürüydü.

"Demek onunla T.'de tanıştın" dedi. "Hepsi bu mu?"

O zaman ona defterleri gösterdim ve az kalsın bayılıyordu. Defterleri bir an elinde tuttu, sayfalarını çevirdi hızla, kokladı. Sonra başını salladı ve yanına, kanepenin üzerine bıraktı.

"Ne diyor içlerinde?"

Yalan söylemeyi geçirdim aklımdan, onları henüz okumadığımı söylemeyi düşündüm. Gözlerini dikkatle üzerime dikmişti ve tek seçeneğimin gerçeği söylemek olduğunu anladım. Elbette okumuştum, o yüzden buradaydım.

"Turneden söz ediyor" dedim. "Eve dönmek için yola çıktığı sabaha kadar."

"Onları okumalı mıyım?"

"Evet" dedim. "Yararlı olabilirler."

Oradan ayrıldığımda, saat neredeyse on olmuştu. Günlükleri ona verdim (aslında daima ona ait olmuşlardı, hiçbir zaman benim değildiler) ve yeniden ziyarete gelme sözü verdim.

Kasım geçti, yeni yıl geldi ve Mónica'yı görmeye gittim yine. Bu kez saatlerce konuştuk. O konuşmayı kaydettim. Çalıştığım dergiyi okumuştu. "Fena değil" dedi. Ona Nelson'un davası hakkında yazacağımı söyledim, rıza gösterdi. Eski fotoğraf albümlerine baktık ve o gün ben oradan ayrılırken, Nelson'un günlüklerinden bazılarını bana ödünç verdi. Konuşmam gereken insanların bir listesini yaptık, çoğunluğu eski sınıf arkadaşları, mahalleden birkaç çocuktu, ayrıca Konservatuvar'dan birkaç isim, haber duyulduğundan beri ziyarete gelen sınıf arkadaşları.

"Ama arkadaşları kimlerdi, gerçekten bilmiyorum" diye itiraf etti içini çekerek.

"Belli bir yaşta bu olağan" dedim.

Gülümsedi. "Öyle mi? Ben o kadar emin değilim." Fransisco'nun California'daki telefon numarasını verdi bana, aramaya söz verdim. "Peki, o oyuncularla konuştun mu? Diciembre'den beylerle?"

Olympic'i ziyaret etmeyi zaten planlamıştım ve Henry ile telefonda kısaca konuşmuştum.

"Güzel" dedi Mónica. "Ama Ixta ile başlaman gerek."

İki kere girişimde bulunmuş ve reddedilmiştim ama Mónica'yı gördükten sonra, ısrar ettim. Üçüncü kez kapısını çaldığımda, Ixta kaşlarını çatıp beni içeri aldı.

"Yine mi?" diye sordu. "Tanrı aşkına, senin derdin ne?"

Nisan 2002'de, duruşma hazırlıkları devam ederken, önceki yıl Diciembre'nin izlediği yolu tutup T.'ye gittim. Mümkün olduğu kadar çok insanla konuşarak notlar aldım, kayıtlar yaptım ve hatırladıklarını anlamlandırmalarına yardım ettim. Cayetano, Melissa ve Tania ile konuştum; Sihuas'ta altın madencilerini gördükleri barı bulmaya çalıştım ama yetkililer kapatmışlardı orayı. Diciembre'nin gösterilerini izlemiş insanlarla konuştum ve kimi cümleleri tekrar tekrar işittim: "Çok iyi bir delikanlıydı!" ve "Ne gösteriydi ama!" Bizim kasabada, biraz dil dökerek, bazı insanları suskunluklarını bozmaya razı ettim. Jaime ile ilişkisi olan hiçbir şey, asla, açıkça tartışılmazdı. Ne zaman sorulsa, bir dergi için bir yazı yazdığımı söylüyordum, o zaman da bana şüpheyle bakıyorlardı. Bir gazeteyi kabul edebilirlerdi, hatta bir kitap bile makul görünebilirdi. Ama bir dergi?

Kim sanıyordum ben kendimi?

San Jacinto'ya, güvenle sorabileceğim bütün soruları sormak niyetiyle, Jaime'yi görmeye gittim. Örneğin, "Neden sizin uyuşturucularınızı taşıyan kardeşinizin suçu üzerine almasına izin verdiniz?" yahut "Nelson'u öldürsün diye birini yolladınız mı?" yahut "Mindo'nun öldürüldüğü gece pikabı kim kullanı-

yordu?" diye sormayacaktım. Daha masum görünen bir soru listesi hazırlamıştım ama sonuç itibarıyla önemi yoktu çünkü beni görmeyi kesinlikle reddetti.

Ağustos 2002'de, Nelson'un yargılanması başladı ve mümkün olduğunca katıldım duruşmalara. Çoğu zaman Henry ve Patalarga'yı görürdüm duruşma salonunda, arka sıralara oturmuş, kendi aralarında fısıldaşıyor olurlardı ve ara verildiğinde, bir spor karşılaşmasının taraftarları gibi duruşmayı tartışırdık. Bizim takım kaybediyordu, bu kadarı ortadaydı. Yargıç defterlerin kanıtlar arasına alınmasını reddettiğinde ve T.'de olan olayları Mindo'nun ölümüyle ilişkilendiren her hiçbir yaklaşımın muteber kabul edilemeyeceğini hükme bağladığında oradaydım. "Rivayet" dedi ve Nelson fena oldu. Mindo'nun kız kardeşi tanık sandalyesinden Ixta'ya "pis sürtük" dediğinde oradaydım; Mónica kız kardeşi Astrid'le üçüncü sırada oturmuş ağlıyordu. Ertesi gün birkaç gazetede, "Bir annenin kederi" başlığı altında yer aldı.

Bir gün, mahkemedeyken Nelson'un eniştesi Ramiro oturduğu yerde döndü, kaşlarını çatarak bana baktı. Sonra yüz ifadesi yumuşadı.

"Sen hep buralarda gibisin" dedi hayret dolu bir ses tonuyla. "Yapacak başka işin yok mu?"

Bazen ben de aynı şeyi merak ediyordum. Dergideki çalışma arkadaşlarım, başlangıçta beni teşvik edenler, onlar da meraktaydılar. "Yazın nerede?" diye soruyordu arada bir Lizzy ve ben onu savsaklıyordum. Sonunda sormaktan vazgeçti.

Nelson, hayatını değiştiren seçmelerden tam iki yıl sonra, Şubat 2003'te mahkûm edildi. O sırada Mindo'nun babası ölmüştü ama annesi oradaydı, metindi ve gözünü bile kırpmadı. Hakim on beş yıl cezaya hükmettiğinde, doğru düzgün tepki göstermedi. Nelson'dan yana olan, onun cinayet işleyecek biri olmadığına inanan bizler için sonsuz gibi görünmüştü bu süre; fakat Mindo'nun annesine bir sövgü gibi geldiğini görebiliyordum.

Sadece on beş yıl.

Salonun ön sırasında Mónica kız kardeşinin kollarına yığıldı ve Nelson, gözlerinde olanlara bir türlü inanamadığını belli eden bir ifadeyle, alınıp Collectors'a geri götürüldü. Zayıflamış, benzi sararmıştı. Bütün bunların gerçekten olduğunu, hayatının artık böyle gideceğini hakikaten anlayabildiğini sanmıyorum.

İZLEYEN AYLAR boyunca, annesine mektuplar yazdı; Mónica da arkadaşlarını, çevresini ve ayrıntılarıyla endişelerini anlattığı bu çok güzel mektupları bana gösterdi. Kuzey bölgelerinden mahkûmların arasına konulmuştu, kendi güvenliği için, Binler'den gelen mahkûmlardan mümkün olduğunca uzağa. Mindo'nun eski mahallesinden birinin ressamın ölümünün intikamını almaya çalışması son derece mümkündü. Hapishanedeki iktidar yapısını, hapishaneyi yöneten ve şehrin ayak bile basmadığı mahallelerinde övgüyle söz edilen, şimdi yakından tanıdığı korkutucu adamları anlatıyordu. Bu adamların konuşma biçimlerini, onları nelerin endişelendirdiğini, nelerin güdülediğini biliyordu. Bunlar saygı talep eden, en küçük bir aşağılama hissetmeleri durumunda savaşmaya hazır adamlardı. Nelson sıkışık koğuşları, melankolik hücre arkadaşını (kulağa "daha az kurumsal" geldiği için "oda arkadaşı" diyordu) ve içeride sakin bir günün nasıl bir anda değişip inanılmaz bir şiddete bulanabileceğini anlatıyordu. Annesine, kaldığı bloğun dışındaki kayalık alanda kamp kurmuş başıboş evsizleri anlatıyor, korkunç durumlarından nasıl hayrete düştüğünü dile getiriyordu. Onu en çok şaşırtan, bu adamların durumunun herkes tarafından normal kabul edilmesiydi. Onları yerleştirecek bina yoktu, kimse onları istemiyordu ve öylece ortada kalmışlardı: Gömleksiz, ayakkabısız, aç, uyuşturucu etkisinde, kitle halinde yavaş yavaş ölen üç yüz adam. Nelson'un gelmesinden önceki yıl, genç bir bağımlı radyo kulesine (on yıllardır çalışmıyormuş) tırmanmış ve gri bir boyunbağıyla as-

mış kendisini. Cesedi indirirken, boyunbağını orada bırakmışlar, hapishanenin yeni ve gayri resmi bayrağı olarak hâlâ dalgalanıyormuş orada. Nelson o adamla hiç tanışmamış ama onu anlayabiliyormuş, öyle demiş mektubunda, annesine yazdığında değil, Patalarga'ya yazdığ mektupta (en kötü ayrıntıları, onu daha da fazla endişelendirmemek için, annesinden gizliyordu). Kaldığı bloğun çatısından görünen manzaradan söz ediyordu: açık gökyüzünden, tepelerde her gün yeni evlerin belirdiği yamaçlardan. Plastik kovalarda su taşıyarak yokuşu çıkan kadınları izliyormuş, yolda durup alınlarındaki teri silişlerini. Çok yoksulmuşlar ama onlara gıpta ediyormuş.

"Ben çıktığımda, yamaç evlerle dolmuş olacak" yazmış annesine. "Ve benim yaşayacak bir yerim olmayacak." Bazen Patalarga'ya kim olduğundan emin olamadığını itiraf ediyordu. "Rogelio'yu oynamayı uzun zaman önce bıraktım ama buna rağmen işte buradayım."

Henry'yi en fazla üzen nokta buydu. Mahkûmiyet kararından altı ay kadar sonra, arayıp kendisini görmeye gitmemi istedi. Terörizmle suçlanmış bütün eski mahkûmlar gibi, ziyaretten men edilmişti ve Nelson'un durumunun nasıl olduğunu çok merak ediyordu. Mahkemenin bitmesinden sonra, Patalarga'yla bir kez daha kopmuşlardı, böylece geriye bir tek ben kalmıştım.

Collectors'a henüz gitmediğimi itiraf ederken bir bakıma mahcubiyet duyuyordum.

"Ama onunla konuşmuşsundur."

Başımı salladım.

Henry hayal kırıklığını saklayamıyordu. "Ben *gidemiyorum.* Senin mazeretin ne?"

Mazeretim yoktu yahut iyi bir mazeretim yoktu diyelim. Aileden değildim. Doğrusunu söylemek gerekirse, arkadaşı da sayılmazdım.

Muzipçe gülümsedi. "Korkuyor musun? Mesele bu mu? Başına kötü bir şey geleceğinden mi korkuyorsun?"

Henry Nuñez'in alaylarına daha önce hiç maruz kalmamıştım.

"Evet" dedim. "Ödüm kopuyor."

Henry sandalyesine çöktü. "Ne diyeyim, hiç eğlenceli değilsin."

Dairesi her zamankinden daha dağınıktı; yerlerde kitap yığınları, evyede bulaşıklar vardı. Beyaz bir frak gömleği köşedeki plastik sandalyelerin üzerinde kaskatı kurumuştu.

"Burada neler oldu böyle?" diye sordum.

Ana'nın ziyaretine gelmesine izin verilmiyormuş diye açıkladı, o yüzden görünüşü kurtarmanın gereği kalmamış. "Seni zaten kandıramazdım ya." Anlaşılan, Ana'nın yatıya kaldığı son defasında, binada bir yerde gaz kaçağı olmuş. Bina boşaltılmış, insanların çoğu parkta yatmışlar, Henry ve kızı da. Ilık bir geceymiş ve mahalleli karnaval havasında geçirmiş geceyi. Ama eski karısı çok öfkelenmiş.

"Açık havada yatmak mı? Sana turneyi hatırlatmış olmalı."

Henry başını sallamış. "Güzeldi, ama hayır. Turnede olmak gibisi yok."

Bir süre planlarından konuştuk, Diciembre'nin geçmişine ilişkin bazı sorularımın üzerinde geçtik ve tam ayrılmak üzereyken, beni neden çağırdığını sordum. Önceki söyleşilerimizi yapmak için her defasında peşine düşmek zorunda kaldığım düşünülürse, biraz tuhaftı bu.

Henry başını sallayarak, anımsamaya çalışırcasına, yukarıya baktı. Sonra: "Şu oyunu yazmaya hazırım. Birlikle sahneye koyacağımız oyunu."

Şaşkın baktım. "Kiminle birlikte?"

"Nelson ve ben. Hapishane hikâyemiz."

"İkinizin hapishane hikâyesi?"

Canlanmıştı, neredeyse manik bir hali vardı. "Bir aşk hikâyesi. Rogelio'nun hikâyesi. Birlikte yazacaktık. Bir tiyatro oyunu. Oyunla turneye çıkabiliriz. Yardım etmek istediğini söylemişti. Şimdi yapabiliriz. Artık hazırım. Ona sorar mısın?"

"Patalarga'yla bu yüzden mi kavga ettiniz?

Henry kaşlarını çatıp çenesini ovuşturdu. "Sadece sor ona" dedi. "Lütfen, sorar mısın?"

GEREKLİ İZİNLERİ alarak Nelson'u şahsen ziyarete gitmem, Ocak 2004'ü buldu. Dergi on bin abone sayısına ulaşmıştı ve kutlamak için doğaçlama bir parti yapmıştık büroda. Partinin ortasında aldım mektubu.

Şu tarihte, şu saatte Collectors Hapishanesi'ne girmenize izin verilmiştir.

Eski Şehir'deki bakanlık binasında parmak izlerimin alınması için bir randevu verilmişti. Kutlama daha ciddi, daha içten bir hal aldı. Gören ödül kazanmışım sanırdı.

"Belki sonunda senin şu yazıyı görürüz" dedi Lizzy.

Sıradan bir ziyaretten fazlası için başvurmuştum: Yanımda bir mikrofon ve ses kayıt cihazı götürmemin onaylanmasını istedim; içerideki koşullar nedeniyle, yetkililer bu tür talepler konusunda ayak diriyorlardı. Gazetecinin biri kendilerini utandırsın istemiyorlardı. Geriye dönüp bakıyorum da neden ısrarcı olduğumu merak ediyorum, varabildiğim tek sonuç bir erteleme taktiği olduğu yönünde. Böyle şeyler zaman alır ve ben bunu biliyordum. Belki salyangoz hızıyla hareket eden hapishane bürokrasisini zorlayabilirdim ama yapmadım. Meşgul olmasına meşguldüm fakat bir yanım kendi icadım Nelson'u, adamın aslıyla karşılaştırmakta gönülsüzdü.

Mónica, birkaç haftada bir oğlunu görmeye gidiyordu; hem dört gözle hem dehşetle beklediği bir ritüeldi bu ve ardından, genellikle Nelson'un son mektubunu okumak üzere telefon ederdi bana. Ahizeden sayfaları çevirdiğini, boğazını temizlediğini duyardım, rahatça oturur, dinlerdim. Nelson'un sözlerini Mónica'nın sesinden duymayı severdim. Bitirdiğinde teşekkür ederdim. Mektupların denetlendiğini biliyordum çünkü Nelson'un Patalarga'ya verdiği mektupları görmüştüm.

"Oğlumu görmeye ne zaman gideceksin?" diye sorardı Mónica. "Sana söyleyecek bir şeyi varmış, öyle diyor."

"Yakında" diye cevap verirdim.

En nihayet Mart'ta Collectors'a gittim. Nelson artık neredeyse yirmi sekiz yaşındaydı ve mahpusluğunun üçüncü yılıydı; hayal etmesi güç bir süre olmasına rağmen, çekmeye mahkûm edildiği cezanın küçük bir kısmıydı yalnızca. Gülümsemeyen bir gardiyana kâğıtlarımı gösterir, bir diğerine araması için çantamı teslim ederken, işte bunu düşünüyordum. Merakla bakan gardiyan ses kayıt cihazımı kılıfından çıkardı, bir başka çağdan gelen meçhul bir aletmişçesine inceledi. Daha on iki yılı vardı. Seri numarasını aradı ve sonunda buldu, numarayı takdim ettiğim belgedekiyle karşılaştırdı. Numaralar uydu ve gardiyan hayal kırıklığıyla derin bir nefes saldı. Sonra mikrofonumu, kulaklıklarımı ve kablolarımı kontrol etti ve her şeyin yolunda olduğu teyit edildikten sonra koluma damga basıldı ve içeri girdim. Bütün bunlar tek bir cümle konuşulmaksızın yapılmıştı.

Bir sonraki kapıda üzerim arandı ve bir homurtuyla içeri bırakıldım. Bekleme bölümünden çıktım ve parlak, yakıcı güneşin altında buldum kendimi. Elimi gözlerime siper ettim. İki kapının arasında, ne içerisi ne dışarısı sayılan tarafsız kısımda durdum, kalın tel örgünün arkasındaki Collectors mahkûmlarına baktım: Sıkılmış görünen, ortalıkta boş boş dolanıp duran genç adamlar. Onları biraz daha izlemek isterdim ama oradaki gardiyan aceleyle yönlendirdi beni ve bir anda kendimi içeride buldum. Kapı arkamdan kapandı: Sadece kapandı, ne çarpıldı ne de bir ses çıkardı. İçerisiyle dışarısı arasındaki farkın, aslında algılanması güçtü.

Şaşkın görünmemeye gayret ederek, etrafa bakındım. Bir sürü adam vardı ama Nelson yoktu ortada.

Sonra bir ses duydum: "Görülmeye değer bir manzara, öyle değil mi?"

Orta yerde dikilen avare erkek kalabalığını yarıp gelmişti arkadan. Yüzünde bunu bilhassa yaptığını düşündüren oyuncu bir ifade vardı.

El sıkıştık. Farklı görünüyordu, aslına bakılırsa daha iyi görünüyordu. Saçını kesmişti ve tek başına bu bile simasını değiştirmişti. O oğlan çocuğu havasından, tuhaflığından eser kalmamıştı. Yüzü gençliğini kaybetmiş, yerini başka, daha sert ve daha kararlı bir şey almıştı. Üzerinde kot pantolon ve temiz açık mavi bir tişört vardı. Onu mahkemede son gördüğümde zayıf, toy ve korkmuş görünüyordu, artık bunlardan eser yoktu. Kilo almış, omuzları genişlemişti.

Nelson da beni inceliyordu. "Seni hatırlamıyorum. Hatırlayacak mıyım diye merak ediyordum ama hatırlamıyorum. Hiç."

"Olsun."

"Sadece bilmen gerekir diye düşündüm." Dudaklarını sıkıca birbirine bastırdı. "Annem duruşmalara geldiğini söyledi. Seni fark etmedim."

"Aklında başka şeyler vardı."

İhtiyatla gülümsedi. "Annem arkadaş filan oluruz diye düşünüyor."

Nelson'un arkasında birkaç sıska, gömleksiz adam gözleri üzerimde, bekleşiyorlardı.

"Anlaşılan dostların var."

"Bir erkeğin dostlara ihtiyacı vardır. Buraya ilk gelişin mi?"

"Öyle."

"O halde iyice bak."

Gördüklerim şunlardı. Erkekler vardı: Herhangi bir caddede, mahallede rastlayabileceğiniz sıradan erkekler: uzun erkekler, kısa erkekler, sıska erkekler, şişko erkekler, siyah erkekler, esmer erkekler, beyaz erkekler (gerçi bunlardan yalnızca birkaç tane vardı), yorgun erkekler, çılgına dönmüş erkekler, yaşlı erkekler. Tanıdığım, daha önceden gördüğüm insanlara benziyorlardı, belki onlardan biraz daha serttiler. Fakat bu hikâyenin yalnızca bir parçasıydı: Bir başka grup, umudunu yitirmiş adamlardan oluşan alay, sayıca üstündü. Gömleksiz, umutsuz ve yaz sonu güneşinin altında perişandı-

lar. Burası onların eviydi, hapishanenin önü, kimsenin sahip olmadığı ortak alanlar. Bu düşmüş adamlar kaslı ve sırım gibiydiler; vücutları yara izleriyle, unuttukları ve onları unutmuş sevgililerin adlarının bulanık dövmeleriyle kaplıydı; avurtları çökük, elleri kirliydi. Beni büyük bir dikkatle izliyorlardı ya da bana öyle geliyordu, belki de aslında uyuşturucuyla kafayı öyle bulmuşlardı ki benim kim olduğumu bile fark etmemişlerdi. Dışardan gelen biri olduğumu.

"Ne arıyorsun?" diye sordu Nelson.

"Gardiyanları" dedim.

Nelson'un gülüşü, insanda yanı sıra gülme arzusu yaratmayacak kadar tuhaftı. Kuru ve iğneleyiciydi.

Yoldan yukarı sola yürüdük, hapishanenin kıyısını döndük, tek numaralı blokların girişlerini geçtik. Gömleksiz iki adam ardımızda, belli bir mesafeden bizi izliyordu. Tepeye vardık ve çift numaralı blokların açıldığı yolun çatında durduk.

"Buraya Anacadde diyorlar" dedi Nelson.

Bir otobüs genişliğindeydi yol ve hem geçit hem pazaryeri olarak işlev görüyordu: yere yayılmış dikdörtgen naylonların üzerinde sergilenen tekeş plastik terlikler, tıraş aynaları, eski piller, plastik taraklar ve tıraş bıçakları satıştaydı. Birkaç adımda bir, duvarın dibine çökmüş bir adamın, minik bir metal pipodan bir tür kokain içtiği görülüyordu. Yahut sadece bana öyle görünüyordu, belki de ilk bağımlının görüntüsü beni öylesine gafil avlamıştı ki zihnimde o çaresiz adamı çoğaltmış, tıpkı bir süre baktıktan sonra gözünüzü kapatsanız bile görmeye devam ettiğiniz parlak ışık misali, her yerde onu görmeye başlamıştım. Her ne olursa olsun, onu ve ona benzeyen insanları çok kolay tarif edebilirim: Kirli sakallı dar bir çehresi vardı, alnı açılmaktaydı. Pipoyu kaldırdı ve bunu yaparken ince, adeta narin bileklerini, uzun parmaklarını gördüm. Dizlerini büküp kalçalarının üstüne oturmuştu, ayaklarının kirden kararmış tabanlarını gördüm. Çakmağı çaktı ve kafayı bulma beklentisiyle ayak parmaklarını büktü.

Adam çakmakla cebelleşirken, Nelson'la birlikte onu izledik. Çakmağı çaktı, Anacadde'den hafif bir esinti geçti ve alevi söndürdü. Yeniden denedi, sonra yeniden. Halinde, alttan alta, neredeyse çocuksu denebilecek bir sabırsızlık vardı. Ondan yana olmamak imkânsızdı.

Yolun yarısın yürüdük, Nelson'un bloğuna, On Numara'ya vardık ve Nelson kim olduğumu, neden orada olduğumu anlatırken, görünmez olmaya çalışarak paslı parmaklıklardan içeri baktım. İçeri girebilmem için bir mahkûmla pazarlık ediyordu.

İki eşlikçimizin gözleri hâlâ üzerimizdeydi.

"Kim onlar?" diye sordum

"Seni koruyorlar" dedi Nelson.

Sonra içeri girdik. Hepimiz.

Adamlar gümbür gümbür çalan teyplerin, sesi sonuna kadar açılmış televizyonların ve bir alay başka şeyin sesini bastırmaya çalışarak üçüncü kattan zemine, ikinci kattan çatıya gırtlaklarını paralarcasına bağırıyorlardı. Her yer gürültülüydü. Nelson katta önüme düştü, onu izlemeye çalışmak şiddetli rüzgârda düz bir hat üzerinde yürümeye çalışmaya benziyordu. Her şeyi görmek, bütün ayrıntıları hatırlamak istiyordum. Daha o zaman bunun tek şansım olduğunu, bir daha geri gelmeyeceğimi biliyordum. Üzerimde, kablosunun ucunda tehlikeli bir şekilde sallanan kararmış bir floresan tüpü gördüm. Nelson'un nasıl devindiğini, nasıl davrandığını izledim. Kimseyle konuşmuyordu, kimse de onunla. Sanki burada değilmiş gibi diye düşündüğümü hatırlıyorum.

Konuşabilelim diye sessiz bir hücre ayarladığını söyledi. "Harika" dedim. İkinci kattaydı hücre. Nelson ve ben içeri girerken, iki arkadaşı dışarıda bekledi ve çabucak, hücrenin aslında sessiz filan olmadığını, yalnızca bloğun dış tarafındaki avluya bakan hücrelerine kıyasla daha sessiz olduğunu anladım. Bu söyleşide ses kaydının iyi olmasını istiyordum ama Collectors gibi bir yerde bunun ne kadar zor olacağını tahmin edememiştim.

"Böyle iyi mi?" diye sordu.

Başımı salladım. "İdare eder."

Ben kayıt cihazını ve mikrofonu ayarlarken Nelson, "Neden burada olduğunu anlayamıyorum" dedi. Ses düzeyi ayarını yapıyordum o sırada ve sözlerini kulaklıklardan gümbür gümbür duydum. Şaşırarak baktım.

"Açıklayacağım. Bana az izin ver."

Bekledi. Henry'nin bekâr evinde bulundurduklarına benzeyen şu plastik bahçe sandalyelerinden birine oturdu. Arkasına yaslandı. Bir baş işaretiyle, hemen hücre kapısının dışında bağrışıp kavga eden adamları, bloğu işaret etti.

"Herhangi birini seç" dedi, "Suratına bir mikrofon daya, sana bir hikâye anlatacaklardır. Sesleri duyulsun diye ölüyorlar"

"Ya sen?"

Başını salladı.

"Peki, ne istiyorsun?"

"Aylardır Ixta'nın beni ziyaret etmesini sağlamaya çalışıyorum. Nadia'yı getirmesini istiyorum. Her şeyden çok bunu istiyorum. Neden gelmiyor?"

"Bilmiyorum" dedim.

"Bilmediğini biliyorum. Bebeği gördün mü?"

Başımı salladım. Artık Ixta ile aynı mahallede oturuyorduk, onu sürekli gördüğümü söylemek gaddarca geldi. "Çok güzel bir kız."

"Tahmin ediyorum."

"Peki, Ixta ne diyor sana?"

"Makul şeyler. Hayatına devam etmek istediğini. Geriye değil, ileriye bakması gerektiğini." Kaşlarını çattı. "Mindo'yu benim öldürdüğümü düşünmüyor, değil mi?"

"Kimse Mindo'yu senin öldürdüğünü düşünmüyor."

"Hâkim düşündü ama."

Beni haksız çıkarmaktan zevk alırcasına, istekle, adeta küstahça güldü.

"Neler olduğunu bana anlatacak mısın?" diye sordum.

Hemen yanıt vermedi fakat halinde tavrındaki bir şey beni düşündürdü: *En nihayet açılacaktı.* Emindim. Avucuyla başının tepesini ovdu, başparmağını dişledi ve gözlerini kıstı. "Buradaki herkes masumdur, biliyor musun? İstediğine sor, hepsi aynı şeyi söyleyecektir."

Ona doğru eğildim. "Elbette. Onlar öyle derler. Ama sen gerçekten masumsun."

"Ne fark eder?"

Durdum. Bir yere vardığım yoktu. Belki bunu kabul etmenin zamanı gelmişti. "Bunu kaldırsam daha mı iyi olur?" dedim ses kayıt cihazımı işaret ederek.

Nelson başıyla onayladı ve düğmesine basıp durdurdum cihazı. Kulaklıkları çıkardım ve sesler olağan haline döndü.

Gülümsedi. "Böylesi daha iyi, değil mi?"

"Elbette" dedim.

"Şimdi güzelce konuşabiliriz."

Başımı salladım.

"Bir bakabilir miyim?"

Ses kayıt cihazını, sonra mikrofonu uzattım. Kulaklıkları da. Hepsini dizinin üzerine koydu.

"Peki ya Mindo'yu ben öldürmüşsem? Bunu hiç düşündün mü?"

Sesinde buz gibi bir hava vardı.

"Öldürmedin."

"Ya öldürdüysem? Ya ben öyle biriysem?"

Nelson otuz ayı aşkındır hapishanedeydi, bu tür numaradan saldırganlığı çalışarak zaman geçirmişti. Ve çok iyiydi. Bıraktı soru havada öylece bir süre asılı kalsın. Doğru olamayacağını biliyordum ama sonra bakışlarının yönü değişti ve bir yanımla neden böyle düşündüğümü, nasıl bu kadar emin olabildiğimi merak ettim. Ürperdim.

"Pekâlâ" dedim. "Öyle varsayalım."

"Peki, ben buradayken dışarıda olan ve benim hikâyemi anlatmaya hakkı olduğunu düşünen birine ne yapardım sence?

Eğer adamın birini karanlık bir sokakta öldürebilen cinsten biri olsam?"

Ne diyeceğimi bilemiyordum.

"Düşün bakalım" dedi.

Gülümsedim ama gülümsememe karşılık vermedi ve uzun bir süre kimse konuşmadı. Diyeceğini demişti ve ben dediklerini düşünürken, o da ses kayıt cihazı ve mikrofonu inceleyerek oyalandı. Kayıt düğmesine bastı ve mikrofonu farklı yönlere tuttu. Mikrofonun ucunda parmaklarını şıklattı ve ibrenin sıçramasını izledi.

"Henüz kaydetmiyor" dedim. "Bekleme tuşuna basılı. Eğer istersen..." dedim ve cihazı almak için uzandım. Basması gereken bir düğme daha vardı. Sadece onu göstermek istiyordum.

Ama cihazı çekti. Belli belirsiz ama hızlı bir hareketti... "Bende kalsın" dedi.

"Ben sadece..."

"Sen öyle iyisin."

Kızardığımı hissedebiliyordum. Neler olduğunu anlamaya başlamıştım.

"Beni soyuyor musun?"

Nelson hayal kırıklığına uğramış gibi baktı bana. "Öyle mi düşünüyorsun?"

"Şey, ben..."

"Gel kimin kimi soyduğunu netleştirelim önce."

Ben cevap vermeyince, ayağa kalktı. Ses kayıt cihazımı ve mikrofonu arkasındaki masanın üzerine koydu. Onları kapmaya çalışabilirdim sanırım ama Nelson hodri meydan der gibi masayla aramda duruyordu. Ve yapmayı düşündüm, yaptım bunu. Aşağı yukarı aynı boydaydık, ikimiz de özellikle güçlü kuvvetli tipler değildik ama ben son kavgamı ortaokuldayken etmiştim. Üstelik şimdi Collectors'daydık ve öyle ya da böyle, burası onun eviydi. İki arkadaşı, şu beni koruyanlar, hücre kapısının hemen dışındaydılar. Dediklerinin altını çizmek istercesine, hücre kapısını ardına kadar açtı Nelson ve bloktaki sesler içeri doldu.

"Anlıyor musun?" diye sordu.

"Evet" dedim. "Zaman ayırdığın için teşekkür ederim."

Dışarı çıktım ve kapıyı arkamdan kapattı.

İki gömleksiz adam gitmişlerdi. Kendimi bloğun ortasında, gürültünün içinde buldum. Gidebileceğim bir yer yoktu. Acelem yoktu. Bir an öylece durdum, patırtının içinden bir ses, herhangi bir ses seçmeye çalışarak öylece durdum.

Diciembre adlı tiyatro kumpanyasının son iki mensubu, Henry ve Patalarga, eski ve unutulmaz bir deneyimi bir kez daha yaşamayı kafaya koyar ve oyundaki üçüncü karakterin rolünü yeni mezun Nelson'a verip, Peru kırsalında "Ahmak Cumhurbaşkanı" adlı oyunla turneye çıkar. Bu kitapta, birlikte turneye çıkan bu üç aktörün son derece ilginç ve sürprizlerle dolu kişisel hikâyelerine ortak oluyor ve bu hikâyeler aracılığıyla Peru'nun yakın tarihine, ülkeyi perişan eden iç savaşa ve o savaşın etkilerine tanık oluyoruz.

Onun kuşağından insanlar, aslında gayet sıradan olayları açıklamak için korkunç senaryolar yazarken pek az yardıma ihtiyaç duyarlar. Gazete okuyarak, aptalca bir savaşın gönülsüz katılımcıları olarak, anlamsız seçimlerde oy verip durarak, paranın değerini kaybetmesini, istikrar kazanmasını, sonra yeniden değer kaybetmesini izleyerek, yaşıtlarının stres yüzünden kalp krizi geçirmelerine, kansere yakalanmalarına, depresyona düşmelerine tanıklık ederek bir yaşam boyu kusursuzlaştırdıkları bir beceridir bu.

...

Mindo'yu güdüleyenin kıskançlık olduğunu varsayabiliriz. Kıskançlığına gafil avlandığını da. Bu duygudan rahatsız olmuştur, beş sabahtır, daha yakın bir geçmişe kadar yalnızca kendisine ait olan dairenin oturma odasındaki kanepede uyanmaktan rahatsız olduğu gibi tıpkı. Derlediğim bilgilerden, Ixta'nın ilişkilerini esasen doğru okuduğu sonucuna varıyorum: O ve Mindo çok iyi ama birbirlerine hiç uygun olmayan iki genç insandı; öyle denk düşmüş, başlangıçta bu gerçeğe gözlerini kapatmışlardı. Zaman içinde, öyle ya da böyle ayrılacaklardı, en iyi koşullar altında bile, birlikte yaptıkları çocuk, Nadia, babasından belli bir uzaklıkta büyüyecekti. Çevrelerindeki pek çok insan sezgileriyle bu durumun farkındaydı ve çok yüksek ihtimalle, işler başka türlü ilerleseydi, Mindo ve Ixta yetişkinlerin genellikle yaptığı gibi bu doğal ve gerekli bir yabancılaşmayla yaşamanın bir yolunu bulacaklardı.

Geceleri D ık, intikam ve
cinayet h ta hepsi var;
ama hepsi leyen olay!

ISBN: 978-975-539-822-8

25 TL